

รายงานการวิจัย

การศึกษาการพัฒนาการประกอบอาชีพเลี้ยงโคขุนของเกษตรกร
ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การจัดการความรู้
ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์

**Study on the Development of Farmer's Beef Fattening Cattle
Raising Career on Sufficiency Economy management by
Knowledge Management Procedure in Buriram Province.**

โดย

จรัส สว่างทัพ และคณะ

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีงบประมาณ 2553

รายงานการวิจัย

การศึกษาการพัฒนาการประกอบอาชีพเลี้ยงโคขุนของเกษตรกร
ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยการใช้การจัดการความรู้
ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์

Study on the Development of Farmer's Beef Fattening Cattle Raising Career on Sufficiency Economy management by Knowledge Management Procedure in Buriram Province.

รศ.ดร.จรัส สว่างทัฬห

ผศ.ดร.บรรมย ศรีตะวัน

ผศ.นส.พ.ดร.ดำรง กิตติชัยศรี

อาจารย์เอกสิทธิ์ สมคุณา

อาจารย์รังสิมา สว่างทัฬห

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีงบประมาณ 2553

การศึกษาการพัฒนาการประกอบอาชีพเลี้ยงโคขุนของเกษตรกร ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้การจัดการความรู้ ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์

จรัส สว่างทัพ^{1*} บรรยง ศรีตะวัน¹ ดำรง กิตติชัยศรี¹ เอกสิทธิ์ สมคุณา² รังสิมา สว่างทัพ¹

¹ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ * ผู้รายงานวิจัย

² อาจารย์วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การศึกษาการพัฒนาการประกอบอาชีพเลี้ยงโคขุนของเกษตรกร ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การจัดการความรู้ ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในจังหวัดบุรีรัมย์ 2) เพื่อพัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยวิธีการจัดการความรู้ 3) เพื่อศึกษาการพัฒนาการของการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ดัชนีชี้วัดในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เกษตรกรสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ บ้านสี่เหลี่ยมเจริญ หมู่ที่ 10 ตำบลแสงพัน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 12 ราย เกษตรกรสมาชิกกลุ่ม ผู้เลี้ยงโคเนื้อ บ้านโนนสว่าง หมู่ที่ 12 ตำบลด่านด่าน อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 24 ราย บ้านหนองตะเคียน หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 29 ราย เกษตรกรสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ และเกษตรกรสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ บ้านสองห้อง หมู่ที่ 1 ตำบลสองห้อง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 17 ราย รวมทั้งสิ้น 82 ราย เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัยที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการ การสังเกต การอภิปรายกลุ่มและการจัดการความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา และข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและการใช้แผนที่ความคิด ผลการศึกษา พบว่ากลุ่ม ผู้เลี้ยงโค มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ที่ใช้แรงงานเฉลี่ย 3 คน ประกอบทำนาทำไร่เป็นอาชีพหลักและเป็นอาชีพหลักที่ทำรายได้สูงสุด เลี้ยงโคเป็นอาชีพรองอันดับหนึ่ง และรับจ้างเป็นอาชีพรองอันดับสอง มีรายได้ต่อเดือนต่อครัวเรือนเฉลี่ย 12,600 บาท มีรายได้จากการเลี้ยงโคเนื้อต่อปีเฉลี่ย 15,012.20 บาท เพิ่มจำนวนโคโดยการผสมเทียม เกษตรกรทุกคนรู้จักการสังเกตสัดแม่โค เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 60 ไม่ปัญหาที่ประสบจากการได้ลูกที่เกิดจากการผสมเทียม ส่วนน้อยที่พบว่าลูกที่เกิดมาได้แต่ลูกเพศผู้ และแม่โคคลอดลูกยาก ลูกโคส่วนใหญ่ร้อยละ 60 ที่ได้มีความแตกต่างจากเดิมโดยมีขนาดใหญ่กว่า มีสายเลือดซาโรเลส ปัญหาการผสมเทียมส่วนใหญ่ร้อยละ 72 มีปัญหาการผสมติดยาก ผสมซ้ำ จำนวนเฉลี่ย 3 ครั้งจึงจะผสมติด เกษตรกรสมาชิก ร้อยละ 69.5 ไม่ให้อาหารข้นแก่โค แหล่งน้ำของโคได้จากแหล่งน้ำธรรมชาติ เกษตรกรสมาชิกร้อยละ 62.2 ไม่ให้อาหารแร่ธาตุแก่โค เกษตรกรสมาชิกให้วัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย ให้ยาถ่ายพยาธิไอเวอร์เม็ก-เอฟ และพ่นยาเห็บด้วยยาอาซุนโทล ใช้สมุนไพรบางชนิด เช่น สมุนไพรรักษาแผล กีบ-เท้าเป็นแผล สมุนไพรถ่ายพยาธิ สมุนไพรรักษาท้องอืด เป็นต้น และฉีดไวตามินและยาบำรุงหรือยาเพิ่มประสิทธิภาพผสมพันธุ์

เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่าจำหน่ายโคง่าย ส่วนใหญ่ตีราคาโคเนื้อด้วยสายตาได้ โดยตีราคาจากการดูรูปร่างทั่วไป ราคาโคทุกสายพันธุ์เพศผู้จะสูงกว่าเพศเมีย ราคาโคลูกผสมซาโรเลสจะสูงกว่า

โคพื้นเมืองและโคลูกผสมบราห์มันเมื่ออายุมากขึ้น สมาชิกจำหน่ายให้กับนายหน้าที่มาติดต่อซื้อถึงบ้าน

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคทั้ง 4 กลุ่มพบว่า สมาชิกร้อยละ 74.4 ได้เข้าร่วมอบรม สมาชิกกลุ่มอื่นๆ เข้าใจการใช้ชีวิตพอเพียงระดับมาก ยกเว้นกลุ่มบ้าน สองห้องมีความเข้าใจระดับปานกลาง เกษตรกรสมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 90.2 ได้ดำเนินชีวิตพอเพียงมาแล้ว 1-3 ปี และร้อยละ 56.1 พบว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ีระดับมากขึ้นไป การพัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อโดยการอบรมให้ความรู้ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การสนับสนุนด้านน้ำเชื้อและเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ และการติดตามผล กลุ่มผู้เลี้ยงโคทุกกลุ่มระบุยืนยันระดับขั้นสถานภาพปัจจุบัน และระดับขั้นในอนาคตที่กลุ่มมุ่งหวังจะพัฒนาในช่วง 1 ปีข้างหน้าจากบันไดความรู้ 5 ขั้นของการพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ เมื่อดำเนินโครงการวิจัยได้ 1 ปี พบว่ากลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญมีการพัฒนาบรรลุระดับที่มุ่งหวังทุกด้าน กลุ่มได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดบุรีรัมย์ให้เป็นกลุ่มต้นแบบของกลุ่มอาชีพขนาดเล็กกลุ่มมีทักษะปฏิบัติที่ดีในการเลี้ยงโคเนื้อทุกด้านทั้งด้านการปรับปรุงพันธุ์ ด้านอาหาร ด้านการจัดการ และด้านการตลาด ผลลัพธ์และตัวชี้วัดเฉพาะของการพัฒนาในแต่ละด้าน พบว่าด้านการปรับปรุงพันธุ์ในภาพรวมทุกกลุ่มมีจำนวนโคเมียที่เข้าสู่โครงการวิจัย จำนวนโคเมียที่ได้รับการผสมเทียม และจำนวนลูกโคที่เกิดบรรลุเป้าหมายของโครงการ ด้านอาหารในภาพรวม ทุกกลุ่มมีจำนวนแปลงหญ้า และการเก็บถนอมพืชอาหารสัตว์และฟางข้าวบรรลุเป้าหมายของโครงการ ด้านการจัดการในภาพรวม ทุกกลุ่มมีคะแนนรูปร่างโคเมีย การให้วัคซีนและการถ่ายพยาธิ บรรลุเป้าหมายของโครงการ ส่วนการพัฒนาสภาพโรงเรียนของกลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญบรรลุเป้าหมายของโครงการ ส่วนด้านการตลาดตัวชี้วัดการพัฒนา ยังไม่บรรลุเป้าหมายของโครงการ เพราะลูกโคผลผลิตของโครงการวิจัยยังมีอายุน้อย ไม่ถึงเกณฑ์ส่งตลาด จึงมีข้อมูลจำนวนโคเข้าสู่ตลาดน้อย ไม่มีการสร้างตลาดโคขุนในท้องถิ่น

คำสำคัญ: โคเนื้อขุน การประกอบอาชีพการเลี้ยงโค ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การจัดการความรู้

Study on the Development of Farmer's Beef Fattening Cattle Raising Career on Sufficiency Economy management by Knowledge Management Procedure in Buriram Province.

**Sawangtap, Jarous^{1*} Sritawan, Bunyong¹ Kitthichaisri, Damrong¹ Somkuna, Eakkasit²
Sawangtap, Rangsim¹**

¹ Buriram Rajabhat University * Corresponding author

² Buriram College of Agriculture and Technology

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to find out the context of farmers' beef cattle raising groups in Buriram province, 2) to develop the potential of farmers' beef cattle raising career on sufficiency economy by applying knowledge management procedures, and 3) to study the progress of farmers' beef cattle raising career on sufficiency economy philosophy by quantitative and qualitative indices. The research target groups were eighty-two farmers from four beef cattle raising groups: twelve farmers from Ban Siliamcharoen, Salangpan subdistrict, Lam Plai Mat district; twenty-four farmers from Ban Nonsawang, Bandan subdistrict, Ban Dan district; twenty-nine farmers from Ban Nongtakhian, Bangruad subdistrict, Bangruad district and seventeen from Ban Songhong, Song Hong subdistrict, Muang district selected by purposive sampling. Semi-structured interview, checklist questionnaires, observation, focus group discussion and knowledge management were practical instruments to collect both quantitative and qualitative data. Quantitative data was analyzed by descriptive statistics and qualitative data was concluded through content analysis and mind mapping. The results revealed that the average of family members and working family members of beef cattle raising farmers from four groups was five and three persons, respectively. Cultivation was principle career and highest income career. The supplementary career was raising cattle and trade. The average income was 12,600 baht per family per month and raising cattle income was 15,012.20 baht. Farmers increased the number of cattle by artificial insemination and knew estrus signs of cows. Seventy-two percent of farmers who agreed AI service faced lower conception of cow and sometimes usually 3 times in average. More than sixty percent of farmers did not feed concentrate and minerals to their cattle. Drinking water for cattle obtained from natural water resource. Farmers vaccinated in foot and mouth disease, dewormed using Ivomec-F and also eradicated tick using asuntol. Herbal plant were provided for wound cure, deworm, bloat treatment, etc. Farmers increased fertility of cattle by injecting vitamins and stimulant medicine.

In the aspect of market channel of cattle, almost farmers opined that easy selling. The price of cattle was agreed by sight evaluation and evaluated price from body confirmation. Male cattle price was higher than female cattle. The price of Charolais crossbreed cattle was higher than Native and Brahman crossbreed. Cattle were older, the price was higher. Farmers sold cattle to middleman who came in the village.

About the knowledge and understanding of sufficiency economy philosophy of all farmer groups, seventy-four percent of farmers used to participate training. All farmers knew how to live their lives in sufficiency economy in high level except Ban Songhong farmers knew in moderate level. Ninety-two percent of farmers earned sufficiency life for 1-3 years and more than fifty percent of them found that their lives were better. The activities for their career development were lecturing, training, semen and forage seed supporting and follow-up studying. Every farmer groups had to confirm present status of cattle raising and sequence year status by five ladder steps of knowledge assets in cattle raising development. One year later, farmers from Ban Siliamcharoen achieved in every aspects, resulted to be master group from Buriram provincial livestock office. It was found that farmers from Ban Siliamcharoen showed best practices in animal breeding, feed, management and marketing aspect. The specific indices and outcome of development in animal breeding aspect that were the number of cow, inseminated cow and calf. These fulfilled the research project target, as well as, feed aspect which consisted of pasture area and roughage preservation. In management aspect, body condition score of cow, vaccination and deworming were successful. Whereas there was no achievement in market aspect because all calves were too young for selling and there was no local fattening cattle market.

Keywords : Beef Fattening Cattle, Cattle Raising Career, Sufficiency Economy Philosophy, Knowledge Management

คำนำ

การศึกษาการพัฒนาการประกอบอาชีพเลี้ยงโคขุนของเกษตรกร ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยการใช้การจัดการความรู้ ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นงานวิจัยศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณตลอดทั้งเป็นการสนับสนุนการเรียนการสอนเชิงวิจัยสำหรับนักศึกษาศาสาสัตวศาสตร์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยมีจุดประสงค์ของการศึกษาวิจัยเพื่อ

- 1) ศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในจังหวัดบุรีรัมย์
- 2) พัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยวิธีการจัดการความรู้
- 3) ศึกษาการพัฒนาการของการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้ดัชนีชี้วัดในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ในการพัฒนาการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อของกลุ่มสมาชิกผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านสีเหลี่ยมเจริญ ตำบลแสลงพัน อำเภอลำปลายมาศ บ้านโนนสว่าง ตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่าน บ้านหนองตะเคียน ตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด และบ้านสองห้อง ตำบลสองห้อง อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ขอขอบคุณ ในการสนับสนุนทุนวิจัย โดยสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553

ขอขอบคุณบุคลากรของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดบุรีรัมย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขอขอบคุณ ปศุสัตว์จังหวัดบุรีรัมย์ นายธานินทร์ จุฑาทิพย์ชาติกุล ขอขอบคุณปศุสัตว์อำเภอลำปลายมาศ ปศุสัตว์อำเภอบ้านด่าน ปศุสัตว์อำเภอบ้านกรวด ปศุสัตว์อำเภอเมืองบุรีรัมย์และเจ้าหน้าที่ผสมเทียม ขอขอบคุณคุณปริษา อินนุรักษ์ หัวหน้าศูนย์วิจัยและพัฒนาการผลิตโคเนื้อและกระบือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ขอขอบคุณ คุณบุญนาถ อยู่ทองกลาง หัวหน้ากลุ่มพัฒนาสังคมและส่งเสริมพัฒนาสังคม ศูนย์พัฒนาสังคม หน่วยที่ 26 อำเภอบ้านกรวด ขอขอบคุณอาจารย์สุจิตรา ยางนอก สาขาพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ขอขอบคุณกรรมการกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านสีเหลี่ยมเจริญ บ้านโนนสว่าง บ้านหนองตะเคียน และบ้านสองห้อง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีส่วนทำให้การวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงโดยสมบูรณ์

คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยฉบับนี้นอกจากจะมีส่วนผลักดันในการพัฒนาการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรแล้ว ยังจะเป็นประโยชน์ทำให้เกษตรกรเข้าใจเทคนิคการจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาองค์กร และพัฒนาสังคมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

คณะผู้วิจัย
สิงหาคม 2555

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ		
คำนำ		
สารบัญเรื่อง		(1)
สารบัญตาราง		(5)
สารบัญภาพประกอบ		(9)
บทที่ 1	บทนำ	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
	ขอบเขตของการวิจัย	3
	ขอบเขตด้านเนื้อหา	3
	ขอบเขตด้านประชากร	3
	ขอบเขตด้านพื้นที่	4
	ผลการวิจัยที่คาดหวัง	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
	การจัดการความรู้	5
	ความหมายของการจัดการความรู้	5
	แนวคิดการจัดการความรู้	7
	คนที่สำคัญที่ดำเนินการจัดการความรู้	9
	กระบวนการจัดการความรู้	10
	แผนที่ความคิด	14
	การจัดการความรู้กับการพัฒนาองค์กรชุมชน	18
	ปัจจัยที่ส่งเสริมและเกื้อหนุนในการจัดการความรู้	19
	องค์ประกอบสำคัญของการจัดการความรู้	21
	เครื่องมือการจัดการความรู้ที่ใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ	21
	ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	23
	ความหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	24
	องค์ประกอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	25
	การดำเนินชีวิตพอเพียง	28
	การจัดการความรู้การเลี้ยงโคนม	29
	การเลี้ยงโคนม	29
	การจัดการความรู้กับการเลี้ยงโคนม	32

	หน้า
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33
ด้านการจัดการความรู้	33
ด้านการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร	35
ด้านการเลี้ยงโคเนื้อ	37
กรอบแนวคิดหรือทฤษฎีของแผนการวิจัย	39
บทที่ 3	
การดำเนินการวิจัย	41
กลุ่มเป้าหมาย	41
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	41
การสร้างและตรวจคุณภาพเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล	42
การเก็บรวบรวมข้อมูล	42
การตรวจสอบข้อมูล	43
การวิเคราะห์ข้อมูล	43
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	44
บทที่ 4	
การวิเคราะห์ข้อมูล	45
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	45
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	45
สภาพการเลี้ยงโคเนื้อของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในจังหวัดบุรีรัมย์	45
ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	91
การพัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	
โดยวิธีการจัดการความรู้	98
การศึกษาการพัฒนารองรับการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อตามแนว	
เศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้ดัชนีชี้วัดในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ	135
ผลลัพธ์และตัวชี้วัดของการพัฒนาโครงการ	136
บทที่ 5	
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	141
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	141
ขอบเขตของการวิจัย	141
สรุปผลการวิจัย	142
การอภิปรายผล	150
ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาวิจัย	154
ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป	154

	หน้า
บรรณานุกรม	155
บุคลากร	160
ภาคผนวก ก หนังสือราชการ	161
ภาคผนวก ข เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล	171
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	185
ภาคผนวก ง ภาพประกอบ	321

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
2.1	กระบวนการจัดการเรียนรู้	13
2.2	ข้อมูลจากการทำ AAR (After Action Review)	22
2.3	จำนวนโคเนื้อ และจำนวนคร้วเรือนเกษตรกรที่เลี้ยง ระดับประเทศและภาค	30
2.4	จำนวนโคเนื้อ และปริมาณการผลิต จังหวัดบุรีรัมย์	30
4.1	เพศของตอบแบบสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (คน)	45
4.2	อายุของตอบแบบสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (ปี)	45
4.3	ระดับการศึกษาของตอบแบบสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ	46
4.4	จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (คน)	46
4.5	จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ใช้แรงงานของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (คน)	47
4.6	อาชีพหลักของตอบแบบสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ	47
4.7	อาชีพรองอันดับหนึ่งของตอบแบบสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ	48
4.8	อาชีพรองอันดับสองของตอบแบบสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ	48
4.9	อาชีพที่ทำรายได้สูงสุดของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ	49
4.10	รายได้ต่อเดือน (บาท) ของครัวเรือนสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (โดยประมาณการ)	49
4.11	รายได้ต่อคนต่อปี (บาท) ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (โดยประมาณการ)	50
4.12	รายได้ต่อเดือน (บาท) จากอาชีพหลักของครัวเรือนสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (โดยประมาณการ)	50
4.13	รายได้ต่อเดือน (บาท) จากภาคเกษตรอื่นๆของครัวเรือนสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (โดยประมาณการ)	51
4.14	รายได้ต่อเดือน (บาท) จากนอกภาคเกษตรของครัวเรือนสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (โดยประมาณการ)	51
4.15	รายได้จากการเลี้ยงโคเนื้อต่อปี (บาท)ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (โดยประมาณการ)	52
4.16	พื้นที่ประกอบอาชีพทำการเกษตรของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (ไร่)	52
4.17	ความรู้สึต่อการเลี้ยงโคเนื้อในสภาวะปัจจุบัน (กค. 2554) ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ	53
4.18	พื้นที่ที่ใช้ในการปลูกหญ้าอาหารสัตว์ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (ไร่)	53
4.19	พื้นที่ที่ใช้ในการปลูกถั่วอาหารสัตว์ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (ไร่)	54
4.20	พืชอาหารสัตว์ที่ใช้ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ	54
4.21	แหล่งน้ำสำหรับเลี้ยงสัตว์ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ	55
4.22	ทำเลเลี้ยงสัตว์ธรรมชาติของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ	55
4.23	พื้นที่ทำเลเลี้ยงสัตว์ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (ไร่)	56
4.24.1	จำนวนโคที่เลี้ยงของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (ตัว)	56
4.24.2	จำนวนโคที่เลี้ยงของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (ตัว)	57

4.25	จำนวนลูกโคที่เลี้ยง (อายุต่ำกว่า 1 ปี) ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (ตัว)	57
4.26	จำนวนโครุ่นที่เลี้ยง (อายุ 1-2 ปี) ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (ตัว)	58
4.27	จำนวนโคพันธุ์ที่เลี้ยง (อายุ 2 ปีขึ้นไป) ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (ตัว)	58
4.28	จำนวนโคที่เลี้ยงของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อรวมทุกขนาดทุกเพศ (ตัว)	59
4.29	ระยะเวลาที่เลี้ยงโคของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (ปี)	59
4.30	วิธีการเพิ่มจำนวนโคเนื้อของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ	60
4.31	ความสำคัญของการมีโรงเรือนเลี้ยงโคเนื้อของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ	60
4.32	โรงเรือนหรือคอกสำหรับเลี้ยงโคเนื้อของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ	61
4.33	สภาพโรงเรือนหรือคอกสำหรับเลี้ยงโคเนื้อของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ	61
4.34	การจัดทำรางหรือที่ให้ฟางและหญ้าในคอกโคของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ	62
4.35	การจัดทำรางหรือที่ให้อาหารชั้นในคอกของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ	62
4.36	การจัดทำรางหรือที่ให้อาหารแร่ธาตุในคอกของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ	62
4.37	การดูแลสุขภาพของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ	63
4.38	ลักษณะอาการแม่โคเป็นสัตว์ที่สังเกตโดยสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโค	63
4.39	การผสมพันธุ์แม่โคของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ	64
4.40	ค่าบริการผสมพันธุ์แม่โคเนื้อโดยพ่อพันธุ์รับจ้าง (บาท)	64
4.41	ค่าบริการผสมเทียมพันธุ์แม่โคเนื้อโดยเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ (บาท)	65
4.42	ปัญหาที่ประสบจากการได้ลูกที่เกิดจากการผสมเทียม	65
4.43	ลักษณะลูกโคที่เกิดใหม่แตกต่างจากเดิม	65
4.44	ความแตกต่างของลูกโคเกิดใหม่	66
4.45	สายเลือดของลูกโคเกิดใหม่	66
4.46	กรณีใช้ผสมเทียม มีปัญหาการผสมติดยาก	67
4.47	จำนวนครั้งที่ผสมพันธุ์แม่โคเนื้อแล้วยังผสมไม่ติด (ครั้ง)	67
4.48	การให้ถั่วอาหารสัตว์	67
4.49	การพิจารณาในการเก็บเกี่ยวพืชอาหารสัตว์	68
4.50	อายุการเก็บเกี่ยวหญ้าอาหารสัตว์ (วัน)	68
4.51	อายุการเก็บเกี่ยวถั่วอาหารสัตว์ (วัน)	69
4.52	แหล่งอาหารหยาบฟางข้าว	69
4.53	แหล่งหญ้าสด	70
4.54	แหล่งหญ้าแห้ง	70
4.55	แหล่งถั่วอาหารสัตว์	70
4.56	การให้อาหารชั้น	71
4.57	แหล่งอาหารชั้น	71
4.58	แหล่งน้ำที่ผู้เลี้ยงนำมาให้โคกิน	72

4.59	การให้อาหารแร่ธาตุแกโค	72
4.60	ช่วงเวลาการให้อาหารเช้าแกโค	73
4.61	ช่วงเวลาการให้อาหารบ่ายแกโค	73
4.62	ช่วงเวลาการให้อาหารเย็นแกโค	74
4.63	จำนวนฟางข้าวที่ให้แกโค (กิโลกรัมต่อตัว)	74
4.64	จำนวนพืชอาหารสัตว์สดที่ให้แกโค (กิโลกรัมต่อตัว)	75
4.65	จำนวนอาหารชั้นที่ให้แกโค (กิโลกรัมต่อตัว)	75
4.66	เวลาให้ฟางข้าวแกโค	76
4.67	เวลาให้พืชอาหารสัตว์สดแกโค	76
4.68	เวลาให้อาหารชั้นแกโค	77
4.69	การป้องกันโรค-พยาธิโค	78
4.70	การใช้สมุนไพรให้แกโค	78
4.71	การให้ยาบำรุงหรือยาเพิ่มประสิทธิภาพสมบูรณ์พันธุ์	79
4.72	ช่องทางจำหน่ายโค	79
4.73	การตีราคาโคเนื้อด้วยสายตาของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ	80
4.74	หลักในการตีราคาโค	80
4.75	น้ำหนักและราคาโคพื้นเมือง (จากการประเมินด้วยสายตาเพื่อการซื้อขาย)	81
4.76	น้ำหนักและราคาโคลูกผสมบราห์มันพื้นเมือง (จากการประเมินด้วยสายตาเพื่อการซื้อขาย)	84
4.77	น้ำหนักและราคาโคลูกผสมชาโรเลส์พื้นเมือง (จากการประเมินด้วยสายตาเพื่อการซื้อขาย)	87
4.78	วิธีการจำหน่ายโค	90
4.79	การอบรมเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	91
4.80	ความคิดเห็นในกรณีไม่เคยอบรมเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	91
4.81	จำนวนครั้งที่เข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	92
4.82	ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตพอเพียง	92
4.83	ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตพอเพียง	93
4.84	การดำเนินชีวิตพอเพียง	93
4.85	เวลาในการดำเนินชีวิตพอเพียง	94
4.86	ความเปลี่ยนแปลงในชีวิตเมื่อดำเนินชีวิตพอเพียงในทิศทางที่ดีขึ้น	94
4.87	ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Percent of Cases)	95
4.88	บันไดความรู้ 5 ขั้น ด้านพันธุ์	98
4.89	บันไดความรู้ 5 ขั้น ด้านการปรับปรุงพันธุ์	99
4.90	บันไดความรู้ 5 ขั้น ด้านอาหารและการให้อาหาร	99

4.91	บันไดความรู้อันสูง 5 ขั้น	ด้านการจัดการ (การเลี้ยงดู)	99
4.92	บันไดความรู้อันสูง 5 ขั้น	ด้านการป้องกันรักษาโรค	100
4.93	บันไดความรู้อันสูง 5 ขั้น	ด้านการตลาด	100
4.94	บันไดความรู้อันสูง 5 ขั้น	ด้านการปรับปรุงพันธุ์ของกลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ	116
4.95	บันไดความรู้อันสูง 5 ขั้น	ด้านอาหารของกลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ	116
4.96	บันไดความรู้อันสูง 5 ขั้น	ด้านการจัดการ (การเลี้ยงดู) ของกลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ	117
4.97	บันไดความรู้อันสูง 5 ขั้น	ด้านการตลาดของกลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ	117
4.98	บันไดความรู้อันสูง 5 ขั้น	ด้านการปรับปรุงพันธุ์ของกลุ่มบ้านโนนสว่าง	120
4.99	บันไดความรู้อันสูง 5 ขั้น	ด้านอาหารของกลุ่มบ้านโนนสว่าง	120
4.100	บันไดความรู้อันสูง 5 ขั้น	ด้านการจัดการ (การเลี้ยงดู) ของกลุ่มบ้านโนนสว่าง	121
4.101	บันไดความรู้อันสูง 5 ขั้น	ด้านการตลาดของกลุ่มบ้านโนนสว่าง	121
4.102	บันไดความรู้อันสูง 5 ขั้น	ด้านการปรับปรุงพันธุ์ของกลุ่มบ้านหนองตะเคียน	124
4.103	บันไดความรู้อันสูง 5 ขั้น	ด้านอาหารของกลุ่มบ้านหนองตะเคียน	124
4.104	บันไดความรู้อันสูง 5 ขั้น	ด้านการจัดการ (การเลี้ยงดู) ของกลุ่มบ้านหนองตะเคียน	125
4.105	บันไดความรู้อันสูง 5 ขั้น	ด้านการตลาดของกลุ่มบ้านหนองตะเคียน	125
4.106	บันไดความรู้อันสูง 5 ขั้น	ด้านการปรับปรุงพันธุ์ของกลุ่มบ้านสองห้อง	128
4.107	บันไดความรู้อันสูง 5 ขั้น	ด้านอาหารของกลุ่มบ้านสองห้อง	128
4.108	บันไดความรู้อันสูง 5 ขั้น	ด้านการจัดการ (การเลี้ยงดู) ของกลุ่มบ้านสองห้อง	129
4.109	บันไดความรู้อันสูง 5 ขั้น	ด้านการตลาดของกลุ่มบ้านสองห้อง	129
4.110	เปรียบเทียบการระบุระดับขั้นสถานภาพปัจจุบัน และระดับขั้นในอนาคตที่กลุ่มมุ่งหวัง จะพัฒนาในช่วง 1 ปีข้างหน้า ของทั้ง 4 กลุ่ม		130
4.111	เปรียบเทียบการระบุระดับขั้นในอนาคตที่กลุ่มมุ่งหวังจะพัฒนาในช่วง 1 ปีและระดับ ที่เป็นจริง (เมื่อเวลาผ่านไป 1 ปี) ของทั้ง 4 กลุ่ม		135
4.112	ผลลัพธ์และตัวชี้วัดแนวทางพัฒนาการเลี้ยงโคขุนทั้ง 4 ด้าน		136
4.113	ผลลัพธ์และตัวชี้วัดของการพัฒนาด้านการปรับปรุงพันธุ์		137
4.114	ผลลัพธ์และตัวชี้วัดของการพัฒนาด้านอาหาร		138
4.115	ผลลัพธ์และตัวชี้วัดของการพัฒนาด้านการจัดการ		138
4.116	ผลลัพธ์และตัวชี้วัดของการพัฒนาด้านการตลาด		139

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
2.1 แนวคิดการจัดการความรู้ SECI model (Knowledge spiral)	7
2.2 รูปแบบการจัดการความรู้ TUNA model	9
2.3 กระบวนการจัดการความรู้	11
2.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้	12
2.5 แผนที่ความคิดโดยโปรแกรม XMIND	17
2.6 แบบจำลองการจัดการความรู้	33
4.1 แผนที่ความคิดการจัดการจัดตั้งกลุ่มและบริบทด้านพันธู์ การปรับปรุงพันธู์ อาหาร การเลี้ยงดู การป้องกันรักษาโรค การตลาด ปัญหาและอุปสรรค และความต้องการของกลุ่มผู้เลี้ยงโคบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ ตำบลแสงพัน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์	101
4.2 แผนที่ความคิดการจัดการจัดตั้งกลุ่มและบริบทด้านพันธู์ การปรับปรุงพันธู์ อาหาร การเลี้ยงดู การป้องกันรักษาโรค การตลาด ปัญหาและอุปสรรค และความต้องการของกลุ่มผู้เลี้ยงโคบ้านโนนสว่าง ตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์	102
4.3 แผนที่ความคิดการจัดการจัดตั้งกลุ่มและบริบทด้านพันธู์ การปรับปรุงพันธู์ อาหาร การเลี้ยงดู การป้องกันรักษาโรค การตลาด ปัญหาและอุปสรรค และความต้องการของกลุ่มผู้เลี้ยงโคบ้านหนองตะเคียน ตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์	103
4.4 แผนที่ความคิดการจัดการจัดตั้งกลุ่มและบริบทด้านพันธู์ การปรับปรุงพันธู์ อาหาร การเลี้ยงดู การป้องกันรักษาโรค การตลาด ปัญหาและอุปสรรค และความต้องการของกลุ่มผู้เลี้ยงโคบ้านสองห้อง ตำบลสองห้อง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์	104
4.5 แผนที่ความคิดการจัดการทั้ง 4 กลุ่ม ในด้านพันธู์ การปรับปรุงพันธู์ อาหาร การเลี้ยงดู การป้องกันรักษาโรค การตลาด ปัญหาและอุปสรรค และความต้องการของกลุ่มผู้เลี้ยงโคต่างๆ	105
4.6 แผนที่ความคิดการจัดการทั้ง 4 กลุ่ม ในด้านพันธู์ของกลุ่มผู้เลี้ยงโคต่างๆ	106
4.7 แผนที่ความคิดการจัดการทั้ง 4 กลุ่ม ในด้านการปรับปรุงพันธู์ของกลุ่มผู้เลี้ยงโคต่างๆ	107
4.8 แผนที่ความคิดการจัดการทั้ง 4 กลุ่ม ในด้านอาหารของกลุ่มผู้เลี้ยงโคต่างๆ	108
4.9 แผนที่ความคิดการจัดการทั้ง 4 กลุ่ม ในด้านการเลี้ยงดูของกลุ่มผู้เลี้ยงโคต่างๆ	109
4.10 แผนที่ความคิดการจัดการทั้ง 4 กลุ่ม ในด้านการป้องกันรักษาโรคของกลุ่มผู้เลี้ยงโคต่างๆ	110

4.11	แผนที่ความคิดการจัดการทั้ง 4 กลุ่ม ในด้านการตลาดของกลุ่มผู้เลี้ยงโคต่างๆ	111
4.12	แผนที่ความคิดการจัดการทั้ง 4 กลุ่ม ในด้านปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มผู้เลี้ยงโคต่างๆ	112
4.13	แผนที่ความคิดการจัดการทั้ง 4 กลุ่ม ในด้านความต้องการของกลุ่มผู้เลี้ยงโคต่างๆ	113
4.14	การอภิปรายกลุ่มและการจัดการความรู้ของกลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ ในวันที่ 24 ตุลาคม 2553	114
4.15	การอภิปรายกลุ่มและการจัดการความรู้ของกลุ่มบ้านโนนสว่าง ในวันที่ 24 ตุลาคม 2553	118
4.16	การอภิปรายกลุ่มและการจัดการความรู้ของกลุ่มบ้านหนองตะเคียน ในวันที่ 24 ตุลาคม 2553	122
4.17	การอภิปรายกลุ่มและการจัดการความรู้ของกลุ่มบ้านสองห้อง ในวันที่ 24 ตุลาคม 2553	126
4.18	การบริการวิชาการ หลักสูตร “การเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง” ในวันที่ 25 ตุลาคม 2553	131
4.19	การสนับสนุนน้ำเชื้อโคพันธุ์ชาโรเลสส์แช่แข็งแก่สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อกลุ่มต่างๆ (25 ตุลาคม 2553)	132
4.20	การสนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์แก่สมาชิกกลุ่มบ้านโนนสว่าง (วันที่ 25 พฤษภาคม 2554)	132
4.21	การอบรมเชิงปฏิบัติการ “การทำฟางปรุงแต่ง การทำหญ้าแห้ง การทำหญ้าหมัก” แก่สมาชิกกลุ่มบ้านหนองตะเคียน (วันที่ 10 กรกฎาคม 2554)	133
4.22	การบริการวิชาการ หลักสูตร “การผสมเทียมโคและการแก้ปัญหา” แก่สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (วันที่ 23 กรกฎาคม 2554)	134
4.23	ลูกโคลูกผสมชาโรเลสส์ที่เกิดจากโครงการวิจัย (กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ-2 ภาพด้านบน และกลุ่มบ้านโนนสว่าง - 2 ภาพด้านล่าง)	137

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเลี้ยงโคในประเทศไทย ในอดีตมีจุดประสงค์หลักเพื่อใช้แรงงานในการไถนา ลากเกวียน และ นวดข้าว ส่วนจุดประสงค์รองคือ ขายเป็นโคเนื้อเมื่อปลดจากการใช้งานแล้ว หรือเมื่อมีจำนวนมากเกิน ความจำเป็นในการใช้แรงงาน ในสมัยนั้นราคาเนื้อโค จึงถูกกว่าเนื้อสุกรและเนื้อไก่ เพราะเกษตรกรไม่ได้ คิดถึงต้นทุน จนกระทั่งปี พ.ศ. 2525 การใช้แรงงานโคเริ่มลดน้อยลง และหันมาใช้เครื่องจักรกลทดแทน เกษตรกรเหล่านั้นจึงขายโคออกไปทำให้จำนวนโคเริ่มลดลง แต่การบริโภคเนื้อโคไม่ได้ลดลง ทำให้ราคา เนื้อโคค่อย ๆ ขยับสูงขึ้นเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรส่วนหนึ่งหันมาเลี้ยงโคเพื่อขายเนื้อเป็นจุดประสงค์ หลัก ในการเลี้ยงเพื่อเนื้อเป็นจุดประสงค์หลักนี้ การเลี้ยงโคให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ สูงกว่า ดังนั้น ในขณะที่ยังมีโคกลับค้อย ๆ เพิ่มขึ้น (ปรารภนา พฤษะศรี, 2548 : 9-10) ทั้งนี้พบว่าคนไทยมีการ บริโภคเนื้อโคเฉลี่ยประมาณ 2.8 ก.ก./คน/ปี (ธารรงค์ เมฆโหรา, 2550 : 9)

ในขณะเดียวกันรัฐบาลได้มีนโยบายส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ ในรูปแบบโครงการส่งเสริมการเลี้ยง โคเนื้อล้านครอบครัว (ในสมัยรัฐบาลนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร) (สำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี, 2547) โครงการส่งเสริมการเลี้ยงโค-กระบือสายเลือดไทย (ในสมัยรัฐบาลนายกรัฐมนตรี พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์) (บริษัทแอ็ดวานซ์ เว็บสตูดิโอ, 2546) โดยหวังจะให้การเลี้ยงโคเนื้อ ช่วย แก้ปัญหาของเกษตรกรที่ยากจน โดยการเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ และเพื่อผลิตเนื้อโคให้ เพียงพอต่อการบริโภคภายใน ประเทศและสามารถส่งออกได้ อาจกล่าวได้ว่า จากปริมาณความต้องการ บริโภคเนื้อสัตว์ที่เพิ่มขึ้นรวมถึงการส่งเสริมจากรัฐทำให้ปัจจุบันเกษตรกรหันมาเลี้ยงโคเนื้อกันมากขึ้น

การเลี้ยงโคเนื้อในประเทศไทยมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2545-2549 กล่าวคือในปี พ.ศ. 2545 มีโคเนื้อจำนวน 5.9 ล้านตัว เพิ่มขึ้นเป็น 8.0 ล้านตัว ในปี 2549 โดยมีอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ 9.1 ต่อปี จากจำนวนโคที่มีในปัจจุบันเป็นโคพื้นเมืองประมาณ 5.6 ล้านตัว (ร้อยละ 70) ที่เหลือ อีกประมาณ 2.4 ล้านตัว (ร้อยละ 30) เป็นโคบราห์มันพันธุ์แท้และลูกผสมอื่นๆ มีเกษตรกรเกี่ยวข้องใน ภาคการผลิตจำนวน 1.2 ล้านครัวเรือน ในจำนวนดังกล่าวได้ทำการเลี้ยงโคเพื่อเป็นอุตสาหกรรมจำนวน 48,703 ราย พื้นที่เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ คิดเป็นร้อยละ 53.7, 19.5, 16.4 และ 10.4 ตามลำดับ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นจังหวัดที่มีการเลี้ยงโคเนื้อ มากเป็นอันดับที่ 3 รองจากจังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดนครราชสีมา จากรายงานจำนวนโคเนื้อ แยกเป็น จำนวนที่เลี้ยง และจำนวนเกษตรกรแสดงเป็น รายจังหวัด พ.ศ. 2549 พบว่า จังหวัดบุรีรัมย์ มีจำนวนโค 360,565 ตัว จังหวัดสุรินทร์ มีจำนวนโค 372,918 ตัว และจังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนโค 570,205 ตัว ตามลำดับ (ศูนย์สารสนเทศ, 2550)

นับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2543 คณะรัฐมนตรีในขณะนั้น มีมติเห็นชอบในหลักการให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินโครงการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรชุมชน เพื่อให้ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงาน ถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรสาขาต่างๆ ไปสู่เกษตรกรในท้องถิ่น อย่างเป็นระบบครบวงจร มีเป้าหมายศูนย์ฯ ประจำตำบล 3,876 ศูนย์ ผลการดำเนินการของโครงการนี้ ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ ต่อมาได้คัดเลือกศูนย์ฯ ที่มีผลงาน ลดจำนวนศูนย์ฯ ลงมาเหลือเพียง 500 ศูนย์ เป็นศูนย์ตำบลต้นแบบปศุสัตว์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2550 ได้ลดจำนวนศูนย์ฯ ลงมาอีก โดยให้กรมปศุสัตว์ดำเนินโครงการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล โดยมีเป้าหมายจำนวนศูนย์ฯ ประจำตำบล 250 ศูนย์ เป็นศูนย์ฯ ประจำตำบล ปศุสัตว์เข้มแข็งยั่งยืน ครอบคลุมพื้นที่ 76 ทั่วประเทศ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดบุรีรัมย์ได้รับเป้าหมาย ในการจัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการ เกษตร ประจำตำบลต้นแบบพัฒนาปศุสัตว์เข้มแข็งยั่งยืน จำนวน 6 ศูนย์ โดยการดำเนินโครงการมุ่งเน้นในปศุสัตว์ทั่วไป (กลุ่มวิจัยและพัฒนาปศุสัตว์เชิงบูรณาการ, กรมปศุสัตว์, 2551)

จังหวัดบุรีรัมย์มีกลุ่มอาชีพโครงการส่งเสริมและพัฒนาสังคมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีผลงานด้านการประกอบการอาชีพเลี้ยงโคเนื้อ ได้แก่ กลุ่มโคเนื้อลูกผสมพันธุ์พื้นเมือง บ้านหนองตะเคียน หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มเกษตรกรที่ประกอบอาชีพเลี้ยงโคเนื้ออยู่ในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลต่างๆ ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอคูเมือง อำเภอบ้านด่าน อำเภอลำปลายมาศ และอำเภอบ้านกรวด กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อเหล่านี้ ยังขาดขั้นตอนในการพัฒนาการเพื่อมุ่งสู่การประกอบการอาชีพเลี้ยงโคขุนแบบครบวงจร (กรมปศุสัตว์, 2550)

การจัดการความรู้เป็นกระบวนการในการนำความรู้ที่มีอยู่หรือเรียนรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรชุมชนโดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ เช่น การสร้าง รวบรวมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และใช้ความรู้เป็นต้น การใช้การจัดการความรู้มาเป็นเครื่องมือสำคัญในการค้นหาความรู้ การดึงความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจายมารวมไว้เพื่อจัดทำเนื้อหาให้เหมาะสมและตรงกับความต้องการของ ผู้ใช้ จัดแบ่งประเภทความรู้ให้เป็นระบบ ปรับปรุงและประมวลผลความรู้ให้อยู่ในรูปแบบและภาษาที่เข้าใจ และใช้ได้ง่าย การจัดเก็บและกระจายความรู้เพื่อให้ผู้อื่นใช้ประโยชน์ได้ นำความรู้ ที่ได้จัดเก็บมาเผยแพร่แบ่งปันและแลกเปลี่ยนกัน การเรียนรู้ของบุคลากรและนำความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหาและปรับปรุงองค์กรชุมชน (จรัส สว่างทัฬห, 2553)

การพัฒนาการประกอบอาชีพเลี้ยงโคเนื้อโดยใช้วิธีการจัดการความรู้จากแก่นความรู้ในด้านพันธุ์โค ด้านการปรับปรุงพันธุ์ ด้านอาหาร ด้านการเลี้ยงดู ด้านการป้องกันรักษาโรค และด้านการตลาด โดยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กำหนดขุมความรู้เป็นชั้นบันได 5 ชั้น และยืนยันสภาพชั้นบันไดปัจจุบันของกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อทั้งสองกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านหนองตะเคียนมีสภาพการเลี้ยงโคอยู่ในระดับชั้นบันไดที่ต่ำกว่ากลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านโคกกลาง ทำให้กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านหนองตะเคียนได้รับองค์ความรู้ในการยกระดับชั้นบันไดเพื่อพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อจากกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านโคกกลาง (จรัส สว่างทัฬห, 2552)

คณะผู้วิจัย มีความสนใจในการศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อและการพัฒนาการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อของอย่างยั่งยืน โดยดำเนินการเป็นขั้นตอนตามทรัพยากรของกลุ่มที่มีอยู่ เพื่อการพัฒนาของกลุ่มตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ใช้การจัดการความรู้ (Knowledge Management) เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัย ค้นหาทักษะปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practice) เป็นบันไดธรรมาสู่ความสำเร็จ อาศัยหลักวิชาการพื้นฐาน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การปรับปรุงพันธุ์ 2) อาหาร 3) การจัดการ และ 4) การตลาด

จากบุคลากรของสาขาสัตวศาสตร์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดและปศุสัตว์อำเภอ ภายใต้การร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลและกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในจังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อพัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยวิธีการจัดการความรู้
3. เพื่อศึกษาการพัฒนาการของการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้ดัชนีชี้วัดในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อและการพัฒนาการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยการใช้การจัดการความรู้ ในพื้นที่อำเภอลำปลายมาศ อำเภอบ้านด่าน อำเภอบ้านกรวด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการปรับปรุงพันธุ์ ด้านอาหาร ด้านการจัดการ และด้านการตลาด

ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มเป้าหมาย

เกษตรกรสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ บ้านสีเหลี่ยมเจริญ หมู่ที่ 10 ตำบลแสงพัน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 12 ราย เกษตรกรสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ บ้านโนนสว่าง หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 24 ราย เกษตรกรสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ บ้านหนองตะเคียน หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 29 ราย และเกษตรกรสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านสองห้อง หมู่ที่ 1 ตำบลสองห้อง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 17 ราย รวมทั้งสิ้น 82 ราย เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

การพิจารณาคัดเลือกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อทั้ง 4 กลุ่ม พิจารณาจากบริบทการจัดตั้งกลุ่มที่แตกต่างกัน คือ กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ บ้านสีเหลี่ยมเจริญ หมู่ที่ 10 ตำบลแสงพัน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นกลุ่มที่เกษตรกรสนใจรวมกลุ่มกันเองภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานปศุสัตว์อำเภอลำปลายมาศ กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ บ้านโนนสว่าง หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นกลุ่มที่จัดตั้งกลุ่มโดยสำนักงานปศุสัตว์อำเภอบ้านด่าน กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านหนองตะเคียน หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นกลุ่มที่มีการจัดตั้งกลุ่มเชิงบูรณาการกับกลุ่มอาชีพอื่นๆ โดยศูนย์พัฒนาสังคมหน่วย 26 จังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ และกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านสองห้อง หมู่ที่ 1 ตำบลสองห้อง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นกลุ่มที่จัดตั้งภายใต้โครงการของสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) และบริษัท 505 โภคภัณฑ์ จำกัด

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการวิจัย เป็นพื้นที่ที่ตั้งของกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) บ้านสีเหลี่ยมเจริญ หมู่ที่ 10 ตำบลแสงพัน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ 2) บ้านโนนสว่าง หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ 3) บ้านหนองตะเคียน หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ 4) บ้านสองห้อง หมู่ที่ 1 ตำบลสองห้อง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ผลการวิจัยที่คาดหวัง

1. ทราบถึงสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของกลุ่มเกษตรกร ในเขตพื้นที่อำเภอบ้านกรวด และอำเภอบ้านด่าน อำเภอลำปลายมาศ และอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ โดยการแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing) ได้ขุมความรู้ (Knowledge asset) เพื่อการพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ
3. ทราบถึงการพัฒนาการของการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อ

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการความรู้ หมายถึง เครื่องมือที่บุคคลหรือองค์กรนำไปใช้ประโยชน์เพื่อยกระดับการปฏิบัติงาน พัฒนาการ และแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยการจัดการให้ผู้ที่ต้องการใช้ความรู้ได้รับความรู้ที่ต้องการในเวลาที่ต้องการ สามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การประกอบการอาชีพเลี้ยงโคเนื้อ หมายถึง การประกอบอาชีพเลี้ยงโคเพื่อมุ่งหวังจำหน่ายโคมีชีวิตเป็นผลผลิตหลัก โดยผู้ประกอบการจะต้องมีความรู้ในด้านการปรับปรุงพันธุ์ ด้านอาหาร ด้านการจัดการ และด้านการตลาด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการพัฒนาการประกอบอาชีพเลี้ยงโคขุนของเกษตรกร ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยการใช้การจัดการความรู้ ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังหัวข้อต่อไปนี้

1. การจัดการความรู้
 - 1.1 ความหมายการจัดการความรู้
 - 1.2 แนวคิดการจัดการความรู้
 - 1.3 คนสำคัญที่ดำเนินการจัดการความรู้
 - 1.4 กระบวนการจัดการความรู้
 - 1.5 แผนที่ความคิด
2. การจัดการความรู้กับการพัฒนาองค์กรชุมชน
 - 2.1 ปัจจัยที่ส่งเสริมและเกื้อหนุนในการจัดการความรู้
 - 2.2 องค์ประกอบสำคัญของการจัดการความรู้
 - 2.3 เครื่องมือการจัดการความรู้
3. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 3.1 ความหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 3.2 องค์ประกอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 3.3 การดำเนินชีวิตพอเพียง
4. การจัดการความรู้การเลี้ยงโคเนื้อ
 - 4.1 การเลี้ยงโคเนื้อ
 - 4.2 การจัดการความรู้กับการเลี้ยงโคเนื้อ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการความรู้

ความหมายของการจัดการความรู้

มีผู้ให้นิยามความหมายของ การจัดการความรู้ ไว้มากมาย ดังนี้

โอ ดีลล์ คาร์ลา และ แจคสัน เกรสัน (O'Dell, Carla and C. Jackson Grayson, 1998)

กล่าวว่า การจัดการความรู้ หมายถึง กลยุทธ์ในการที่จะทำให้คนได้รับความรู้ที่ต้องการ ภายในเวลาที่เหมาะสม รวมทั้งช่วยทำให้เกิด การแลกเปลี่ยน และนำความรู้ไปปฏิบัติ เพื่อยกระดับและปรับปรุง การดำเนินงานขององค์กร

ประกอบ ไจมัน (2547, 37) ให้ความหมายของการจัดการความรู้ (Knowledge management) ว่าหมายถึง การจัดการความรู้ที่องค์กรมีให้ เป็นระบบระเบียบถูกต้องครบถ้วนตามที่ต้องการ และง่ายต่อการค้นหา นำไปใช้โดยอาศัยบรรทัดฐานทางสังคมที่ยึดถือร่วมกันเป็นแนวทาง สร้างความสัมพันธ์ทางใจของคนในองค์กรที่มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีการจัดการร่วมกันจากคนทั้งภายในและภายนอกองค์กร มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ หรือ ภูมิปัญญา ในลักษณะสัมพันธ์ฉันท์มิตรที่ความรู้หรือภูมิปัญญามีการไหลเวียนในองค์กรอย่างอิสระและอยู่กับองค์กรตลอดไป

เรียวกะ โทยามา (Ryoko Toyama, 2002) กล่าวว่า หมายถึง การจัดการเพื่อเอื้อเพื่อให้ เกิดความรู้ใหม่ โดยใช้ความรู้ที่มีอยู่และประสบการณ์ของคนในองค์กรอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนา นวัตกรรมที่จะทำให้มีความได้เปรียบเหนือคู่แข่งชั้นทางธุรกิจ

โยเกส มัลโฮตรา (Yogesh Malhotra, 2004) กล่าวว่า การจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการ สำคัญในการปรับองค์กรให้สามารถอยู่รอดและแข่งขันได้ในภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกระบวนการในการผสมผสานความสามารถของระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศในการประมวลผลข้อมูลสารสนเทศและความสามารถของคนเข้าด้วยกันอย่าง เหมาะสม

กรรณก ทิพรส และพิชัย ตั้งภิญโญพิศุณ (2548, 91) กล่าวว่า การจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการของการเก็บรวบรวมความรู้ในองค์กรและนำความรู้ที่เก็บรวบรวมจากบุคลากร และคนถ่ายทอด แลกเปลี่ยน เป็นการแบ่งปันความรู้ซึ่งกันและกันซึ่งจะส่งผลต่อ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กรรวมถึงการจัดเก็บความรู้ไว้เป็นทรัพย์สินที่คงอยู่กับ องค์กรตลอดไป

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552, 34) ให้ความหมายของการจัดการ ความรู้ คือ การรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสารมาพัฒนาให้เป็นระบบเพื่อให้ทุกคน ในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมี ประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้องค์กรมีความสามารถในเชิงแข่งขันสูงสุด

วิจารณ์ พานิช (2548) กล่าวว่า การจัดการความรู้ หมายถึง การยกระดับความรู้ เพื่อบรรลุ เป้าหมายอย่างน้อย 4 ประการไปพร้อมๆ กัน ได้แก่ บรรลุเป้าหมายของงาน บรรลุเป้าหมายของการ พัฒนาคน บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาองค์กรไปเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และบรรลุความเป็น ชุมชน ความเป็นหมู่คณะ ความเอื้ออาทรระหว่างกันในที่ทำงาน

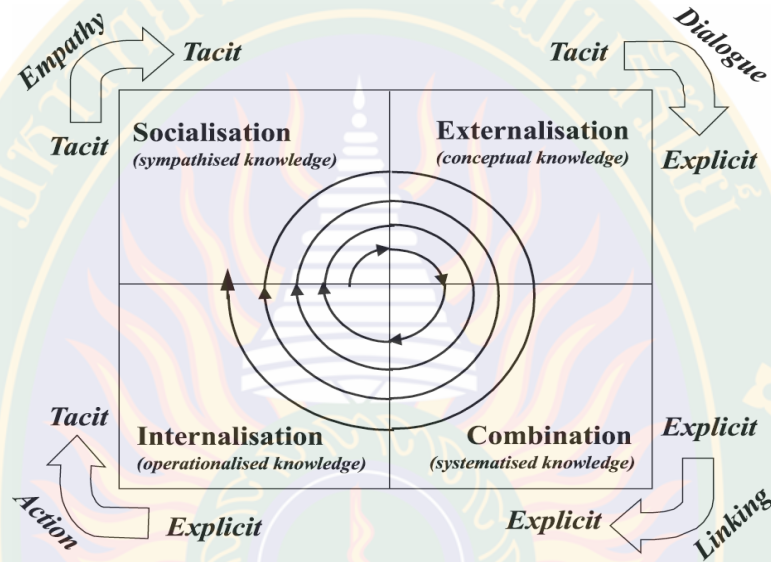
เทอร์บัน และคณะ (Turban, et al., 2004, 451) กล่าวว่า การจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการที่ช่วยองค์กรในการระบุดัดเลือก จัดระบบ เผยแพร่ และถ่ายโอนสารสนเทศและความ เชี่ยวชาญที่สำคัญซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความจำองค์การที่อยู่ในรูปที่ไม่มีโครงสร้างที่ชัดเจน

ปณิตา พันภัย (2544, 24) กล่าวว่า การจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการอย่างเป็นระบบ เกี่ยวกับการประมวลผล สารสนเทศ ความคิด การกระทำ ตลอดจนประสบการณ์ของบุคคลเพื่อสร้าง ความรู้หรือนวัตกรรมและจัดเก็บในลักษณะของแหล่งข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้โดยอาศัยช่องทางต่างๆ ที่องค์การจัดเตรียมไว้ เพื่อนำความรู้ที่มีอยู่ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งก่อให้เกิดการแบ่งปันและ ถ่ายโอนความรู้ และในที่สุดความรู้ที่มีอยู่ก็จะแพร่กระจายและไหลเวียนทั่วทั้งองค์การอย่างสมดุลเพื่อ เพิ่มความสามารถในการพัฒนาผลผลิตและองค์การ

สรุปได้ว่า การจัดการความรู้ คือ กระบวนการที่เกิดคุณลักษณะเป็นวงจรต่อเนื่อง ประกอบด้วยการค้นหา การเข้าถึงข้อมูล การจัดระบบ การจัดเก็บข้อมูล การเผยแพร่ การถ่ายโอน และแลกเปลี่ยนความรู้ที่เป็นประโยชน์ให้สามารถนำไปใช้ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้ตาม ต้องการ โดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องช่วยเพิ่มพลังในการจัดการความรู้ ส่งผลให้เกิด การพัฒนาคนและองค์การ

แนวคิดการจัดการความรู้

ปณิตา พันภัย (2544, 21) กล่าวถึงแนวคิดการจัดการความรู้ ได้เริ่มต้นและเป็นที่ยอมรับอย่างสูง ในช่วงปี ค.ศ. 1995-1996 หลังจากที่ศาสตราจารย์ไอคุจิโรและศาสตราจารย์ฮิโรทากะ (Ikujiro Nonaka and Hirotaka Takeuchi) แห่งมหาวิทยาลัยฮิโตซุบาชิ (Hitosubashi University) ตีพิมพ์หนังสือที่ชื่อว่า "The Knowledge Creating Company" ออกมาเผยแพร่ ซึ่งทั้งสองท่านได้เสนอแนวคิดที่เน้นเรื่องการสร้างและกระจายความรู้ในองค์การระหว่างความรู้ในตัวคนหรือความรู้ที่เป็นนัย (Tacit knowledge) กับความรู้ชัดแจ้ง ที่อยู่ในรูปแบบสื่อหรือเอกสาร (Explicit knowledge) โดยใช้โมเดล SECI-knowledge conversion โดยแบ่งการสร้างความรู้ออกเป็น 4 ชั้น ดังนี้

ภาพประกอบ 2.1 แนวคิดการจัดการความรู้ SECI model (Knowledge spiral) ที่มา (Nonaka & Takeuchi, 2000, 140)

ขั้นที่ 1 กระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization : Tacit knowledge to Tacit knowledge)

เป็นขั้นกระบวนการแบ่งปันความรู้ในตัวคน (ประสบการณ์) และสร้างความรู้ในตัวคน โดยที่บุคคลสามารถรับความรู้ในตัวคนได้โดยตรงจากผู้อื่น โดยปราศจากการใช้ภาษาหรือการพูดคุยกัน คือ บุคคลจะได้รับความรู้ผ่านการดำรงชีวิตร่วมกันกับผู้อื่น มีการสังเกตซึ่งกันและกัน และการอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน สิ่งสำคัญของขั้นนี้ คือ ประสบการณ์ (Experience)

ประสบการณ์เกิดได้จากการสังเกต การลอกเลียนแบบ การฝึกหัด การลงมือปฏิบัติ เช่น พนักงานเข้าใหม่จะเรียนรู้จากพนักงานที่มีประสบการณ์ผ่านการฝึกอบรมแบบ On the job training ดังนั้น ความรู้ที่ถูกสร้างในขั้นนี้ จึงมีลักษณะที่เรียกว่า "ความรู้ที่เห็นพ้องต้องกัน" (Sympathetic knowledge)

ขั้นตอนที่ 2 กระบวนการกระจายสู่ภายนอก (Externalization : Tacit knowledge to Explicit knowledge)

ระหว่างขั้นนี้ ความรู้ในตัวคนหรือความรู้ที่เป็นนัย จะเชื่อมต่อเข้ากับความรู้ที่ชัดแจ้ง กล่าวคือ ความรู้ที่ได้มาจากขั้นที่ 1 จะถูกนำมาแสดงให้เห็นในรูปแบบที่สามารถเข้าใจได้กว้างและ

ครอบคลุมมากขึ้น ขั้นนี้เป็นหัวใจของกระบวนการสร้างความรู้ เพราะเป็นขั้นที่ความรู้ในตัวคนถูกทำให้เป็นความรู้ที่ชัดเจน โดยผ่านการเปรียบเทียบ การใช้ตัวอย่าง การสร้างแนวคิดหรือตัวแบบ ขั้นนี้จึงมีลักษณะที่เรียกว่า “ความรู้ที่เกี่ยวกับการสร้างแนวคิด” (Conceptual knowledge)

ขั้นที่ 3 การรวมเข้าด้วยกัน (Combination : Explicit knowledge to Explicit knowledge)

ในขั้นนี้ เป็นกระบวนการของการทำให้ความคิดต่างๆ เป็นระบบ เพื่อให้กลายเป็นความรู้ ความรู้ที่ชัดเจนจะถูกเชื่อม (Link) รวมกันโดยอาศัยการแลกเปลี่ยนของบุคคลเป็นหลัก ความรู้จะเกิดการรวมตัวกันผ่านสื่อต่างๆ เช่น การประชุม การสัมมนา การสนทนา การติดต่อผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ความรู้ลักษณะนี้เรียกว่า “ความรู้ที่เป็นระบบ” (Systematic knowledge)

ขั้นที่ 4 กระบวนการรวมเข้าสู่ภายใน (Internalization : Explicit knowledge to Tacit knowledge)

ขั้นนี้เป็นกระบวนการของการประมวลผลให้ความรู้ที่ชัดเจนกลายเป็นความรู้ในตัวคนหรือความรู้ที่เป็นนัย กล่าวคือ ความรู้ที่ชัดเจนจากขั้นที่ 3 จะเปลี่ยนกลับไปเป็นความรู้ในตัวคนอีกครั้ง ซึ่งเปรียบเทียบได้กับการเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by doing) ประสบการณ์ที่ผ่านขั้นที่ 1-2-3 ซึ่งประสบการณ์เหล่านั้น จะทำให้บุคคลกลายเป็นทรัพย์สินที่มีค่า ความรู้ที่ถูกสร้างขึ้นจึงมีลักษณะที่เรียกว่า “ความรู้เชิงปฏิบัติการ” (Operational knowledge)

SECI Model เข้าใจได้ง่าย แต่การแบ่งปันความรู้ในตัวคนหรือความรู้ที่เป็นนัยผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (ขั้นที่ 1) หรือการเปลี่ยนให้เป็นการรู้ที่ชัดเจนผ่านกระบวนการกระจายสู่ภายนอก (ขั้นที่ 2) เป็นเรื่องที่ซับซ้อนต่อไปได้ยาก เพราะมีหลายปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้อง และกระบวนการจัดการความรู้เพื่อนำความรู้ไปแลกเปลี่ยนกันเป็นขั้นตอนที่สำคัญเช่นกัน

ประพนธ์ ฆาสุยัต (2549 ก, 19-26) ได้เสนอแนวคิดการจัดการความรู้ ในรูปแบบปลาทู (Tuna Model) ที่ประสบความสำเร็จในประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

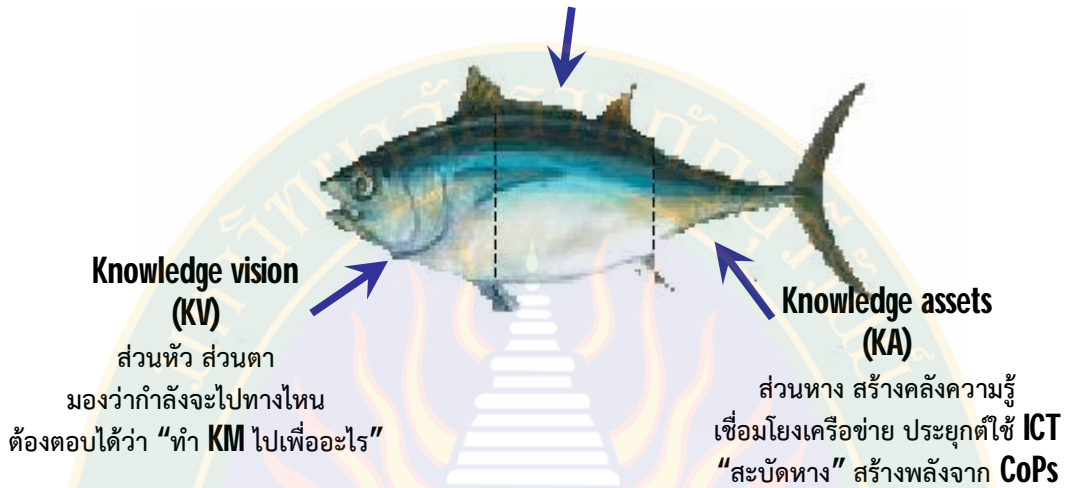
1) ส่วน “หัวปลา” (Knowledge vision-KV) หมายถึง ส่วนที่เป็นเป้าหมาย วิสัยทัศน์ หรือทิศทางของการจัดการความรู้ โดยก่อนที่จะดำเนินการจัดการความรู้ต้องตอบให้ได้ว่า “เราจะทำ KM ไปเพื่ออะไร ?” โดย “หัวปลา” นี้จะต้องเป็นของ “คุณกิจ” หรือ ผู้ดำเนินกิจกรรม KM ทั้งหมดโดยมี “คุณเอื้อ” และ “คุณอำนวย” คอยช่วยเหลือ

2) ส่วน “ตัวปลา” (Knowledge sharing-KS) ส่วนที่เป็น “หัวใจ” ให้มีความสำคัญกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยเหลือ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน (Share & Learn) ถ้าไม่สามารถทำให้รู้สึกรักและปรารถนาดีต่อกันด้วยความจริงใจได้ ใจใคร่ก็บังคับใครไม่ได้ ซึ่ง “คุณอำนวย” จะมีบทบาทมากในการช่วยกระตุ้นให้ “คุณกิจ” มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้ โดยเฉพาะความรู้ซ่อนเร้นที่มี อยู่ในตัว “คุณกิจ” พร้อมอำนวยให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้แบบเป็นทีม ให้เกิดการหมุนเวียนความรู้ยกระดับความรู้ และเกิดนวัตกรรม

3) ส่วน “หางปลา” (Knowledge assets-KA) เป็นส่วนของ “คลังความรู้” หรือ “ขุมความรู้” ที่ได้จากการเก็บสะสม “เกร็ดความรู้” ที่ได้จากกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “ตัวปลา” ซึ่งเราอาจเก็บส่วนของ “หางปลา” นี้ด้วยวิธีต่างๆ เช่น ICT ซึ่งเป็นการสกัดความรู้ที่ซ่อนเร้น (Tacit knowledge) ให้เป็นความรู้ที่เด่นชัด (Explicit knowledge) มีการต่อยอดความรู้ โดยการนำไปเผยแพร่และแลกเปลี่ยนหมุนเวียนกันใช้ พร้อมกับยกระดับต่อไป (ดังแสดงในภาพประกอบ 2.2)

Knowledge sharing (KS)

ส่วนกลางลำตัว ส่วนที่เป็น “หัวใจ” ให้ความสำคัญกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
ช่วยเหลือ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน (Share & Learn)

ภาพประกอบ 2.2 รูปแบบการจัดการความรู้ TUNA model
ที่มา (ประพนธ์ ผาสุขยัต, 2549 ก, 19-26)

คนสำคัญที่ดำเนินการจัดการความรู้

วิจารณ์ พานิช (2548) กล่าวถึงการจัดการความรู้ เกี่ยวข้องกับบุคคล

1. **คุณเอื้อ (Chief knowledge officer, CKO)** ถ้าการจัดการความรู้ริเริ่มผู้บริหารสูงสุด (CEO) “คุณเอื้อ” ก็จะสามารถดำเนินการขับเคลื่อนการจัดการความรู้ได้ง่ายขึ้น แต่ถ้าการริเริ่มที่แท้จริงไม่ได้มาจากผู้บริหารสูงสุด บทบาทแรกของคุณเอื้อ ก็คือ นำเป้าหมาย/หัวปลา ไปนำเสนอผู้บริหารสูงสุด ให้ผู้บริหารสูงสุดเป็นผู้รับหลักการ “หัวปลา” ให้ได้ บทบาทต่อไปของคุณเอื้อ คือ การหา “คุณอำนวย” และร่วมกับ “คุณอำนวย” จัดให้มีการกำหนด “เป้าหมาย/หัวปลา” ในระดับย่อยๆ ของ “คุณกิจ/ผู้ปฏิบัติงาน” คอยเชื่อมโยง “หัวปลา” เข้ากับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ขององค์กร จัดบรรยากาศแนวราบ และการบริหารงานแบบเอื้ออำนาจ (Empowerment) ร่วมแบ่งปันทักษะในการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการจัดการความรู้โดยตรง และเพื่อแสดงให้เห็น “คุณกิจ” เห็นคุณค่าของทักษะดังกล่าว จัดสรรทรัพยากรสำหรับใช้ในกิจกรรมจัดการความรู้พร้อมคอยเชื่อมโยงการจัดการความรู้เข้ากับกิจกรรมสร้างสรรค์อื่นๆ ทั้งภายในและนอกองค์กร ติดตามความเคลื่อนไหวของการดำเนินการ ให้คำแนะนำบางเรื่อง และแสดงท่าทีชื่นชมในความสำเร็จ อาจจัดให้มีการยกย่องในผลสำเร็จ และให้รางวัลที่อาจไม่เน้นสิ่งของแต่เน้นการสร้างภาคภูมิใจในความสำเร็จ

2. **คุณอำนวย (Knowledge facilitator, KF)** เป็นผู้คอยอำนวยความสะดวกในการจัดการความรู้ ความสำคัญของ “คุณอำนวย” อยู่ที่การเป็นนักจุดประกายความคิดและการเป็นนักเชื่อมโยง โดยต้องเชื่อมโยงระหว่างผู้ปฏิบัติ (“คุณกิจ”) กับผู้บริหาร (“คุณเอื้อ”), เชื่อมโยง

ระหว่าง “คุณกิจ” ต่างกลุ่มภายในองค์กร, และเชื่อมโยงการจัดการความรู้ภายในองค์กร กับ ภายนอกองค์กร โดยหน้าที่ที่ “คุณอำนวย” ควรทำ คือ

2.1 ร่วมกับ “คุณเอื้อ” จัดให้มีการกำหนด “หัวปลา” ของ “คุณกิจ” อาจจัด “มหกรรมหัวปลา” เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของ “หัวปลา”

2.2 จัดตลาดนัดความรู้ เพื่อให้ คุณกิจ นำความสำเร็จมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดความรู้ออกมาจากวิธีทำงานที่นำไปสู่ความสำเร็จนั้น เพื่อการบรรลุ “หัวปลา”

2.3 จัดการดูงาน หรือกิจกรรม “เชิญเพื่อนมาช่วย” (Peer assist) เพื่อให้บรรลุ “หัวปลา” ได้ง่าย หรือเร็วขึ้น โดยที่ผู้นั้นจะอยู่ในหรือนอกองค์กรก็ได้ เรียนรู้วิธีทำงานจากเขา เชิญเขามาเล่าหรือสาธิต

2.4 จัดพื้นที่เสมือนสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสำหรับเก็บรวบรวม ขุมความรู้ที่ได้ เช่น ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศซึ่งรวมทั้งเว็บไซต์ เว็บบอร์ด เว็บบล็อก อินทราเน็ต จดหมายข่าว เป็นต้น

2.5 ส่งเสริมให้เกิดชุมชนแนวปฏิบัติ (CoP-Community of practice) ในเรื่องที่เป็นความรู้ หรือเป็นหัวใจในการบรรลุเป้าหมายหลักขององค์กร

2.6 เชื่อมโยงการดำเนินการจัดการความรู้ขององค์กร กับกิจกรรมจัดการความรู้ ภายนอก เพื่อสร้างความคึกคักและเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับภายนอก

3. **คุณกิจ (Knowledge practitioner, KP) “คุณกิจ” หรือผู้ปฏิบัติงาน** เป็นพระเอก หรือนางเอกตัวจริงของการจัดการความรู้ เพราะเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมจัดการความรู้ประมาณร้อยละ 90-95 ของทั้งหมด “คุณกิจ” เป็นเจ้าของ “หัวปลา” โดยแท้จริง และเป็นผู้ที่มีความรู้ (Explicit knowledge) และเป็นผู้ที่ต้องมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ใช้ หา สร้าง แปลง ความรู้เพื่อการปฏิบัติให้บรรลุ ถึง “เป้าหมาย/หัวปลา” ที่ตั้งไว้

4. **คุณประสาน (Network manager)** เป็นผู้ที่คอยประสานเชื่อมโยงเครือข่ายการจัดการความรู้ระหว่างหน่วยงาน ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวงที่กว้างขึ้น เกิดพลังร่วมมือทาง เครือข่ายในการเรียนรู้และยกระดับความรู้แบบทวีคูณ

กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge management process)

สำนักงานสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2548, 5-6) กล่าวถึง กระบวนการแบบหนึ่งที่จะช่วยให้องค์กรเข้าใจถึงขั้นตอนที่ทำให้เกิด กระบวนการจัดการความรู้ หรือพัฒนาการของความรู้ที่จะเกิดขึ้นภายในองค์กร ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. **การบ่งชี้ความรู้ (Knowledge identification)** เช่นพิจารณาว่า วิสัยทัศน์/ พันธกิจ/ เป้าหมาย คืออะไร และเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เราจำเป็นต้องรู้อะไร ขณะนี้เรามีความรู้ อะไรบ้าง อยู่ในรูปแบบใด อยู่ที่ใคร

2. **การสร้างและแสวงหาความรู้ (Knowledge creation and acquisition)** เช่น การสร้างความรู้ใหม่ แสวงหาความรู้จากภายนอก รักษาความรู้เก่า กำจัดความรู้ที่ใช้ไม่ได้แล้ว

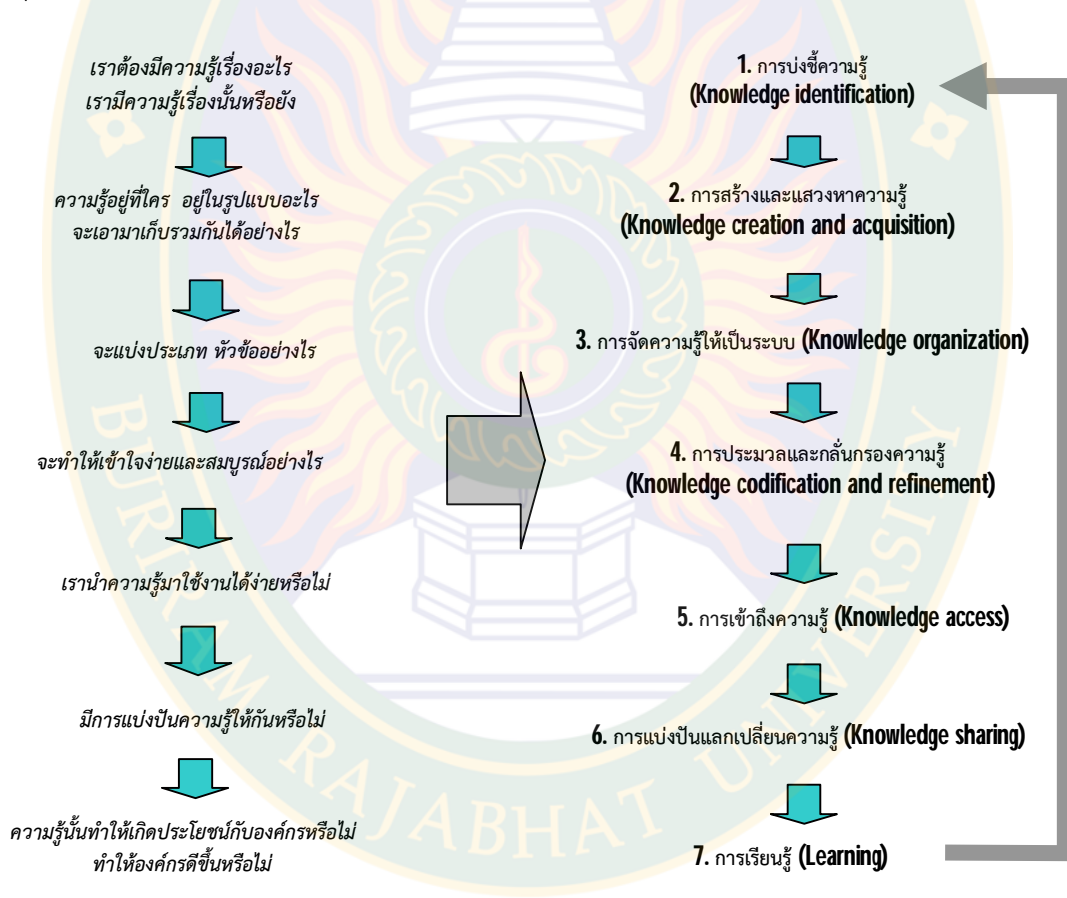
3. **การจัดความรู้ให้เป็นระบบ (Knowledge organization)** เป็นการวางโครงสร้าง ความรู้ เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเก็บความรู้ อย่างเป็นระบบในอนาคต

4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้ (Knowledge codification and refinement) เช่นปรับปรุงรูปแบบเอกสารให้เป็นมาตรฐาน ใช้ภาษาเดียวกัน ปรับปรุงเนื้อหาให้สมบูรณ์

5. การเข้าถึงความรู้ (Knowledge access) เป็นการทำให้ผู้ใช้ความรู้เข้าถึงความรู้ที่ต้องการได้ง่ายและสะดวก เช่นระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) เว็บบอร์ด บอร์ดประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing) ทำได้หลายวิธีการ โดยกรณีเป็นความรู้ที่ชัดเจน (Explicit knowledge) อาจจัดทำเป็น เอกสาร ฐานความรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือกรณีเป็น ความรู้ในตัวคน (Tacit knowledge) อาจจัดทำเป็นระบบ ทีมข้ามสายงาน กิจกรรมกลุ่มคุณภาพและนวัตกรรม ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ระบบพี่เลี้ยง การสับเปลี่ยนงาน การเยี่ยมตัว เวทีแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นต้น

7. การเรียนรู้ (Learning) ควรทำให้การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของงาน เช่นเกิดระบบการเรียนรู้จาก สร้างองค์ความรู้ นำความรู้ไปใช้ เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่ และหมุนเวียนต่อไปอย่างต่อเนื่อง

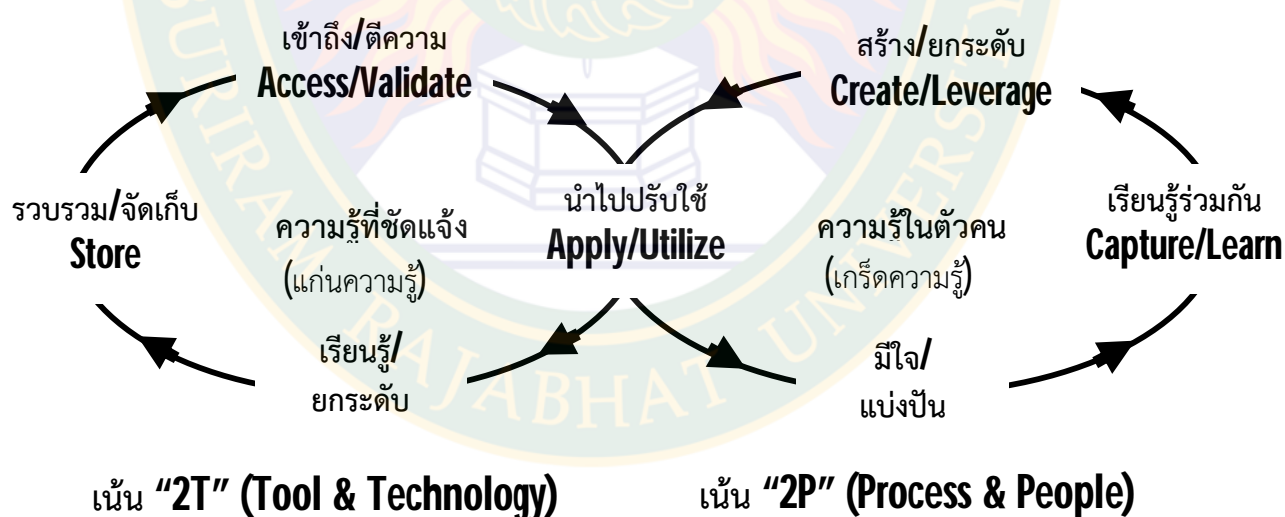
ภาพประกอบ 2.3 กระบวนการจัดการความรู้

ทีมา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2548, 5)

บดินทร์ วิจารณ์ (2547, 45 - 48) ได้กล่าวถึงกระบวนการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดชนิดของทุนทางปัญญา หรือความรู้ที่ต้องการ (Define knowledge) ของกลยุทธ์ขององค์กร หรือการปฏิบัติงาน หรือการหาว่าความรู้หลัก ๆ ขององค์กรคืออะไร (Core competency) และเป็นความรู้ที่สามารถสร้างความแตกต่างเมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งได้อย่างเด่นชัด
2. การสร้างทุนทางปัญญาหรือการเสาะหาความรู้ที่ต้องการ (Create knowledge) การส่งไปศึกษาเพิ่มเติม การสอนงานภายในองค์กร หรือหากเป็นองค์ความรู้ใหม่ อาจจำเป็นต้องหาจากภายนอกองค์กร จากที่ปรึกษา การเรียนรู้จากความสำเร็จและการเทียบเคียง (Benchmarking)
3. การเสาะหา การปรับปรุง ดัดแปลง หรือสร้างความรู้บางส่วนให้เหมาะต่อการใช้งาน และจัดเก็บองค์ความรู้ในองค์กรให้เป็นระบบ (Capture knowledge) ทั้งองค์ความรู้ที่อยู่ในรูปแบบสื่อต่าง ๆ (Explicit knowledge) และในรูปแบบประสบการณ์ (Tacit knowledge) ให้นำเป็นทุนความรู้ขององค์กร ซึ่งพร้อมต่อการยกระดับความรู้และขยายความรู้ให้ทั่วทั้งองค์กรได้โดยง่ายต่อไป
4. การแบ่งปัน แลกเปลี่ยน เผยแพร่ กระจาย ถ่ายโอนความรู้ (Share knowledge) มีหลายรูปแบบและหลายช่องทาง เช่น การจัดงานสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันหรือมีการถ่ายโอนความรู้ในลักษณะเสมือน (Virtual) ผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์หรือระบบ e-learning เป็นต้น
5. การใช้ประโยชน์ การนำไปประยุกต์ใช้งาน รวมการจดบันทึกขุมความรู้และแก่นความรู้สำหรับไว้ใช้งาน (Use knowledge) มีการปรับปรุงให้ครบถ้วน และเชื่อมโยงมากขึ้น การขยายผลให้ระดับความรู้และขีดความสามารถในการแข่งขันในองค์กรสูงขึ้น

ประพนธ์ ผาสุขยัต (2549 ข, 27-35) ได้แสดงถึงกระบวนการจัดการความรู้ รวมทั้งเครื่องมือและเทคโนโลยี จัดการความรู้ 2 ประเภท คือ ความรู้ที่ชัดแจ้ง และความรู้ในตัวตน

ภาพประกอบ 2.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้
ที่มา (ประพนธ์ ผาสุขยัต, 2549 ข, 28, 32 & 35)

อย่างไรก็ตาม ได้มีนักวิชาการอีกหลายท่านที่ได้กล่าวถึงกระบวนการจัดการความรู้ ดังสรุปในตาราง 2.1

ตาราง 2.1 กระบวนการจัดการการเรียนรู้

บดินทร์ วิจารณ์ (2547)	ก.พ.ร.& สคส. (2548)	Nonaka&Takeuchi (1995)	Damerest (1997)	Probst et al. (2000)	Turban et al. (2004)
การกำหนด (Definition)	การกำหนด (Identification)	การแสวงหา จัดหา [Acquisition (Identify, Create, Capture)]	การสร้าง (Construction)	การกำหนด (Identification)	การสร้าง (Create)
การสร้าง (Creation)	การสร้างและ แสวงหา(Creation & Acquisition)	การประยุกต์นำไปใช้ (Application)	การนำไปใช้ ประโยชน์ (Use/Benefit)	การสร้างพัฒนา (Development)	การกำหนดและ รวบรวม (Capture)
การกำหนดและ รวบรวม (Capture)	การจัดระบบ (Organization)	การเผยแพร่ (Dissemination)	การฝังตริง/จาลึก (Embedding)	การแสวงหา (Acquisition)	การกลั่นกรอง (Refinement)
การแลกเปลี่ยน (Sharing)	การประมวลและ กลั่นกรอง (Codification & Refinement)	การจัดระบบ (Organization)	การถ่ายทอด (Transfer)	การนำไปใช้ (Utilization)	การจัดเก็บ (Storage)
การใช้ (Utilization)	การเข้าถึง (Access)			การถ่ายทอด (Transfer)	การจัดการ (Management)
	การแลกเปลี่ยน (Sharing)			การจัดเก็บ (Storage)	การเผยแพร่ (Disseminate)
	การเรียนรู้ (Learning)				การใช้ (Utilization)
					การติดตาม ตรวจสอบ (Monitoring)

สรุปกล่าวได้ว่า การจัดการความรู้ เป็นกระบวนการอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการประมวล ข้อมูล สารสนเทศ ความคิด การกระทำ ตลอดจนประสบการณ์ของบุคคลเพื่อสร้างเป็นความรู้หรือนวัตกรรม และจัดเก็บไว้ โดยที่บุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยอาศัยช่องทางต่างๆ เพื่อนำความรู้ที่มีอยู่ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ก่อให้เกิดการแบ่งปันและถ่ายโอนความรู้ และในที่สุดความรู้ที่มีอยู่จะแพร่กระจายและเผยแพร่ไปเป็นวงจรที่ต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุดในรูปแบบปลาหู เพื่อเพิ่มความสามารถในการพัฒนาคนและองค์กร

แผนที่ความคิด (Mind mapping)

มีคำไทยหลายคำที่ใช้แทน เช่น แผนภูมิความคิด แผนผังทางปัญญา แผนผังความคิด แผนที่ความคิด เป็นต้น แต่ทุกคำมีความเหมือนกันหรือคล้ายกัน โดยต้องเริ่มจากความคิดหลักหรือความคิดรวบยอด (Concept) ใหญ่ก่อน แล้วจึงแยกออกเป็นความคิดรองและแตกกระจายความคิดรองออกไปสู่รายละเอียดที่ขยายหรือสนับสนุนความคิดหลักหรือความคิดรองให้ชัดเจนยิ่งขึ้นอย่างมีความสัมพันธ์กัน (สุกัญญา ศิริเลิศพรธนา, 2553)

แผนผังความคิด (Mind Map) เป็นผลงานการคิดค้นและสร้างของนักจิตวิทยาชาวอังกฤษชื่อ โทนี บูซาน (Tony Buzan) ได้รับการเผยแพร่สู่สาธารณชนครั้งแรกที่รายการ Use Your Head ทางสถานีโทรทัศน์ BBC และหนังสือชื่อเดียวกันนี้โดยสำนักพิมพ์ BBC พ.ศ. 2517 (อำนาจ สุคนเขตร์, 2550)

โวลเกิลและคณะ (V?lkel, M., et.al., 2008) กล่าวว่าแผนที่ความคิดเป็นเครื่องมือดั้งเดิมสำหรับการจัดการความรู้ส่วนบุคคล (Personal knowledge management) มีข้อได้เปรียบในการวางโครงสร้างเนื้อหาและอธิบายสรุปได้รวดเร็ว ข้อเสียเปรียบของแผนที่ความคิดอยู่ที่มีข้อจำกัดในการบรรจุสาระลงในกระดาษหรือจอภาพคอมพิวเตอร์จึงยากที่จะมองเห็นสาระทั้งหมดและที่สำคัญแผนที่ความคิดมักจะใช้กับความคิดรวบยอดเดียว (Single concept)

1. ความหมายของแผนที่ความคิด

บูซาน (Buzan, 1991, 57) ได้นิยามว่า แผนที่ความคิด (Mind mapping) เป็นเทคนิคที่ใช้ในการจัดระบบความคิดที่มีประสิทธิภาพในการเชื่อมโยงความคิดต่างๆ เข้าด้วยกัน การจัดลำดับความสำคัญ การให้น้ำหนัก การผูก การต่อความคิดหรือข้อมูลต่างๆ ให้เข้ากันอย่างมีระเบียบก่อนที่จะสื่อออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจตามจุดมุ่งหมายของผู้เขียน โดยใช้คำสำคัญในการนำเสนอความคิดต่างๆ เหล่านั้นเป็นความคิดหลัก (Main Ideas) และจะให้ความสำคัญกับการแตกกระจายความคิดจากจุดกลางออกไปเรื่อยๆ ซึ่งเปรียบเสมือนความคิดย่อย โดยใช้สี สัญลักษณ์ การสร้างภาพ มิติ ช่วยในการกำหนดความสัมพันธ์ของความคิดให้เป็นระบบระเบียบ มีเส้นลากให้เห็นความเชื่อมโยงสัมพันธ์และแจ่มแจ้งชัดเจน

น้ำผึ้ง มีนิต (2545, 6) กล่าวว่า แผนผังความคิดหมายถึงวิธีการนำข้อมูลหรือข้อความที่ผ่านการประมวลความรู้แล้วโดยการนำเสนอด้วยผังความคิดแบบต่างๆ เพื่อเป็นการสื่อสารให้ผู้อ่านเข้าใจง่ายและมีความชัดเจนยิ่งขึ้น ประกอบด้วย ผังการจำแนกข้อมูล ผังมโนทัศน์ ผังเวนน์ ไตอะแกรม ผังใยแมงมุม ผังก้างปลา ผัง Flowchart และผังเรียงลำดับ

วิสาข์ จิตวิตร และกาญจนา สุจิต (2545, 1) ได้ให้ความหมายว่า แผนภูมิความคิด คือ เครื่องมือที่ใช้ในการจัดรวบรวม สรุปและแสดงความคิดหรือข้อมูลที่สำคัญในรูปแบบของแผนภูมิหรือรูปภาพ

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545, 179) กล่าวว่าแผนที่ความคิดเป็นรูปแบบที่ใช้แสดงการเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ระหว่างความคิดหลัก ความคิดรองและความคิดย่อยที่สัมพันธ์กัน

วัฒนา วิชิตชาญ (2546, 13) กล่าวว่า แผนผังความคิด หมายถึงการสร้างภาพรวมจากหัวข้อหัวข้อหนึ่งโดยอาศัยคำหลัก (Keywords) เป็นศูนย์กลางที่ก่อให้เกิดความคิดเสริมต่อ แยกแขนง

ออกไปเป็นคำเกี่ยวข้อง (Trigger words) อีกจำนวนมาก ซึ่งโยงใยให้เห็นสัมพันธ์ภาพเชิงบูรณาการของข้อมูลทั้งหมดอย่างชัดเจน

กัณหา คำหอมกุล (2547, 47) แฝงผังความคิด หมายถึงแผนผังที่แสดงถึงความรู้ ความคิด ความเข้าใจของผู้เรียน ที่ผ่านการประมวลความรู้ความคิดตามลำดับขั้นตอนและเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ด้วยการเขียนคำ ประโยค วลี สัญลักษณ์และเส้นเชื่อม โดยให้คำสำคัญหรือหัวเรื่องอยู่ตรงกลางหรือด้านบนสุดของแผนผัง ส่วนใจความรองกระจายออกไปหรือแตกสาขาออกมา ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ คำสำคัญ เส้นเชื่อมโยงและคำหรือวลีที่แสดงถึงข้อมูลหรือคำสำคัญนั้นๆ

สัมฤทธิ์ บุญนิยม (2548, 42) ได้ให้ความหมายของแผนที่ความคิดว่าเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการเรียนรู้ รวบรวม บันทึกและสรุปความรู้ความคิด โดยเริ่มจากความคิดหลักหรือหัวเรื่อง แล้วแยกออกไปเป็นความคิดรองและความคิดย่อยๆ อย่างเป็นระบบ เป็นการทำงานร่วมกันของสมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวา

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า แผนที่ความคิด เป็นเทคนิคหรือเครื่องมือในการจัดระบบความคิดหรือความรู้หรือข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเขียนคำ ประโยค วลี สัญลักษณ์และเส้นเชื่อมในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เข้าใจง่ายและมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

2. ข้อดีของแผนที่ความคิด

อำนาจ สุนทรเชษฐ์ (2550, 108-109) กล่าวถึงข้อดีของการจดบันทึกด้วยแผนผังความคิด ดังนี้

- 1) ศูนย์กลางหรือความคิดหลักจะถูกกำหนดขึ้นอย่างเด่นชัดกว่าเดิม
- 2) ความสัมพันธ์ที่สำคัญของแต่ละความคิดเชื่อมโยงให้เห็นอย่างชัดเจน โดยความคิดที่สำคัญกว่าอยู่ใกล้จุดศูนย์กลางมากกว่า ความคิดที่สำคัญน้อยลงไปจะอยู่บริเวณขอบ
- 3) การเชื่อมโยงระหว่างคำสำคัญจะเห็นได้อย่างชัดเจน เพราะตำแหน่งที่ใกล้กันและการเชื่อมต่อกัน
- 4) ทำให้การฟื้นความจำ และการทบทวนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และรวดเร็วมากขึ้น
- 5) ช่วยให้การเพิ่มเติมข้อมูลใหม่ๆ ทำได้ง่ายขึ้น โดยข้อมูลจะไม่กระจกระบายแผนที่ความคิดแต่ละแผ่นจะมีลักษณะแตกต่างกันออกไป ช่วยฟื้นความจำง่ายขึ้นช่วยฟื้นความจำง่ายขึ้นความคิดที่สำคัญน้อยลงไปจะอยู่บริเวณขอบ

กล่าวได้ว่าข้อดีของการจดบันทึกด้วยแผนที่ความคิด ทำให้สามารถขยายความคิดย่อยหรือข้อมูลเชื่อมโยงกับความคิดหลัก (Main concept) เพื่อให้ครอบคลุมสาระทั้งหมดที่มีประสิทธิภาพและจำได้ง่ายขึ้น

3. หลักการสร้างแผนที่ความคิด

ชนิดา บุญชรโชติกุล (2547, 30) กล่าวถึงหลักการการสร้างแผนที่ความคิด โดยเริ่มต้นจากการเขียนหัวเรื่องหรือแกนของเรื่องที่จะเป็นจุดศูนย์กลางความคิดทุกอย่างที่เกี่ยวข้อง โดยมีเส้นเชื่อมโยงความคิดรองและแตกกิ่งก้านออกไปจากศูนย์กลาง คล้ายกับที่สมองทำงาน ซึ่งมีขั้นตอนการทำ ดังนี้

- 1) **Paper หรือ Monitor screen:** หากกระดาษที่มีพื้นที่ว่างตั้งกระดาษตามแนวนอน และเริ่มการเขียนด้วยหัวเรื่องที่กึ่งกลางหน้ากระดาษ หรือจอภาพคอมพิวเตอร์ที่มีพื้นที่มากพอควร
- 2) **Use:** ใช้รูปภาพ สี และคำ ในการช่วยสื่อความหมายของแก่นเรื่องและความคิดรอง
- 3) **Lines:** ใช้เส้นช่วยเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างแกนของเรื่องที่จะเป็นศูนย์กลาง ความคิดทุกอย่างกับความคิดรองที่เกี่ยวข้อง
- 4) **Style:** รูปแบบการนำเสนอสามารถกำหนดได้ตามต้องการ
- 5) **Structure:** โครงสร้างมีหลายรูปแบบ เช่น มีโครงสร้างอย่างชัดเจน โดยจัดตามลำดับความสำคัญหรือเสนอแบบความสัมพันธ์ของข้อมูล เป็นต้น
- 6) **Program :** โปรแกรมสำเร็จรูปที่สามารถใช้สร้างแผนที่ความคิดได้อย่างรวดเร็ว กล่าวได้ว่าหลักการสร้างแผนที่ความคิดจะประกอบด้วยกระดาษหรือจอภาพคอมพิวเตอร์ ภาพสื่อความหมายหรือคำสำคัญ เส้นเชื่อมโยงความคิดหลักความคิดย่อยๆ รูปแบบการนำเสนอ โครงสร้างการนำเสนอ และโปรแกรมสำเร็จรูปที่เลือกใช้

4. ขั้นตอนและวิธีการสร้างแผนที่ความคิด

บุชาน (Buzan, 1991) กล่าวถึงขั้นตอนของแผนผังความคิดไว้ 4 ลักษณะดังนี้

- 1) เรื่องหรือประเด็นที่สนใจให้สร้างขึ้นตรงกลางของภาพ
- 2) ใจความหลักของหัวเรื่องจะแผ่ขยายมาจากตรงกลางของภาพออกมารอบทิศทางซึ่งเปรียบเสมือนกิ่งก้านที่แตกแยกออกมา
- 3) มีการวาดภาพหรือเขียนคำสำคัญลงบนเส้นของแต่ละกิ่งก้านที่แตกย่อยออกมาตามลำดับความสำคัญของแต่ละหัวข้อ โดยทั้งที่หัวข้อหลัก และหัวข้อรองจะมีการเชื่อมโยงกันด้วยกิ่งก้านที่แผ่ขยายออกมา
- 4) กิ่งก้านต่างๆ จะจัดสร้างรูปแบบโครงสร้างที่เชื่อมโยงกันในลักษณะที่แตกต่างกันตามตำแหน่งและความสำคัญของประเด็นต่างๆ

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2543, 45) ได้เสนอแนะวิธีสร้างแผนที่ความคิดไว้ดังนี้

- 1) กำหนดข้อความหรือคำที่เป็นประเด็นหลักไว้ในวงกลม
- 2) กำหนดข้อความหรือวลีที่เป็นประเด็นรองซึ่งเกี่ยวข้องกับประเด็นหลัก โดยอาจใช้ดินสอสีเขียนแสดงวงกลมต่างกัน
- 3) ถ้ามีความคิดย่อยๆ หรือประเด็นย่อยๆ ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอาจเป็นส่วนขยายได้อีกต่อไป

สัมฤทธิ์ บุญนิยม (2548, 51) สรุปเป็นวิธีสร้างแผนที่ความคิด ได้ดังนี้

- 1) เตรียมกระดาษที่ไม่มีเส้น
- 2) เขียนคำสำคัญหรือความคิดหลักตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- 3) โยงเส้นและเขียนคำหรือความคิดรองแยกออกไป โดยรอบคำหรือความคิดหลักได้ทุกทิศทาง

4) โยงเส้นและเขียนคำหรือความคิดย่อยออกจากคำหรือความคิดตรงเส้นละ 1 คำซึ่งมีความหมายเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันโดยสามารถเขียนคำหรือความคิดขยายความแตกต่างกันได้อย่างอิสระ

5) เน้นคำด้วยวลี เส้น รูปภาพ ตามคำหรือเส้นต่างๆ โดยแยกสีที่เส้นตามคำสำคัญหรือความคิดตรงแต่ละคำให้เห็นความแตกต่างกัน

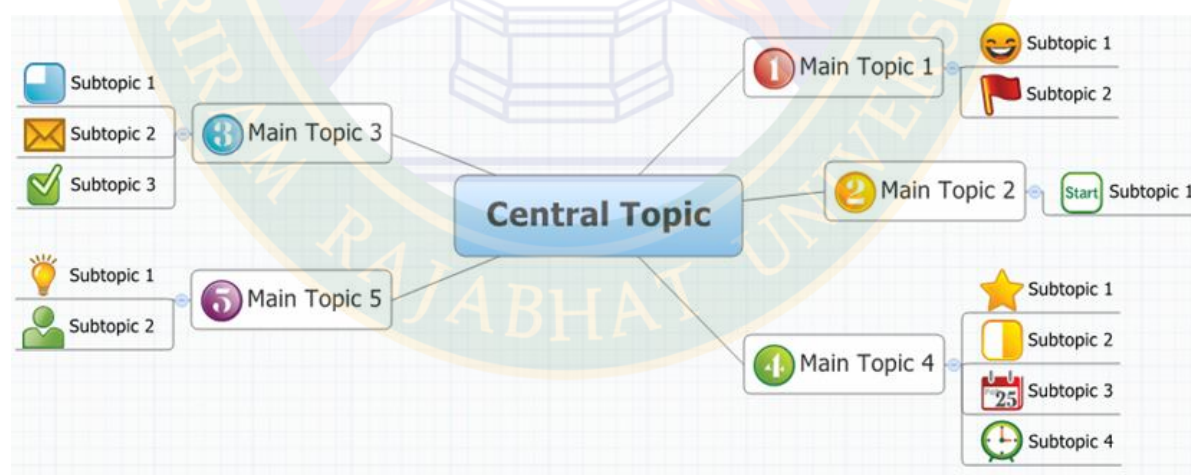
6) ทำให้สวย มีศิลป์ สีสดใส มากด้วยจินตนาการแทรกอารมณ์ให้หรูหรา แปลกพิสดารตามใจชอบ

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ขั้นตอนในการสร้างแผนที่ความคิด ต้องเขียนความคิดหลักไว้ตรงกลางกระดาษ ซึ่งอาจใช้ภาพหรือสัญลักษณ์แทนความหมายนั้น และใช้เส้นเชื่อมโยงไปยังความคิดรองและความคิดย่อย โดยสามารถเชื่อมโยงจากความคิดหลักได้ทุกทิศทาง ส่วนการเขียนคำสำคัญเหนือเส้นแต่ละเส้นต้องเชื่อมต่อกับเส้นอื่นๆ เพื่อให้มีโครงสร้างพื้นฐานรองรับเดียวกัน นอกจากนี้ยังสามารถใช้ระบายเพิ่มเติมเพื่อง่ายต่อการจดจำ

ประชาสรรค์ แสนภักดี (2553) กล่าวถึงโปรแกรมที่ใช้ในการสร้างแผนที่ความคิดมีหลายโปรแกรม เช่น XMIND FreeMind MindMapper MindGenius Mindjet BanXia เป็นต้น ในงานวิจัยนี้ใช้โปรแกรม XMIND สามารถสร้างภาพความคิด (Visualized idea) ในรูปแบบต่างๆ ได้หลากหลายประกอบด้วย

- ก. การสร้างแผนที่ความคิด (Mind map) เพื่อการจัดการความคิด
- ข. การสร้างแผนผังก้างปลา (Fishbone diagram) เพื่อการวิเคราะห์ปัจจัย และปัญหา
- ค. การสร้างผังองค์กร (Organization chart) ออกแบบผังองค์กร และงาน
- ง. การสร้างผังการตัดสินใจ (Decision tree) เพื่อการวิเคราะห์ทางเลือก
- จ. การสร้างตารางความคิด (Idea spreadsheet)
- ฉ. อื่นๆ ตามจินตนาการ (Imagine map)

แสดงแผนที่ความคิดโดยใช้โปรแกรม XMIND ดังภาพประกอบ 2.5

ภาพประกอบ 2.5 แผนที่ความคิดโดยโปรแกรม XMIND
ที่มา (Issoftwarereviews.com, 2010)

กล่าวได้ว่า แผนที่ความคิด เป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการความรู้ส่วนบุคคลและเป็นเทคนิคในการจัดระบบความคิดหรือความรู้หรือข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือความคิดหลัก (Main concept) โดยเขียนคำ ประโยค วลี สัญลักษณ์และเส้นเชื่อมในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เข้าใจง่าย และมีความชัดเจนยิ่งขึ้น สามารถขยายความคิดย่อยหรือข้อมูลเชื่อมโยงกันเพื่อให้ครอบคลุมสาระทั้งหมด โดยอาจจะใช้โปรแกรมสำเร็จรูปต่างๆ ในการสร้างแผนที่ความคิดได้อย่างรวดเร็ว สวยงาม หรือใส่ภาพประกอบที่ความเข้าใจง่ายขึ้น

การจัดการความรู้กับการพัฒนาองค์กรชุมชน

ในช่วงเวลาประมาณ 15 – 20 ปี ก่อนที่จะเกิดศาสตร์ด้านการจัดการความรู้อย่างจริงจังนั้น กล่าวได้ว่าเป็นความรู้ที่สร้างขึ้นโดยนักวิชาการ มีความเป็นวิทยาศาสตร์ที่เน้นความรู้เป็นเหตุเป็นผล มีการจำแนกแยกแยะเป็นความรู้เฉพาะสาขาวิชาการ เป็นความรู้ที่เน้นความลึกและความเป็นวิชาการ เฉพาะด้าน (Specialization) ส่วนการจัดการความรู้ถือว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากในปัจจุบัน เพราะเป็นความรู้ที่ผูกพันอยู่กับงานหรือกิจกรรมของบุคคลและองค์กร เป็นความรู้ที่ใช้งานและสร้างขึ้นโดยผู้ปฏิบัติงานหรือกลุ่มผู้ปฏิบัติงานเอง โดยอาจสร้างขึ้นจากการเลือกเอาความรู้เชิงทฤษฎีหรือความรู้จากภายนอกมาปรับแต่งเพื่อการใช้งานหรือสร้างขึ้นโดยตรงจากประสบการณ์ในการทำงาน ความรู้เหล่านี้มีลักษณะบูรณาการและมีความจำเพาะต่อบริบทของงาน กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน หน่วยงาน และองค์กรนั้นๆ

วิลาวัลย์ มากุ้ม (2552) รายงานว่าการจัดการความรู้เป็นกลยุทธ์การบริหารจัดการในยุคปัจจุบันที่องค์กรนำมาใช้ในการ ปรับปรุงคุณภาพเพื่อสนับสนุนและพัฒนาองค์กร ซึ่งจากการที่องค์กรชั้นนำหลายแห่งได้นำศาสตร์แห่งการจัดการความรู้มาใช้จนได้รับความสำเร็จอย่างงดงาม ทำให้องค์กรอื่นให้ความสนใจในเรื่องของการจัดการความรู้มากขึ้นและแพร่สะพัดไปอย่างรวดเร็วในรอบ 2 ปีที่ผ่านมาจากองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน สู่องค์กรชุมชน เหตุผลต่างๆที่องค์กรหลากหลายในปัจจุบันได้นำการจัดการความรู้มาใช้ มีดังนี้

1. ความจำเป็นในการตอบสนองต่อรูปแบบของเศรษฐกิจใหม่และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว
2. ผลิตภัณฑ์และบริการ ต้องการความรู้ใหม่ๆมาใช้ในการพัฒนา
3. ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมีความซับซ้อนมากขึ้น การก้าวไปสู่องค์กรชั้นนำจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการนำการจัดการความรู้มาใช้เพื่อปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมีมากขึ้นกว่าเดิม
4. การแข่งขันระหว่างองค์กรเพิ่มขึ้น มีประสิทธิภาพสูงขึ้น
5. ช่วยให้องค์กรมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการปรับปรุงเทคนิคและกระบวนการโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนำความรู้นั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์
6. ความจำเป็นในเรื่องของการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสร้างสรรค์ความรู้ และการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้ปฏิบัติงาน

7. การรู้จักแบ่งปันวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best practices) โดยการนำเอาความรู้จากผู้ที่ทำได้ดีที่สุดมาประยุกต์ใช้ภายใต้สถานการณ์เดียวกัน จะช่วยให้องค์กรสามารถประหยัดงบประมาณได้มาก

8. เพื่อการพัฒนา “ฐานความรู้” ขององค์กร เป็นการเพิ่มพูนทุนความรู้หรือทุนปัญญาขององค์กรซึ่งจะช่วยให้องค์กรมีศักยภาพในการฝ่าความยากลำบากหรือความไม่แน่นอนในอนาคตได้ดีขึ้น

อย่างไรก็ดี การจัดการความรู้ในองค์กรที่มีส่วนสำคัญทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น ผู้นำองค์กรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการความรู้ จะต้องคำนึงถึงหลักการสำคัญ 4 ประการ ที่จะทำให้การจัดการความรู้ประสบความสำเร็จได้ คือ

1. ให้คนหลากหลายทักษะหลากหลายวิธีคิด ทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ การจัดการความรู้ที่มีพลังต้องทำโดยคนที่มีพื้นฐานแตกต่างกัน มีความเชื่อหรือวิธีคิดที่แตกต่างกัน แต่มีจุดรวมพลัง หรือเป้าหมายอยู่ตรงกัน ถ้ากลุ่มที่ดำเนินการจัดการความรู้ประกอบด้วยคนที่คิดเหมือนกัน การจัดการความรู้จะไม่มีพลัง ซึ่งความแตกต่างหลากหลายเหล่านี้ (Heterogeneity) จะมีคุณค่ามากกว่าความเหมือน (Homogeneity)

2. ร่วมกันพัฒนาวิธีการทำงานในรูปแบบใหม่ๆ เพื่อบรรลุประสิทธิผลที่กำหนดไว้หรือฝันว่าจะได้นั้น จะประกอบด้วย

2.1 การตอบสนองความต้องการ (Responsiveness) ซึ่งอาจเป็นความต้องการของสังคมหรือความต้องการที่กำหนดโดยผู้บริหารองค์กร

2.2 นวัตกรรม (Innovation) ซึ่งอาจเป็นนวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ บริการหรือวิธีการใหม่ๆ ก็ได้

2.3 ชีตความสามารถ (Competency) ขององค์กรและประสิทธิภาพ (Efficiency) ในการทำงาน

3. ทดลองและเรียนรู้เพื่อให้ได้วิธีการงานแบบใหม่ที่ดีที่สุดหรือได้วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดใหม่นั้นเอง

4. นำความรู้จากภายนอกมาใช้ที่เหมาะสมกับโดยการเติมความรู้เชิงบริบทขององค์กรลงไป

ปัจจัยที่ส่งเสริมและเกื้อหนุนในการจัดการความรู้

ความรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลหรือองค์กรประสบความสำเร็จทั้งในระยะยาวและ ในอนาคตซึ่งจะทวีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้นนอกจากหลักการที่สำคัญ 4 ประการที่แต่ละองค์กรจะต้องคำนึงถึงแล้วยังต้องอาศัยปัจจัยต่างๆที่จะส่งเสริมและเกื้อหนุนให้เกิดความสามารถในการจัดการความรู้ให้ได้ประสิทธิภาพ เพื่อที่จะได้สามารถนำความรู้ที่เหมาะสมมาใช้ในเวลาที่ต้องการ คือ

1. **ภาวะผู้นำ** ผู้นำที่แสดงความเอาใจจริงเอาใจต่อการจัดการความรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้ของคนในองค์กรให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Learning person) พัฒนาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning organization) โดยใช้พลังสร้างสรรค์ของการจัดองค์กรแบบแนวราบในระบบเครือข่าย เน้นการนำจากเบื้องหลัง (Lead from behind) และการให้อำนาจ (Empowerment) แก่ผู้ปฏิบัติงาน สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ในองค์กร

2. **โครงสร้างองค์กร** ที่เน้นการทำงานแบบเครือข่าย (**Networking**) ไม่เน้นการใช้อำนาจสั่งการหรือควบคุมอย่างเข้มงวดจะช่วยในการส่งเสริมการจัดการความรู้ โครงสร้างองค์กรที่เน้นการเปิดสู่สิ่งแวดล้อมภายนอกสามารถรับรู้ เรียนรู้ และแลกเปลี่ยนกับองค์กรภายนอกในรูปแบบเครือข่ายองค์กรและสิ่งแวดล้อม ณ ทุกจุดของการปฏิบัติงาน ทั้งยังช่วยส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้และการจัดการความรู้ในองค์กรอีกด้วย

3. **วัฒนธรรมองค์กร พฤติกรรม และการสื่อสาร** โดยวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการสื่อสารแนวราบ เน้นความเป็นเพื่อนร่วมงานมากกว่าความเคารพเชื่อฟัง ส่งเสริมความคิดนอกกรอบ (**Lateral thinking**) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (**Creative thinking**) และการใช้สามัญสำนึกในการทำงาน วัฒนธรรมการใช้ข้อมูล หลักฐานและเหตุผล มากกว่าการใช้อำนาจความรู้สึกและอารมณ์ การส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรเดียวกันหรือต่างหน่วยงานได้มีโอกาสในการแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวคนจะช่วยส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้การจัดการความรู้เป็นไปอย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ

4. **เทคโนโลยีสารสนเทศ** ในปัจจุบันช่วยอำนวยความสะดวกในการขุดค้น (**Data mining**) การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารความรู้ ในการปฏิบัติงานลงในระบบคอมพิวเตอร์ให้สามารถนำมารวบรวมเป็นข้อมูลสารสนเทศภาพรวมขององค์กร โดยผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์องค์กร (**Intranet**) โดยระบบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (**E-mail**) หรือระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (**e-commerce**) จะช่วยให้ระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทำได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. **ระบบการให้รางวัลและการยกย่อง** ระบบที่เน้นการแข่งขันระหว่างพนักงาน ให้รางวัลแก่ผลงานระดับบุคคล จะมีผลลบต่อการจัดการความรู้ ทำให้พนักงานไม่ค่อยแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน แต่การให้รางวัลและยกย่องที่เน้นผลงานเป็นกลุ่มทีมงาน เน้นการยกย่องกระบวนการความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน จะทำให้เกิดความรู้อย่างกว้างขวางมากขึ้น

6. **ระบบการพัฒนาขีดความรู้ ทักษะ ขีดความสามารถ และการรักษาบุคลากร** ทรัพยากรบุคคลเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการจัดการความรู้ เพราะเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้ใช้ความรู้ในเวลาเดียวกัน การได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถมากขึ้น รวมถึงการส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศการทำงานเป็นทีม จะเป็นสิ่งที่ช่วยทำให้องค์กรมีความก้าวหน้า และมีความสำคัญต่อการจัดการความรู้ นอกจากนี้ ยังช่วยเสริมศักยภาพให้เกิดบุคคลแห่งการเรียนรู้ องค์กรแห่งการเรียนรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้อีกด้วย เพราะการจัดการความรู้เป็นการพัฒนาคนในองค์กร โดยร้อยละ 80 เป็นการใช้สมองของมนุษย์อีกร้อยละ 20 เป็นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพราะหัวใจของการจัดการความรู้ คือ การรวบรวมความรู้ (**Synthesizing**) รวมถึงการนำความรู้นั้นไปใช้ตามรูปแบบของการจัดการความรู้ คือการสร้าง (**Creating**) การจัดการ (**Organizing**) และการนำไปใช้ (**Applying knowledge**) นั้นเอง (วิลลาวัลย์ มาคัม, 2552)

องค์ประกอบสำคัญของการจัดการความรู้

องค์ประกอบของการจัดการความรู้ที่เป็นเรื่องของกระบวนการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

ด้านคน หัวใจของการจัดการความรู้ คือ การรวบรวมความรู้ (Gathering information) และการวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้ (Synthesizing) รวมถึงการนำความรู้นั้นไปใช้ตามโมเดลของการจัดการความรู้ คือ การสร้าง (Creating) การจัดการ (Organizing) และการนำไปใช้ (Applying knowledge)

ดังนั้นกลยุทธ์หลักที่องค์กรธุรกิจนำมาใช้เพื่อสร้างได้เปรียบทางการแข่งขันในทศวรรษนี้มุ่งที่ความสามารถของคน การพัฒนาคนในองค์กรจึงมีความสำคัญเป็นอันดับแรก การจัดการความรู้เป็นกลยุทธ์ กระบวนการ และเทคโนโลยีที่ใช้ในองค์กรเพื่อแสวงหา สร้าง จัดการ แลกเปลี่ยน และทำให้ ความรู้ที่ต้องการได้รับผลสำเร็จตามวิสัยทัศน์ที่องค์กรต้องการ เป็นการผสมผสานความรู้จากหลายศาสตร์ เช่น การบริหารจัดการ (Management science) ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial intelligence) และพฤติกรรมองค์กร (Organization behavior)

ด้านกระบวนการจัดการความรู้ เป็นการบริหารจัดการความรู้ เพื่อนำความรู้จากแหล่งความรู้ไปสู่ผู้ใช้งาน ประกอบด้วยแนวทางและขั้นตอนของการจัดการความรู้ โดยต้องระบุประเภทของสารสนเทศที่ต้องการทั้งจากแหล่งข้อมูลภายในและภายนอกเป็นการแยกแยะว่าความรู้ชนิดใดที่ควรนำมาใช้ในองค์กร แล้วนำความรู้นั้นมากำหนดโครงสร้าง รูปแบบ และตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะนำมาผลิตและเผยแพร่โดยการบริหารกระบวนการนั้นจะต้องเข้าใจวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนขององค์กรว่าต้องการให้บรรลุเป้าหมายอะไร

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดการความรู้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของความรู้ในองค์กรให้เป็นความรู้ที่เกิดประโยชน์ต่อบุคคลนั้นในเวลาและรูปแบบที่แต่ละองค์กรต้องการ เทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการความรู้มีความหมายกว้างกว่าเทคโนโลยีและความรู้ของบุคคล โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ เพื่อให้บุคลากรทุกคนในองค์กรสามารถสื่อสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยเครื่องมือแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ

2.1 เครื่องมือที่ช่วยในการ "เข้าถึง" ความรู้ ซึ่งเหมาะสำหรับความรู้แบบชัดแจ้ง

2.2 เครื่องมือที่ช่วยในการ "ถ่ายทอด" ความรู้ ซึ่งเหมาะสำหรับความรู้แบบซ่อนเร้น ซึ่ง

ต้องอาศัยการถ่ายทอด โดยปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นหลัก (ลัดดา เจียมจิตต์ตรงและคณะ, 2550)

กล่าวได้ว่า องค์ประกอบสำคัญของการจัดการความรู้ ประกอบด้วย คน กระบวนการความรู้ และ เทคโนโลยี ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนนี้ จะต้องเชื่อมโยงและบูรณาการอย่างสมดุล

เครื่องมือการจัดการความรู้ที่ใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

บดินทร์ วิจารณ์ (2547) กล่าวว่า เครื่องมือที่นำมาใช้ในการจัดการความรู้ในทางปฏิบัติ ได้แก่

1. ชุมชนนักปฏิบัติ (Community of practice : CoP) หมายถึง กลุ่มคนที่มารวมตัวกันอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นคนในกลุ่มงานเดียวกันหรือมีความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน คนกลุ่มนี้จะมีความไว้วางใจและความเชื่อมั่นในการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ระหว่างกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ซึ่งชุมชนนักปฏิบัตินี้จะแตกต่างจากการจัดตั้งทีมงานเนื่องจากการร่วมกันอย่างสมัครใจ

2. การใช้ที่ปรึกษาหรือพี่เลี้ยง (Mentoring programs) เป็นวิธีการถ่ายทอดความรู้แบบตัวต่อตัวซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งในการสอนงานและให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด นอกจากจะให้คำปรึกษาในด้านการงานแล้วยังเป็นที่ปรึกษาในเวลามีปัญหาหรือสับสนที่สำคัญพี่เลี้ยงจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องพฤติกรรม จริยธรรมและการทำงานให้สอดคล้องกับความต้องการขององค์กร

3. การทบทวนหลังการปฏิบัติ (After action review : AAR) เป็นกิจกรรมที่ใช้ทบทวนหรือประเมินผลของกิจกรรมชุมชนนักปฏิบัติ (CoP) หรือโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในแต่ละครั้งว่ามีจุดดีจุดด้อย รวมทั้งโอกาสและอุปสรรคอย่างไรในการทำ CoP หรือโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงในครั้งต่อไปให้ดีขึ้น รวมทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มได้เสนอแนะข้อคิดเห็นต่างๆเพื่อการปรับปรุงให้สอดคล้องกับเป้าหมายของกลุ่มและเป้าหมายของสมาชิก

ตาราง 2.2 ข้อมูลจากการทำ AAR (After Action Review)

คำถามในการทำ AAR ผลสรุปที่ได้จากการทำ AAR	ผลสรุปที่ได้จากการทำ AAR
1. เป้าหมายของการเข้าร่วมโครงการ หรือกิจกรรมหรือชุมชนนักปฏิบัติ ครั้งนี้คืออะไร	- การเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันครั้งนี้คืออะไร
2. สิ่งที่บรรลุเป้าหมายคืออะไร เพราะอะไร	- สมาชิกส่วนใหญ่ได้รับความรู้ที่ก้าวหน้าเพิ่มขึ้น
3. สิ่งที่เกิดความคาดหวังคืออะไร	- การต่อยอดความรู้และดึงศักยภาพที่มีอยู่ในตัวบุคคลมาใช้เต็มความสามารถ
4. สิ่งที่ไม่บรรลุเป้าหมายคืออะไร เพราะอะไร	- ข้อจำกัดด้าน EK ซึ่งต้องค้นคว้า
5. คิดจะกลับไปทำอะไรต่อ	- การเผยแพร่ความรู้ และขยายสมาชิกเพิ่มขึ้น

ที่มา (บดินทร์ วิจารณ์, 2547)

4. การเสวนา (Dialogue) เป็นการปรับฐานความคิด โดยการฟังจากผู้อื่นและความหลากหลายทางความคิดที่เกิดขึ้น ทำให้สมาชิกเห็นภาพที่ใกล้เคียงกัน หลังจากนั้น จึงจัดประชุมหรืออภิปรายเพื่อแก้ปัญหาหรือหาข้อยุติต่อไปได้โดยง่าย และผลหรือข้อยุติที่เกิดขึ้นจะเกิดจากการที่เห็นภาพในองค์กรรวมเป็นที่ตั้ง

5. ฐานความรู้ที่เรียน และความสำเร็จ (Lessons learned database) เป็นการเก็บข้อมูลความรู้ต่างๆ ที่องค์กรมี ไว้ในระบบฐานข้อมูล โดยสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ตลอดเวลาผ่านระบบอินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต หรือระบบอื่นๆ ได้อย่างสะดวกรวดเร็วและถูกต้อง

6. วัฏปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practices : BP) เป็นการจัดเก็บความรู้และวัฏปฏิบัติที่เป็นเลิศในรูปของเอกสาร ซึ่งจัดเก็บข้อมูลขององค์กรในรูปแบบง่ายๆ เพื่อความสะดวกในการค้นหาและนำไปใช้ โดยจัดทำฐานความรู้ของวัฏปฏิบัติที่เป็นเลิศ อาจได้จากการทำการเทียบเคียง (Benchmarking)

7. แหล่งผู้รู้ในองค์กร (Center of excellence : CoE) เป็นการกำหนดแหล่งผู้รู้ในองค์กร ซึ่งจะทำให้สามารถทราบว่าจะติดต่อสอบถามผู้รู้ได้ที่ไหน อย่างไร (Expertise locators) โดยระบุเป็นผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน

8. การเล่าเรื่อง (Story telling) เป็นการบอกเล่าเรื่องให้แก่ผู้ฟังที่อยู่ร่วมกัน คิดหาคำตอบ เพื่อที่จะแก้ปัญหา

9. เพื่อนช่วยเพื่อน (Peer assist) เป็นการแบ่งปันประสบการณ์จากกลุ่มเพื่อนหรือทีมอื่นๆ ที่ถูกเชิญมาเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ แก่ทีมที่ต้องการความช่วยเหลือ

10. เวทีถาม - ตอบ (Forum) เป็นเวทีที่ทำให้สามารถตั้งคำถามเข้าไป เพื่อให้ผู้รู้ที่อยู่ร่วมใน Forum ช่วยกันตอบคำถามหรือส่งต่อให้ผู้เชี่ยวชาญอื่นช่วยตอบ หากองค์กรมีการจัดตั้ง ชุมชนนักปฏิบัติหรือมีการกำหนด แหล่งผู้รู้ในองค์กร แล้วคำถามที่เกิดขึ้นจะสามารถส่ง หรือยิงเข้าไปใน Forum ซึ่งอยู่ใน CoP หรือ CoE เพื่อหาคำตอบ ในลักษณะ "Pull information"

11. ตารางแห่งอิสราภาพ (Self-assessment table) เป็นตารางสำหรับประเมินตนเอง (หมายถึงประเมินขีดความสามารถของ กลุ่ม) ว่ามีขีดความสามารถหลัก เพื่อการบรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ในระดับใด ตารางแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือขีดความสามารถระดับเริ่มต้น (1) ไปจนถึงระดับสูงยิ่ง (5)

12. ธารปัญญา (River diagram) เป็นผังแสดงการกระจายของระดับขีดความสามารถหลัก ของ ครูผู้สอน ที่มาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระดับขีดความสามารถหลักที่นำมาลงในผัง มาจาก "ตารางแห่งอิสราภาพ" หรือตารางระดับขีดความสามารถหลักเพื่อการบรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ความกว้างของลำธารเป็นตัวบอกความแตกต่างในระดับขีดความสามารถ ระดับขีดความสามารถด้านใดของกลุ่มอยู่ก่อนมาทาง "ฝั่งเหนือ" กลุ่มนั้นก็จะมีอยู่ในฐานะ "ผู้แบ่งปัน" ความรู้ด้านนั้น ระดับขีดความสามารถด้านที่อยู่ก่อนมาทาง "ฝั่งใต้" บอกให้รู้ว่าในด้านนั้น กลุ่มอยู่ในฐานะ "ผู้เรียนรู้"

13. บันไดแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Ladder diagram) เป็นผังแสดงระดับความสามารถ ปัจจุบันกับระดับ ความปรารถนาที่จะเพิ่มขีดความสามารถของแต่ละกลุ่มที่มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในขีดความสามารถหลัก (Core competence) เรื่องใดเรื่องหนึ่ง

สรุปกล่าวได้ว่า การพัฒนาองค์กรชุมชน โดยการจัดการความรู้ เกี่ยวข้องกับความพร้อมขององค์กร ทั้งในด้านคน กระบวนการ และเทคโนโลยี โดยการใช้กระบวนการนำความรู้ในตัวคนออกมา ใช้ประโยชน์ด้วยเครื่องมือการจัดการความรู้ที่เหมาะสม เพื่อแบ่งปันวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด ภายใต้บทบาทหน้าที่ของบุคคลสำคัญในการจัดการความรู้และเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติ โดยมุ่งหวังเพื่อพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นเวลานานและต่อเนื่องกว่าสามสิบปีแล้ว ทรงมีกระแสพระราชดำรัสให้ผู้บริหารประเทศและประชาชนเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาที่สมดุล มีการพัฒนาเป็นลำดับขั้น ไม่เน้นเพียงการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว เช่น พระราชดำรัสเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2517 ความว่า....

"..ให้เมืองไทยอยู่แบบพออยู่พอกิน ไม่ใช่จะรุ่งเรืองอย่างยอด แต่ที่มีความพออยู่พอกิน มีความสงบ เปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ถ้าเรารักษาความพออยู่พอกินนี้ได้ เราก็จะยอดยิ่งยวดได้....."

จากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ส่งผลให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้อัญเชิญพระราชดำรัส "ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" มาเป็นปรัชญานำทางในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) และฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ซึ่งเป็นหลักในการดำเนินชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ให้นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไป

ประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อเสริมสร้างครอบครัว ชุมชน ให้พึ่งตนเอง เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในยุคโลกาภิวัตน์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

ความหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สุรเกียรติ์ เสถียรไทย (2542 : 257) ได้อธิบายเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า เป็นปรัชญาของการพัฒนาตามกระแสเศรษฐกิจพอเพียงที่มีฐานคิดสำคัญที่การพัฒนาคนในชุมชนทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมควบคู่ไปกับการจรรโลงรักษาวัฒนธรรมชุมชน ทั้งนี้การพัฒนาคนจะต้องเริ่มจากการพัฒนาความคิดและจิตใจของคนให้รู้จักกินรู้จักใช้ตามอัตภาพและการดำรงชีวิต

สุเมธ ตันติเวชกุล (2549 : 286-287) ได้อธิบายว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตนเอง (Relative self-sufficiency) อยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือ ตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ ไม่ไข่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทสร้างความสำเร็จ ยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วเพียงแต่อย่างเดียว เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเองย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไปได้

สมพร กรุดน้อย (2550 : 19) ได้อธิบายว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ปรัชญาในการดำรงชีวิตของคนรวมถึงชุมชนหรือองค์กร โดยเน้นการพึ่งพาตนเองเป็นหลัก มีลักษณะเป็นเศรษฐกิจสายกลางหรือเศรษฐกิจแบบมัชฌิมาปฏิบัติที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับความเป็นครอบครัว ชุมชน วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม มีความประหยัด พัฒนาตนเองให้มีการเรียนรู้ภูมิปัญญาที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีคุณค่า ยั่งยืน และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพุทธเศรษฐศาสตร์

ณัฐพงษ์ ทองภักดี (2550) กล่าวว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ เข้าใจความพอเพียง ความมีเหตุผล และความมีค้ำกั้นในตัวเองที่พอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆมาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ปรัชญาของการพัฒนาตามกระแสเศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเข้าใจความพอเพียง ความมีเหตุผล และความมีค้ำกั้นในตัวเองที่ ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ควบคู่กับคุณธรรม เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจในทุกระดับให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์

องค์ประกอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนับเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ชีวิตดำเนินไปในทางสายกลางที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีความเป็นอยู่อันเรียบง่ายของคนไทยซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับประชาชนทุกระดับทั้งระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร และระดับประเทศได้โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะของตนเอง สังคมสิ่งแวดล้อมรวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นไม่มากเกินไปไม่น้อยเกินไปและต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงาม คิดถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างถ่วงถ่วง โดยคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมเพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันที่ทันที่เงื่อนไขสำคัญเพื่อให้เกิดความพอเพียงการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ต้องอาศัยทั้งเงื่อนไขคุณธรรม หลักวิชา และเงื่อนไขชีวิตเป็นพื้นฐาน

เงื่อนไขสำคัญเพื่อให้เกิดความพอเพียงการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ต้องอาศัยทั้งเงื่อนไขคุณธรรม หลักวิชา และเงื่อนไขชีวิตเป็นพื้นฐาน

เงื่อนไขคุณธรรม เสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติให้มีความซื่อสัตย์สุจริต รู้ รัก สามัคคี ไม่โลภ ไม่ตระหนี่ และรู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่น

เงื่อนไขหลักวิชา อาศัยความรู้รอบรู้ รอบคอบและระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้วางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน

เงื่อนไขชีวิต ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน มีความเพียร มีสติ และปัญญาบริหารจัดการ การใช้ชีวิตโดยใช้หลักวิชาและคุณธรรมเป็นแนวทางพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

เกษม วัฒนชัย (2550) กล่าวว่า หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1. ความพอประมาณ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยเน้นการดำเนินชีวิตตามอัตภาพ หรือสถานะของบุคคลหรือองค์กรในขณะนั้น ด้วยทางสายกลาง สมดุลไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป ไม่สุดโต่งเกินพอดี เช่น ใช้จ่ายได้แต่ต้องไม่ฟุ่มเฟือยจนสร้างหนี้สินให้ตนเองและครอบครัว อดออมได้แต่ต้องไม่ตระหนี่ถี่เหนียวจนตนเองลำบากหรือเอาไรต์เอาเปรียบผู้อื่น

2. ความมีเหตุผล เป็นการใช้สติและปัญญาในการตัดสินใจด้วยเหตุด้วยผล โดยปราศจากอารมณ์หรืออคติที่มีความยับยั้งชั่งใจกับความอยากได้-อยากมี-อยากเป็น โดยที่ความมีเหตุผลต้องเป็นสิ่งที่สามารถอธิบายได้ไม่ว่าจะเป็นไปตามหลักวิชา หลักกฎหมาย กฎเกณฑ์ทางสังคมหรือหลักศีลธรรมก็ตาม

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดี เป็นการเตรียมความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วยความไม่ประมาท ครอบคลุมทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายในและภายนอก ทั้งที่ควบคุมได้และควบคุมไม่ได้ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องธรรมชาติที่เกิดขึ้นตลอดเวลากับทุกคน ไม่มีใครสามารถหลีกเลี่ยงการเปลี่ยนแปลงได้ แต่การจะอยู่รอดและรับมือกับ

การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้อย่างมั่นคง ต้องเข้าใจที่มาของการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ ว่าเกิดจากสาเหตุอะไร ส่งผลกระทบอย่างไร และที่สำคัญต้องมีการสร้างภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็งใน 4 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 : ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจหรือภูมิคุ้มกันทางการเงิน ด้วยการใช้จ่ายเงินตามอัตภาพและความจำเป็นไม่สร้างหนี้สินที่ไม่ทำให้เกิดรายได้ มีการประหยัด อดออมไว้ใช้ในยามจำเป็นหรือในภาวะฉุกเฉิน โดยอาจทำ “บัญชีรายรับรายจ่ายของตนเองและครอบครัว” เพื่อเป็นเครื่องมือเบื้องต้นในการสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงิน ทำให้เห็นสถานะการเงินที่แท้จริงและใช้จ่ายด้วยความรอบคอบ หลักการสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงินนั้นต้องคำนึงถึง 1) ความประหยัด เป็นการใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น แต่ไม่ใช่ตระหนี่ถี่เหนียวไม่ยอมใช้เงินแม้ในสิ่งที่จำเป็น ขณะเดียวกัน ไม่ใช่ความฟุ่มเฟือยหรือใช้เงินมากในสิ่งที่ไม่มีความจำเป็น การใช้จ่ายจะมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับอัตภาพของตนเองจากรายได้ที่สุจริตและไม่ไปคดโกงรับสินบนหรือเบียดเบียนให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน ด้วยเหตุนี้ความประหยัดจึงต้องตั้งบนพื้นฐานของความพอเพียง คือ การตระหนักรู้ถึงคุณค่าของเงิน ฉลาดใช้ฉลาดออมและฉลาดทำบุญตามอัตภาพ 2) ความมีเหตุมีผล เป็นการตัดสินใจใช้จ่ายอย่างมีสติ บางครั้งอาจขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์หรือกฎกติกาต่างๆ ในสังคมด้วย เช่น การจ่ายภาษีตามกฎหมาย การจ่ายเงิน เพื่อทำนุบำรุงศาสนาหรือวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม เป็นต้น

ด้านที่ 2 : ภูมิคุ้มกันทางสังคม ด้วยการเสริมสร้างความรู้-รัก-สามัคคีตั้งแต่ระดับครอบครัวขึ้นมา รู้จักเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่แบ่งปัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน มีความเมตตากรุณา ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันด้วยความเคารพในความแตกต่างทางวัฒนธรรมและความคิด มีความศรัทธาในเพื่อนมนุษย์และหลักธรรมของแต่ละศาสนามีความปรารถนาให้เกิดสันติสุขภายในครอบครัว องค์กร สถาบัน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ขณะเดียวกันต้องมีภูมิคุ้มกันทางศีลธรรม ด้วยการรู้เท่าทันและสามารถ หลีกเลียงจากอบายมุขต่างๆ ได้ ใช้ชีวิตด้วยความสมถะ เรียบง่าย ไม่สร้างเงื่อนไขชีวิตให้ซับซ้อนวุ่นวายมากเกินไป ความจำเป็นจนนำไปสู่ความฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือยและสร้างปัญหาหรือความยากลำบากให้ตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ และใช้ชีวิตด้วยความสันโดษ ด้วยการมีความสุขในความพอ พอในสิ่งที่ได้และพอในสิ่งที่ได้เป็นพอใจกับผลของการกระทำที่ได้ทำอย่างเต็มที่แล้วด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและความเพียรพยายาม เพื่อได้รับความสุขที่ไม่ต้องอาศัยวัตถุ (นิรามิสสุข) แต่เป็นความสุขที่เกิดจากจิตใจอันสะอาด สว่างและสงบ เป็นความสุขจากการให้สุขจากความอบอุ่นในครอบครัว สุขจากธรรมชาติ สุขจากความถูกต้องดีงาม แต่ไม่ใช่ความสุขที่ได้จากการเสพวัตถุหรือพึ่งพาปัจจัยเงื่อนไขภายนอกอันเสี่ยงให้เกิดความอยากโดยไม่มีขอบเขตสิ้นสุด (สามิสสุข) ที่นำมาบ้ำเรอความต้องการของหู ตา จมูก ลิ้น กาย ใจ จนนำไปสู่ความอิจฉาริษยา ความหวงแหน การแข่งขัน แย่งชิง การทำผิดกฎหมายและศีลธรรม ทั้งนี้ การมีภูมิคุ้มกัน ทางศีลธรรมจะไม่นำไปสู่ปัญหาต่างๆ ติดตามมา เช่น การตกเป็นทาสของยาเสพติดและอบายมุข การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร เป็นต้น

ด้านที่ 3 : ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม ด้วยการติดตามรู้เท่าทันผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่ทำให้การเลื่อนไหลของวัฒนธรรมข้ามชาติเป็นไปอย่างไร้พรมแดนผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ โดยเฉพาะการลอกเลียนแบบคนดังในสื่อบันเทิงและผลกระทบทางลบจากวัฒนธรรมเสมือนจริงในโลกโซเชียล เพื่อป้องกันมิให้ถูกรอบงำทางวัฒนธรรมอย่างไร้ทิศทาง ตกเป็นเหยื่อในการเสพและบริโภคสิ่งที่เกินพอดี ละเลยและขาดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นและของชาติ โดยเฉพาะภาษาถิ่นและภาษาไทย จนนำไปสู่ความอ่อนแอทางวัฒนธรรมในที่สุด

ด้านที่ 4 : ภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อม ด้วยการสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติระบบนิเวศน์และความหลากหลายทางชีวภาพ เสริมสร้างพฤติกรรมนิสัยรักสิ่งแวดล้อม และสร้างทักษะในการติดตามเฝ้าระวัง ดูแล อนุรักษ์ พื้นฟูและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติทุกประเภทให้คงความอุดมสมบูรณ์ในระยะยาว พร้อมทั้งป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมต่างๆ ซึ่งหมายรวมถึงแต่การมีสุขนิสัยรักความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่ประพฤติปฏิบัติตนที่จะทำให้เกิดมลภาวะเป็นพิษหรือทำลายสิ่งแวดล้อมเศรษฐกิจพอเพียงในที่นี้จึงไม่ได้หมายรวมเฉพาะด้านเศรษฐกิจหรือการเงินเท่านั้น แต่ครอบคลุมรอบด้านเพื่อนำไปสู่ชีวิตที่พอเพียง ซึ่งเป็นความพอเพียงทั้งทางความคิด คำพูดและการกระทำ

นอกจาก 3 องค์ประกอบแล้ว จะต้องอยู่ในเงื่อนไขสำคัญในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้สู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย

1. หลักวิชาความรู้ ต้องมีการวางแผนและลงมือปฏิบัติด้วยความรอบรู้ รอบคอบและระมัดระวังตามหลักวิชาไม่ใช่อารมณ์หรือความเข้าใจเพียงชั่วครูชั่วครวของตนเองหรือความเชื่อที่ไร้เหตุผลที่อิงกับไสยศาสตร์ หรือโหราศาสตร์ด้วยความงมงาย แต่ต้องมีข้อมูลและองค์ความรู้ที่ถูกต้องครบถ้วนมาประกอบการตัดสินใจในทุกเรื่องและมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ทั้งนี้ในการสร้างคนให้มีความรู้ จึงต้องมีการลงทุนจัดการศึกษาฝึกอบรมและการวิจัยเพื่อพัฒนาในทุกองค์การทุกระดับเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น

2. หลักคุณธรรม ต้องปรับเสริมพื้นฐานจิตใจของคนในชาติให้มีคุณธรรม โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐ นักทฤษฎี นักธุรกิจในทุกระดับ เนื่องจากคุณธรรมเป็นเครื่องกำกับจิตใจให้คนประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่สังคมเห็นตรงกันว่าเป็นความจริง ความดีและความงาม ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานะที่เป็นอยู่ของแต่ละคน แต่ละองค์กรและแต่ละพื้นที่ได้ โดยคุณธรรมครอบคลุมตั้งแต่ 1) หลักศีลธรรมขั้นพื้นฐานของแต่ละศาสนา ทุกศาสนาล้วนสอนให้ยึดมั่นในความสัตย์ ความจริง การให้คุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นคนอย่างเท่าเทียมกันการให้ความรัก ความเมตตาซึ่งกันและกัน และความสามัคคี 2) หลักจริยธรรม ทั้งจริยธรรมทั่วไปหรือจริยธรรมเฉพาะวิชาชีพ เช่น จรรยาบรรณวิชาชีพแพทย์ จรรยาบรรณวิชาชีพครู เป็นต้น ซึ่งบอกถึงวิถีปฏิบัติว่าสิ่งที่ต้องทำ ควรทำ และไม่ให้ทำมีอะไรบ้าง เพื่อให้สมาชิกของวิชาชีพนั้นๆ ประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบจริยธรรมและทำให้คนทั่วไปเกิดความเชื่อมั่นศรัทธา 3) หลักนิติธรรม หรือกฎหมายระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่ใช้ในการบริหารบ้านเมืองให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีความเที่ยงธรรม เกิดสันติสุข ปราศจากการเอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน 4) หลักธรรมาภิบาลหรือบรรษัทภิบาลที่ใช้ในการบริหารหน่วยงาน/องค์กร เป็นเครื่องมือกำหนดความสัมพันธ์ในระดับชั้นต่างๆ ภายในองค์กรหรือหน่วยงานทุกประเภทโดยที่ทุกระดับต้องมีความรับผิดชอบ (หรือพันธะสัญญาที่จะปฏิบัติชุดใดชุดหนึ่ง) และต้องมีความรับผิดชอบ (หรือพันธะสัญญาที่จะรับผิดชอบต่อผลเสียหายและรับผิดชอบต่อผลดีอันเนื่องมาจากการปฏิบัติงานนั้นๆ) 5) กฎเกณฑ์ทางสังคมที่ทุกคนยึดมั่น เช่น มารยาททางสังคม และการปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมของแต่ละสังคม เพื่อความเป็นหมู่คณะและความอยู่รอดของทุกคน 6) คุณธรรมประจำตระกูล เป็นหลักคุณธรรมที่ยึดถือปฏิบัติ สัมสมและถ่ายทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ความกตัญญูกตเวทีก การถือสัจจะ ความรักชาติ เป็นต้น

3. หลักการดำเนินชีวิต ต้องมีความขยันหมั่นเพียรมานะอดทน ใช้สติและปัญญาในการดำรงชีวิตด้วยความรอบคอบ

กล่าวได้ว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบสำคัญ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล ความมีภูมิคุ้มกันที่ดีและเข้มแข็ง 4 ด้าน ได้แก่ ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ หรือภูมิคุ้มกันทางการเงิน ภูมิคุ้มกันทางสังคม ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม และภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขสำคัญในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ คือ หลักวิชาความรู้ หลักคุณธรรม และหลักการดำเนินชีวิต

การดำเนินชีวิตพอเพียง

เกษม วัฒนชัย (2550) กล่าวว่า ครอบครัวไทยมีฐานะความเป็นอยู่แตกต่างกันโดยอาจจำแนกเป็น ๓ กลุ่มคือ กลุ่ม กู้กินกู้ใช้ หรือครอบครัวที่มีฐานะการเงินไม่พอกินพอใช้ ต้องไปกู้เงินมาใช้จ่าย กลุ่มพอกินพอใช้ หรือครอบครัวที่ไม่รวยไม่จนแต่ใช้ชีวิตอยู่ได้ และกลุ่มอยู่ดีกินดี ซึ่งถือเป็นครอบครัวที่พึงประสงค์ ในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในระดับครอบครัวต้องพัฒนาครอบครัวกลุ่มแรกให้ปลอดจากหนี้สินและมีฐานะดีขึ้นอย่างน้อยในระดับพอกินพอใช้ แล้วจึงพัฒนาต่อเนื่องให้เป็นครอบครัวอยู่ดีกินดีในที่สุด ทั้งนี้ ต้องเริ่มต้นจากการรู้จักจัดการแผนการเงินของตนเอง และครอบครัว มีการประหยัดอดออม ทำอะไรด้วยความระมัดระวัง มีเหตุมีผล ไม่ใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็นจนกลายเป็นตำน้ำพริกละลายแม่น้ำหรือหน้าใหญ่ใจโต ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินอัตภาพที่เป็นอยู่

การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อแก้ปัญหาหนี้สินของคนในชุมชนอันมีที่มาจากค่าใช้จ่ายเกินตัว ใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่เกิดประโยชน์และไม่ทำให้เกิดรายได้ เช่น เล่นการพนัน ดื่มสุรา ฯลฯ ทำให้เงินไม่พอใช้จนต้องกู้เป็นหนี้เป็นสิน คนในชุมชนต้องมาเรียนรู้ร่วมกัน มีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาชุมชนร่วมกัน วางแผน แก้ไขปัญหา และปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การใช้จ่ายของคนในชุมชนเสียใหม่ เริ่มจากการสำรวจฐานะการเงินของตนเองและครอบครัวด้วยการทำบัญชีรายรับรายจ่ายหรือบัญชีครัวเรือน เพื่อจะรู้ว่าอะไรเป็นรายจ่ายที่จำเป็น เช่น ค่าอาหาร ค่าการศึกษาของบุตรหลาน ฯลฯ และอะไรเป็นรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เช่น ค่าเหล้า ค่าห่วยการพนันของใช้ฟุ่มเฟือย ฯลฯ ต่อจากนั้นจึงวางแผนลด ละ เลิกรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลง เอาเงินส่วนนั้นไปทยอยใช้หนี้ที่ติดค้างอยู่ และแบ่งปันบางส่วนเก็บออมไว้ ควบคู่ไปกับการทำอาชีพเสริมเพื่อหารายได้มากขึ้น เช่น รวมกลุ่มกันทำวิสาหกิจชุมชนด้วยการใช้ทุนทรัพยากรและทุนทางสังคมที่ชุมชนมีอยู่โดยมีการติดตามความต้องการและความเคลื่อนไหวของตลาดอย่างใกล้ชิดขณะเดียวกัน คนในชุมชนต้องร่วมกันสำรวจวิเคราะห์ สถานะของชุมชนในรอบด้าน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมศีลธรรม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมให้เข้มแข็งด้วย เช่น การฟื้นฟูคุณธรรมในเรื่องที่เป็นข้อบกพร่องของคนในชุมชน การร่วมแรงร่วมใจอนุรักษ์เขตชุมชนประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นเพื่อให้คนในชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเอง การดูแลเผื่อแผ่ระวิงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2551) รายงานว่า การดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตร ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคมและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ทำให้มีต้นทุนการผลิตสูง รายได้ไม่เพียงพอและเป็นหนี้สิน จึงจำเป็นต้องปรับระบบระบบการเกษตรของครัวเรือนให้สอดคล้องกับสภาวะการผลิตและการตลาดในปัจจุบัน ตามความเหมาะสมของระบบนิเวศเกษตร โดยใช้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งจะทำให้ครัวเรือนเกษตรกรมีความมั่นคงในอาชีพ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืนต่อไป ดังนี้

1. ลดรายจ่าย เป็นการประหยัดและเป็นผลดีต่อสุขภาพ การทำพืชผักสวนครัวรั้วกินได้ เป็นอาหารสำหรับการบริโภคในครัวเรือน นับเป็นงานอดิเรกที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว แม้ไม่มี

พื้นที่ที่สามารถทำสวนครัวในบ้านได้ เช่น การปลูกพืชในกระถางหรือในภาชนะแขวน ฯลฯ พืชที่ปลูกก็เป็นพืชที่ใช้เป็นประจำในครัว เช่น พริก มะเขือ กะเพรา ชะพลู หอม ผักชี ชะอม ตำลึง ผักหวาน เป็นต้น

2. เพิ่มรายได้ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในครัวเรือนให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การถนอมอาหาร และแปรรูปงานฝีมือ ในหัตถกรรมสิ่งประดิษฐ์ การผลิตกล้าไม้ดอก-ไม้ประดับ เลี้ยงสัตว์ ประมง เพาะถั่วงอก เพาะเห็ด เป็นต้น ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการทำกิจกรรมการเกษตร

3. ขยายโอกาส เกิดจากการพัฒนาศักยภาพตนเอง ครอบครัว และชุมชน โดยการร่วมมือการสร้างอาชีพให้เหมาะสมกับทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า บุตรหลานได้รับการศึกษาสูงขึ้น ชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถรวมกันจัดหาตลาด แหล่งเงินทุน และเครือข่ายมาใช้ในการประกอบอาชีพอย่างยั่งยืน ทำให้ครอบครัวมีความมั่นคงและอบอุ่นต่อไป

4. เศรษฐกิจพอเพียงด้านการเกษตร เกษตรกรสามารถดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงได้ ด้วยการทำการเกษตรที่ผลิตเพื่อการบริโภคในครอบครัว เมื่อเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้ที่เห็นได้ชัดคือ การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ที่แบ่งพื้นที่ออกเป็นสวนๆ มีพื้นที่นาข้าว พืชไร่ ไม้ผล สระน้ำ และบริเวณบ้าน เพื่อให้มีกิจกรรมการผลิตที่หลากหลาย มีผลผลิตออกทุกฤดูกาล มีรายได้ประจำวัน ประจำสัปดาห์ ประจำเดือนและประจำปี การทำการเกษตรแบบนี้ สามารถทำได้ในพื้นที่ทุกขนาด ตั้งแต่ขนาดเล็ก ประมาณ 1-2 ไร่ จนถึงฟาร์มที่มีขนาดใหญ่

“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” จึงเป็นหลักคิดหลักปฏิบัติสำหรับคนทุกคน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างสมดุลและมั่นคงท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงรอบด้าน ทำให้กินอิ่ม นอนอุ่น อยู่ดี หนี้ลด อยู่เย็นเป็นสุขและเป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมอย่างแท้จริง อีกทั้งยังเป็นหนทางสร้างรากฐานสังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมแห่งคุณธรรมและสังคมแห่งความสุขซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติและสังคมโลกอย่างยั่งยืน

การจัดการความรู้การเลี้ยงโคเนื้อ

การเลี้ยงโคเนื้อ

ปริมาณการผลิตโคเนื้อในช่วงปี พ.ศ. 2546-2547 เพิ่มขึ้น เนื่องจากราคาโคมีชีวิตที่เกษตรกรขายได้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนการเลี้ยงและการผลิตโคเนื้อ การปรับเปลี่ยนรูปแบบการเลี้ยง พันธุ์กรรม การจัดการฟาร์มให้มีมาตรฐาน เพื่อให้ได้คุณภาพสินค้าที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด รวมถึงการส่งออกโคพันธุ์และผลิตภัณฑ์จากโค นอกจากนี้ยังมีนโยบายด้านการตลาด ที่เกี่ยวกับการควบคุมการนำเข้าเนื้อโค และโคมีชีวิต อีกทั้งการเกิดโรคปากเท้าเปื่อยระบาดในประเทศทางยุโรปและประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึงภาวะโรคระบาดไข้หวัดนก ที่สร้างความวิตกให้กับผู้บริโภคเนื้อไก่และไข่ไก่ จึงทำให้เกษตรกรขยายการผลิตเพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ตามเกษตรกรที่เลี้ยงส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกรรายย่อย เกษตรกรที่เลี้ยงลักษณะแบบฟาร์มย่อยลง จึงทำให้จำนวนประชากรโคเนื้อเพิ่มขึ้นในปริมาณน้อยกว่าความต้องการของตลาดในประเทศ ต่อมาในปี พ.ศ. 2553-2554 จำนวนโคเนื้อทั่วประเทศยังคงมีปริมาณเพิ่มขึ้น แต่จำนวนโคเนื้อในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลับมีจำนวนลดลง ดังตาราง 2.3

ตาราง 2.3 จำนวนโคเนื้อ และจำนวนคร้วเรือนเกษตรกรที่เลี้ยง ระดับประเทศและภาค

ประเทศ/ภาค	จำนวนโคเนื้อ (ตัว)			จำนวนเกษตรกร (คร้วเรือน)		
	2553	2554	ร้อยละ	2553	2554	ร้อยละ
รวมทั้งประเทศ	6,426,853	6,583,106	2.43	998,150	1,035,072	3.70
ภาคเหนือ	1,202,857	1,210,243	0.61	107,062	110,384	3.10
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3,325,794	3,307,783	-0.54	649,184	660,561	1.75
ภาคกลาง	1,249,875	1,330,375	6.44	92,224	95,648	3.71
ภาคใต้	648,327	734,705	13.32	149,680	168,479	12.56

ที่มา (กรมปศุสัตว์, 2553 และ 2554)

จากตาราง 2.3 จะเห็นได้ว่า ในปี พ.ศ. 2554 จำนวนโคเนื้อทั่วประเทศไทย มีจำนวน 6,583,106 ตัว โดยที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนโคเนื้อมากที่สุด แต่การเพิ่มขึ้นของโคเนื้อจากปี พ.ศ. 2553 สู่ปี พ.ศ. 2554 พบว่าภาคใต้มีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.32 ซึ่งมากกว่าภาคอื่นๆ จำนวนโคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพียงภาคเดียวที่มีอัตราการลดลง เท่ากับร้อยละ 0.54 การเพิ่มขึ้นของจำนวนโคเนื้อทั่วประเทศมีความสัมพันธ์กับอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนคร้วเรือนเกษตรกรผู้เลี้ยง โดยพบว่าภาคใต้มีอัตราการเพิ่มขึ้นของคร้วเรือนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อสูงที่สุด ร้อยละ 12.56 ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 1.75

ตาราง 2.4 จำนวนโคเนื้อ และปริมาณการผลิต จังหวัดบุรีรัมย์

จังหวัด	จำนวนโคเนื้อ (ตัว)			จำนวนเกษตรกร (คร้วเรือน)		
	2553	2554	ร้อยละ	2553	2554	ร้อยละ
จังหวัดบุรีรัมย์	236,902	237,964	0.45	45,130	45,611	1.07

ที่มา (กรมปศุสัตว์, 2553 และ 2554)

จากตาราง 2.4 จำนวนโคเนื้อของจังหวัดบุรีรัมย์ มีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.45 เช่นเดียวกับอัตราการเพิ่มขึ้นของคร้วเรือนเกษตรกรผู้เลี้ยง ร้อยละ 1.07

จากสถิติโคเนื้อของกรมปศุสัตว์ ในช่วงเวลาที่ผ่านมา (ปี พ.ศ. 2553-2554) แม้ในภาพรวมจะมีจำนวนโคเนื้อและคร้วเรือนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อเพิ่มขึ้น แต่ที่น่าสังเกตก็คือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีจำนวนโคเนื้อมากที่สุดเมื่อเทียบกับภาคอื่นในประเทศไทย แต่มีจำนวนโคเนื้อและคร้วเรือนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อเพิ่มขึ้นในอัตราที่ไม่สอดคล้องกัน (จำนวนโคเนื้ออัตราลดลง จำนวนคร้วเรือนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้ออัตราเพิ่มขึ้น) และเมื่อพิจารณาในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่ามีจำนวนโคเนื้อและคร้วเรือนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อมีอัตราเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่าเกิดความแปรเปลี่ยนของสถานการณ์ตลาดและราคาโคมีชีวิตที่ดีขึ้น มีผลทำให้เกษตรกรสนใจประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อมากขึ้น แม้ว่าจำนวนโคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะลดลง อันเนื่องมาจากผลกระทบของโรคระบาด ไม่มีที่เลี้ยง และการเกิดอาชีพทดแทนอื่นๆ ที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า

อย่างไรก็ตาม สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร (2555, 132-133) รายงานว่า ปี พ.ศ. 2550 - 2554 การผลิตโคเนื้อของไทยลดลงร้อยละ 2.06 ต่อปี สำหรับ ปี พ.ศ. 2554 มีปริมาณการผลิตโคเนื้อ 1.09 ล้านตัว หรือคิดเป็นเนื้อโค 161.41 พันตัน ลดลงจากปี 2553 ซึ่งมีปริมาณการผลิต 1.16 ล้านตัว หรือคิดเป็นเนื้อโค 167.08 พันตัน ร้อยละ 6.03 เนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อหันไปสนใจปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง และยางพารา เป็นต้น ที่มีผลตอบแทนที่สูงกว่าการเลี้ยงโคเนื้อ จึงได้การขายโคออกไปหรือเลิกเลี้ยงทำให้พื้นที่ในการเลี้ยงโคเนื้อลดลง ส่งผลให้ปริมาณการผลิตโคเนื้อลดลง สอดคล้องกับชำนาญ บุญมี (2552) ได้รายงานว่ ปัญหาต่าง ๆ ที่ทำให้เกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อลดลง พอประมวลได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. กระแสพืชเศรษฐกิจ เช่น มันสำปะหลัง ยางพารา มีราคาสูงขึ้น ทำให้พื้นที่ที่เคยเลี้ยงโคถูกไปใช้ทำประโยชน์ในการปลูกมันสำปะหลัง ยางพารา เพราะมีรายได้คุ้มค่ากว่า ทำให้ผู้เลี้ยงโคหาเช่าที่เลี้ยงโคลำบาก หรือต้องเช่าในราคาที่แพงไม่คุ้มค่า และผู้ที่มีที่ดินเป็นของตนเองก็นำมาใช้ปลูกมันสำปะหลัง ยางพารา เพราะทำรายได้คุ้มค่ากว่าการเลี้ยงโค ทำให้เกษตรกรพากันขายโคเปลี่ยนมาปลูกมันสำปะหลัง ยางพารา ทดแทน
2. ปัญหาเรื่องโรงฆ่าสัตว์เถื่อน และการลักลอบนำเข้าเนื้อโค
3. ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เช่น ค่าเช่าที่ดิน ค่าอาหาร เกษตรกรที่ต้องการจะประกอบอาชีพเลี้ยงโคต่างท้อแท้ไม่เห็นอนาคต ทำให้ความต้องการโคมาเลี้ยงจึงลดลง การซื้อขายโคขบเซา ส่งผลให้ราคาลดลง และถูกกดราคา
4. โรงฆ่าสัตว์กดราคาจากเกษตรกร ตามความเป็นจริงราคาเนื้อโคยังอยู่เป็นปกติ แต่ราคาโคมีชีวิตกลับลดลง ไม่มีความสมดุล รายได้จะไปอยู่ที่โรงฆ่าสัตว์ เพราะสามารถเลือกซื้อโคในตลาดตามชอบใจได้

นอกจากนี้ สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร (2555, 136) รายงานถึงปัญหาอื่นๆ ดังนี้

5. ภาวะอุทกภัยที่ผ่านมา ซึ่งเกิดในเขตพื้นที่ภาคกลางที่มีจำนวนโคเนื้อคิดเป็นร้อยละ 20 ของปริมาณโคเนื้อทั้งประเทศ โดยโคเนื้อที่ได้รับผลกระทบจากภาวะน้ำท่วมมีไม่มากนัก ซึ่งโคเนื้อที่ถูกน้ำท่วมขัง ต้องเคลื่อนย้ายไปยังพื้นที่สูงหรือที่ปลอดภัย แต่อาจหาวัตถุดิบอาหารสัตว์ได้ยากขึ้น โดยขาดแคลนหญ้า ฟางข้าว สำหรับเลี้ยงโคเนื้อ ทำให้โคเนื้อมีน้ำหนักลดและผอมลง นอกจากนี้การเกิดภาวะน้ำท่วมใหญ่ครั้งนี้ก็ได้ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการที่จำหน่ายเนื้อโค ในเขตภาคกลางและเขตกรุงเทพมหานคร ให้ร้านอาหาร ห้างสรรพสินค้าหลายแห่ง ศูนย์กระจายสินค้า ห้างค้าปลีกขนาดใหญ่ รวมถึงเส้นทางการขนส่งถูกน้ำท่วมสูงและต้องหยุดกิจการ จึงกระทบต่อยอดสั่งซื้อเนื้อโคซึ่งลดลงร้อยละ 10 - 95 เป็นระยะเวลา 1 - 2 เดือน โดยเฉพาะเนื้อโคคุณภาพสูงแต่คาดว่าจะยอดขายจะเข้าสู่ภาวะปกติในช่วงต้นปี 2555

6. นโยบายการค้าเสรี ผลจากการเปิดการค้าเสรีทางการค้า (FTA) โดยเฉพาะกับประเทศออสเตรเลีย ทำให้มีเนื้อโคคุณภาพดีนำเข้าจากต่างประเทศมากขึ้น และราคาที่จำหน่ายใกล้เคียงกับราคาเนื้อโคคุณภาพดีในประเทศ จึงส่งผลกระทบโดยตรงเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อคุณภาพดี

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลได้มีกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (กองทุน FTA) ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากข้อตกลงเขตการค้าเสรี สำหรับโคเนื้อมีโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนฯ 3 โครงการ ได้แก่ โครงการคัดเลือกพ่อพันธุ์กำแพงแสนเพื่อใช้ผลิตน้ำเชื้อ (ระยะเวลา

โครงการ 6 ปี งบประมาณ 46.26 ล้านบาท) โครงการจัดตั้งตลาดกลางโคเนื้อพันธุ์กำแพงแสน (ระยะเวลาโครงการ 6 ปี งบประมาณ 14.77 ล้านบาท) และโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านโคเนื้อ (ระยะเวลาโครงการ 5 ปี งบประมาณ 20.24 ล้านบาท)

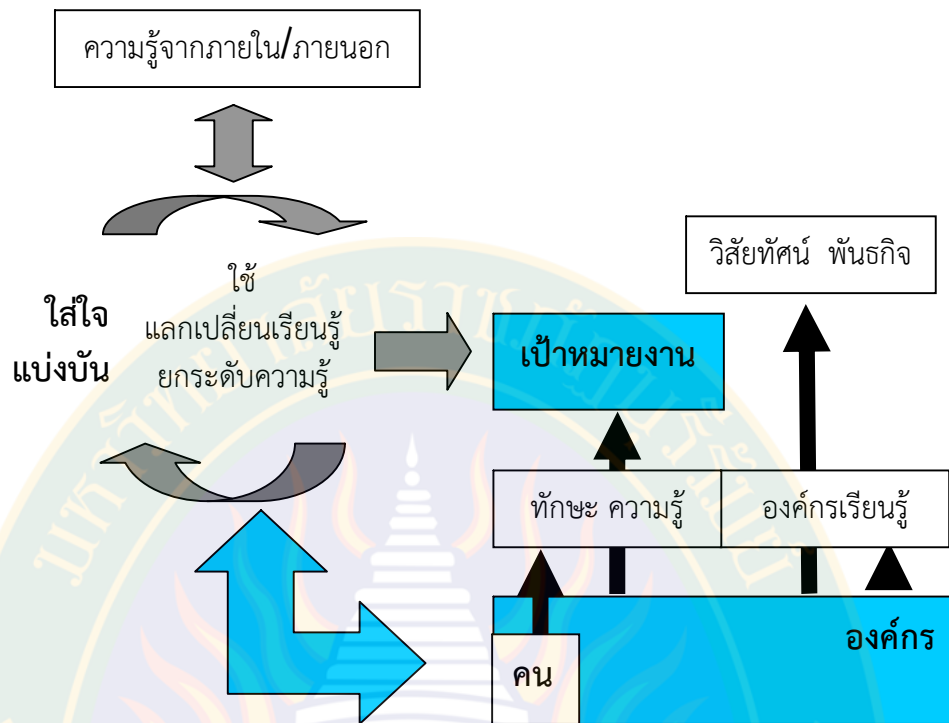
การจัดการความรู้กับการเลี้ยงโคเนื้อ

การส่งเสริมพัฒนาเกษตรกรผู้เลี้ยงโค เป็นนโยบายแก้ไขปัญหาความยากจนโดยส่งเสริมการรวมกลุ่ม เพื่อร่วมกันพัฒนาการประกอบอาชีพเลี้ยงโค ทั้งด้านเทคนิควิธีการผลิตการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมการตลาดมุ่งไปยังชุมชนเพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็งพึ่งตนเองได้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ด้วยการนำทรัพยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพก่อนให้เกิดรายได้กลับสู่ชุมชน เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเป็นรูปแบบของธุรกิจมากขึ้น จนบางกรณีล้าสมัยแนวคิดเดิมจนกลายเป็นการมุ่งเฉพาะผลประโยชน์ด้านกำไรเท่านั้น ส่งผลให้รากฐานของชุมชนอ่อนแอตามไปด้วย ท่ามกลางการแข่งขันในปัจจุบันนี้ และความมุ่งมั่นตั้งใจร่วมกันของผู้คนอย่างเดียวย่อมไม่ทำให้ชุมชนบรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้โดยง่าย จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการทำมาหากินให้สอดคล้องและเท่าทันธุรกิจโดยทั่วไปด้วยการตรวจสอบถึงองค์ความรู้ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพเลี้ยงโคอย่างครบวงจรทั้งในด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ

การพัฒนาชุมชนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคของกลุ่มอาชีพผู้เลี้ยงโค ให้มีประสิทธิภาพ คุณภาพ มีความมั่นคงแข็งแรง และสามารถยืนหยัดบนพื้นฐานของกลุ่ม ต้องมีผู้นำที่เข้มแข็งเป็นผู้นำในการบริหารจัดการที่ดี มีผู้รู้ที่จะช่วยให้คำแนะนำองค์ความรู้ ช่วยเพิ่มผลผลิตและคุณภาพผลิตภัณฑ์ ทำให้กลุ่มผู้เลี้ยงโคสามารถแข่งขันและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการรักษาสมดุลทางสังคม และวัฒนธรรมที่เป็นรากฐานของท้องถิ่น อีกทั้งรักษาสภาพแวดล้อมและทรัพยากรที่ชุมชนอยู่ได้อย่างยั่งยืน

จังหวัดบุรีรัมย์ มีการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ ที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของสำนักงานปศุสัตว์ 6 กลุ่ม อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม 3 กลุ่ม นอกจากนี้ยังอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของหน่วยงานอื่นๆ อาทิ ศูนย์พัฒนาสังคม หน่วยที่ 26 จังหวัดบุรีรัมย์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นต้น

ความมุ่งหมายในการให้กระบวนการจัดการความรู้ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ เกษตรกรผู้เลี้ยง การจัดการเลี้ยงดู และส่งผลให้ชุมชนมีการพัฒนาและนำไปสู่ความเข้มแข็งที่ยั่งยืน ดังภาพประกอบ 2.6

ภาพประกอบ 2.6 แบบจำลองการจัดการความรู้
ที่มา (กิม ฤคเมธาวิ, 2549)

ประเด็นความมุ่งหมายของการจัดการความรู้ (Knowledge vision) ได้แก่ การประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อ โดยเน้นแก่นความรู้ (Core competence) ด้านการปรับปรุงพันธุ์ ด้านการให้อาหาร ด้านการจัดการเลี้ยงดู ด้านโรค-สุขภาพ และด้านการตลาด

สรุปกล่าวได้ว่า การเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพที่อยู่คู่กับอาชีพเกษตรกรรมของคนไทย แต่เนื่องจากสภาวะทางเศรษฐกิจที่ตกต่ำและการเปลี่ยนแปลงทางวัตถุนิยมในเชิงทุนนิยมเข้ามาสู่สังคมไทย และความไม่มั่นคงในทางนโยบายทางการเมืองของไทย ทำให้เกษตรกรไทยจำเป็นต้องดิ้นรนต่อสู้ปรับเปลี่ยนอาชีพ ส่งผลให้การเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์มีทิศทางลดลงในช่วงขณะนี้ การพัฒนาเกษตรกรและกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ ถือได้ว่าเป็นหนทางในการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะเป็นการพัฒนาคน องค์กร งาน และชุมชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการพัฒนาการประกอบอาชีพเลี้ยงโคขุนของเกษตรกร ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยการใช้การจัดการความรู้ ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ด้านการจัดการความรู้

รักไทย วีรานันต์ (2539) รายงานว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับองค์ความรู้/เทคโนโลยีการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า รายได้ ขนาดของฟาร์ม ประสบการณ์ทางการเกษตร ประสบการณ์การฝึกอบรม การรับรู้คุณลักษณะของเทคโนโลยี มีความสัมพันธ์กับการ

ยอมรับองค์ความรู้/เทคโนโลยีการเลี้ยงโคเนื้อ ขณะที่อายุและแรงงานในครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับยอมรับองค์ความรู้/เทคโนโลยีการเลี้ยงโคเนื้อ นอกจากนี้ยังพบว่าระดับการศึกษาไม่จะมีผลต่อระดับการยอมรับเพิ่มขึ้น ส่วนการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ การรับฟังข่าวสารการเกษตรจากสื่อสารมวลชน และการไว้วางใจต่อตัวเจ้าหน้าที่ไม่มีผลต่อการรับรององค์ความรู้/เทคโนโลยีการเลี้ยงโคเนื้อ ในด้านความต้องการของเกษตรกรในการปรับปรุงวิธีการเลี้ยงโคเนื้อนั้นเกษตรกรต้องการพ่อแม่พันธุ์โคเนื้อคุณภาพ การปรับราคาโคเนื้อให้สูงขึ้น ความต้องการพืชอาหารสัตว์และแหล่งอาหารสัตว์ในช่วงฤดูแล้ง

ปัญญา มุลค่า (2543, 142-144) ได้ให้ข้อเสนอในการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร ให้มีการดูแลรักษาแปลงหญ้าและปลูกสร้างแปลงหญ้าให้มากขึ้น ให้ความรู้ในเรื่องอาหารและการให้อาหาร การจัดบันทึก ติดตามและพบปะเกษตรกรให้มากขึ้น จัดการฝึกอบรม ทบทวนให้ความรู้ด้านการเลี้ยงโคเนื้อเป็นประจำทุกปี บริการด้านความรู้และจัดหาข้อมูลข่าวสารด้านการตลาดให้เกษตรกรมากขึ้น และควรพิจารณาองค์ประกอบด้านแรงงานและจำนวนพื้นที่ส่วนตัวที่จะนำมาใช้เลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร

ประพนธ์ ผาสุยียด (2549 ค.) กล่าวว่า จากกรณีศึกษาการจัดการความรู้ของชุมชนแพรงหนามแดง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ในเรื่อง การจัดการน้ำที่เหมาะสม เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนสองฝั่งเกี่ยวกับเรื่องอาชีพของอีกฝ่ายหนึ่งสร้างความเสียหายให้กับอีกฝ่ายหนึ่ง พบว่าเกิดจากประตูน้ำเดิมของกรมชลประทานเป็นแบบบานเหล็กที่บึงทั้งบาน ยากต่อการจัดการน้ำ ไม่มีความยืดหยุ่น อันส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตคนทั้งสองฝั่ง ดังนั้นควรจัดทำประตูน้ำใหม่ที่ท่อนล่างจะเป็นบานทึบ ส่วนท่อนบนจะเป็นแบบบานสวิงที่สามารถปิด-เปิดได้โดยอาศัยแรงดันของน้ำซึ่งจะทำให้ไม่เกิดการกระทบต่ออาชีพของคนสองฝั่ง

จากการศึกษาการจัดการความรู้ในชุมชน อำเภอแม่สรวย และอำเภอป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ในเรื่องนิเวศวัฒนธรรม พบว่า อำเภอทั้งสองเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำที่มีแม่น้ำลาวเป็นแม่น้ำสายหลัก และคนในชุมชนมีความสัมพันธ์กับคนในชุมชนลุ่มน้ำลาวที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาเก่าแก่ตั้งแต่ยุคล้านนา เพราะได้อาศัยแม่น้ำลาวเป็นเส้นทางสัญจรที่สำคัญ เพื่อติดต่อกับเมืองต่างๆ ที่ห่างไกล ทำให้เป็นแหล่งรวมของคนหลายชนชาติมาอาศัยอยู่ร่วมกัน มีทั้งที่เป็นคนเมืองที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ราบ คนเมืองที่อาศัยอยู่บนพื้นที่ราบสูง ตลอดจนชนชาวเขาเผ่าต่างๆ โดยที่เป็นการอยู่แบบพึ่งพากัน ช่วยเหลือเกื้อกูล แม้ว่าจะมีวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน เช่นคนบนที่ราบยึดอาชีพการทำนาเป็นหลัก คนบนที่สูงมักจะประกอบอาชีพทำสวนเมี่ยงหรือทำชา ส่วนชาวเขาเผ่าต่างๆ ก็คุ้นชินกับการทำไร่ จากการที่คนในชุมชนนี้เป็นชุมชนเกษตรกรรม การจัดการน้ำจึงเป็นเรื่องสำคัญ แต่พอมีการสร้างอ่างเก็บน้ำส่งผลให้การจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมหายไป ทำให้เกิดปัญหาการแย่งชิงน้ำและพื้นที่เกษตรกรรม น้ำท่วมผลกระทบต่อสุขภาพจากการใช้ปุ๋ยและสารเคมีในการเกษตร ซึ่งในกระบวนการวิจัยทำให้คนในชุมชนพบว่าการแก้ปัญหาคือการร่วมมือร่วมใจในการแก้ปัญหา สร้างความรัก ความภาคภูมิใจในท้องถิ่น เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ได้อย่างแท้จริง

วิจารณ์ พานิช (2549) กล่าวว่า การทำการจัดการความรู้ (KM) ของกรมส่งเสริมการเกษตร นับเป็นการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างมีพลังใน 2 มิติ คือ "มิติของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ" มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความสำเร็จและเทคนิคการทำงานระหว่างกัน สร้างความนับถือคุณค่าความรู้ในตัวตนที่ได้จากการสั่งสมประสบการณ์การทำงานร่วมกัน ต่อยอดสร้างความรู้ที่เหมาะสมกับบริบทไทยทั้งทางด้านความรู้และจิตใจ และ "มิติของเกษตรกร" ซึ่งเป็นเป้าหมายที่

แท้จริงของงานส่งเสริมการเกษตร การเปลี่ยนวัฒนธรรมความเชื่อที่ว่า เกษตรกรคือผู้ไม่มีความรู้ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐเป็นผู้สอน เปลี่ยนเป็นเชื่อว่า เกษตรกรเป็นผู้มีความรู้(จากการปฏิบัติ) เจ้าหน้าที่จึงมีบทบาทเป็น “คุณอำนวย” ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างกระบวนการเรียนรู้ ทำให้เกษตรกรได้ร่วมกันพัฒนาความรู้ที่เหมาะสมกับบริบท พัฒนานตนเองในการประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน

ด้านการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร

ชุมพลภัทร์ คงจนจรรุอนันต์ (2549) ได้ศึกษาการดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร ในหมู่บ้านหนองมะจับ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรทั้งหมดร้อยละ 100 มีความรู้/รับทราบแนวทางปฏิบัติตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงมาจากสื่อโทรทัศน์ มีความตระหนักในการใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด มีความพอใจในการใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด มีความภาคภูมิใจหลังใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด เกษตรกรทั้งหมดร้อยละ 100 มีความเต็มใจที่จะตัดสินใจเลือกใช้ชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และร้อยละ 71.9 เป็นผู้มีความตั้งใจในการตัดสินใจในครอบครัว ร้อยละ 93.5 ของเกษตรกรระบุว่า มีหน่วยงานจากทางภาครัฐมีส่วนในการสนับสนุนในการตัดสินใจ เกษตรกรมีการใช้จ่ายใช้สอยในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง ร้อยละ 51.3 ของเกษตรกรใช้เงินทุนตนเองในการลงทุนทำการเกษตร โดยร้อยละ 93.5 มีการทำบัญชีครัวเรือน ร้อยละ 99.3 มีรายได้พอต่อรายจ่าย ร้อยละ 99.3 มีการปลูกฝังเรื่องการประหยัดให้แก่สมาชิกในครัวเรือน และร้อยละ 99.3 มีการวางแผนในการใช้จ่ายเงินประจำเดือนของครัวเรือน

ผลการศึกษาในด้านคุณภาพชีวิต พบว่าเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีสุขภาพกายดีมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.73 และมีสุขภาพจิตที่เป็นปกติ คิดเป็นร้อยละ 98.7 ผู้ที่มีระดับความรู้ในเรื่องการปฏิบัติตนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสูง มีคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่าผู้ที่มีระดับความรู้เรื่องการปฏิบัติตนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่ำ

ปัญหา อุปสรรคของเกษตรกรในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร พบว่า ร้อยละ 18.36 มีปัญหาในด้านเศรษฐกิจ ร้อยละ 13.77 มีปัญหาในด้านการศึกษาและการเรียนรู้ ร้อยละ 6.12 มีปัญหาในด้านสาธารณสุข ร้อยละ 4.59 มีปัญหาในด้านสิ่งแวดล้อม และร้อยละ 3.06 มีปัญหาในด้านสังคมและวัฒนธรรม

ประภาพร สุปัญญา (2550) ศึกษาการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงของแกนนำหมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดขอนแก่น พบว่า

1. การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงในระดับครอบครัวโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงในระดับครอบครัว ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” 4 ด้าน เรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านบ้านเรือนน่าอยู่ ด้านการลดละเลิกอบายมุข ด้านการออม และด้านเกษตรยั่งยืนหรือเกษตรประณีต ส่วนด้านที่เหลือมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “ปานกลาง” คือด้านการทำบัญชีครัวเรือน

2. การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงในระดับชุมชน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียงสู่การปฏิบัติจริงในระดับชุมชน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” 5 ด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการยกย่อง เชิดชูคนดี ด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านแผนชุมชน ด้านชุมชนเรียนรู้ และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านวิสาหกิจชุมชน

นอกจากนี้ การศึกษาความคิดเห็นต่อการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงในระดับชุมชน พบว่า แกนนำหมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงหลังจากที่ได้รับการอบรมมา ได้มีการนำมาปฏิบัติ โดยการเน้น “การพึ่งพาตนเอง” ซึ่งแกนนำหมู่บ้านใช้ความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการที่ดิน โดยเฉพาะแหล่งน้ำและกิจกรรมการเกษตรได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพพื้นที่อยู่บนพื้นฐานการผลิตอย่างพอเพียง ในขณะที่เดียวกัน มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน มีการจัดอบรมโครงการต่างๆ เพื่อการเรียนรู้ในชุมชน นอกจากนี้ยังรู้จักนำภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนมาพัฒนาเพื่อประกอบเป็นอาชีพ ภายในหมู่บ้านยังมีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและกลุ่มอาชีพต่างๆ และมีการจดทะเบียนที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยชุมชนเป็นเจ้าของและเป็นผู้ดำเนินกิจการและผลผลิตมาจากกระบวนการที่คนในชุมชน และที่สำคัญแกนนำหมู่บ้านยังให้เกียรติ ยกย่อง ให้ความสำคัญกับบุคคลที่ประสบความสำเร็จ บุคคลที่มีความรู้ มีคุณธรรม เพื่อยึดเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต

รัฐพล เดชสุภา (2550) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลประจันตคาม (อบต. ประจันตคาม) อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี พบว่าการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขต อบต. ประจันตคาม มีพื้นฐานการดำเนินชีวิตตามแบบเศรษฐกิจพอเพียงจำนวนน้อยครัวเรือน เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจตามแนวความคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนส่วนใหญ่ยังนิยมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เมื่อยามว่างจากการทำงาน ซึ่งเมื่อทำการจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย การรู้จักสามัคคี การมีความเข้าใจเห็นอกเห็นใจกัน เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และอาศัยแหล่งเงินทุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ซึ่งมีการส่งเสริมให้ครัวเรือนจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายเป็นประจำและด้วยสถานการณ์บ้านเมืองที่อยู่ในสภาพสับสนวุ่นวายทำให้ประชาชนในชนบทเห็นความสำคัญของความสามัคคีและความเข้าใจเห็นอกเห็นใจกันมากตามแบบวัฒนธรรมชนบทที่ดีสำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

มะลิ สุขหอม (2551) ศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ตำบลวังสรรพรส อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 50.6 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.3 มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 42.7 มีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.1 ประกอบอาชีพทำสวนเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 53.6 พฤติกรรมการปฏิบัติตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ คุณธรรมในการดำเนินชีวิต คิดเป็นร้อยละ 95.2 รองลงมา คือ ด้านความมีเหตุผลในการดำเนินชีวิต คิดเป็นร้อยละ 94.2 ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือด้านความพอประมาณในชีวิตประจำวัน คิดเป็นร้อยละ 81.0

นันทน์ภัส บุญแย้ม (2551, บทคัดย่อ) ศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ในชีวิตประจำวัน กรณีศึกษาประชาชนในตำบลคลองประเวศ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ประชาชนในตำบลติดตามข่าวสารและรับข่าวสารเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงผ่านสื่อโทรทัศน์เป็นประจำทุกวัน เคยรับรู้และได้รับความเข้าใจเรื่องแนวคิดเศรษฐกิจ

พอเพียงจากสื่อโทรทัศน์อยู่ในระดับมาก แต่ไม่เคยเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านการเลี้ยงโคเนื้อ

สว่าง อังกูโร และสุนทร สุนาทัย (2535, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรภาคใต้ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 61.4 มีปัญหาขาดแคลนน้ำเชื้อพันธุ์ชาโรเลส รองลงมาขาดเจ้าหน้าที่ผสมเทียม (ร้อยละ 59.0) มีพืชอาหารสัตว์ไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงโคเนื้อ (ร้อยละ 47.9) ขาดพ่อพันธุ์ประจำกลุ่ม (ร้อยละ 32.4) และแม่โคผสมติดยาก (ร้อยละ 8.6) ตามลำดับ โดยเกษตรกรมีความต้องการให้ทางราชการช่วยเหลือสนับสนุนในด้านการตลาด คือ จัดหาแหล่งจำหน่ายโครองลงมาคือ ช่วยจัดหาแหล่งเงินทุนสินเชื่อเพื่อการลงทุน ด้านบริการจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในการแนะนำดูแลเอาใจใส่สม่ำเสมอด้านการผสมเทียมและจัดหาโคพ่อพันธุ์ให้ ตามลำดับ

สุรียพร ไชยภักดี (2536) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อจังหวัดนครสวรรค์ พบว่าปัญหาในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มที่สำคัญที่สุดคือ ราคาโคเนื้อตกต่ำ รองลงมา ขาดพื้นที่ในการเลี้ยงดู การบริการด้านปัจจัยการผลิตของรัฐไม่เพียงพอและไม่ทั่วถึง การบริการแนะนำดูแลเอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ทั่วถึงและไม่สม่ำเสมอ ขาดเงินทุนและแหล่งให้สินเชื่อและขาดแรงงานในการเลี้ยงดูโคเนื้อ ตามลำดับ

วัชรินทร์ อ่อนนุ่ม (2540, 48) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจของเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชรที่มีต่อโรคปากและเท้าเปื่อย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 60.9 มีปัญหาในเรื่องโรคของโค รองลงมา คือ อาหารและพื้นที่เลี้ยงโคเนื้อ (ร้อยละ 48.7) การตลาด (ร้อยละ 35.7) เงินลงทุน (ร้อยละ 29.6) การสนับสนุนด้านความรู้ (ร้อยละ 20.0) และการจัดการเลี้ยงโคเนื้อ (ร้อยละ 15.7) ตามลำดับ

ปัญญา มุลคำ (2543, 139) ได้ศึกษาปัญหาการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อตามแผนปรับโครงสร้างระบบการผลิตการเกษตร (คปร.) ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในเรื่องความไม่เพียงพอเกี่ยวกับ จำนวนแรงงานที่ใช้เลี้ยงโคเนื้อ ผลผลิตหญ้าในฤดูแล้ง และมีปัญหาบ้างเล็กน้อยในความไม่เพียงพอของพื้นที่ส่วนตัวที่ใช้เลี้ยงโค รายได้จากการเลี้ยงโคเนื้อไม่พอกับรายจ่าย ขาดแคลนแหล่งน้ำที่ใช้เลี้ยงโคในฤดูแล้ง ความไม่สะดวกและล่าช้าในการบริการทางสัตวแพทย์และผสมเทียมจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ และขาดข้อมูลการตลาด

ทินกฤต จันทภาโส (2545) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลี้ยงโคเนื้อในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง วิเคราะห์ทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลี้ยงโคเนื้อรวมถึงศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการเลี้ยงโคเนื้อ ผลการศึกษาพบว่า มีการเลี้ยงโคเนื้อลูกผสมชาโรเลส-พื้นเมืองมากที่สุดถึงร้อยละ 94.87 เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อมีความเห็นว่าลูกโคลูกผสมที่ได้สวยงามและมีขนาดใหญ่กว่าโคพื้นเมือง

สมเกียรติ ตูจันดา (2545, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรอำเภอสังขม จังหวัดหนองคาย พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 5 คน ใช้แรงงานในครอบครัวเฉลี่ย 2 คน มีพื้นที่ประกอบการเกษตรเฉลี่ย 30 ไร่ มีพื้นที่เลี้ยงโคเนื้อเฉลี่ย 15 ไร่ เลี้ยงโคเฉลี่ยครอบครัวละ 9-10 ตัว พันธุ์โคที่เลี้ยง ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์พื้นเมือง รองลงมาคือ โคลูกผสมบราห์มัน-พื้นเมือง การผสมพันธุ์ใช้วิธีจับไปผสมและใช้พ่อพันธุ์คุมฝูง การเลี้ยงดูส่วนใหญ่ให้โคแทะเล็มหญ้าในพื้นที่ส่วนตัวและเกี่ยวหญ้า หางพางข้าวให้กิน ไม่มี

การปลูกหญ้า ไม่มีการให้อาหารข้น มีการให้แร่ธาตุเป็นครั้งคราว มีการถ่ายพยาธิและกำจัดเห็บเหาให้ โคเนื้อเป็นครั้งคราว มีการให้วัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย และคอบวมแต่ไม่ครบทุกตัว ปัญหาที่เกษตรกรพบคือ เงินทุนไม่เพียงพอ พื้นที่ใช้เลี้ยงโคไม่เพียงพอ ขาดหญ้าอาหารสัตว์ การบริการจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ไม่สะดวก ปัญหาโคป่วย ปัญหาตลาด มีความต้องการให้มีการอบรมด้านการเลี้ยงดู โคเนื้อ

ณัฐวุฒิ มณีรัตน์ (2548) รายงานว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อจังหวัดปราจีนบุรี มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4-5 คน มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 16.89 ไร่ มีรายได้รวมเฉลี่ย 72,069.37 บาท มีพื้นที่เลี้ยงโคเนื้อเฉลี่ย 4.16 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 58.9 เลี้ยงโคพื้นเมือง มีปัญหาการเลี้ยงโคเนื้อในระดับมาก ได้แก่ ไม่มีความรู้ด้านการจัดการ พื้นที่ใช้เลี้ยงโคไม่เพียงพอ พื้นที่ในการปลูกหญ้ามีไม่เพียงพอ เกษตรกรต้องการความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคในระดับมาก ได้แก่ การฝึกอบรม การดูแลสุขภาพสัตว์ สัตว์ป่วย การคลอดลูก การจัดตั้งกลุ่มสาธิต ความต้องการด้านการสนับสนุนการเลี้ยงโคในระดับมาก คือ การให้บริการวัคซีน ป้องกันโรคติดต่อ การสนับสนุนยากำจัดพยาธิภายใน พยาธิภายนอก การให้บริการด้านการผสมเทียม ราคาถูก การสนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ในราคาถูกตามลำดับ

จินตนา อินทรมงคล (2548, 170-177) กล่าวถึงการนำภูมิปัญญามาใช้ในการป้องกันรักษาโรคโคของเกษตรกร โดยใช้พืชสมุนไพรและวัตถุดิบต่างๆ ที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นมาใช้ร่วมกันเพื่อป้องกันโรคและรักษาโรคโค เช่น ใช้ผลมะเกลือ 10-15 ผล ต้มให้เหลลผสมกับเกลือทะเล 1 กำมือ ใส่น้ำ 1 แก้ว คั้นเอาน้ำนำไปกรอกปากโคก่อนออกจากคอกตอนเช้าจะขับพยาธิออกมา ใช้กล้วยดิบ 1 หวี สับให้ละเอียด นำไปให้โคกินจะรักษาอาการโคท้องเสีย ใช้ยาสูบผสมน้ำพอหมาดๆ นำไปเช็ดที่ตาให้น้ำซึมเข้าตาโค ติดต่อกันอย่างน้อย 3 วัน จะรักษาตาเจ็บเนื่องจากมีพยาธิในตา เป็นต้น

คณะนักวิจัยไต้หวันราชสีเสลด (2548, 132-134) กล่าวถึงการนำภูมิปัญญาใช้พืชสมุนไพร รักษาโค ของชุมชนไต้หวันรอบป่าทามราชสีเสลด จังหวัดศรีสะเกษ เช่น นำยอดมะกอกไปโขลกใส่เกลือ แล้วนำไปทาเส้นโค 2-3 วัน อาการคันเปื่อยจะหาย เคี้ยวหมาก พลุ ปูน และแก่นต้นคูณให้ละเอียด ฝนใส่บริเวณฟกช้ำหรือเคล็ดของโค อาการฟกช้ำหรือเคล็ดจะหายไป

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร (2549, 62-63) ทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร โดยการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนในการเลี้ยงโคเนื้อ ซึ่งแบ่งตามรูปแบบการเลี้ยงออกเป็นเลี้ยงโคเนื้อในลักษณะโคฝูงและการเลี้ยงโคขุน พบว่า การผลิตลูกโคเนื้ออายุ 2 ปี จากแม่โคพื้นเมืองมีต้นทุนการผลิตตัวละ 6,358 บาท มีกำไรเหนือต้นทุนเงินสดตัวละ 6,752 บาท การผลิตลูกโคเนื้ออายุ 2 ปี จากแม่โคลูกผสมมีต้นทุนการผลิตตัวละ 8,851 บาท มีกำไรเหนือต้นทุนเงินสดตัวละ 10,508 บาท เมื่อเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตลูกโคเนื้อจากแม่โคพื้นเมืองและแม่โคลูกผสม พบว่า การผลิตลูกโคเนื้อจากแม่โคลูกผสมให้ผลตอบแทนสูงกว่า

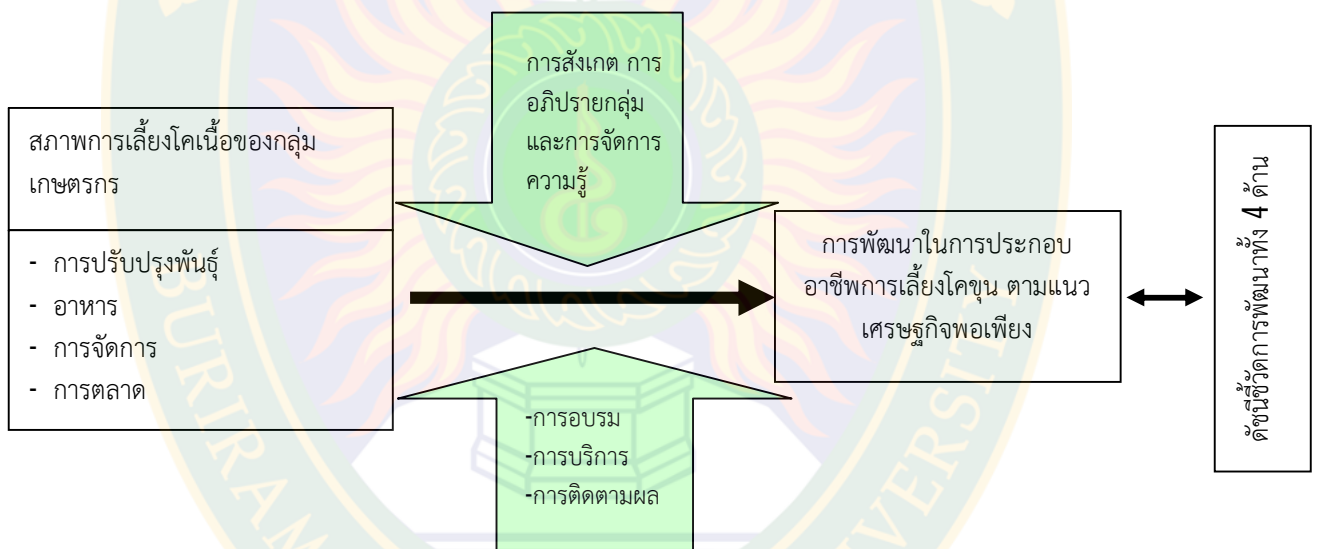
ณัฐนิชา เลิศล้ำ (2551, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาตลาดนัดโคกระบือในอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดขอนแก่น พบว่า ช่องทางตลาดของเกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายให้พ่อค้ารวบรวมโค โดยมีราคาอยู่ในช่วง 34-45 บาท เฉลี่ย 40 บาท ปัญหาที่เกษตรกรประสบคือขาดแคลนทุ่งหญ้า ราคาโคต่ำ

กชกร เดชะคำภูและคณะ (2552) ทำการศึกษาการเลี้ยงโคเนื้อในเขต 5 อำเภอ ของจังหวัดนครพนม พบว่าเกษตรกรเลี้ยงโคมาเป็นเวลานาน ส่วนใหญ่นิยมเลี้ยงแบบปล่อยให้หากินตามธรรมชาติ ในที่นา ที่สาธารณะ จะทำการเสริมฟางข้าวในช่วงเช้าและช่วงเย็น ปลูกหญ้าเพื่อเลี้ยงโค คือ หญ้ากีนี หญ้ารูซี และถั่วฮามาต้า เป็นต้น

จรัส สว่างทัพ (2552) ศึกษาการพัฒนาการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรโดยวิธีการจัดการความรู้ กรณีศึกษา กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ ในเขตอำเภอคูเมือง และอำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยกำหนดขุมความรู้เป็นขั้นบันได 5 ขั้น และยืนยันสภาพขั้นบันไดปัจจุบันของกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อทั้งสองกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อที่มีสภาพการเลี้ยงโคอยู่ในระดับขั้นบันไดที่ต่ำกว่าจะได้รับองค์ความรู้ในการยกระดับขั้นบันไดเพื่อพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อจากกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อที่อยู่ในระดับขั้นบันไดที่สูงกว่า

การงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในด้านการประกอบอาชีพเลี้ยงโคเนื้อของไทยทุกภูมิภาค ยังคงประสบปัญหาซึ่งเป็นปัญหาเก่าๆ ที่ยังคงไม่อาจแก้ไขได้ในปัจจุบัน โดยเฉพาะองค์ความรู้ที่เกษตรกรกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อมีความต้องการเพื่อการพัฒนาการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อให้เกิดเป็นอาชีพที่มั่นคง กระบวนการจัดการความรู้ในการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อจึงมีความสำคัญที่จะช่วยแก้ปัญหาขององค์กร ทำให้เกิดการพัฒนาคณ (เกษตรกร) พัฒนางค์กร (กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ) และพัฒนาการดำเนินการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้ออย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

กรอบแนวคิดหรือทฤษฎีของแผนการวิจัย

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

การศึกษาการพัฒนาการประกอบอาชีพเลี้ยงโคขุนของเกษตรกร ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยการใช้การจัดการความรู้ ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ศึกษาดำเนินการวิจัย ดังหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่

- 1) กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ บ้านสี่เหลี่ยมเจริญ หมู่ที่ 10 ตำบลแสงพัน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 12 ราย
 - 2) กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ บ้านโนนสว่าง หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 24 ราย
 - 3) กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านหนองตะเคียน หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 29 ราย
 - 4) กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านสองห้อง หมู่ที่ 1 ตำบลสองห้อง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 12 ราย
- รวมทั้งสิ้น 82 ราย เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. เทคนิควิธีที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่
 - 1.1 การสัมภาษณ์
 - 1.2 การสอบถาม
 - 1.3 การอภิปรายกลุ่ม (Focus group discussion) ร่วมกับเทคนิควิธีการจัดการความรู้ (Knowledge management)
 - 1.4 แผนที่ความคิด (Mind mapping)
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่
 - 2.1 แบบสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลบริบทด้านการเลี้ยงโคเนื้อของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) จำนวน 37 ข้อ
 - 2.2 แบบสอบถาม ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มเป้าหมาย เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 7 ข้อ และ 34 ข้อย่อย

การสร้างและตรวจคุณภาพเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างและตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการความรู้ องค์กรชุมชน การเลี้ยงโคเนื้อ หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น
2. สร้างแบบสัมภาษณ์ให้มีสาระสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อเก็บข้อมูลในด้านบริบทด้านการเลี้ยงโคเนื้อของกลุ่มเป้าหมาย แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. นำแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม นำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาเชิงประจักษ์ (**Face validity**) ประกอบด้วย
 - 3.1 นายธานินทร์ จุฑาทิพย์ชาติกุล ปศุสัตว์จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดบุรีรัมย์
 - 3.2 นายบุญนาค อยู่ทองกลาง นักพัฒนาสังคม 7 ศูนย์พัฒนาสังคม หน่วย 26 จังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอ บ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์
 - 3.3 นายปรัชญา สรรพานิช อาจารย์ระดับ 7 คณะสัตวศาสตร์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์
4. ทำการปรับปรุงแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลคณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการ ประสานประสานกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อทั้ง 4 กลุ่ม เพื่อนัดวันชี้แจงขั้นตอนการวิจัย
2. ขั้นตอนดำเนินการ ประชุมชี้แจงสมาชิกกลุ่มฯ
3. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เครื่องมือต่างๆ ทั้งแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ
4. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้การอภิปรายกลุ่ม ร่วมกับเทคนิควิธีการจัดการความรู้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สรุปรบทเรียน และระบุระดับขั้นสถานภาพปัจจุบัน และระดับขั้นในอนาคตที่กลุ่มมุ่งหวังจะพัฒนาในช่วง 1 ปีข้างหน้า เพื่อรวบรวมข้อมูลต่อไปนี้
 - 4.1 ข้อมูลบริบทชุมชนของกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ ทั้ง 4 กลุ่ม
 - 4.2 ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
5. การอภิปรายกลุ่ม ร่วมกับเทคนิคการจัดการความรู้ เพื่อรวบรวมข้อมูลบริบทของกลุ่ม เช่น ความเป็นมาของกลุ่ม ปัญหาต่างๆ ของกลุ่ม ความต้องการต่างๆ ของกลุ่ม โดยใช้แผนที่ความคิดและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (**Shared and Learned**) สรุปรบทเรียน (**After action review**) สร้างตารางอิสรภาพ (**Core competence table**) และระบุระดับขั้นสถานภาพปัจจุบัน และระดับขั้นในอนาคตที่กลุ่มมุ่งหวังจะพัฒนาในช่วง 1 ปีข้างหน้า และให้สมาชิกกลุ่มยืนยันความถูกต้องของข้อมูล

6. จัดกิจกรรมให้ความรู้ 2 หลักสูตร ประกอบด้วย หลักสูตร “การเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง” และหลักสูตร “การผสมเทียมโคและการแก้ปัญหา” กิจกรรมบริการ (น้ำเชื้อแช่แข็ง) กิจกรรมบริการและให้ความรู้ (เมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์) และกิจกรรมให้ความรู้และปฏิบัติการ (การทำพีชหมัก พีชแห้ง) เพื่อให้กลุ่มพัฒนาตนเองภายใต้การดำเนินการกำกับ ติดตาม ประเมินผลตามหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การตรวจสอบข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อทั้ง 4 กลุ่ม จากการอภิปรายกลุ่มและใช้เทคนิคการจัดการความรู้ ภายหลังจากสรุปการสรุปบทเรียนโดยสมาชิกกลุ่ม นำข้อมูลเสนอแก่คณะกรรมการกลุ่มผู้เลี้ยงโคทั้ง 4 กลุ่ม รวมทั้งที่ปรึกษากลุ่มเพื่อยืนยันความถูกต้องตามเทคนิคตรวจสอบแบบ 3 เสา (Triangulation technique)

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่รวบรวมได้ ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การศึกษาสภาพการประกอบการเลี้ยงโคเนื้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2. การศึกษาการพัฒนาการประกอบการเลี้ยงโคเนื้อ โดยการอภิปรายกลุ่มโดยใช้เทคนิควิธีการจัดการความรู้ แสดงความเชื่อมโยงของข้อมูลโดยใช้แผนที่ความคิด (Mind mapping) และสร้างตารางอิสรภาพ ใช้หลักการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

3. การศึกษาความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในหัวข้อความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตพอเพียง โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม กำหนดให้อยู่ในแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง เข้าใจมากที่สุด
- 4 หมายถึง เข้าใจมาก
- 3 หมายถึง เข้าใจปานกลาง
- 2 หมายถึง เข้าใจน้อย
- 1 หมายถึง เข้าใจน้อยที่สุด

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแปลความหมายค่าเฉลี่ยมาเป็นระดับคุณภาพ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
4.51 – 5.00	มากที่สุด
3.51 – 4.50	มาก
2.51 – 3.50	ปานกลาง
1.51 – 2.50	น้อย
1.00 – 1.50	น้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

1. การศึกษาสภาพการประกอบการเลี้ยงโคเนื้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การศึกษาการพัฒนาการประกอบการเลี้ยงโคเนื้อ จากการอภิปรายกลุ่ม โดยใช้เทคนิควิธีการจัดการความรู้ ข้อมูลที่ได้ ใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)
3. ศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน ด้วยดัชนีชี้วัดเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการพัฒนาการประกอบอาชีพเลี้ยงโคขุนของเกษตรกร ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยการใช้การจัดการความรู้ ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ทางสถิติ ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้
 $X \pm S.D.$ แทน ค่าเฉลี่ย \pm ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สภาพการเลี้ยงโคเนื้อของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในจังหวัดบุรีรัมย์

จากการสัมภาษณ์เกษตรกรสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ 4 กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ อำเภอลำปลายมาศ กลุ่มบ้านโนนสว่าง อำเภอบ้านด่าน กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อำเภอบ้านกรวด และกลุ่มบ้านสองห้อง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยการใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) ได้ผลการวิจัย ดังนี้

ตาราง 4.1 เพศของตอบแบบสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (คน)

ชื่อกลุ่ม	จำนวนชาย (%)	จำนวนหญิง (%)	รวม (%)
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	12 (100%)	-	12 (100%)
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	22 (91.7%)	2 (8.3%)	24 (100 %)
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	18 (62.1%)	11 (37.9%)	29 (100%)
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	15 (88.2%)	2 (11.8%)	17 (100%)
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	67 (81.7%)	15 (18.3%)	82 (100%)

จากตาราง 4.1 เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับเพศของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เป็นรายกลุ่ม พบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เป็นสมาชิกกลุ่มที่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงทุกกลุ่ม และเมื่อพิจารณาในภาพรวม ทั้ง 4 กลุ่ม เป็นเพศชายร้อยละ 81.7 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 18.3

ตาราง 4.2 อายุของตอบแบบสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (ปี)

ชื่อกลุ่ม	อายุต่ำสุด	อายุสูงสุด	เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	37	56	45.33	5.382
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	35	70	56.83	11.247
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	25	70	54.34	12.007
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	21	70	56.41	13.843
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	21	70	54.18	11.928

จากตาราง 4.2 อายุของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ อำเภอลำปลายมาศ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เท่ากับ 45 ปี และค่าเฉลี่ยอายุของสมาชิกกลุ่มอื่นๆ มีค่าใกล้เคียงกัน ประมาณ 55 ปี และเมื่อพิจารณาในภาพรวมทั้ง 4 กลุ่ม พบว่ามีอายุ ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 54.18 ± 11.928 ปี

ตาราง 4.3 ระดับการศึกษาของตอบแบบสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ

ชื่อกลุ่ม	ระดับการศึกษา				รวม
	ประถมศึกษา หรือต่ำกว่า	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย	ปริญญาตรี หรือสูงกว่า	
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	5 (41.7%)	1 (8.3%)	5 (41.7%)	1 (8.3%)	12 (100%)
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	23 (95.8%)	1 (4.2%)	-	-	24 (100%)
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	26 (89.7%)	2 (6.9%)	1 (3.4%)	-	29 (100%)
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	14 (82.4%)	2 (11.8%)	1 (5.9%)	-	17 (100%)
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	68 (82.9%)	6 (7.3%)	7 (8.5%)	1 (1.2%)	82 (100%)

จากตาราง 4.3 ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ทุกกลุ่มส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และเมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละมากที่สุด เท่ากับ 82.9 รองลงมาได้แก่ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนต้น และระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 8.5, 7.3 และ 1.2 ตามลำดับ

ตาราง 4.4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (คน)

ชื่อกลุ่ม	จำนวน ต่ำสุด	จำนวน สูงสุด	เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	1	7	4.42	1.881
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	2	7	4.88	1.262
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	2	7	4.83	1.104
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	3	7	5.00	1.225
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	1	7	4.82	1.297

จากตาราง 4.4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อในภาพรวม อยู่ระหว่าง 1 ถึง 7 คน ทุกกลุ่มมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยใกล้เคียงกัน ในภาพรวมมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 4.82 ± 1.297 คน

ตาราง 4.5 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ใช้แรงงานของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (คน)

ชื่อกลุ่ม	จำนวน ต่ำสุด	จำนวน สูงสุด	เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
กลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	1	6	3.08	1.881
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	2	5	3.37	1.209
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	1	6	3.38	1.293
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	2	6	3.88	1.269
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	1	6	3.44	1.362

จากตาราง 4.5 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ใช้แรงงานของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อในภาพรวม มีจำนวนอยู่ระหว่าง 1 ถึง 6 คน และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ใช้แรงงาน ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 3.44 ± 1.362 คน

ตาราง 4.6 อาชีพหลักของตอบแบบสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ

ชื่อกลุ่ม	อาชีพหลัก					รวม
	ทำนา/ ทำไร่	เลี้ยงสัตว์ (โค)	รับจ้าง	ค้าขาย	อื่นๆ	
กลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	11 (91.7%)	-	-	-	1 (8.3%)	12 (100%)
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	24 (100%)	-	-	-	-	24 (100%)
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	27 (93.1%)	-	-	-	2 (6.9%)	29 (100%)
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	17 (100%)	-	-	-	-	17 (100%)
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	79 (96.3%)	-	-	-	3 (3.7%)	82 (100%)

จากตาราง 4.6 อาชีพหลักของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคทั้ง 4 กลุ่ม ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาทำไร่ มีส่วนน้อยที่สมาชิกกลุ่มประกอบอาชีพหลักอื่นๆ เช่น กลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญ มีอาชีพหลักรับราชการจำนวน 1 คน กลุ่มบ้านหนองตะเคียน มีอาชีพหลักทำสวนยางพารา จำนวน 2 คน เป็นต้น เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่าประกอบอาชีพหลักทำนาทำไร่ คิดเป็นร้อยละ 96.3 รองลงมาได้แก่อาชีพหลักอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 3.7

ตาราง 4.7 อาชีพรองอันดับหนึ่งของตอบแบบสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ

ชื่อกลุ่ม	อาชีพรองอันดับหนึ่ง					รวม
	ทำนา/ ทำไร่	เลี้ยงสัตว์ (โค)	รับจ้าง	ค้าขาย	อื่นๆ	
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	-	12 (100%)	-	-	-	12 (100%)
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	-	21 (87.5%)	2 (8.3%)	1 (4.2%)	-	24 (100%)
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	-	26 (89.7%)	2 (6.9%)	1 (3.4%)	-	29 (100%)
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	-	14 (82.4%)	1 (5.9%)	2 (11.8%)	-	17 (100%)
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	-	73 (89.0%)	5 (6.1%)	4 (4.9%)	-	82 (100%)

จากตาราง 4.7 อาชีพรองอันดับหนึ่งของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคทั้ง 4 กลุ่ม ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ (โค) มีส่วนน้อยที่สมาชิกกลุ่มประกอบอาชีพรองอันดับหนึ่งอื่นๆ เช่น รับจ้าง ค้าขาย เป็นต้น เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่าประกอบอาชีพรองอันดับหนึ่ง คือ เลี้ยงสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 89.0 รองลงมา ได้แก่ รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 6.1 และค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 4.9

ตาราง 4.8 อาชีพรองอันดับสองของตอบแบบสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ

ชื่อกลุ่ม	อาชีพรองอันดับสอง					รวม
	ทำนา/ ทำไร่	เลี้ยงสัตว์ (โค)	รับจ้าง	ค้าขาย	อื่นๆ	
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	1 (14.3%)	-	5 (71.4%)	1 (14.3%)	-	7 (100.0%)
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	-	3 (37.5%)	5 (62.5%)	-	-	8 (100.0%)
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	2 (20.0%)	3 (30.0%)	3 (30.0%)	2 (20.0%)	-	10 (100.0%)
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	-	3 (60.0%)	2 (40.0%)	-	-	5 (100.0%)
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	3 (10.0%)	9 (30.0%)	15 (50.0%)	3 (10.0%)	-	30 (100.0%)

จากตาราง 4.8 อาชีพรองอันดับสองของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคในภาพรวม รับจ้างคิดเป็นร้อยละมากที่สุด เท่ากับ 50.0 รองลงมาได้แก่ เลี้ยงสัตว์ (โค) ทำนาทำไร่ และค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 30.0, 10.0 และ 10.0 ตามลำดับ

ตาราง 4.9 อาชีพที่ทำรายได้สูงสุดของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ

ชื่อกลุ่ม	อาชีพหลัก					รวม
	ทำนา/ ทำไร่	รับจ้าง	ค้าขาย	รับ ราชการ	ทำสวน ยางพารา	
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	11 (91.7%)	-	-	1 (8.3%)	-	12 (100%)
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	21 (87.5%)	2 (8.3%)	1 (4.2%)	-	-	24 (100%)
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	24 (82.8%)	2 (6.9%)	1 (3.4%)	-	2 (6.9%)	29 (100%)
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	15 (88.2%)	-	2 (11.8%)	-	-	17 (100%)
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	71 (86.6%)	4 (4.9%)	4 (4.9%)	1 (1.2%)	2 (2.4%)	82 (100%)

จากตาราง 4.9 อาชีพที่ทำรายได้สูงสุดของกลุ่มผู้เลี้ยงโคในภาพรวม พบว่าได้แก่อาชีพทำนาทำไร่ คิดเป็นร้อยละมากที่สุด เท่ากับร้อยละ 88.6 รองลงมาได้แก่ รับจ้าง ค้าขาย ทำสวนยางพารา และรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 4.9, 4.9, 2.4 และ 1.2 ตามลำดับ

ตาราง 4.10 รายได้ต่อเดือน (บาท) ของครัวเรือนสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (โดยประมาณการ)

ชื่อกลุ่ม	รายได้ต่ำสุด	รายได้สูงสุด	เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	6,000	43,000	16,933.33	9,989.479
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	6,000	24,000	13,650.00	5,207.353
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	3,000	22,000	11,648.28	5,626.317
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	3,000	19,000	9,811.76	5,268.050
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	3,000	43,000	12,600.00	6,554.218

จากตาราง 4.10 รายได้ต่อเดือนของครัวเรือนสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (โดยประมาณการ) ในภาพรวมอยู่ระหว่าง 3,000 ถึง 43,000 บาท โดยที่กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญมีค่าเฉลี่ยรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนสูงสุด (16,933.33 บาท) เมื่อพิจารณาในภาพรวมทุกกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ $12,600 \pm 6,554.218$ บาท

ตาราง 4.11 รายได้ต่อคนต่อปี (บาท) ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (โดยประมาณการ)

ชื่อกลุ่ม	จำนวนสมาชิกในครอบครัว	รายได้ครัวเรือนต่อเดือน	รายได้ต่อคนต่อเดือน	รายได้ต่อคนต่อปี
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	4.42	16,933.33	3,831.07	45,972.84
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	4.88	13,650.00	2,797.131	33,565.57
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	4.83	11,648.28	2,411.652	28,939.83
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	5.00	9,811.76	1,962.352	23,548.22
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	4.82	12,600.00	2,614.108	31,369.29

จากตาราง 4.11 รายได้ต่อคนต่อปีของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (โดยประมาณการ) กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญมีค่าเฉลี่ยรายได้ต่อคนต่อปีสูงสุด (45,972.84 บาท) เมื่อพิจารณาในภาพรวมทุกกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยรายได้ต่อคนต่อปี เท่ากับ 31,369.29 บาท

ตาราง 4.12 รายได้ต่อเดือน (บาท) จากอาชีพหลักของครัวเรือนสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (โดยประมาณการ)

ชื่อกลุ่ม	รายได้ต่ำสุด	รายได้สูงสุด	เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	5,400	20,000	12,116.67	5,003.605
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	4,000	22,000	11,520.83	4,848.754
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	2,000	20,000	9,258.62	4,961.676
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	2,000	18,000	7,235.29	4,899.355
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	2,000	22,000	9,919.51	5,144.971

จากตาราง 4.12 รายได้ต่อเดือนจากอาชีพหลักของครัวเรือนสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (โดยประมาณการ) ในภาพรวมอยู่ระหว่าง 2,000 ถึง 22,000 บาท โดยที่กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญมีค่าเฉลี่ยรายได้ต่อเดือนจากอาชีพหลักของครัวเรือนสูงสุด (12,116.67 บาท) เมื่อพิจารณาในภาพรวมทุกกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยรายได้ต่อเดือนจากอาชีพหลักของครัวเรือน ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ $9,919.51 \pm 5,144.971$ บาท

ตาราง 4.13 รายได้ต่อเดือน (บาท) จากภาคเกษตรอื่นๆของครัวเรือนสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (โดยประมาณการ)

ชื่อกลุ่ม	รายได้ต่ำสุด	รายได้สูงสุด	เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
กลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	500	8,000	2,083.33	2,011.256
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	1,000	3,000	1,612.50	618.070
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	600	5,000	1,882.76	1,009.975
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	800	2,500	1,458.82	635.471
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	500	8,000	1,745.12	1,065.990

จากตาราง 4.13 รายได้ต่อเดือนจากภาคเกษตรอื่นๆของครัวเรือนสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (โดยประมาณการ) ในภาพรวมอยู่ระหว่าง 500 ถึง 8,000 บาท โดยที่กลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญมีค่าเฉลี่ยรายได้ต่อเดือนจากภาคเกษตรอื่นๆของครัวเรือนสูงสุด (2,083.33 บาท) เมื่อพิจารณาในภาพรวมทุกกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยรายได้ต่อเดือนจากภาคเกษตรอื่นๆของครัวเรือน ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ $1,745.12 \pm 1,065.990$ บาท

ตาราง 4.14 รายได้ต่อเดือน (บาท) จากนอกภาคเกษตรของครัวเรือนสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (โดยประมาณการ)

ชื่อกลุ่ม	รายได้ต่ำสุด	รายได้สูงสุด	เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
กลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	0	16,000	2,750.00	4,366.713
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	0	2,000	516.67	779.446
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	0	3,000	534.48	875.572
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	0	6,000	1,117.65	1,988.478
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	0	16,000	952.44	2,098.749

จากตาราง 4.14 รายได้ต่อเดือนจากนอกภาคเกษตรของครัวเรือนสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (โดยประมาณการ) ในภาพรวมอยู่ระหว่าง 0 ถึง 16,000 บาท โดยที่กลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญมีค่าเฉลี่ยรายได้ต่อเดือนจากนอกภาคเกษตรของครัวเรือนสูงสุด (2,750.00 บาท) เมื่อพิจารณาในภาพรวมทุกกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยรายได้ต่อเดือนจากนอกภาคเกษตรของครัวเรือน ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ $952.44 \pm 2,098.749$ บาท

ตาราง 4.15 รายได้จากการเลี้ยงโคเนื้อต่อปี (บาท) ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (โดยประมาณการ)

ชื่อกลุ่ม	รายได้ต่ำสุด	รายได้สูงสุด	เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	6,000	72,000	19,750.00	18,380.449
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	10,000	30,000	16,708.33	6,583.769
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	5,000	35,000	13,137.93	7,781.499
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	6,000	25,000	12,470.59	6,549.023
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	5,000	72,000	15,012.20	9,715.069

จากตาราง 4.15 รายได้จากการเลี้ยงโคเนื้อต่อปีของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (โดยประมาณการ) ในภาพรวมอยู่ระหว่าง 5,000 ถึง 72,000 บาท โดยที่กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญมีค่าเฉลี่ยรายได้จากการเลี้ยงโคเนื้อต่อปีของสมาชิกสูงสุด (19,750.00 บาท) เมื่อพิจารณาในภาพรวมทุกกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยรายได้จากการเลี้ยงโคเนื้อต่อปีของสมาชิก ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ $15,012.20 \pm 9,715.069$ บาท

ตาราง 4.16 พื้นที่ประกอบอาชีพทำการเกษตรของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (ไร่)

ชื่อกลุ่ม	พื้นที่ต่ำสุด	พื้นที่สูงสุด	เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	4	80	26.92	22.944
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	1	47	16.62	12.324
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	1	50	15.61	13.291
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	4.5	50	16.38	13.595
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	1	80	17.72	15.068

จากตาราง 4.16 พื้นที่ประกอบอาชีพทำการเกษตรของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ ในภาพรวมอยู่ระหว่าง 1 ถึง 80 ไร่ โดยที่กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญมีค่าเฉลี่ยพื้นที่ประกอบอาชีพทำการเกษตรของสมาชิกสูงสุด (26.92 ไร่) เมื่อพิจารณาในภาพรวมทุกกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยพื้นที่ประกอบอาชีพทำการเกษตรของสมาชิก ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 17.72 ± 15.068 ไร่

ตาราง 4.17 ความรู้สึกต่อการเลี้ยงโคเนื้อในสภาวะปัจจุบัน (กรกฎาคม 2554) ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ

ความรู้สึก	กลุ่มบ้าน	กลุ่มบ้าน	กลุ่มบ้านหนอง	กลุ่มบ้าน	รวม
	สีเหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	โนนสว่าง อ. บ้านดำน	ตะเคียน อ. บ้านกรวด	สองห้อง อ. เมือง	
อยากเลี้ยงโคต่อไป	12 (100%)	24 (100%)	27 (93.1%)	17 (100%)	80 (97.6%)
ไม่เลี้ยงต่อเพราะจำหน่ายโค ไม่ได้ราคา	-	-	-	-	-
ไม่อยากเลี้ยงโคเพราะมีอาชีพ ใหม่	-	-	2 (6.9%)	-	2 (2.4%)
ไม่เลี้ยงแล้วขณะนี้	-	-	-	-	-
อื่นๆ (ระบุ.....)	-	-	-	-	-

จากตาราง 4.17 จากการสัมภาษณ์ความรู้สึกต่อการเลี้ยงโคเนื้อในสภาวะปัจจุบัน (กรกฎาคม 2554) ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อทั้ง 4 กลุ่ม พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่ของทุกกลุ่มมีความประสงค์จะเลี้ยงโคเป็นอาชีพเสริมต่อไป อย่างไรก็ตามมีสมาชิกจากกลุ่มบ้านหนองตะเคียน 2 คน ที่ไม่ประสงค์จะเลี้ยงโคต่อไปเพราะมีอาชีพหลักในการทำสวนยางพารา ไม่มีเวลาที่จะดูแลโค เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่าร้อยละ 97.6 มีความประสงค์จะเลี้ยงโคต่อไป และร้อยละ 2.4 ที่ไม่ประสงค์จะเลี้ยงโคต่อไป

ตาราง 4.18 พื้นที่ที่ใช้ในการปลูกหญ้าอาหารสัตว์ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (ไร่)

ชื่อกลุ่ม	ผู้ตอบ	พื้นที่	พื้นที่	เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
		ต่ำสุด	สูงสุด		
กลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	12	0.50	5.00	1.4792	1.57559
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านดำน	24	0.50	3.00	1.2187	0.64400
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	29	0.50	3.00	1.1293	0.73987
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	17	0.50	3.00	1.3676	0.84372
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	82	0.50	5.00	1.2561	0.89492

จากตาราง 4.18 พื้นที่ที่ใช้ในการปลูกหญ้าอาหารสัตว์ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อในภาพรวมอยู่ระหว่าง 2 งาน ถึง 5 ไร่ โดยที่กลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญมีสมาชิกบางรายที่มีพื้นที่ปลูกหญ้าอาหารสัตว์ถึง 5 ไร่ และมีค่าเฉลี่ยของพื้นที่สูงสุด (1.4792 ไร่) เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่าพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกหญ้าอาหารสัตว์ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 1.2561 ± 0.89492 ไร่

ตาราง 4.19 พื้นที่ที่ใช้ในการปลูกถั่วอาหารสัตว์ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (ไร่)

ชื่อกลุ่ม	ผู้ตอบ	พื้นที่ ต่ำสุด	พื้นที่ สูงสุด	เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
กลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	2	0.25	0.25	0.2500	0.00000
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านดำน	0	0	0	0	0
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	4	0.25	0.25	0.2500	0.00000
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	2	0.25	0.25	0.2500	0.00000
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	8	0.25	0.25	0.2500	0.00000

จากตาราง 4.19 สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อที่มีพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกถั่วอาหารสัตว์น้อยราย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2 งาน ทั้งนี้เกษตรกรบางรายกล่าวหาว่าไม่ได้แยกพื้นที่ปลูกถั่วอาหารสัตว์ โดยได้ปลูกผสมกับหญ้าอาหารสัตว์

ตาราง 4.20 พืชอาหารสัตว์ที่ใช้ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ

ชื่อกลุ่ม	หญ้ารูซี่	หญ้างินนิ สีม่วง	หญ้าขน	ถั่ว เซนโตรซีมา	ถั่วสไตโล
กลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	40.0% (1)	36.0%	16.0%	-	8.0%
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านดำน	44.4%	50.0% (1)	5.6%	-	-
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	40.8% (1)	40.8% (1)	6.1%	8.2%	4.1%
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	38.5%	46.2% (1)	7.7%	-	7.7%
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	41.2%	43.4% (1)	8.1%	2.9%	4.4%

จากตาราง 4.20 จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเกี่ยวกับพืชอาหารสัตว์ที่ใช้ปลูกเลี้ยงโค ในภาพรวมพบว่า ปลูกหญ้างินนิสีม่วงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.4 รองลงมาได้แก่ หญ้ารูซี่ หญ้าขน ถั่วสไตโล และถั่วเซนโตรซีมา คิดเป็นร้อยละ 41.2, 8.1, 4.4 และ 2.9 ตามลำดับ สำหรับกลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญ สมาชิกปลูกหญ้ารูซี่มากกว่าปลูกหญ้างินนิสีม่วง ทั้งนี้เพราะมีพื้นที่ปลูกมากกว่า และการดูแลหญ้ารูซี่ง่ายกว่า

ตาราง 4.21 แหล่งน้ำสำหรับเลี้ยงสัตว์ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ

ชื่อกลุ่ม	มี	ไม่มี
กลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	12 (100%)	-
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	24 (100%)	-
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	29 (100%)	-
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	17 (100%)	-
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	82 (100%)	-

จากตาราง 4.21 จากการสัมภาษณ์แหล่งน้ำสำหรับเลี้ยงสัตว์ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ พบว่าสมาชิกทุกคน ทุกกลุ่มมีแหล่งน้ำสำหรับเลี้ยงโค

ตาราง 4.22 ทำเลเลี้ยงสัตว์ธรรมชาติของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ

ชื่อกลุ่ม	มี	ไม่มี
กลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	9 (75.0%)	3 (25.0%)
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	12 (50.0%)	12 (50.0%)
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	16 (55.2%)	13 (44.8%)
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	10 (58.98%)	7 (41.2%)
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	47 (57.3%)	35 (42.7%)

จากตาราง 4.22 จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเกี่ยวกับทำเลเลี้ยงสัตว์ธรรมชาติ พบว่ากลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่มีทำเลเลี้ยงสัตว์ธรรมชาติมากกว่าไม่มี เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า มีทำเลเลี้ยงสัตว์ธรรมชาติ จำนวน 47 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.6 ไม่มีทำเลเลี้ยงสัตว์ธรรมชาติ จำนวน 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.7

ตาราง 4.23 พื้นที่ทำเลเลี้ยงสัตว์ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (ไร่)

ชื่อกลุ่ม	ผู้ตอบ	พื้นที่ ต่ำสุด	พื้นที่ สูงสุด	เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
กลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	9	1	50	12.56	16.890
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	12	1	10	2.75	2.734
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	16	1	10	2.56	2.449
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	10	1	50	8.30	15.093
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	47	1	50	5.74	10.690

จากตาราง 4.23 จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อที่มีทำเลเลี้ยงสัตว์ธรรมชาติ 47 ราย ในภาพรวม มีพื้นที่ระหว่าง 1 ถึง 50 ไร่ มีพื้นที่มีค่าเฉลี่ยพื้นที่ทำเลเลี้ยงสัตว์ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (\bar{X} ? S.D.) เท่ากับ 5.74 ± 10.690 ไร่

ตาราง 4.24.1 จำนวนโคที่เลี้ยงของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (ตัว)

ชื่อกลุ่ม (ราย)	โคพื้นเมือง					โคลูกผสมบราห์มัน-พื้นเมือง				
	ต่ำสุด	สูงสุด	รวม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ต่ำสุด	สูงสุด	รวม	ค่าเฉลี่ย	S.D.
กลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญ (12)	0	4	18	1.50	1.732	1	10	39	3.25	2.417
กลุ่มบ้านโนนสว่าง (24)	0	5	32	1.33	1.435	0	5	43	1.79	1.474
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน (29)	0	6	48	1.66	1.261	0	4	56	1.93	.923
กลุ่มบ้านสองห้อง (17)	0	4	27	1.59	1.622	0	4	19	1.12	1.364
รวม 4 กลุ่ม (84)	0	6	125	1.52	1.442	0	10	157	1.91	1.573

จากตาราง 4.24.1 จำนวนโคพื้นเมืองที่เลี้ยงของสมาชิกกลุ่มบ้านหนองตะเคียน มีจำนวนเฉลี่ยต่อรายมากที่สุด มีจำนวน (\bar{X} ? S.D.) เท่ากับ 1.66 ± 1.261 ตัว รองลงมาได้แก่ กลุ่มบ้านสองห้อง กลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญ และกลุ่มบ้านโนนสว่าง ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในภาพรวมทั้ง 4 กลุ่ม มีจำนวนโคพื้นเมือง ระหว่าง 0 ถึง 6 ตัว มีจำนวน (\bar{X} ? S.D.) เท่ากับ 1.52 ± 1.442 ตัว

จำนวนโคลูกผสมบราห์มัน-พื้นเมืองที่เลี้ยงของสมาชิกกลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญ มีจำนวนเฉลี่ยต่อรายมากที่สุด มีจำนวน (\bar{X} ? S.D.) เท่ากับ 3.25 ± 2.417 ตัว รองลงมาได้แก่ กลุ่มบ้านหนองตะเคียน กลุ่มบ้านโนนสว่าง และกลุ่มบ้านสองห้อง ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในภาพรวมทั้ง 4 กลุ่ม มีจำนวนโคลูกผสมบราห์มัน-พื้นเมือง ระหว่าง 0 ถึง 10 ตัว มีจำนวน (\bar{X} ? S.D.) เท่ากับ 1.91 ± 1.573 ตัว

ตาราง 4.24.2 จำนวนโคที่เลี้ยงของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (ตัว)

ชื่อกลุ่ม (ราย)	โคลูกผสมอินดูบราซิล-พื้นเมือง					โคลูกผสมซาโรเลส-พื้นเมือง				
	ต่ำสุด	สูงสุด	รวม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ต่ำสุด	สูงสุด	รวม	ค่าเฉลี่ย	S.D.
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ (12)	0	2	3	.25	.622	0	7	31	2.58	2.021
กลุ่มบ้านโนนสว่าง (24)	0	2	6	.25	.532	0	4	26	1.08	1.139
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน(29)	0	2	8	.28	.649	0	2	4	.14	.441
กลุ่มบ้านสองห้อง (17)	0	2	5	.29	.588	0	1	5	.29	.470
รวม 4 กลุ่ม (84)	0	2	22	.27	.589	0	7	66	.80	1.319

จากตาราง 4.24.2 จำนวนโคลูกผสมอินดูบราซิล-พื้นเมืองที่เลี้ยงของสมาชิกกลุ่มบ้านสองห้อง มีจำนวนเฉลี่ยต่อรายมากที่สุด มีจำนวน ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 0.29 ± 0.588 ตัว รองลงมาได้แก่ กลุ่มบ้านหนองตะเคียน กลุ่มบ้านโนนสว่าง และกลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในภาพรวมทั้ง 4 กลุ่ม มีจำนวนโคพื้นเมือง ระหว่าง 0 ถึง 2 ตัว มีจำนวน ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 0.27 ± 0.589 ตัว จำนวนโคลูกผสมซาโรเลส-พื้นเมืองที่เลี้ยงของสมาชิกกลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ มีจำนวนเฉลี่ยต่อรายมากที่สุด มีจำนวน ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 2.58 ± 2.021 ตัว รองลงมาได้แก่ กลุ่มบ้านโนนสว่าง กลุ่มบ้านสองห้อง และกลุ่มบ้านหนองตะเคียน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในภาพรวมทั้ง 4 กลุ่ม มีจำนวนโคพื้นเมือง ระหว่าง 0 ถึง 7 ตัว มีจำนวน ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 0.80 ± 1.319 ตัว

ตาราง 4.25 จำนวนลูกโคที่เลี้ยง (อายุต่ำกว่า 1 ปี) ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (ตัว)

ชื่อกลุ่ม (ราย)	ลูกโค (อายุต่ำกว่า 1 ปี)									
	เพศผู้					เพศเมีย				
	ต่ำสุด	สูงสุด	รวม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ต่ำสุด	สูงสุด	รวม	ค่าเฉลี่ย	S.D.
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ (12)	0	2	13	1.08	.793	0	2	7	.58	.669
กลุ่มบ้านโนนสว่าง (24)	0	2	17	.71	.624	0	1	13	.54	.509
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน(29)	0	2	20	.69	.660	0	2	15	.52	.634
กลุ่มบ้านสองห้อง (17)	0	1	10	.59	.507	0	1	6	.35	.493
รวม 4 กลุ่ม (84)	0	2	60	.73	.649	0	2	41	.50	.572

จากตาราง 4.25 จำนวนลูกโคเพศผู้ที่เลี้ยง (อายุต่ำกว่า 1 ปี) ของสมาชิกกลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ มีจำนวน ($\bar{X} \pm S.D.$) มากที่สุด เท่ากับ 1.08 ± 0.793 ตัว เมื่อพิจารณาในภาพรวมทั้ง 4 กลุ่ม มีจำนวนลูกโคเพศผู้ ระหว่าง 0 ถึง 2 ตัว มีจำนวน ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 0.73 ± 0.649 ตัว จำนวนลูกโคเพศเมียที่เลี้ยง (อายุต่ำกว่า 1 ปี) ของสมาชิกกลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ มีจำนวน ($\bar{X} \pm S.D.$) มากที่สุด เท่ากับ 0.58 ± 0.669 ตัว เมื่อพิจารณาในภาพรวมทั้ง 4 กลุ่ม มีจำนวนลูกโคเพศเมีย ระหว่าง 0 ถึง 2 ตัว มีจำนวน ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 0.50 ± 0.572 ตัว

ตาราง 4.26 จำนวนโครูนที่เลี้ยง (อายุ 1-2 ปี) ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (ตัว)

ชื่อกลุ่ม (ราย)	โครูน (อายุ 1 - 2 ปี)									
	เพศผู้					เพศเมีย				
	ต่ำสุด	สูงสุด	รวม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ต่ำสุด	สูงสุด	รวม	ค่าเฉลี่ย	S.D.
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ (12)	0	3	9	.75	.965	0	2	11	.92	.669
กลุ่มบ้านโนนสว่าง (24)	0	2	8	.33	.565	0	2	13	.54	.721
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน(29)	0	2	7	.24	.511	0	2	17	.59	.628
กลุ่มบ้านสองห้อง (17)	0	1	3	.18	.393	0	2	9	.53	.624
รวม 4 กลุ่ม (84)	0	3	27	.33	.610	0	2	50	.61	.662

จากตาราง 4.26 จำนวนโครูนเพศผู้ที่เลี้ยง (อายุ 1-2 ปี) ของสมาชิกกลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ มีจำนวน ($\bar{X} \pm S.D.$) มากที่สุด เท่ากับ 0.75 ± 0.965 ตัว เมื่อพิจารณาในภาพรวมทั้ง 4 กลุ่ม มีจำนวนโครูนเพศผู้ ระหว่าง 0 ถึง 3 ตัว มีจำนวน ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 0.33 ± 0.610 ตัว จำนวนโครูนเพศเมียที่เลี้ยง (อายุ 1-2 ปี) ของสมาชิกกลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ มีจำนวน ($\bar{X} \pm S.D.$) มากที่สุด เท่ากับ 0.92 ± 0.669 ตัว เมื่อพิจารณาในภาพรวมทั้ง 4 กลุ่ม มีจำนวนโครูนเพศเมีย ระหว่าง 0 ถึง 2 ตัว มีจำนวน ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 0.61 ± 0.662 ตัว

ตาราง 4.27 จำนวนโคพันธ์ที่เลี้ยง (อายุ 2 ปีขึ้นไป) ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (ตัว)

ชื่อกลุ่ม (ราย)	โคพันธ์ (อายุ 2 ปีขึ้นไป)									
	พ่อพันธุ์					แม่พันธุ์				
	ต่ำสุด	สูงสุด	รวม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ต่ำสุด	สูงสุด	รวม	ค่าเฉลี่ย	S.D.
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ (12)	0	0	0	.00	.000	1	9	51	4.25	2.137
กลุ่มบ้านโนนสว่าง (24)	0	1	1	.04	.204	1	5	55	2.29	.859
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน(29)	0	1	2	.07	.258	1	5	55	1.90	.772
กลุ่มบ้านสองห้อง (17)	0	1	1	.06	.243	1	3	27	1.59	.795
รวม 4 กลุ่ม (84)	0	1	4	.05	.217	1	9	188	2.29	1.374

จากตาราง 4.27 จำนวนโคพ่อพันธุ์ (อายุ 2 ปีขึ้นไป) ของสมาชิกกลุ่มบ้านหนองตะเคียน มีจำนวนมากที่สุด 2 ตัว มีจำนวน ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 0.07 ± 0.258 ตัว เมื่อพิจารณาในภาพรวมทั้ง 4 กลุ่ม มีจำนวนโคพ่อพันธุ์ ระหว่าง 0 ถึง 1 ตัว มีจำนวน ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 0.05 ± 0.217 ตัว จำนวนโคแม่พันธุ์ (อายุ 2 ปีขึ้นไป) ของสมาชิกกลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ มีจำนวน ($\bar{X} \pm S.D.$) มากที่สุด เท่ากับ 4.25 ± 2.137 ตัว เมื่อพิจารณาในภาพรวมทั้ง 4 กลุ่ม มีจำนวนโครูนเพศเมีย ระหว่าง 0 ถึง 9 ตัว มีจำนวน ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 2.29 ± 1.374 ตัว กล่าวได้ว่ารวมจำนวนแม่พันธุ์ของสมาชิกทั้ง 4 กลุ่ม มีจำนวน 188 ตัว

ตาราง 4.28 จำนวนโคที่เลี้ยงของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อรวมทุกขนาดทุกเพศ (ตัว)

ชื่อกลุ่ม (ราย)	รวมโคทุกขนาดทุกเพศ				
	ต่ำสุด	สูงสุด	รวม	ค่าเฉลี่ย	S.D.
กลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญ (12)	1	17	91	7.58	4.144
กลุ่มบ้านโนนสว่าง (24)	1	8	107	4.46	1.668
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน (29)	1	10	116	4.00	1.711
กลุ่มบ้านสองห้อง (17)	1	6	56	3.29	1.572
รวม 4 กลุ่ม (84)	1	17	370	4.51	2.535

จากตาราง 4.28 จำนวนโคที่เลี้ยงของสมาชิกรวมทุกขนาดทุกเพศ พบว่ากลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญ มีจำนวน ($\bar{X} \pm S.D.$) มากที่สุด เท่ากับ 7.58 ± 4.144 ตัว เมื่อพิจารณาในภาพรวมทั้ง 4 กลุ่ม มีจำนวนโคที่เลี้ยงของสมาชิกรวมทุกขนาดทุกเพศ ระหว่าง 1 ถึง 17 ตัว มีจำนวน ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 4.51 ± 2.535 ตัว กล่าวได้ว่ารวมจำนวนโคทั้งหมดของสมาชิกทั้ง 4 กลุ่ม จำนวน 370 ตัว

ตาราง 4.29 ระยะเวลาที่เลี้ยงโคของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ (ปี)

ชื่อกลุ่ม	ผู้ตอบ	เวลาต่ำสุด	เวลาสูงสุด	เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
กลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	12	2	30	9.33	8.150
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	24	3	23	12.04	5.361
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	29	3	30	13.41	6.874
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	17	3	23	9.82	4.876
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	82	2	30	11.67	6.393

จากตาราง 4.29 จากการสัมภาษณ์ระยะเวลาที่เลี้ยงโคของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ พบว่าสมาชิกกลุ่มบ้านหนองตะเคียนมีค่าเฉลี่ยระยะเวลาในการเลี้ยงโคสูงที่สุด (13.41 ปี) ในภาพรวมเวลาที่เลี้ยงโคของสมาชิกอยู่ระหว่าง 2 ถึง 30 ปี มีระยะเวลาในการเลี้ยงโค ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 11.67 ± 6.393 ปี

ตาราง 4.30 วิธีการเพิ่มจำนวนโคเนื้อของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ

วิธีการเพิ่ม จำนวนโคเนื้อ	กลุ่มบ้าน สีเหลี่ยมเจริญ	กลุ่มบ้าน โนนสว่าง	กลุ่มบ้านหนอง ตะเคียน	กลุ่มบ้าน สองห้อง	รวม
	อ. ลำปลายมาศ	อ. บ้านด่าน	อ. บ้านกรวด	อ. เมือง	
ซื้อมา	9 (39.1%)	13 (34.2%)	10 (21.7%)	9 (28.1%)	41 (29.5%)
ผสมเองภายในฝูงของตน	-	-	2 (4.3%)	1 (3.1%)	3 (2.2%)
ผสมโดยใช้พ่อพันธุ์รับจ้าง	-	6 (15.8%)	20 (43.5%)	12 (37.5%)	38 (27.3%)
ผสมเทียม	12 (52.2%)	18 (47.4%)	12 (26.1%)	8 (25.0%)	50 (36.0%)
ได้รับมรดกหรือโดยเสนาหา	2 (8.7%)	1 (2.6%)	2 (4.3%)	2 (6.2%)	7 (5.0%)
รวม	23 (100.0%)	38 (100.0%)	46 (100.0%)	32 (100.0%)	139 (100.0%)

จากตาราง 4.30 จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับวิธีการเพิ่มจำนวนโคเนื้อของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ พบว่ากลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญ และกลุ่มบ้านโนนสว่าง เพิ่มจำนวนโคโดยวิธีการผสมเทียมมากกว่าโดยวิธีอื่นๆ ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มบ้านหนองตะเคียน และกลุ่มบ้านสองห้อง เพิ่มจำนวนโคโดยวิธีการผสมโดยใช้พ่อพันธุ์รับจ้าง แต่เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า วิธีการเพิ่มจำนวนโคโดยใช้วิธีผสมเทียมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.0 รองลงมาได้แก่ วิธีการซื้อมา วิธีการผสมโดยใช้พ่อพันธุ์รับจ้าง เพิ่มจำนวนโคที่ได้รับมรดกหรือโดยเสนาหา และวิธีการผสมเองภายในฝูงของตน คิดเป็นร้อยละ 29.5, 27.3, 5.0 และ 2.2 ตามลำดับ

ตาราง 4.31 ความสำคัญของการมีโรงเรือนเลี้ยงโคเนื้อของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ

ระดับ ความสำคัญ	กลุ่มบ้าน สีเหลี่ยมเจริญ	กลุ่มบ้าน โนนสว่าง	กลุ่มบ้าน หนองตะเคียน	กลุ่มบ้าน สองห้อง	รวม 4 กลุ่ม
	อ. ลำปลายมาศ	อ. บ้านด่าน	อ. บ้านกรวด	อ. เมือง	
มากที่สุด	5 (41.7%)	9 (37.5%)	11 (37.9%)	9 (52.9%)	34 (41.5%)
มาก	3 (25.0%)	9 (37.5%)	12 (41.4%)	4 (23.5%)	28 (34.1%)
ปานกลาง	4 (33.3%)	3 (25.0%)	6 (20.7%)	4 (23.5%)	20 (24.4%)
น้อย	-	-	-	-	-
น้อยที่สุด	-	-	-	-	-
รวม	12 (100.0%)	24 (100.0%)	29 (100.0%)	17 (100.0%)	82 (100.0%)

จากตาราง 4.31 จากการสัมภาษณ์ถึงความสำคัญของการมีโรงเรือนเลี้ยงโคเนื้อของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ พบว่า สมาชิกของทุกกลุ่มให้ความสำคัญของการมีโรงเรือนเลี้ยงโคเนื้ออยู่ในระดับมาก และมากที่สุด เมื่อพิจารณาในภาพรวมทั้ง 4 กลุ่ม พบว่าสมาชิกให้ความสำคัญของการมีโรงเรือน คิดเป็นร้อยละสูงสุด คือ อยู่ในระดับมากที่สุด เท่ากับ ร้อยละ 41.5 รองลงมา อยู่ในระดับมาก และระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 34.1 และ 24.4 ตามลำดับ

ตาราง 4.32 โรงเรือนหรือคอกสำหรับเลี้ยงโคเนื้อของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ

ชื่อกลุ่ม	มี	ไม่มี
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	12 (100.0%)	-
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	24 (100.0%)	-
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	29 (100.0%)	-
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	17 (100.0%)	-
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	82 (100.0%)	-

จากตาราง 4.32 สมาชิกผู้เลี้ยงโคเนื้อทุกคนทุกกลุ่ม มีโรงเรือนหรือคอกสำหรับเลี้ยงโคเนื้อ

ตาราง 4.33 สภาพโรงเรือนหรือคอกสำหรับเลี้ยงโคเนื้อของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ

สภาพโรงเรือน	กลุ่มบ้าน สี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	กลุ่มบ้าน โนนสว่าง อ. บ้านด่าน	กลุ่มบ้าน หนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	กลุ่มบ้าน สองห้อง อ. เมือง	รวม 4 กลุ่ม
สร้างในบริเวณบ้าน	7 (58.3%)	20 (83.3%)	24 (82.8%)	12 (70.6%)	63 (76.8%)
สร้างใต้ถุนบ้าน	1 (8.3%)	-	-	2 (11.8%)	3 (3.7%)
สร้างในพื้นที่ทุ่งนา	4 (33.3%)	4 (16.7%)	5 (17.2%)	3 (17.6%)	16 (19.5%)
รวม 4 กลุ่ม	12 (100.0%)	24 (100.0%)	29 (100.0%)	17 (100.0%)	82 (100.0%)

จากตาราง 4.33 จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเกี่ยวกับสภาพโรงเรือนหรือคอกสำหรับเลี้ยงโคเนื้อ พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ของทุกกลุ่มสร้างโรงเรือนหรือคอกสำหรับเลี้ยงโคเนื้อในบริเวณบ้าน เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า สมาชิกสร้างโรงเรือนหรือคอกสำหรับเลี้ยงโคเนื้อในบริเวณบ้านมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76.8 รองลงมา ได้แก่ สมาชิกสร้างโรงเรือนหรือคอกสำหรับเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ทุ่งนาหรือกระท่อมนา และสมาชิกสร้างโรงเรือนหรือคอกสำหรับเลี้ยงโคเนื้อใต้ถุนบ้าน คิดเป็นร้อยละ 19.5 และ 3.7 ตามลำดับ

ตาราง 4.34 การจัดทำรางหรือที่ให้ฟางและหญ้าในคอกโคของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ

ชื่อกลุ่ม	จัดทำ	ไม่จัดทำ
กลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	12 (100.0%)	-
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	24 (100.0%)	-
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	29 (100.0%)	-
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	17 (100.0%)	-
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	82 (100.0%)	-

จากตาราง 4.34 สมาชิกผู้เลี้ยงโคเนื้อทุกคนทุกกลุ่ม จัดทำรางหรือที่ให้ฟางและหญ้าในคอกโค

ตาราง 4.35 การจัดทำรางหรือที่ให้อาหารชั้นในคอกของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ

ชื่อกลุ่ม	จัดทำ	ไม่จัดทำ	รวม
กลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	12 (100.0%)	-	12 (100.0%)
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	4 (16.7%)	20 (83.3%)	24 (100.0%)
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	6 (20.7%)	23 (79.3%)	29 (100.0%)
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	3 (17.6%)	14 (82.4%)	17 (100.0%)
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	25 (30.5%)	57 (69.5%)	82 (100.0%)

จากตาราง 4.35 จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเกี่ยวกับการจัดทำรางหรือที่ให้อาหารชั้นในคอก พบว่าสมาชิกกลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญทุกคน ได้จัดทำรางหรือที่ให้อาหารชั้นในคอก คิดเป็นร้อยละ 100.0 ส่วนกลุ่มอื่นๆ สมาชิกส่วนใหญ่ไม่จัดทำรางหรือที่ให้อาหารชั้นในคอก เมื่อพิจารณาในภาพรวมทั้ง 4 กลุ่ม พบว่า สมาชิกไม่จัดทำรางหรือที่ให้อาหารชั้นในคอก คิดเป็นร้อยละ 69.5 และสมาชิกจัดทำรางหรือที่ให้อาหารชั้นในคอก คิดเป็นร้อยละ 30.5

ตาราง 4.36 การจัดทำรางหรือที่ให้อาหารแร่ธาตุในคอกของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ

ชื่อกลุ่ม	จัดทำ	ไม่จัดทำ	รวม
กลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	12 (100.0%)	-	12 (100.0%)
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	10 (41.7%)	14 (58.3%)	24 (100.0%)
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	6 (20.7%)	23 (79.3%)	29 (100.0%)
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	3 (17.6%)	14 (82.4%)	17 (100.0%)
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	31 (37.8%)	51 (62.2%)	82 (100.0%)

จากตาราง 4.36 จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเกี่ยวกับการจัดทำรางหรือที่ให้อาหารแร่ธาตุในคอก พบว่าสมาชิกกลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญทุกคน ได้จัดทำรางหรือที่ให้อาหารแร่ธาตุในคอก คิดเป็นร้อยละ 100.0 ส่วนกลุ่มอื่นๆ สมาชิกส่วนใหญ่ไม่จัดทำรางหรือที่ให้อาหารชั้นในคอก เมื่อพิจารณาในภาพรวมทั้ง 4 กลุ่ม พบว่า สมาชิกไม่จัดทำรางหรือที่ให้อาหารแร่ธาตุในคอก คิดเป็นร้อยละ 62.2 และสมาชิกจัดทำรางหรือที่ให้อาหารแร่ธาตุในคอก คิดเป็นร้อยละ 37.8

ตาราง 4.37 การดูสัดโคของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ

ชื่อกลุ่ม	ไม่เป็น	เป็น
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	-	12 (100.0%)
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	-	24 (100.0%)
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	-	29 (100.0%)
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	-	17 (100.0%)
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	-	82 (100.0%)

จากตาราง 4.37 สมาชิกผู้เลี้ยงโคเนื้อทุกคนทุกกลุ่ม สามารถดูการเป็นสัด (Heat or Estrus) ของแม่โคได้ จากคำถามปลายเปิดที่สมาชิกให้รายละเอียดการดูการเป็นสัด โดยเรียงตามความถี่จากมากไปหาน้อย ดังตาราง 4.38 ต่อไปนี้

ตาราง 4.38 ลักษณะอาการแม่โคเป็นสัดที่สังเกตโดยสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโค

อาการของแม่โค	ความถี่	อันดับ
ร้องเสียงดังบ่อยๆ	82	1
ขึ้นขี่ตัวอื่น	80	2
อวัยวะเพศบวมแดง	72	3
มีน้ำเมือกไหลออกมาจากช่องคลอด	70	4
ไม่กินหญ้า ไม่กินอาหาร	68	5
กระวนกระวาย	58	6
วิ่งไล่ตัวอื่น	33	7

จากตาราง 4.38 สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคจะสังเกตลักษณะอาการเป็นสัดของแม่สุกร จากการแจกแจงความถี่จัดอันดับจากมากไปหาน้อย มีอาการดังนี้ ร้องเสียงดังบ่อยๆ ขึ้นขี่ตัวอื่น มีอวัยวะเพศบวมแดง มีน้ำเมือกไหลออกมาจากช่องคลอด ไม่กินหญ้าไม่กินอาหาร กระวนกระวาย และวิ่งไล่ตัวอื่นตามลำดับ

ตาราง 4.39 การผสมพันธุ์แม่โคของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ

การผสมพันธุ์ แม่โค	กลุ่มบ้าน สีเหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	กลุ่มบ้าน โนนสว่าง อ. บ้านด่าน	กลุ่มบ้าน หนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	กลุ่มบ้าน สองห้อง อ. เมือง	รวม 4 กลุ่ม
ใช้พ่อพันธุ์ของตน	-	-	2 (5.7%)	1 (4.8%)	3 (3.1%)
ใช้พ่อพันธุ์รับจ้าง	-	6 (21.4%)	21 (60.0%)	12 (57.1%)	39 (40.6%)
ใช้การผสมเทียม	12 (100.0%)	22 (78.6%)	12 (34.3%)	8 (38.1%)	54 (56.2%)
รวม	12 (100.0%)	28 (100.0%)	35 (100.0%)	21 (100.0%)	96 (100.0%)

จากตาราง 4.39 พบว่าสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อกลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญทุกคนผสมพันธุ์แม่โคโดยวิธีผสมเทียม (คิดเป็นร้อยละ 100) สมาชิกกลุ่มบ้านโนนสว่างส่วนใหญ่ผสมพันธุ์แม่โคโดยวิธีผสมเทียม (คิดเป็นร้อยละ 78.6) สมาชิกกลุ่มบ้านหนองตะเคียนและกลุ่มบ้านสองห้องผสมพันธุ์แม่โคโดยวิธีใช้พ่อพันธุ์รับจ้าง (คิดเป็นร้อยละ 60.0 และ 57.1 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่าสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อผสมพันธุ์โดยวิธีผสมเทียม มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.2 รองลงมา ได้แก่ ผสมพันธุ์โดยวิธีใช้พ่อพันธุ์รับจ้าง และใช้พ่อพันธุ์ของตน คิดเป็นร้อยละ 40.6 และ 3.1 ตามลำดับ

ตาราง 4.40 ค่าบริการผสมพันธุ์แม่โคเนื้อโดยพ่อพันธุ์รับจ้าง (บาท)

ชื่อกลุ่ม	ผู้ตอบ	ราคา ต่ำสุด	ราคา สูงสุด	เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
กลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	0	0	0	0	0
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	6	300	500	433.33	103.280
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	18	400	700	511.11	58.298
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	11	500	800	527.27	90.453
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	35	300	800	502.86	82.197

จากตาราง 4.40 ในภาพรวม สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อที่ผสมพันธุ์แม่โคโดยวิธีใช้พ่อพันธุ์รับจ้าง จะต้องจ่ายค่าบริการเป็นเงิน 300 ถึง 800 บาท เมื่อพิจารณาค่าบริการ ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 502.86 ± 82.197 บาท

ตาราง 4.41 ค่าบริการผสมเทียมพันธุ์แม่โคเนื้อโดยเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ (บาท)

ชื่อกลุ่ม	ผู้ตอบ	ราคา ต่ำสุด	ราคา สูงสุด	เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
กลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	12	300	300	300.00	.000
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	18	150	300	236.11	61.371
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	12	200	400	300.00	95.346
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	8	200	400	300.00	75.593
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	50	150	400	277.00	71.578

จากตาราง 4.41 ในภาพรวม สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อที่ผสมพันธุ์แม่โคโดยวิธีผสมเทียม จะต้องจ่ายค่าบริการเป็นเงิน 150 ถึง 400 บาท เมื่อพิจารณาค่าบริการ ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 277.00 ± 71.578 บาท

ตาราง 4.42 ปัญหาที่ประสบจากการได้ลูกที่เกิดจากการผสมเทียม

ปัญหาจากการผสม เทียม	กลุ่มบ้าน สีเหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	กลุ่มบ้าน โนนสว่าง อ. บ้านด่าน	กลุ่มบ้าน หนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	กลุ่มบ้าน สองห้อง อ. เมือง	รวม 4 กลุ่ม
แม่โคคลอดออกไม่ง่าย	-	2 (11.1%)	2 (16.6%)	-	4 (8.0%)
ได้แต่ลูกโคเพศผู้	7 (58.3%)	3 (16.7%)	5 (41.7%)	1 (12.5%)	16 (32.0%)
อื่นๆ (ไม่มีปัญหา)	5 (41.7%)	13 (72.2%)	5 (41.7%)	7 (87.5%)	30 (60.0%)
รวม	12 (100.0%)	18 (100.0%)	12 (100.0%)	8 (100.0%)	50 (100.0%)

จากตาราง 4.42 จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเกี่ยวกับปัญหาที่ประสบจากการได้ลูกที่เกิดจากการผสมเทียม ในภาพรวมทั้ง 4 กลุ่ม พบว่า ไม่ประสบปัญหา คิดเป็นร้อยละสูงสุด เท่ากับร้อยละ 60.0 รองลงมา ได้แก่ ลูกที่เกิดมาได้แต่ลูกเพศผู้ และแม่โคคลอดลูกยาก คิดเป็นร้อยละ 32.0 และ 8.0 ตามลำดับ

ตาราง 4.43 ลักษณะลูกโคที่เกิดใหม่แตกต่างจากเดิม

ชื่อกลุ่ม	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	รวม
กลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	3 (25.0%)	9 (75.0%)	12 (100.0%)
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	3 (20.0%)	12 (20.0%)	15 (100.0%)
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	17 (58.6%)	12 (41.4%)	29 (100.0%)
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	6 (35.3%)	11 (64.7%)	17 (100.0%)
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	29 (39.7%)	44 (60.3%)	73 (100.0%)

จากตาราง 4.43 จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อทั้ง 4 กลุ่ม เกี่ยวกับลักษณะลูกโคที่เกิดใหม่ พบว่า มีความแตกต่าง คิดเป็นร้อยละ 60.3 และไม่มีความแตกต่าง คิดเป็นร้อยละ 39.7

ตาราง 4.44 ความแตกต่างของลูกโคเกิดใหม่

ความแตกต่าง ของลูกโคเกิดใหม่	กลุ่มบ้าน สี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	กลุ่มบ้าน โนนสว่าง อ. บ้านด่าน	กลุ่มบ้าน หนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	กลุ่มบ้าน สองห้อง อ. เมือง	รวม 4 กลุ่ม
ลูกโคที่เกิดใหม่ มี ขนาดใหญ่กว่าเดิม	8 (47.1%)	10 (62.5%)	12 (75.0%)	11 (73.3%)	41 (64.1%)
ลูกโคที่เกิดใหม่ มี สายเลือดต่างจาก เดิม	9 (52.9%)	2 (12.5%)	4 (25.0%)	4 (26.7%)	19 (29.7%)
ลูกโคที่เกิดใหม่ มี อื่นๆ (สีขนเปลี่ยน)	-	4 (25.0%)	-	-	4 (6.2%)
รวม	17 (100.0%)	16 (100.0%)	16 (100.0%)	15 (100.0%)	64 (100.0%)

จากตาราง 4.44 จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อทั้ง 4 กลุ่ม เกี่ยวกับความแตกต่างของลูกโคเกิดใหม่ที่แตกต่างจากเดิม พบว่า ลูกโคที่เกิดใหม่ มีขนาดใหญ่กว่าเดิม คิดเป็นร้อยละสูงสุด เท่ากับ ร้อยละ 64.1 รองลงมา ได้แก่ ลูกโคที่เกิดใหม่มีสายเลือดต่างจากเดิม และลูกโคที่เกิดใหม่มีอื่นๆ (สีขน) คิดเป็นร้อยละ 29.7 และ 6.2 ตามลำดับ

ตาราง 4.45 สายเลือดของลูกโคเกิดใหม่

สายเลือดของลูก โคเกิดใหม่	กลุ่มบ้าน สี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	กลุ่มบ้าน โนนสว่าง อ. บ้านด่าน	กลุ่มบ้าน หนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	กลุ่มบ้าน สองห้อง อ. เมือง	รวม 4 กลุ่ม
บราห์มัน	-	-	2 (50.0%)	1 (25.0%)	3 (16.7%)
ชาโรเลสส์	8 (100.0%)	2 (100.0%)	2 (50.0%)	3 (75.0%)	15 (83.3%)
รวม	8 (100.0%)	2 (100.0%)	4 (100.0%)	4 (100.0%)	18 (100.0%)

จากตาราง 4.45 จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคทั้ง 4 กลุ่ม ที่กล่าวว่าลูกโคที่เกิดใหม่มีสายเลือดแตกต่างจากเดิม พบว่า ร้อยละ 83.3 เป็นสายเลือดของโคพันธุ์ชาโรเลสส์ และร้อยละ 16.7 เป็นสายเลือดโคพันธุ์บราห์มัน

ตาราง 4.46 กรณีใช้ผสมเทียม มีปัญหาการผสมติดยาก

ชื่อกลุ่ม	ไม่มีปัญหา	มีปัญหา	รวม
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	-	12 (100.0%)	12 (100.0%)
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	7 (38.9%)	11 (61.1%)	18 (100.0%)
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	5 (41.7%)	7 (58.3%)	12 (100.0%)
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	2 (25.0%)	6 (75.0%)	8 (100.0%)
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	14 (28.0%)	36 (72.0%)	50 (100.0%)

จากตาราง 4.46 จากการสัมภาษณ์สมาชิกที่ใช้การผสมพันธุ์แม่โคโดยวิธีผสมเทียม พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ทุกกลุ่มให้คำตอบว่ามีปัญหาการผสมติดยาก โดยเฉพาะกลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ ตอบว่ามีปัญหาการผสมติดยาก คิดเป็นร้อยละ 100.0 เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า มีปัญหาการผสมติดยาก คิดเป็นร้อยละ 72.0 ส่วนที่ตอบว่า ไม่มีปัญหาการผสมติดยาก คิดเป็นร้อยละ 28.0

ตาราง 4.47 จำนวนครั้งที่ผสมพันธุ์แม่โคเนื้อแล้วยังผสมไม่ติด (ครั้ง)

ชื่อกลุ่ม	ผู้ตอบ	จำนวนต่ำสุด	จำนวนสูงสุด	เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	12	2	3	2.58	.515
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	11	2	3	2.91	.302
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	7	2	3	2.71	.488
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	6	2	3	2.83	.408
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	36	2	3	2.75	.439

จากตาราง 4.47 จากการสัมภาษณ์สมาชิกที่ใช้การผสมพันธุ์แม่โคโดยวิธีผสมเทียม พบว่า จะต้องผสมซ้ำ 2 ถึง 3 ครั้ง จึงจะผสมติด หรือมีจำนวนครั้ง ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 2.75 ± 0.439 ครั้ง

ตาราง 4.48 การให้ถั่วอาหารสัตว์

ชื่อกลุ่ม	ให้	ไม่ให้	รวม
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	2 (16.7%)	10 (83.3%)	12 (100.0%)
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	-	24 (100.0%)	24 (100.0%)
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	4 (13.8%)	25 (86.2%)	29 (100.0%)
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	2 (11.8%)	15 (88.2%)	17 (100.0%)
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	8 (9.8%)	74 (90.2%)	82 (100.0%)

จากตาราง 4.48 จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเกี่ยวกับการให้อาหารสัตว์แกโค พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่ของทุกกลุ่มตอบว่าไม่ได้ให้อาหารสัตว์แกโคกิน โดยเฉพาะกลุ่มบ้านโนนสว่าง ตอบว่าไม่ได้ให้อาหารสัตว์แกโคกิน คิดเป็นร้อยละ 100.0 เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า สมาชิกไม่ได้ให้อาหารสัตว์แกโคกิน คิดเป็นร้อยละ 90.2 ส่วนสมาชิกที่ตอบว่าให้อาหารสัตว์แกโคกิน คิดเป็นร้อยละ 9.8

ตาราง 4.49 การพิจารณาในการเก็บเกี่ยวพืชอาหารสัตว์

การเก็บเกี่ยวพืชอาหารสัตว์	กลุ่มบ้าน สีเหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	กลุ่มบ้าน โนนสว่าง อ. บ้านด่าน	กลุ่มบ้าน หนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	กลุ่มบ้าน สองห้อง อ. เมือง	รวม 4 กลุ่ม
การเก็บเกี่ยวหญ้าสดหรือถั่วสด ดูอายุ	5 (29.4%)	7 (26.9%)	14 (38.9%)	6 (46.2%)	32 (34.8%)
การเก็บเกี่ยวหญ้าสดหรือถั่วสด ดูปริมาณ	4 (23.5%)	6 (23.1%)	5 (13.9%)	1 (7.6%)	16 (17.4%)
การเก็บเกี่ยวหญ้าสดหรือถั่วสด ดูความน่ากิน	8 (47.1%)	13 (50.0%)	17 (47.2%)	6 (46.2%)	44 (47.8%)
รวม	17 (100.0%)	26 (100.0%)	36 (100.0%)	13 (100.0%)	92 (100.0%)

จากตาราง 4.49 จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเกี่ยวกับหลักในการพิจารณาในการเก็บเกี่ยวพืชอาหารสัตว์ โดยภาพรวมพบว่า พิจารณาเก็บเกี่ยวพืชอาหารสัตว์จากการดูความน่ากิน คิดเป็นร้อยละสูงสุด เท่ากับร้อยละ 47.8 รองลงมา ได้แก่พิจารณาเก็บเกี่ยวจากการดูอายุของพืชอาหารสัตว์ และพิจารณาเก็บเกี่ยวจากการดูปริมาณพืชอาหารสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 34.8 และ 17.4 ตามลำดับ

ตาราง 4.50 อายุการเก็บเกี่ยวหญ้าอาหารสัตว์ (วัน)

ชื่อกลุ่ม	ผู้ตอบ	อายุ ต่ำสุด	อายุ สูงสุด	เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
กลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	12	45	60	57.50	5.839
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	9	45	60	55.00	7.500
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	11	45	60	50.45	6.502
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	6	45	60	53.33	7.528
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	38	45	60	54.21	7.026

จากตาราง 4.50 จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับอายุเก็บเกี่ยวหญ้าอาหารสัตว์ พบว่า อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 45-60 วัน เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า มีอายุ ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 54.21 ± 7.026 วัน

ตาราง 4.51 อายุการเก็บเกี่ยวหญ้าอาหารสัตว์ (วัน)

ชื่อกลุ่ม	ผู้ตอบ	อายุต่ำสุด	อายุสูงสุด	เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
กลุ่มบ้านสีเหลืองมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	2	60	60	60.00	.000
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	0	0	0	0	0
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	4	60	60	60.00	.000
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	2	60	60	60.00	.000
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	8	60	60	60.00	.000

จากตาราง 4.51 จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับอายุเก็บเกี่ยวหญ้าอาหารสัตว์ พบว่า สมาชิกที่ให้หญ้าอาหารสัตว์แก่โค จะเก็บเกี่ยวเมื่อมีอายุ 60 วัน เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า มีอายุ ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 60.0 ± 0.000 วัน

ตาราง 4.52 แหล่งอาหารหยาบฟางข้าว

แหล่งฟางข้าว	กลุ่มบ้านสีเหลืองมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	รวม 4 กลุ่ม
เก็บไว้หลังเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จ	12 (100.0%)	24 (100.0%)	29 (100.0%)	17 (100.0%)	82 (100.0%)
รวม	12 (100.0%)	24 (100.0%)	29 (100.0%)	17 (100.0%)	82 (100.0%)

จากตาราง 4.52 จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเกี่ยวกับแหล่งฟางข้าว พบว่าสมาชิกทุกคนทุกกลุ่มจะเก็บฟางข้าวไว้หลังเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว

ตาราง 4.53 แหล่งหญ้าสด

แหล่งหญ้าสด	กลุ่มบ้าน สี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	กลุ่มบ้าน โนนสว่าง อ. บ้านด่าน	กลุ่มบ้าน หนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	กลุ่มบ้าน สองห้อง อ. เมือง	รวม 4 กลุ่ม
ปลูกเอง	12 (100.0%)	24 (100.0%)	29 (100.0%)	17 (100.0%)	82 (100.0%)
รวม	12 (100.0%)	24 (100.0%)	29 (100.0%)	17 (100.0%)	82 (100.0%)

จากตาราง 4.53 จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเกี่ยวกับแหล่งหญ้าสด พบว่าสมาชิกทุกคนทุกกลุ่มตอบว่าปลูกเอง นอกจากนี้ยังหาเกี่ยวในพื้นที่คันทนา และในพื้นที่ทำเลธรรมชาติด้วย

ตาราง 4.54 แหล่งหญ้าแห้ง

แหล่งหญ้าแห้ง	กลุ่มบ้าน สี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	กลุ่มบ้าน โนนสว่าง อ. บ้านด่าน	กลุ่มบ้าน หนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	กลุ่มบ้าน สองห้อง อ. เมือง	รวม 4 กลุ่ม
ตากให้แห้งเก็บ ไว้เอง	12 (100.0%)	9 (37.5%)	14 (48.3%)	4 (23.5%)	39 (47.6%)
อื่นๆ (ไม่ได้ทำ)	-	15 (62.5%)	15 (51.7%)	13 (76.5%)	43 (52.4%)
รวม	12 (100.0%)	24 (100.0%)	29 (100.0%)	17 (100.0%)	82 (100.0%)

จากตาราง 4.54 จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเกี่ยวกับแหล่งหญ้าแห้ง พบว่าสมาชิกทุกคนในกลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญมีการทำหญ้าแห้งโดยการตากหญ้าให้แห้งเก็บไว้ใช้เลี้ยงโค ในภาพรวมสมาชิกตอบว่าไม่ได้ทำหญ้าแห้ง คิดเป็นร้อยละ 52.4 และตอบว่าทำหญ้าแห้ง คิดเป็นร้อยละ 47.6

ตาราง 4.55 แหล่งถั่วอาหารสัตว์

แหล่งถั่วอาหารสัตว์	กลุ่มบ้าน สี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	กลุ่มบ้าน โนนสว่าง อ. บ้านด่าน	กลุ่มบ้าน หนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	กลุ่มบ้าน สองห้อง อ. เมือง	รวม 4 กลุ่ม
ปลูกเอง	2 (16.7%)	-	4 (13.8%)	2 (11.8%)	8 (9.8%)
อื่นๆ (ไม่ได้ให้)	10 (88.3%)	24 (100.0%)	25 (86.2%)	15 (88.2%)	74 (90.2%)
รวม	12 (100.0%)	24 (100.0%)	29 (100.0%)	17 (100.0%)	82 (100.0%)

จากตาราง 4.55 จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเกี่ยวกับแหล่งถั่วอาหารสัตว์ พบว่า ในภาพรวมสมาชิกตอบว่าไม่ได้ให้ถั่วอาหารสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 90.2 และตอบว่าปลูกเอง คิดเป็นร้อยละ 9.8

ตาราง 4.56 การให้อาหารชั้น

การให้อาหารชั้น	กลุ่มบ้าน สี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	กลุ่มบ้าน โนนสว่าง อ. บ้านด่าน	กลุ่มบ้าน หนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	กลุ่มบ้าน สองห้อง อ. เมือง	รวม 4 กลุ่ม
ให้โคกินในคอกทุกวัน	4 (33.3%)	-	2 (6.9%)	1 (5.8%)	7 (8.5%)
ให้โคกินเกือบทุกวัน	3 (25.0%)	3 (12.5%)	-	-	8 (9.8%)
ให้โคกินนานๆ ครั้ง	4 (41.7%)	1 (4.2%)	4 (13.8%)	2 (11.8%)	10 (12.2%)
ไม่เคยให้เลย	-	20 (83.3%)	23 (79.3%)	14 (82.4%)	57 (69.5%)
รวม	12 (100.0%)	24 (100.0%)	29 (100.0%)	17 (100.0%)	82 (100.0%)

จากตาราง 4.56 จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อเกี่ยวกับการให้อาหารชั้นแกโค พบว่า สมาชิกทุกคนของกลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญมีการให้อาหารชั้นแกโคแต่ลักษณะการให้แตกต่างกัน ส่วนสมาชิกกลุ่มอื่นๆ ส่วนใหญ่ไม่เคยให้อาหารชั้นแกโค เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า สมาชิกไม่เคยให้อาหารชั้น คิดเป็นร้อยละสูงสุด เท่ากับร้อยละ 69.5 รองลงมา ได้แก่ ให้กินนานๆ ครั้ง ให้กินเกือบทุกวัน และให้กินในคอกทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 12.2, 9.8 และ 8.5 ตามลำดับ

ตาราง 4.57 แหล่งอาหารชั้น

แหล่งอาหารชั้น	กลุ่มบ้าน สี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	กลุ่มบ้าน โนนสว่าง อ. บ้านด่าน	กลุ่มบ้าน หนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	กลุ่มบ้าน สองห้อง อ. เมือง	รวม 4 กลุ่ม
ซื้ออาหารโคสำเร็จรูปมาให้โคกิน	11 (91.7%)	-	2 (6.9%)	2 (11.8%)	15 (18.3%)
ซื้อวัตถุดิบอาหารสัตว์มาผสมกับอาหารสำเร็จรูปที่ซื้อมา	1 (8.3%)	4 (16.7%)	4 (13.8%)	1 (5.9%)	10 (12.2%)
ซื้อวัตถุดิบอาหารสัตว์มาผสมกับหัวอาหารที่ซื้อมา	-	-	-	-	-
อื่นๆ (ไม่ได้ให้)	-	20 (83.3%)	23 (79.3%)	14 (82.4%)	57 (69.5%)
รวม	12 (100.0%)	24 (100.0%)	29 (100.0%)	17 (100.0%)	82 (100.0%)

จากตาราง 4.57 จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อเกี่ยวกับแหล่งอาหารชั้น ในภาพรวม พบว่า สมาชิกไม่เคยให้อาหารชั้น คิดเป็นร้อยละสูงสุด เท่ากับร้อยละ 69.5 รองลงมา ได้แก่ ซื้อ

อาหารโคเนื้อสำเร็จรูปมาให้กิน และซื้อวัตถุดิบอาหารสัตว์มาผสมกับอาหารสำเร็จรูปที่ซื้อมาให้กิน คิดเป็นร้อยละ 18.3 และ 12.2 ตามลำดับ

ตาราง 4.58 แหล่งน้ำที่ผู้เลี้ยงนำมาให้โคกิน

แหล่งน้ำที่ผู้เลี้ยงนำมาให้โคกิน	กลุ่มบ้าน สี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	กลุ่มบ้าน โนนสว่าง อ. บ้านด่าน	กลุ่มบ้าน หนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	กลุ่มบ้าน สองห้อง อ. เมือง	รวม 4 กลุ่ม
น้ำที่ตักมาจากแหล่งน้ำธรรมชาติ อาทิ บ่อน้ำ หนองน้ำ ฯลฯ	8 (66.7%)	15 (62.5%)	21 (72.4%)	11 (64.7%)	55 (67.1%)
น้ำฝนที่เก็บไว้	2 (16.7%)	2 (8.3%)	1 (3.4%)	1 (5.9%)	6 (7.3%)
น้ำประปา	2 (16.7%)	7 (29.2%)	7 (24.1%)	5 (29.4%)	21 (25.6%)
รวม	12 (100.0%)	24 (100.0%)	29 (100.0%)	17 (100.0%)	82 (100.0%)

จากตาราง 4.58 แหล่งน้ำที่สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนำมาให้สัตว์กิน ในภาพรวม มาจากน้ำที่ตักมาจากแหล่งน้ำธรรมชาติ อาทิ บ่อน้ำ หนองน้ำ ฯลฯ คิดเป็นร้อยละสูงสุด เท่ากับ 67.1 รองลงมาได้แก่มาจากน้ำประปา และมาจากน้ำฝนที่เก็บไว้ คิดเป็นร้อยละ 25.6 และ 7.3 ตามลำดับ

ตาราง 4.59 การให้อาหารแร่ธาตุแก่โค

การให้อาหารแร่ธาตุแก่โค	กลุ่มบ้าน สี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	กลุ่มบ้าน โนนสว่าง อ. บ้านด่าน	กลุ่มบ้าน หนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	กลุ่มบ้าน สองห้อง อ. เมือง	รวม 4 กลุ่ม
ซื้ออาหารแร่ธาตุก่อนมาให้โคกิน	12 (100.0%)	10 (41.7%)	6 (20.7%)	3 (17.6%)	31 (37.8%)
อื่นๆ (ไม่ได้ให้)	-	14 (58.3%)	23 (79.3%)	14 (82.4%)	51 (62.2%)
รวม	12 (100.0%)	24 (100.0%)	29 (100.0%)	17 (100.0%)	82 (100.0%)

จากตาราง 4.59 จากการสัมภาษณ์สมาชิกผู้เลี้ยงโคเนื้อเกี่ยวกับการให้อาหารแร่ธาตุแก่โค พบว่า ในภาพรวม สมาชิกส่วนใหญ่ไม่ได้ให้อาหารแร่ธาตุแก่โค คิดเป็นร้อยละ 62.2 แต่สมาชิกบางส่วนให้โดยการซื้ออาหารแร่ธาตุก่อนมาให้โคกิน คิดเป็นร้อยละ 37.8

ตาราง 4.60 ช่วงเวลาการให้อาหารเช้าแก่โค

เวลา	กลุ่มบ้าน สี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	กลุ่มบ้าน โนนสว่าง อ. บ้านด่าน	กลุ่มบ้าน หนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	กลุ่มบ้าน สองห้อง อ. เมือง	รวม 4 กลุ่ม
เวลา 06.00 น.	1 (8.3%)	1 (4.2%)	1 (3.4%)	2 (11.8%)	5 (6.1%)
เวลา 07.00 น.	6 (50.0%)	11 (45.8%)	10 (34.5%)	7 (41.2%)	34 (41.5%)
เวลา 08.00 น.	4 (33.3%)	9 (37.5%)	14 (48.3%)	5 (29.4%)	32 (39.0%)
เวลา 09.00 น.	1 (8.3%)	3 (12.5%)	4 (13.8%)	3 (17.6%)	11 (13.4%)
รวม	12 (100.0%)	24 (100.0%)	29 (100.0%)	17 (100.0%)	82 (100.0%)

จากตาราง 4.60 สัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อเกี่ยวกับช่วงเวลาการให้อาหารเช้าแก่โคเนื้อ เวลา 07.00 น. คิดเป็นร้อยละสูงสุด เท่ากับร้อยละ 41.5 รองลงมา ได้แก่ เวลา 08.00 น. คิดเป็นร้อยละ 39.0 ประมาณได้ว่า ให้อาหารเช้า อยู่ในช่วงเวลา 07.00-08.00 น.

ตาราง 4.61 ช่วงเวลาการให้อาหารบ่ายแก่โค

เวลา	กลุ่มบ้าน สี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	กลุ่มบ้าน โนนสว่าง อ. บ้านด่าน	กลุ่มบ้าน หนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	กลุ่มบ้าน สองห้อง อ. เมือง	รวม 4 กลุ่ม
เวลา 12.00 น.	3 (25.0%)	3 (12.5%)	4 (13.8%)	2 (11.8%)	12 (14.6%)
เวลา 13.00 น.	9 (75.0%)	13 (54.2%)	13 (44.8%)	8 (47.1%)	43 (52.4%)
เวลา 14.00 น.	-	4 (16.7%)	9 (31.0%)	5 (29.4%)	18 (22.0%)
เวลา 15.00 น.	-	4 (16.7%)	3 (10.3%)	2 (11.8%)	9 (11.0%)
รวม	12 (100.0%)	24 (100.0%)	29 (100.0%)	17 (100.0%)	82 (100.0%)

จากตาราง 4.61 สัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อเกี่ยวกับช่วงเวลาการให้อาหารบ่ายแก่โคเนื้อ เวลา 13.00 น. คิดเป็นร้อยละสูงสุด เท่ากับร้อยละ 52.4 รองลงมา ได้แก่ เวลา 14.00 น. คิดเป็นร้อยละ 22.0 ประมาณได้ว่า อาหารบ่าย อยู่ในช่วงเวลา 13.00-14.00 น.

ตาราง 4.62 ช่วงเวลาการให้อาหารเย็นแก่โค

เวลา	กลุ่มบ้าน สีเหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	กลุ่มบ้าน โนนสว่าง อ. บ้านด่าน	กลุ่มบ้าน หนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	กลุ่มบ้าน สองห้อง อ. เมือง	รวม 4 กลุ่ม
เวลา 16.00 น.	2 (16.7%)	7 (29.2%)	5 (17.2%)	4 (23.5%)	18 (22.0%)
เวลา 17.00 น.	9 (41.7%)	11 (45.8%)	14 (48.3%)	5 (29.4%)	35 (42.7%)
เวลา 18.00 น.	9 (41.7%)	6 (25.0%)	9 (31.0%)	8 (47.1%)	28 (34.1%)
เวลา 19.00 น.	-	-	1 (3.4%)	-	1 (1.2%)
รวม	12 (100.0%)	24 (100.0%)	29 (100.0%)	17 (100.0%)	82 (100.0%)

จากตาราง 4.62 สัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อเกี่ยวกับช่วงเวลาการให้อาหารเย็นแก่โคเนื้อ เวลา 17.00 น. คิดเป็นร้อยละสูงสุด เท่ากับร้อยละ 42.7 รองลงมา ได้แก่ เวลา 18.00 น. คิดเป็นร้อยละ 34.1 ประมาณได้ว่า อาหารบ่าย อยู่ในช่วงเวลา 17.00-18.00 น.

ตาราง 4.63 จำนวนฟางข้าวที่ให้แก่โค (กิโลกรัมต่อตัว)

ชื่อกลุ่ม	ผู้ตอบ	จำนวน ต่ำสุด	จำนวน สูงสุด	เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
กลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	12	3	6	3.92	1.165
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	24	2	5	4.50	.933
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	29	2	6	3.90	1.175
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	17	2	5	4.35	1.057
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	82	2	6	4.15	1.134

จากตาราง 4.63 สัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อเกี่ยวกับจำนวนฟางข้าวที่ให้แก่โค (กิโลกรัมต่อตัว) ในภาพรวม พบว่า สมาชิกให้ฟางข้าวแก่โคกิน อยู่ในช่วง 2-6 กิโลกรัมต่อตัว โดยให้ฟางข้าวจำนวน ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 4.15 ± 1.134 กิโลกรัมต่อตัว

ตาราง 4.64 จำนวนพืชอาหารสัตว์สดที่ให้แก่โค (กิโลกรัมต่อตัว)

ชื่อกลุ่ม	ผู้ตอบ	จำนวน ต่ำสุด	จำนวน สูงสุด	เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
กลุ่มบ้านสีเหลืองมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	12	10	20	14.58	3.965
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	24	10	30	20.21	9.026
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	28	10	30	18.57	7.559
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	17	10	30	18.53	9.145
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	81	10	30	18.46	8.048

จากตาราง 4.64 สัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อเกี่ยวกับจำนวนพืชอาหารสัตว์สดที่ให้แก่โค (กิโลกรัมต่อตัว) ในภาพรวม พบว่า สมาชิกให้พืชอาหารสัตว์สดแก่โคกิน อยู่ในช่วง 10-30 กิโลกรัมต่อตัว โดยให้พืชอาหารสัตว์สดจำนวน ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 18.46 ± 8.048 กิโลกรัมต่อตัว

ตาราง 4.65 จำนวนอาหารชั้นที่ให้แก่โค (กิโลกรัมต่อตัว)

ชื่อกลุ่ม	ผู้ตอบ	จำนวน ต่ำสุด	จำนวน สูงสุด	เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
กลุ่มบ้านสีเหลืองมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	9	1.00	3.00	2.0000	.86603
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	4	1	1	1.00	.000
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	6	1	2	1.33	.516
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	3	1.00	1.00	1.0000	.00000
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	22	1.00	3.00	1.5000	.74001

จากตาราง 4.65 สัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อเกี่ยวกับจำนวนอาหารชั้นที่ให้แก่โค (กิโลกรัมต่อตัว) ในภาพรวม พบว่า สมาชิกให้อาหารชั้นแก่โคกิน อยู่ในช่วง 1-3 กิโลกรัมต่อตัว โดยให้อาหารชั้นจำนวน ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 1.5 ± 0.74 กิโลกรัมต่อตัว

ตาราง 4.66 เวลาให้ฟางข้าวแกโค

เวลา	กลุ่มบ้าน สี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	กลุ่มบ้าน โนนสว่าง อ. บ้านด่าน	กลุ่มบ้าน หนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	กลุ่มบ้าน สองห้อง อ. เมือง	รวม 4 กลุ่ม
เวลา 06.00 น.	1 (8.3%)	1 (4.3%)	1 (3.4%)	2 (11.8%)	5 (6.2%)
เวลา 07.00 น.	7 (58.3%)	10 (43.5%)	11 (37.9%)	6 (35.3%)	34 (42.0%)
เวลา 08.00 น.	3 (25.0%)	9 (39.1%)	12 (41.4%)	6 (35.3%)	30 (37.0%)
เวลา 09.00 น.	1 (8.3%)	3 (13.0%)	2 (6.9%)	3 (17.6%)	9 (11.1%)
เวลา 17.00 น.	-	-	2 (6.9%)	-	2 (2.5%)
เวลา 18.00 น.	-	-	1 (3.4%)	-	1 (1.2%)
รวม	12 (100.0%)	23 (100.0%)	29 (100.0%)	17 (100.0%)	81 (100.0%)

จากตาราง 4.66 จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเกี่ยวกับเวลาที่ให้ฟางข้าวแกโค ในภาพรวมพบว่า เวลาในการให้อาหารฟางข้าวแกโค คือ เวลา 07.00 น. คิดเป็นร้อยละสูงสุด เท่ากับร้อยละ 42.0 รองลงมา ได้แก่ เวลา 08.00 น. คิดเป็นร้อยละ 37.0 ประเมินได้ว่า สมาชิกให้อาหารฟางข้าวแกโค ในช่วงเวลา 07.00-08.00 น.

ตาราง 4.67 เวลาให้พืชอาหารสัตว์สดแกโค

เวลา	กลุ่มบ้าน สี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	กลุ่มบ้าน โนนสว่าง อ. บ้านด่าน	กลุ่มบ้าน หนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	กลุ่มบ้าน สองห้อง อ. เมือง	รวม 4 กลุ่ม
เวลา 06.00 น.	2 (8.3%)	-	-	-	1 (1.3%)
เวลา 07.00 น.	4 (33.3%)	-	-	1 (5.9%)	5 (6.5%)
เวลา 08.00 น.	4 (33.3%)	-	11 (42.3%)	1 (5.9%)	16 (20.8%)
เวลา 09.00 น.	2 (16.7%)	-	1 (3.8%)	-	3 (3.9%)
เวลา 12.00 น.	-	1 (4.5%)	1 (3.8%)	3 (17.6%)	5 (6.5%)
เวลา 13.00 น.	-	8 (36.4%)	2 (7.7%)	4 (23.5%)	14 (18.2%)
เวลา 14.00 น.	-	3 (13.6%)	2 (7.7%)	2 (11.8%)	7 (9.1%)
เวลา 15.00 น.	-	1 (4.5%)	-	1 (5.9%)	1 (1.3%)
เวลา 16.00 น.	1 (8.3%)	3 (13.6%)	2 (7.7%)	3 (17.6%)	7 (9.1%)
เวลา 17.00 น.	-	6 (27.3%)	7 (26.7%)	2 (11.8%)	18 (23.4%)
รวม	12 (100.0%)	22 (100.0%)	26 (100.0%)	17 (100.0%)	77 (100.0%)

จากตาราง 4.67 จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเกี่ยวกับเวลาที่ให้พืชอาหารสัตว์สดแก่โค ในภาพรวม พบว่า เวลาในการให้พืชอาหารสัตว์สดแก่โค คือ เวลา 17.00 น. คิดเป็นร้อยละสูงสุด เท่ากับร้อยละ 23.4 รองลงมา ได้แก่ เวลา 08.00 น. คิดเป็นร้อยละ 20.8 และเวลา 13.00 น. คิดเป็นร้อยละ 18.2 กล่าวได้ว่าสมาชิกให้พืชอาหารสัตว์สดแก่โคในเวลาเช้า (08.00 น.) เวลาบ่าย (13.00 น.) และเวลาเย็น (17.00 น.)

ตาราง 4.68 เวลาให้อาหารชั้นแก่โค

เวลา	กลุ่มบ้าน สี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	กลุ่มบ้าน โนนสว่าง อ. บ้านด่าน	กลุ่มบ้าน หนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	กลุ่มบ้าน สองห้อง อ. เมือง	รวม 4 กลุ่ม
เวลา 06.00 น.	1 (11.1%)	-	-	-	1 (4.5%)
เวลา 07.00 น.	3 (33.3%)	-	-	-	3 (13.6%)
เวลา 08.00 น.	1 (11.1%)	-	1 (16.7%)	-	2 (9.1%)
เวลา 09.00 น.	1 (11.1%)	-	-	-	1 (4.5%)
เวลา 16.00 น.	1 (11.1%)	-	-	-	1 (4.5%)
เวลา 17.00 น.	1 (11.1%)	1 (25.0%)	5 (83.3%)	2 (66.7%)	9 (40.9%)
เวลา 18.00 น.	1 (11.1%)	3 (75.0%)	-	1 (33.3%)	5 (22.7%)
รวม	9 (100.0%)	4 (100.0%)	6 (100.0%)	3 (100.0%)	22 (100.0%)

จากตาราง 4.68 จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเกี่ยวกับเวลาที่ให้อาหารชั้นแก่โค ในภาพรวม พบว่า เวลาในการให้อาหารชั้นแก่โค คือ เวลา 17.00 น. คิดเป็นร้อยละสูงสุด เท่ากับร้อยละ 40.9 รองลงมา ได้แก่ เวลา 18.00 น. คิดเป็นร้อยละ 22.7 และเวลา 07.00 น. คิดเป็นร้อยละ 13.6 กล่าวได้ว่าสมาชิกให้อาหารชั้นแก่โคในเวลาเย็น (17.00-18.00 น.) และมีสมาชิกบางส่วนให้ในเวลาเช้า (07.00 น.)

ตาราง 4.69 การป้องกันโรค-พยาธิโค

การป้องกันโรค-พยาธิโค	กลุ่มบ้าน สี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	กลุ่มบ้าน โนนสว่าง อ. บ้านด่าน	กลุ่มบ้าน หนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	กลุ่มบ้าน สองห้อง อ. เมือง	รวม 4 กลุ่ม
การให้วัคซีน ป้องกันโรค	11 (45.8%)	18 (34.6%)	22 (40.0%)	10 (31.2%)	61 (37.4%)
การให้ยาถ่ายพยาธิ	9 (37.5%)	21 (40.4%)	23 (41.8%)	15 (46.9%)	68 (41.7%)
พ่นยาฆ่าเห็บ	4 (16.7%)	13 (25.0%)	10 (18.2%)	7 (21.9%)	34 (20.9%)
รวม	24 (100.0%)	52 (100.0%)	55 (100.0%)	32 (100.0%)	163 (100.0%)

จากตาราง 4.69 จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเกี่ยวกับการป้องกันโรค-พยาธิ พบว่าในภาพรวม สมาชิก ได้ให้ยาถ่ายพยาธิ คิดเป็นร้อยละสูงสุด เท่ากับร้อยละ 41.7 รองลงมา ได้แก่ การป้องกันโรค-พยาธิ และการพ่นยาฆ่าเห็บ คิดเป็นร้อยละ 37.4 และ 20.9 ตามลำดับ

ในด้านการป้องกันโรค-พยาธิ ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโค จากการสัมภาษณ์พบว่า สมาชิกได้ดำเนินการป้องกันโรค-พยาธิ โดยการให้วัคซีนป้องกันโรค โดยเฉพาะโรคปากและเท้าเปื่อย (Foot and Mouth Disease) โรคคอบวม (Hemorrhagic Septicemia) เป็นส่วนใหญ่ ส่วนน้อยที่ให้วัคซีนป้องกันโรคแท้งติดต่อ (Brucellosis) ให้ยาถ่ายพยาธิภายใน โดยใช้ยาไอเวอร์เม็ก-เอฟ (Ivomec-F) และยาพ่นฆ่าเห็บ โดยใช้ยาอาซุนโทล (Asuntol)

ในด้านการใช้สมุนไพรให้แก่โคของเกษตรกร สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคใช้สมุนไพรต่างๆ ดังตาราง 4.70

ตาราง 4.70 การใช้สมุนไพรให้แก่โค

สมุนไพร	จุดประสงค์การใช้
ยางเปลือกต้นประดู่สด	รักษาเท้าเปื่อย กีบเป็นแผล
เปลือกต้นประดู่ (ต้มให้ข้น)	ราดเท้าสัตว์ รักษาแผลเปื่อยที่เท้า กีบเป็นแผล
หัวข่าแก่	รักษาอาการท้องอืดและ เพิ่ม ประสิทธิภาพการทำงานของ กระเพาะหมักโค-กระบือ
หัวไพรแก่ (ว่านไฟ)	รักษาอาการท้องอืด
ยางดอกรักผสมยาสูบ	รักษาแผลเปื่อย (มีหนองไซ)
ใบขี้เหล็กผสมปูนแดง	ถ่ายพยาธิโค
ลูกมะเกลือแก่กับไข่ไก่	ถ่ายพยาธิโค
ใบหมี	รักษาโรคท้องร่วงในโค
ใบฝรั่ง	รักษาอาการท้องเสีย ท้องร่วง

สมุนไพร	จุดประสงค์การใช้
บอระเพ็ดกับน้ำปัสสาวะ	เพิ่มประสิทธิภาพกระเพาะหมัก ปรับสภาพการทำงานของกระเพาะหมัก
หัวหญ้าหวานกับเกลือแกง	รักษาอาการเจ็บตา
ใบสาบเสือ	รักษาอาการเจ็บตา

ตาราง 4.71 การให้ยาบำรุงหรือยาเพิ่มประสิทธิภาพสมบูรณพันธุ์

ชื่อกลุ่ม	ไม่เคยให้	ให้	รวม
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	3 (25.0%)	9 (75.0%)	12 (100.0%)
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	6 (25.0%)	18 (75.0%)	24 (100.0%)
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	16 (55.2%)	13 (44.8%)	29 (100.0%)
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	11 (64.7%)	6 (35.3%)	17 (100.0%)
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	36 (43.9%)	46 (56.1%)	82 (100.0%)

จากตาราง 4.71 จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื่องเกี่ยวกับการให้ยาบำรุงหรือยาเพิ่มประสิทธิภาพสมบูรณพันธุ์ ในภาพรวมพบว่า มีการให้ยาบำรุง คิดเป็นร้อยละ 56.1 และไม่เคยให้ คิดเป็นร้อยละ 43.9 จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื่องเกี่ยวกับยาบำรุงที่ให้แก่โค พบว่า ได้แก่ ไบโตามินบี 12 ไบโตามิน ADE3 ยาควายตราพระราม แร่ธาตุซีลีเนียม และ แคลเซียมกลูโคเนต (Calcium gluconate)

ตาราง 4.72 ช่องทางจำหน่ายโค

ช่องทางจำหน่ายโค	กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	รวม 4 กลุ่ม
จำหน่ายง่าย	8 (66.7%)	22 (91.7%)	28 (96.6%)	14 (82.4%)	72 (87.8%)
จำหน่ายค่อนข้างยาก	3 (25.0%)	2 (8.3%)	1 (3.4%)	3 (17.6%)	9 (11.0%)
จำหน่ายยาก	1 (8.3%)	-	-	-	1 (1.2%)
รวม	12 (100.0%)	24 (100.0%)	29 (100.0%)	17 (100.0%)	82 (100.0%)

จากตาราง 4.72 จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเกี่ยวกับช่องทางการจำหน่ายโคเนื่อง ในภาพรวมพบว่า จำหน่ายง่าย คิดเป็นร้อยละสูงสุด เท่ากับร้อยละ 87.8 รองลงมาได้แก่ จำหน่ายค่อนข้างยาก และจำหน่ายยาก คิดเป็นร้อยละ 11.0 และ 1.2 ตามลำดับ

ตาราง 4.73 การตีราคาโคเนื้อด้วยสายตาของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ

ชื่อกลุ่ม	ได้	ไม่ได้	รวม
กลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	11 (91.7%)	1 (8.3%)	12 (100.0%)
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	20 (83.3%)	4 (16.7%)	24 (100.0%)
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	23 (79.3%)	6 (20.7%)	29 (100.0%)
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	8 (47.1%)	9 (52.9%)	17 (100.0%)
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	62 (75.6%)	20 (24.4%)	82 (100.0%)

จากตาราง 4.73 จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อเกี่ยวกับการตีราคาโคเนื้อด้วยสายตา ในภาพรวมพบว่า ร้อยละ 75.6 สมาชิกตอบว่าการตีราคาโคเนื้อด้วยสายตาได้ และร้อยละ 24.4 ตอบว่าการตีราคาโคเนื้อด้วยสายตาไม่ได้

ตาราง 4.74 หลักในการตีราคาโค

การตีราคาโค	กลุ่มบ้าน สีเหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	กลุ่มบ้าน โนนสว่าง อ. บ้านด่าน	กลุ่มบ้าน หนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	กลุ่มบ้าน สองห้อง อ. เมือง	รวม 4 กลุ่ม
ดูรูปร่างทั่วไป	10 (38.5%)	19 (57.5%)	21 (58.3%)	8 (44.4%)	58 (51.3%)
ประมาณน้ำหนักตัวโค	8 (30.8%)	9 (27.3%)	11 (30.6%)	6 (33.3%)	34 (30.1%)
ประเมินราคาต่อตัว	7 (26.9%)	5 (15.2%)	4 (11.1%)	4 (22.2%)	20 (17.7%)
ดูจากอื่นๆ (สายพันธุ์)	1 (3.8%)	-	-	-	1 (0.9%)
รวม	26 (100.0%)	33 (100.0%)	29 (100.0%)	18 (100.0%)	113 (100.0%)

จากตาราง 4.74 จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อเกี่ยวกับหลักในการตีราคาโค ในภาพรวมพบว่า สมาชิกตีราคาโคเนื้อโดยดูลักษณะของโคต่างๆ ไป คิดเป็นร้อยละสูงสุด เท่ากับร้อยละ 51.3 รองลงมา ได้แก่ สมาชิกตีราคาโคเนื้อโดยการประมาณน้ำหนักตัวโค สมาชิกตีราคาโคเนื้อโดยการประเมินราคาต่อตัว และสมาชิกตีราคาโคเนื้อโดยการดูสายพันธุ์โค คิดเป็นร้อยละ 30.1, 17.7 และ 0.9 ตามลำดับ

ตาราง 4.75 น้ำหนักและราคาโคพื้นเมือง (จากการประเมินด้วยสายตาเพื่อการซื้อขาย)

ชื่อกลุ่ม	โคพื้นเมืองเพศผู้ อายุ 1 ปี									
	น้ำหนัก (กิโลกรัม)					ราคา (บาท)				
	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ	10	150	150	150.00	.000	10	5,000	8,000	7,300.00	1,135.292
กลุ่มบ้านโนนสว่าง	6	150	160	156.67	5.164	13	5,000	9,000	7,076.92	1,552.500
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน	7	150	160	151.43	3.780	14	5,000	9,000	7,142.86	1,511.858
กลุ่มบ้านสองห้อง	5	150	160	152.00	4.472	5	6,000	8,000	7,400.00	894.427
รวม 4 กลุ่ม	28	150	160	152.14	4.179	42	5,000	9,000	7,190.48	1,343.241

จากตาราง 4.75 พบว่าน้ำหนักโคพื้นเมืองเพศผู้อายุ 1 ปี อยู่ระหว่าง 150-160 กิโลกรัม มีน้ำหนัก ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 152.14 ± 4.179 กิโลกรัม มีราคาอยู่ระหว่าง 5,000-9,000 บาท มีราคา ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ $7,190.48 \pm 1,343.241$ บาท

ชื่อกลุ่ม	โคพื้นเมืองเพศเมีย อายุ 1 ปี									
	น้ำหนัก (กิโลกรัม)					ราคา (บาท)				
	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ	10	100	140	122.00	13.166	10	4,000	7,000	5,600.00	966.092
กลุ่มบ้านโนนสว่าง	4	140	150	145.00	5.774	11	4,000	8,000	5,500.00	1,658.312
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน	5	120	150	138.00	10.954	12	4,000	8,000	5,625.00	1,639.360
กลุ่มบ้านสองห้อง	5	140	150	148.00	4.472	5	5,000	7,000	6,100.00	741.620
รวม 4 กลุ่ม	24	100	150	134.58	15.030	38	4,000	8,000	5,644.74	1,365.145

น้ำหนักโคพื้นเมืองเพศเมียอายุ 1 ปี อยู่ระหว่าง 100-150 กิโลกรัม มีน้ำหนัก ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 134.58 ± 15.030 กิโลกรัม มีราคาอยู่ระหว่าง 4,000-8,000 บาท มีราคา ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ $5,644.74 \pm 1,365.145$ บาท

ชื่อกลุ่ม	โคพื้นเมืองเพศผู้ อายุ 2 ปี									
	น้ำหนัก (กิโลกรัม)					ราคา (บาท)				
	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ	9	250	350	300.00	36.742	9	8,000	12,000	11,111.11	1,364.225
กลุ่มบ้านโนนสว่าง	3	280	320	300.00	20.000	10	9,000	12,000	10,100.00	1,370.320
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน	3	250	280	270.00	17.321	10	9,000	12,000	10,100.00	1,370.320
กลุ่มบ้านสองห้อง	5	250	280	272.00	13.038	5	10,000	12,000	10,600.00	894.427
รวม 4 กลุ่ม	20	250	350	288.50	29.784	34	8,000	12,000	10,617.65	1,392.941

น้ำหนักโคพื้นเมืองเพศผู้ อายุ 2 ปี อยู่ระหว่าง 250-350 กิโลกรัม มีน้ำหนัก ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 288.50 ± 29.784 กิโลกรัม มีราคาอยู่ระหว่าง 8,000-12,000 บาท มีราคา ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ $10,617.65 \pm 1,392.941$ บาท

ชื่อกลุ่ม	โคพื้นเมืองเพศเมีย อายุ 2 ปี									
	น้ำหนัก (กิโลกรัม)					ราคา (บาท)				
	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ	9	220	300	266.67	32.787	9	8,000	11,000	9,666.67	1,000.000
กลุ่มบ้านโนนสว่าง	3	250	300	276.67	25.166	10	8,000	10,000	8,600.00	966.092
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน	3	250	250	250.00	.000	10	8,000	10,000	8,600.00	966.092
กลุ่มบ้านสองห้อง	5	230	250	246.00	8.944	5	9,000	10,000	9,600.00	547.723
รวม 4 กลุ่ม	20	220	300	260.50	25.849	34	8,000	11,000	9,029.41	1,029.424

น้ำหนักโคพื้นเมืองเพศเมีย อายุ 2 ปี อยู่ระหว่าง 220-300 กิโลกรัม มีน้ำหนัก ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 260.50 ± 25.849 กิโลกรัม มีราคาอยู่ระหว่าง 8,000-11,000 บาท มีราคา ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ $9,029.41 \pm 1,029.424$ บาท

ชื่อกลุ่ม	โคพื้นเมืองเพศผู้ อายุมากกว่า 2 ปี									
	น้ำหนัก (กิโลกรัม)					ราคา (บาท)				
	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ	7	400	450	421.43	26.726	8	9,000	15,000	13,750.00	2,121.320
กลุ่มบ้านโนนสว่าง	4	300	450	387.50	62.915	9	9,500	15,000	12,500.00	2,091.650
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน	4	360	500	415.00	59.722	9	9,500	15,000	12,500.00	2,091.650
กลุ่มบ้านสองห้อง	4	380	400	395.00	10.000	4	11,000	15,000	13,250.00	1,707.825
รวม 4 กลุ่ม	19	300	500	407.37	41.479	30	9,000	15,000	12,966.67	2,004.019

น้ำหนักโคพื้นเมืองเพศผู้ อายุมากกว่า 2 ปี อยู่ระหว่าง 300-500 กิโลกรัม มีน้ำหนัก ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 407.37 ± 41.479 กิโลกรัม มีราคาอยู่ระหว่าง 9,000-15,000 บาท มีราคา ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ $12,966.67 \pm 2,004.019$ บาท

ชื่อกลุ่ม	โคพื้นเมืองเพศเมีย อายุมากกว่า 2 ปี									
	น้ำหนัก (กิโลกรัม)					ราคา (บาท)				
	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ	7	350	400	371.43	26.726	8	8,000	14,000	11,750.00	1,908.627
กลุ่มบ้านโนนสว่าง	5	250	400	346.00	57.706	10	8,500	13,000	10,650.00	1,886.355
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน	6	330	400	355.00	23.452	11	8,500	13,000	10,590.91	1,800.253
กลุ่มบ้านสองห้อง	4	350	380	365.00	17.321	4	9,000	13,000	11,750.00	1,892.969
รวม 4 กลุ่ม	22	250	400	360.00	33.381	33	8,000	14,000	11,060.61	1,831.826

น้ำหนักโคพื้นเมืองเพศเมีย อายุมากกว่า 2 ปี อยู่ระหว่าง 250-400 กิโลกรัม มีน้ำหนัก ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 360.00 ± 33.381 กิโลกรัม มีราคาอยู่ระหว่าง 8,000-14,000 บาท มีราคา ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ $11,060.61 \pm 1,831.826$ บาท

ตาราง 4.76 น้ำหนักและราคาโคลูกผสมบราห์มัน-พื้นเมือง (จากการประเมินด้วยสายตาเพื่อการซื้อขาย)

ชื่อกลุ่ม	โคลูกผสมบราห์มัน-พื้นเมือง เพศผู้ อายุ 1 ปี									
	น้ำหนัก (กิโลกรัม)					ราคา (บาท)				
	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ	4	150	170	160.00	8.165	4	7,500	9,000	8,375.00	750.000
กลุ่มบ้านโนนสว่าง	3	180	200	186.67	11.547	10	8,000	12,000	10,200.00	1,751.190
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน	2	160	180	170.00	14.142	8	9,000	11,000	9,875.00	640.870
กลุ่มบ้านสองห้อง	4	160	180	170.00	8.165	5	10,000	12,000	10,800.00	1,095.445
รวม 4 กลุ่ม	13	150	200	170.77	13.205	27	7,500	12,000	9,944.44	1,402.836

จากตาราง 4.76 พบว่าน้ำหนักโคลูกผสมบราห์มัน-พื้นเมืองเพศผู้ อายุ 1 ปี อยู่ระหว่าง 150-200 กิโลกรัม มีน้ำหนัก ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 170.77 ± 13.205 กิโลกรัม มีราคาอยู่ระหว่าง 7,500-12,000 บาท มีราคา ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ $9,944.44 \pm 1,402.836$ บาท

ชื่อกลุ่ม	โคลูกผสมบราห์มัน-พื้นเมือง เพศเมีย อายุ 1 ปี									
	น้ำหนัก (กิโลกรัม)					ราคา (บาท)				
	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ	4	140	150	145.00	5.774	4	6,500	8,000	7,375.00	750.000
กลุ่มบ้านโนนสว่าง	2	160	180	170.00	14.142	7	6,500	10,000	8,642.86	1,725.164
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน	1	150	150	150.00	0	6	8,000	9,000	8,500.00	547.723
กลุ่มบ้านสองห้อง	3	150	160	153.33	5.774	3	9,000	11,000	10,333.33	1,154.701
รวม 4 กลุ่ม	10	140	180	153.00	11.595	20	6,500	11,000	8,600.00	1,429.022

น้ำหนักโคลูกผสมบราห์มัน-พื้นเมืองเพศเมียอายุ 1 ปี อยู่ระหว่าง 140-180 กิโลกรัม มีน้ำหนัก ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 153.00 ± 11.595 กิโลกรัม มีราคาอยู่ระหว่าง 6,500-11,000 บาท มีราคา ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ $8,600.00 \pm 1,429.022$ บาท

ชื่อกลุ่ม	โคกลูกผสมบรรทัดมัน-พื้นเมือง เพศผู้ อายุ 2 ปี									
	น้ำหนัก (กิโลกรัม)					ราคา (บาท)				
	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ	4	300	350	325.00	28.868	3	14,000	15,000	14,333.33	577.350
กลุ่มบ้านโนนสว่าง	2	350	350	350.00	.000	7	13,000	16,000	14,428.57	1,397.276
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน	1	380	380	380.00	0	6	14,000	16,000	15,166.67	752.773
กลุ่มบ้านสองห้อง	3	350	360	353.33	5.774	3	14,000	15,000	14,333.33	577.350
รวม 4 กลุ่ม	10	300	380	344.00	25.033	20	13,000	16,000	14,850.00	1,039.990

น้ำหนักโคกลูกผสมบรรทัดมัน-พื้นเมืองเพศผู้ อายุ 2 ปี อยู่ระหว่าง 300-380 กิโลกรัม มีน้ำหนัก ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 344.00 ± 25.033 กิโลกรัม มีราคาอยู่ระหว่าง 13,000-16,000 บาท มีราคา ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ $14,850.00 \pm 1,039.990$ บาท

ชื่อกลุ่ม	โคกลูกผสมบรรทัดมัน-พื้นเมือง เพศเมีย อายุ 2 ปี									
	น้ำหนัก (กิโลกรัม)					ราคา (บาท)				
	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ	4	280	340	310.00	29.439	4	14,000	15,000	14,625.00	478.714
กลุ่มบ้านโนนสว่าง	2	300	300	300.00	.000	7	11,000	12,000	11,714.29	487.950
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน	1	350	350	350.00	0	6	13,000	15,000	14,166.67	752.773
กลุ่มบ้านสองห้อง	3	330	350	336.67	11.547	3	12,000	12,500	12,166.67	288.675
รวม 4 กลุ่ม	10	280	350	320.00	25.386	20	11,000	15,000	13,100.00	1,401.127

น้ำหนักโคกลูกผสมบรรทัดมัน-พื้นเมืองเพศเมียอายุ 2 ปี อยู่ระหว่าง 280-350 กิโลกรัม มีน้ำหนัก ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 320.00 ± 25.386 กิโลกรัม มีราคาอยู่ระหว่าง 11,000-15,000 บาท มีราคา ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ $13,100.00 \pm 1,401.127$ บาท

ชื่อกลุ่ม	โคกลูกผสมบรรทัดมัน-พื้นเมือง เพศผู้ อายุมากกว่า 2 ปี									
	น้ำหนัก (กิโลกรัม)					ราคา (บาท)				
	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ	4	450	500	475.00	28.868	4	20,000	25,000	22,750.00	2,217.356
กลุ่มบ้านโนนสว่าง	4	400	450	425.00	28.868	9	16,000	20,000	17,555.56	1,589.899
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน	3	400	450	433.33	28.868	8	16,000	20,000	18,125.00	1,356.203
กลุ่มบ้านสองห้อง	3	450	450	450.00	.000	3	18,000	20,000	19,333.33	1,154.701
รวม 4 กลุ่ม	14	400	500	446.43	30.786	24	16,000	25,000	18,833.33	2,389.591

น้ำหนักโคกลูกผสมบรรทัดมัน-พื้นเมืองเพศผู้ อายุมากกว่า 2 ปี อยู่ระหว่าง 400-500 กิโลกรัม มีน้ำหนัก ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 446.43 ± 30.786 กิโลกรัม มีราคาอยู่ระหว่าง 16,000-25,000 บาท มีราคา ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ $18,833.33 \pm 2,389.591$ บาท

ชื่อกลุ่ม	โคกลูกผสมบรรทัดมัน-พื้นเมือง เพศเมีย อายุมากกว่า 2 ปี									
	น้ำหนัก (กิโลกรัม)					ราคา (บาท)				
	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ	4	400	450	412.50	25.000	4	18,000	24,000	21,000.00	2,581.989
กลุ่มบ้านโนนสว่าง	3	380	400	386.67	11.547	10	15,000	18,000	16,500.00	1,581.139
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน	2	400	400	400.00	.000	8	15,000	18,000	16,625.00	1,302.470
กลุ่มบ้านสองห้อง	3	400	420	406.67	11.547	3	17,000	18,000	17,666.67	577.350
รวม 4 กลุ่ม	12	380	450	402.50	18.153	25	15,000	24,000	17,400.00	2,236.068

น้ำหนักโคกลูกผสมบรรทัดมัน-พื้นเมืองเพศเมีย อายุมากกว่า 2 ปี อยู่ระหว่าง 380-450 กิโลกรัม มีน้ำหนัก ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 402.50 ± 18.153 กิโลกรัม มีราคาอยู่ระหว่าง 15,000-24,000 บาท มีราคา ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ $17,400.00 \pm 2,236.068$ บาท

ตาราง 4.77 น้ำหนักและราคาโคลูกผสมชาโรเลส-พื้นเมือง (จากการประเมินด้วยสายตาเพื่อการซื้อขาย)

ชื่อกลุ่ม	โคลูกผสมชาโรเลส-พื้นเมือง เพศผู้ อายุ 1 ปี									
	น้ำหนัก (กิโลกรัม)					ราคา (บาท)				
	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ	5	180	200	188.00	10.954	5	12,000	13,000	12,400.00	547.723
กลุ่มบ้านโนนสว่าง	4	180	200	185.00	10.000	9	11,000	14,000	13,000.00	1,118.034
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน	3	180	180	180.00	.000	6	11,000	13,000	12,000.00	632.456
กลุ่มบ้านสองห้อง	1	180	180	180.00	0	1	13,000	13,000	13,000.00	0
รวม 4 กลุ่ม	13	180	200	184.62	8.771	21	11,000	14,000	12,571.43	925.820

จากตาราง 4.77 พบว่าน้ำหนักโคลูกผสมชาโรเลส-พื้นเมืองเพศผู้อายุ 1 ปี อยู่ระหว่าง 180-200 กิโลกรัม มีน้ำหนัก ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 184.62 ± 8.771 กิโลกรัม มีราคาอยู่ระหว่าง 11,000-14,000 บาท มีราคา ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ $12,571.43 \pm 925.820$ บาท

ชื่อกลุ่ม	โคลูกผสมชาโรเลส-พื้นเมือง เพศเมีย อายุ 1 ปี									
	น้ำหนัก (กิโลกรัม)					ราคา (บาท)				
	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ	5	150	200	170.00	18.708	5	10,000	10,000	10,000.00	.000
กลุ่มบ้านโนนสว่าง	2	160	170	165.00	7.071	7	9,000	11,000	9,857.14	801.784
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน	1	160	160	160.00	0	4	9,500	11,000	9,875.00	750.000
กลุ่มบ้านสองห้อง	1	160	160	160.00	0	1	10,000	10,000	10,000.00	0
รวม 4 กลุ่ม	9	150	200	166.67	14.142	17	9,000	11,000	9,911.76	592.539

น้ำหนักโคลูกผสมชาโรเลส-พื้นเมืองเพศเมียอายุ 1 ปี อยู่ระหว่าง 150-200 กิโลกรัม มีน้ำหนัก ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 166.67 ± 14.142 กิโลกรัม มีราคาอยู่ระหว่าง 9,000-11,000 บาท มีราคา ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ $9,911.76 \pm 592.539$ บาท

ชื่อกลุ่ม	โคลูกผสมชาโรเลส์-พื้นเมือง เพศผู้ อายุ 2 ปี									
	น้ำหนัก (กิโลกรัม)					ราคา (บาท)				
	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.
กลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญ	5	350	400	380.00	27.386	5	23,000	25,000	24,200.00	836.660
กลุ่มบ้านโนนสว่าง	4	350	400	375.00	28.868	8	20,000	25,000	23,500.00	1,772.811
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน	3	350	400	366.67	28.868	6	21,000	24,000	22,166.67	983.192
กลุ่มบ้านสองห้อง	1	400	400	400.00	0	1	24,000	24,000	24,000.00	0
รวม 4 กลุ่ม	13	350	400	376.92	25.944	20	20,000	25,000	23,300.00	1,490.320

น้ำหนักโคลูกผสมชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศผู้อายุ 2 ปี อยู่ระหว่าง 350-400 กิโลกรัม มีน้ำหนัก ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 376.92 ± 25.944 กิโลกรัม มีราคาอยู่ระหว่าง 20,000-23,000 บาท มีราคา ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ $23,300.00 \pm 1,490.320$ บาท

ชื่อกลุ่ม	โคลูกผสมชาโรเลส์-พื้นเมือง เพศเมีย อายุ 2 ปี									
	น้ำหนัก (กิโลกรัม)					ราคา (บาท)				
	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.
กลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญ	5	330	350	342.00	10.954	5	20,000	23,000	21,200.00	1,303.840
กลุ่มบ้านโนนสว่าง	2	380	380	380.00	.000	6	18,000	22,000	19,666.67	1,505.545
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน	1	350	350	350.00	0	4	18,000	19,000	18,750.00	500.000
กลุ่มบ้านสองห้อง	1	350	350	350.00	0	1	20,000	20,000	20,000.00	0
รวม 4 กลุ่ม	9	330	380	352.22	17.873	16	18,000	23,000	19,937.50	1,481.834

น้ำหนักโคลูกผสมชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศเมียอายุ 2 ปี อยู่ระหว่าง 330-380 กิโลกรัม มีน้ำหนัก ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 352.22 ± 17.873 กิโลกรัม มีราคาอยู่ระหว่าง 18,000-23,000 บาท มีราคา ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ $19,937.50 \pm 1,481.834$ บาท

ชื่อกลุ่ม	โคกลูกผสมชาโรเลสส์-พื้นเมือง เพศผู้ อายุมากกว่า 2 ปี									
	น้ำหนัก (กิโลกรัม)					ราคา (บาท)				
	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ	6	500	550	516.67	25.820	6	32,000	35,000	33,166.67	1,169.045
กลุ่มบ้านโนนสว่าง	2	550	550	550.00	.000	8	30,000	35,000	33,250.00	2,187.628
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน	1	500	500	500.00	0	5	30,000	34,000	30,800.00	1,788.854
กลุ่มบ้านสองห้อง	1	500	500	500.00	0	1	35,000	35,000	35,000.00	0
รวม 4 กลุ่ม	10	500	550	520.00	25.820	20	30,000	35,000	32,700.00	2,054.520

น้ำหนักโคกลูกผสมชาโรเลสส์-พื้นเมืองเพศผู้อายุมากกว่า 2 ปี อยู่ระหว่าง 500-550 กิโลกรัม มีน้ำหนัก ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 520.00 ± 25.820 กิโลกรัม มีราคาอยู่ระหว่าง 30,000-35,000 บาท มีราคา ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ $32,700.00 \pm 2,054.520$ บาท

ชื่อกลุ่ม	โคกลูกผสมชาโรเลสส์-พื้นเมือง เพศเมีย อายุมากกว่า 2 ปี									
	น้ำหนัก (กิโลกรัม)					ราคา (บาท)				
	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ	6	450	500	466.67	25.820	6	27,000	28,000	27,583.33	491.596
กลุ่มบ้านโนนสว่าง	3	480	500	493.33	11.547	7	26,000	30,000	27,857.14	1,214.986
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน	1	450	450	450.00	0	4	26,000	28,000	27,500.00	1,000.000
กลุ่มบ้านสองห้อง	1	450	450	450.00	0	1	32,000	32,000	32,000.00	0
รวม 4 กลุ่ม	11	450	500	470.91	24.680	18	26,000	32,000	27,916.67	1,353.101

น้ำหนักโคกลูกผสมชาโรเลสส์-พื้นเมืองเพศเมียอายุมากกว่า 2 ปี อยู่ระหว่าง 450-500 กิโลกรัม มีน้ำหนัก ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ 470.91 ± 24.680 กิโลกรัม มีราคาอยู่ระหว่าง 26,000-32,000 บาท มีราคา ($\bar{X} \pm S.D.$) เท่ากับ $27,916.67 \pm 1,353.101$ บาท

ตาราง 4.78 วิธีการจำหน่ายโค

วิธีการจำหน่ายโค	กลุ่มบ้าน สี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	กลุ่มบ้าน โนนสว่าง อ. บ้านด่าน	กลุ่มบ้าน หนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	กลุ่มบ้าน สองห้อง อ. เมือง	รวม 4 กลุ่ม
นำไปจำหน่ายที่ตลาด นัด	3 (15.0%)	-	-	-	3 (3.0%)
จำหน่ายให้กับ นายหน้าที่มาติดต่อ ซื้อถึงบ้าน	9 (45.0%)	19 (67.9%)	24 (75.0%)	12 (63.2%)	64 (64.6%)
จำหน่ายกันเองใน หมู่บ้าน	6 (30.0%)	9 (32.1%)	8 (25.0%)	7 (36.8%)	30 (30.3%)
ทำการชำแหละแบ่ง เนื้อจำหน่ายเอง	2 (10.0%)	-	-	-	2 (2.0%)
รวม	20 (100.0%)	28 (100.0%)	32 (100.0%)	19 (100.0%)	99 (100.0%)

จากตาราง 4.78 จากการสอบถามสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อเกี่ยวกับวิธีการจำหน่ายโค ในภาพรวมพบว่า สมาชิกจำหน่ายโคให้กับนายหน้าที่มาติดต่อซื้อถึงบ้าน คิดเป็นร้อยละสูงสุด เท่ากับร้อยละ 64.6 รองลงมา ได้แก่ สมาชิกจำหน่ายโคกันเองในหมู่บ้าน สมาชิกนำไปจำหน่ายที่ตลาดนัด และสมาชิกทำการชำแหละแบ่งเนื้อจำหน่ายเอง คิดเป็นร้อยละ 30.3, 3.0 และ 2.0 ตามลำดับ

ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อพัฒนาการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้สมาชิกผู้เลี้ยงโคเนื้อดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งทรงพระราชทานและทรงพระราชดำรัสให้แก่พสกนิกรชาวไทยได้นำไปใช้ ตลอดทั้งรัฐบาลได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเผยแพร่แก่ประชาชนชาวไทย ผู้วิจัยจึงได้ทำการสอบถามสมาชิกด้วยแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เพื่อศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อทั้ง 4 กลุ่ม

ตาราง 4.79 การอบรมเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ชื่อกลุ่ม	ไม่เคย (%)	เคย (%)	รวม (%)
กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	3 (25.0%)	9 (75.0%)	12 (100%)
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	7 (29.2%)	17 (70.8%)	24 (100 %)
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	5 (17.2%)	24 (82.8%)	29 (100%)
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	6 (35.5%)	11 (64.7%)	17 (100%)
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	21 (25.6%)	61 (74.4%)	82 (100%)

จากตาราง 4.79 จากการสอบถามสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อเกี่ยวกับการอบรมในเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในภาพรวมพบว่า สมาชิกที่เคยเข้าอบรม คิดเป็นร้อยละสูงสุด เท่ากับ ร้อยละ 74.4 สมาชิกที่ไม่เคยเข้ารับการอบรม คิดเป็นร้อยละ 25.6

ตาราง 4.80 ความคิดเห็นในกรณีไม่เคยอบรมเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความคิดเห็น	กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	รวม
ต้องการอบรมแต่ไม่มีโอกาส	3 (100%)	7 (100.0%)	5 (100.0%)	6 (100.0%)	21 (100.0%)

จากตาราง 4.80 จากการสอบถามสมาชิกที่ไม่เคยเข้ารับการอบรม ทุกคนมีความคิดเห็นว่าการอบรมแต่ไม่มีโอกาสที่จะเข้ารับการอบรม

ตาราง 4.81 จำนวนครั้งที่เข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จำนวนครั้ง	กลุ่มบ้าน สี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	กลุ่มบ้าน โนนสว่าง อ. บ้านด่าน	กลุ่มบ้านหนอง ตะเคียน อ. บ้านกรวด	กลุ่มบ้าน สองห้อง อ. เมือง	รวม
0 ครั้ง	3 (25.0%)	7 (29.2%)	5 (17.2%)	6 (35.3%)	21 (25.6%)
1 ครั้ง	4 (33.3%)	3 (12.5%)	17 (58.6%)	11 (64.7%)	35 (42.7%)
2 ครั้ง	5 (41.7%)	9 (37.5%)	4 (13.8%)	-	18 (22.0%)
3 ครั้ง	-	2 (8.3%)	3 (10.3%)	-	5 (6.1%)
4 ครั้ง	-	2 (8.3%)	-	-	2 (2.4%)
5 ครั้ง	-	1 (4.2%)	-	-	1 (1.2%)
รวม	12 (100.0%)	24 (100.0%)	29 (100.0%)	17 (100.0%)	82 (100.0%)

จากตาราง 4.81 จากการสอบถามพบว่า สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อที่เคยเข้ารับการอบรมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เข้ารับการอบรมจำนวน 1-5 ครั้ง ในภาพรวมพบว่า จำนวน 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละสูงสุด เท่ากับร้อยละ 42.7 รองลงมา ได้แก่ จำนวน 2 ครั้ง จำนวน 3 ครั้ง จำนวน 4 ครั้งและจำนวน 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 22.0, 6.1, 2.4 และ 1.2 ตามลำดับ

ตาราง 4.82 ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตพอเพียง

ความเข้าใจ	กลุ่มบ้าน สี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	กลุ่มบ้าน โนนสว่าง อ. บ้านด่าน	กลุ่มบ้านหนอง ตะเคียน อ. บ้านกรวด	กลุ่มบ้าน สองห้อง อ. เมือง	รวม
ความเข้าใจน้อย	-	-	1 (3.4%)	2 (11.8%)	3 (3.7%)
ความเข้าใจปานกลาง	4 (33.3%)	13 (54.2%)	10 (34.5%)	5 (29.4%)	32 (39.0%)
ความเข้าใจมาก	4 (33.3%)	8 (33.3%)	18 (62.1%)	10 (58.8%)	40 (48.8%)
ความเข้าใจมากที่สุด	4 (33.3%)	3 (12.5%)	-	-	7 (8.5%)
รวม	12 (100.0%)	24 (100.0%)	29 (100.0%)	17 (100.0%)	82 (100.0%)

จากตาราง 4.82 จากการสอบถามถึงความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตพอเพียง ในภาพรวม พบว่าสมาชิกมีความเข้าใจมาก คิดเป็นร้อยละสูงสุด เท่ากับร้อยละ 48.8 รองลงมา ได้แก่ สมาชิกมีความเข้าใจปานกลาง สมาชิกมีความเข้าใจมากที่สุด และสมาชิกมีความเข้าใจน้อย คิดเป็นร้อยละ 39.0, 8.5 และ 3.7 ตามลำดับ

ตาราง 4.83 ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตพอเพียง

ชื่อกลุ่ม	จำนวน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
กลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	12	2	5	3.92	0.996	ระดับมาก
กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	24	3	5	3.58	0.717	ระดับมาก
กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	29	2	4	3.59	0.568	ระดับมาก
กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	17	2	4	3.47	0.717	ระดับปานกลาง
รวมทั้ง 4 กลุ่ม	82	2	5	3.62	0.696	ระดับมาก

จากตาราง 4.82 และ ตาราง 4.83 เมื่อกำหนดให้ ความเข้าใจน้อยที่สุด ความเข้าใจน้อย ความเข้าใจปานกลาง ความเข้าใจมาก และความเข้าใจมากที่สุด มีคะแนนเท่ากับ 1,2,3,4 และ 5 ตามลำดับ ทำการแปลความหมายค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2553)

ช่วงคะแนน	ระดับความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตพอเพียง
4.51-5.00	มากที่สุด
3.51-4.50	มาก
2.51-3.50	ปานกลาง
1.51-2.50	น้อย
0.00-1.50	น้อยที่สุด

กล่าวได้ว่า ในภาพรวม สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ มีความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตพอเพียงระดับมาก เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า สมาชิกกลุ่มบ้านสองห้อง มีความเข้าใจระดับปานกลาง ส่วนสมาชิกกลุ่มอื่นๆ มีความเข้าใจในระดับมาก

ตาราง 4.84 การดำเนินชีวิตพอเพียง

การดำเนินชีวิตพอเพียง	กลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน	กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด	กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง	รวม
ยังไม่ได้เริ่ม	-	1 (4.2%)	-	1 (5.9%)	2 (2.4%)
ดำเนินแล้ว	12 (100.0%)	23 (95.8%)	29 (100.0%)	16 (94.1%)	80 (97.6%)
รวม	12 (100.0%)	24 (100.0%)	29 (100.0%)	17 (100.0%)	82 (100.0%)

จากตาราง 4.84 การสอบถามสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ พบว่า สมาชิกกลุ่มบ้านสีเหลี่ยมเจริญและสมาชิกบ้านหนองตะเคียนทุกคนได้ดำเนินชีวิตพอเพียงแล้ว แต่มีสมาชิกบางส่วนของกลุ่มบ้านโนนสว่าง และกลุ่มบ้านสองห้อง ตอบว่ายังไม่ได้เริ่ม เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่าสมาชิกได้ดำเนินชีวิตพอเพียงแล้วคิดเป็นร้อยละ 97.6 และยังไม่ได้เริ่มคิดเป็นร้อยละ 2.4

ตาราง 4.85 เวลาในการดำเนินชีวิตพอเพียง

เวลาในการดำเนินชีวิตพอเพียง	กลุ่มบ้าน สี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	กลุ่มบ้าน โนนสว่าง อ. บ้านด่าน	กลุ่มบ้านหนอง ตะเคียน อ. บ้านกรวด	กลุ่มบ้าน สองห้อง อ. เมือง	รวม
ยังไม่ได้เริ่ม	-	1 (4.2%)	-	1 (5.9%)	2 (2.4%)
1 ปี	6 (50.0%)	6 (25.0%)	11 (37.9%)	8 (47.1%)	31 (37.8%)
2 ปี	2 (16.7%)	5 (20.8%)	9 (31.0%)	7 (41.1%)	23 (28.0%)
3 ปี	1 (8.3%)	9 (37.5%)	9 (31.0%)	1 (5.9%)	20 (24.4%)
5 ปี	1 (8.3%)	1 (4.2%)	-	-	2 (2.4%)
7 ปี	-	1 (4.2%)	-	-	1 (1.2%)
10 ปี	2 (16.7%)	1 (4.2%)	-	-	3 (3.7%)
รวม	12 (100.0%)	24 (100.0%)	29 (100.0%)	17 (100.0%)	82 (100.0%)

จากตาราง 4.85 จากการสอบถามเกี่ยวกับระยะเวลาในการดำเนินชีวิตพอเพียงมาแล้ว พบว่ามีสมาชิกได้ดำเนินชีวิตพอเพียงมาแล้ว 1 ถึง 10 ปี เพื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า สมาชิกที่ดำเนินชีวิตพอเพียงมาแล้ว 1 ปี คิดเป็นร้อยละสูงสุด เท่ากับ 37.8 รองลงมา ได้แก่ สมาชิกที่ดำเนินชีวิตพอเพียงมาแล้ว 2 ปี สมาชิกที่ดำเนินชีวิตพอเพียงมาแล้ว 3 ปี สมาชิกที่ดำเนินชีวิตพอเพียงมาแล้ว 10 ปี สมาชิกที่ดำเนินชีวิตพอเพียงมาแล้ว 5 ปี และสมาชิกที่ดำเนินชีวิตพอเพียงมาแล้ว 7 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.0, 24.4, 3.7, 2.4 และ 1.2 ตามลำดับ

ตาราง 4.86 ความเปลี่ยนแปลงในชีวิตเมื่อดำเนินชีวิตพอเพียงในทิศทางที่ดีขึ้น

ความเปลี่ยนแปลงในชีวิต เมื่อดำเนินชีวิตพอเพียง	กลุ่มบ้าน สี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	กลุ่มบ้าน โนนสว่าง อ. บ้านด่าน	กลุ่มบ้านหนอง ตะเคียน อ. บ้านกรวด	กลุ่มบ้าน สองห้อง อ. เมือง	รวม
เปลี่ยนแปลงปานกลาง	6 (50.0%)	11 (45.8%)	10 (34.5%)	9 (52.9%)	36 (43.9%)
เปลี่ยนแปลงมาก	6 (50.0%)	10 (41.7%)	12 (41.4%)	6 (35.3%)	34 (41.5%)
เปลี่ยนแปลงมากที่สุด	-	3 (12.5%)	7 (24.1%)	2 (11.8%)	12 (14.6%)
รวม	12 (100.0%)	24 (100.0%)	29 (100.0%)	17 (100.0%)	82 (100.0%)

จากตาราง 4.86 จากการสอบถามเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงในชีวิตเมื่อดำเนินชีวิตพอเพียงในทิศทางที่ดีขึ้นของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ ในภาพรวมพบว่า สมาชิกมีความเปลี่ยนแปลงปานกลาง คิดเป็นร้อยละสูงสุด เท่ากับร้อยละ 43.9 รองลงมา ได้แก่ สมาชิกมีความเปลี่ยนแปลงมาก และสมาชิกมีความเปลี่ยนแปลงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.5 และ 14.6 ตามลำดับ แต่เมื่อพิจารณาในเกณฑ์ที่มีความเปลี่ยนแปลงระดับมากขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 56.7

ตาราง 4.87 ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Percent of Cases)

ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	กลุ่มบ้าน สี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	กลุ่มบ้าน โนนสว่าง อ. บ้านด่าน	กลุ่มบ้านหนอง ตะเคียน อ. บ้านกรวด	กลุ่มบ้าน สองห้อง อ. เมือง	รวม	ประเด็นที่ มากกว่า ร้อยละ 50
ต้องอดออม ประหยัด	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	*
ทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว	58.3%	70.8%	69.0%	52.9%	64.6%	*
ต้องไม่ยุ่งอบายมุข	66.7%	58.3%	69.0%	70.6%	65.9%	*
วางแผน ต้องไม่ก่อหนี้	50.0%	58.3%	58.6%	58.8%	57.3%	*
ครัวเรือนมีรายรับสมดุลกับรายจ่าย	50.0%	54.2%	55.2%	58.8%	54.9%	*
ไม่เลียนแบบฟุ่มเฟือยมาจากครอบครัวอื่น	41.7%	41.7%	37.9%	41.2%	40.2%	-
สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมคิด ร่วมแสดง ความคิดเห็น เพื่อวางแผนดำเนินชีวิต	58.3%	62.5%	62.1%	58.8%	61.0%	*
ต้องไม่ละโมภ โลกมาก	75.0%	54.2%	79.3%	70.6%	69.5%	*
ครอบครัวไม่ขัดแย้ง ทะเลาะวิวาท	58.3%	62.5%	55.2%	58.8%	58.5%	*
ต้องใช้สิ่งที่มีอยู่ให้คุ้มค่า	50.0%	62.5%	55.2%	52.9%	56.1%	*
ทำประกันชีวิต ประกันสังคม ประกัน ทรัพย์สิน	41.7%	41.7%	48.3%	47.1%	45.1%	-
ต้องสนับสนุน ช่วยเหลือชุมชน	50.0%	58.3%	51.7%	52.9%	53.7%	*
ต้องให้สมาชิกทุกคนในครอบครัวมีความสุข	50.0%	58.3%	51.7%	64.7%	56.1%	*
ไม่ทำงานหนักมากเกินไป	25.0%	41.7%	34.5%	41.2%	36.6%	-
มีการปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ในครอบครัว	50.0%	62.5%	55.2%	58.8%	57.3%	*
ร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ เช่น ปลูกป่า ปลูกต้นไม้ เก็บขยะ	33.3%	50.0%	41.4%	47.1%	43.9%	-
มีกิจกรรมเสริมนอกเหนือจากอาชีพหลักที่ ทำอยู่ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้และลดความ เสี่ยง	75.0%	54.2%	55.2%	58.8%	58.5%	*
มีการรวมกลุ่มสมาชิก กลุ่มผู้เลี้ยงโค	83.3%	70.8%	65.5%	70.6%	70.7%	*
ช่วยกันดูแล อนุรักษ์ สภาพแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม	58.3%	62.5%	58.6%	58.8%	59.8%	*
เข้าร่วมประชุมที่มีการร้องขอทุกครั้ง	100.0%	62.5%	62.1%	47.1%	64.6%	*
หาอาชีพเสริม ลดความเสี่ยงแก่ครอบครัว	58.3%	58.3%	65.5%	70.6%	63.4%	*
บริจาคทรัพย์สินหรือสิ่งของช่วยเหลือส่วนรวม เสมอ	33.3%	45.8%	41.4%	47.1%	42.7%	-
บริจาคร่างกายช่วยเหลือส่วนรวมเสมอ	50.0%	50.0%	44.8%	47.1%	47.6%	-
ช่วยกันพัฒนาชุมชนให้สะอาด สวยงาม ร่มรื่น	41.7%	66.7%	51.7%	47.1%	53.7%	*
เป็นอาสาสมัครประเภทต่างๆ ในหมู่บ้าน	41.7%	50.0%	37.9%	41.2%	42.7%	-
มีความใฝ่รู้ และนำความรู้มาปฏิบัติงานเลี้ยง โค เช่น ฝึกอบรม ศึกษาดูงาน	91.7%	70.8%	55.2%	70.6%	68.3%	*

ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	กลุ่มบ้าน สี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ	กลุ่มบ้าน โนนสว่าง อ. บ้านด่าน	กลุ่มบ้านหนอง ตะเคียน อ. บ้านกรวด	กลุ่มบ้าน สองห้อง อ. เมือง	รวม	ประเด็นที่ มากกว่า ร้อยละ 50
มีการเผยแพร่ความรู้การเลี้ยงโคให้กับบุคคลอื่น	75.0%	54.2%	51.7%	52.9%	56.1%	*
ดำรงชีวิตด้วยความอดทน ขยันไม่ย่อท้อ	66.7%	75.0%	58.6%	58.8%	64.6%	*
ใช้หลักธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตดำรงชีวิต	83.3%	83.3%	75.9%	70.6%	78.0%	*
สมาชิกในครัวเรือนมีการพูดคุยแลกเปลี่ยน ความดีหรือกิจกรรมเรียนรู้ด้วยกัน	50.0%	62.5%	65.5%	64.7%	62.2%	*
มีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกของ ครัวเรือนหรือบุคคลทั่วไป	75.0%	66.7%	65.5%	70.6%	68.3%	*
ครัวเรือนมีการเรียนรู้และนำภูมิปัญญา ท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต	75.0%	45.8%	37.9%	41.2%	46.3%	-
มีการส่งเสริมขยายผลให้บุคคลอื่นๆ เช่น เพื่อนร่วมงาน บุคคลที่รู้จัก บุคคลทั่วไป	50.0%	45.8%	37.9%	41.2%	42.7%	-
รวม	1966.7%	1962.5%	1855.2%	1894.1%	1911.0%	

จากตาราง 4.87 จากการสอบถามสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อทั้ง 4 กลุ่ม เกี่ยวกับความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยประเด็นต่างๆ ที่ครอบคลุมความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ภายใต้เงื่อนไขหลักวิชาความรู้ หลักคุณธรรมและหลักการดำเนินชีวิต โดยพิจารณาประเด็นต่างๆ ของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีเกณฑ์ในการเลือกมากกว่าร้อยละ 50 ดังนี้

- ต้องอดออม ประหยัด *
- ทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว *
- ต้องไม่ยุ่งอบายมุข *
- วางแผน ต้องไม่ก่อหนี้ *
- ครัวเรือนมีรายรับสมดุลกับรายจ่าย *
- สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อวางแผนดำเนินชีวิต *
- ต้องไม่ละโมภ โลกมาก *
- ครอบครัวไม่ขัดแย้ง ทะเลาะวิวาท *
- ต้องใช้สิ่งที่มีอยู่ให้คุ้มค่า *
- ต้องสนับสนุน ช่วยเหลือชุมชน *
- ต้องให้สมาชิกทุกคนในครอบครัวมีความสุข *
- มีการปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกันในครอบครัว *
- มีกิจกรรมเสริมนอกเหนือจากอาชีพหลักที่ทำอยู่ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้และลดความเสี่ยง *
- มีการรวมกลุ่มสมาชิก กลุ่มผู้เลี้ยงโค *
- ช่วยกันดูแล อนุรักษ์ สภาพแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม *

> ร้อยละ 50

- เข้าร่วมประชุมที่มีการร้องขอทุกครั้ง *
- หาอาชีพเสริม ลดความเสี่ยงแก่ครอบครัว *
- ช่วยกันพัฒนาชุมชนให้สะอาด สวยงาม ร่มรื่น *
- มีความใฝ่รู้ และนำความรู้มาปฏิบัติงานเลี้ยงโค เช่น ฝึกอบรม ศึกษาดูงาน *
- มีการเผยแพร่ความรู้การเลี้ยงโคให้กับบุคคลอื่น *
- ดำรงชีวิตด้วยความอดทน ขยันไม่ย่อท้อ *
- ใช้หลักธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตดำรงชีวิต *
- สมาชิกในครัวเรือนมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือกิจกรรมเรียนรู้ด้วยกัน *
- มีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกของครัวเรือนหรือบุคคลทั่วไป *

ส่วนประเด็นที่สมาชิกเห็นว่าไม่เกี่ยวกับหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากนัก เนื่องจากมีเกณฑ์ในการเลือกน้อยกว่าร้อยละ 50

- ไม่เลียนแบบฟุ่มเฟือยมาจากครอบครัวอื่น
- ทำประกันชีวิต ประกันสังคม ประกันทรัพย์สิน
- ไม่ทำงานหนักมากเกินไป
- ร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ เช่น ปลูกป่า ปลูกต้นไม้ เก็บขยะ
- บริจาคทรัพย์สินหรือสิ่งของช่วยเหลือส่วนรวมเสมอ
- บริจาคร่างกายช่วยเหลือส่วนรวมเสมอ
- เป็นอาสาสมัครประเภทต่างๆ ในหมู่บ้าน
- ครัวเรือนมีการเรียนรู้และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต
- มีการส่งเสริมขยายผลให้บุคคลอื่นๆ เช่น เพื่อนร่วมงาน บุคคลที่รู้จัก บุคคลทั่วไป

อย่างไรก็ตาม สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ มีความเข้าใจในประเด็นต่างๆ ของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านประเด็นครัวเรือนมีการเรียนรู้และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต และมีการส่งเสริมขยายผลให้บุคคลอื่นๆ เช่น เพื่อนร่วมงาน บุคคลที่รู้จัก บุคคลทั่วไป

2. การพัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยวิธีการจัดการความรู้

การรวบรวมข้อมูลในการพัฒนาการประกอบอาชีพการเลี้ยงเนื้อ โดยใช้เทคนิคการจัดการความรู้ (Knowledge management) โดยได้เชิญสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ 4 กลุ่ม ประกอบด้วยกลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ ตำบลแสงพัน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 10 คน กลุ่มบ้านโนนสว่าง ตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 10 คน กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 5 คน และกลุ่มบ้านสองห้อง ตำบลสองห้อง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 5 คน รวม 30 คน ในวันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2553 โดยได้รับความร่วมมือจาก สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานปศุสัตว์อำเภอเมืองบุรีรัมย์ สำนักงานปศุสัตว์อำเภอบ้านด่าน สำนักงานปศุสัตว์อำเภอลำปลายมาศ สำนักงานปศุสัตว์อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์ ศูนย์พัฒนาสังคม หน่วยที่ 26 อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ และองค์การบริหารส่วนตำบลสองห้อง ตำบลบ้านด่าน ตำบลแสงพัน และตำบลบ้านกรวด เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Shared & Learned) ประสบการณ์ของแต่ละกลุ่ม โดยทั้ง 4 กลุ่มได้นำเสนอบริบทการเลี้ยงโคเนื้อของกลุ่ม จากนั้นจึงแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่มอภิปราย (Focus group discussion) ตามประเด็นของการวิจัย เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการพัฒนาการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อตามศักยภาพของแต่ละกลุ่มภายใต้บันไดการจัดการความรู้ 5 ขั้น ที่ศึกษาวิจัยโดยจรัสสว่างทัพ (2551) โดยให้กลุ่มสรุปบทเรียนและนำเสนอเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างกลุ่ม

บันไดการจัดการความรู้ 5 ขั้น ในการพัฒนาการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อ 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านพันธุ์ ด้านการปรับปรุงพันธุ์ ด้านอาหารและการให้อาหาร ด้านการจัดการ (การเลี้ยงดู) ด้านการป้องกันรักษาโรค และด้านการตลาด ดังตาราง 4.88-4.93

ตาราง 4.88 บันไดความรู้ 5 ขั้น ด้านพันธุ์

ขั้นที่	บันได 5 ขั้น
ขั้นที่ 1	จัดหาแม่โคพื้นเมืองที่มีโครงร่างดี
ขั้นที่ 2	เพิ่มจำนวนแม่โคลูกผสมบราห์มัน-พื้นเมือง/ลูกผสมอินดูบราซิล-พื้นเมืองที่มีโครงร่างดี
ขั้นที่ 3	เพิ่มจำนวนแม่โคลูกผสมชาโรเลส์-บราห์มัน-พื้นเมืองที่มีโครงร่างดี
ขั้นที่ 4	เพิ่มจำนวนแม่โคลูกผสมชาโรเลส์สายเลือด 50 เปอร์เซนต์ (กำแพงแสน 1; D1)
ขั้นที่ 5 (สูงสุด)	เพิ่มจำนวนแม่โคลูกผสมชาโรเลส์สายเลือด 50 เปอร์เซนต์ (กำแพงแสน 2; D2)

ตาราง 4.89 บันไดความรู้ 5 ชั้น ด้านการปรับปรุงพันธุ์

ชั้นที่	บันได 5 ชั้น
ชั้นที่ 1	คัดเลือกแม่โคพื้นเมืองที่มีโครงร่างดี
ชั้นที่ 2	ผสมธรรมชาติ/ผสมเทียมแม่โคพื้นเมืองโครงร่างดี โดยใช้น้ำเชื้อพ่อพันธุ์อเมริกันบราห์มัน
ชั้นที่ 3	อบรม/ดูงาน ด้านพันธุ์โคขุน อาทิ โคพันธุ์ชาโรเลส์/กำแพงแสน
ชั้นที่ 4	ผสมเทียมแม่โคลูกผสมบราห์มัน-พื้นเมืองโดยใช้น้ำเชื้อพ่อพันธุ์ชาโรเลส์และกำแพงแสน
ชั้นที่ 5 (สูงสุด)	ผสมเทียมโคลูกผสมชาโรเลส์-บราห์มัน-พื้นเมือง โดยใช้น้ำเชื้อพ่อพันธุ์กำแพงแสน หรือ ตาก (สร้างโคพันธุ์กำแพงแสน D 1-2)

ตาราง 4.90 บันไดความรู้ 5 ชั้น ด้านอาหารและการให้อาหาร

ชั้นที่	บันได 5 ชั้น
ชั้นที่ 1	เกษตรกรใช้ฟางข้าวและเก็บฟางข้าวเพื่อเป็นอาหารโค
ชั้นที่ 2	เกษตรกรปลูกหญ้าอาหารสัตว์ อาทิ หญ้ากินนี หญ้ารูซี หญ้าขน
ชั้นที่ 3	อบรม/ดูงาน ด้านการเก็บรักษาอาหารหยาบ การประกอบสูตรข้น อาหารแร่ธาตุ
ชั้นที่ 4	เกษตรกรทำหญ้าแห้ง หญ้าหมัก
ชั้นที่ 5 (สูงสุด)	เกษตรกรทำหญ้าแห้ง หญ้าหมัก ทำสูตรอาหารข้น อาหารแร่ธาตุ

ตาราง 4.91 บันไดความรู้ 5 ชั้น ด้านการจัดการ (การเลี้ยงดู)

ชั้นที่	บันได 5 ชั้น
ชั้นที่ 1	เกษตรกรมีโรงเรือนหรือคอกเลี้ยงโคที่มั่นคง แข็งแรง ในพื้นที่ของตนเอง
ชั้นที่ 2	เกษตรกรมีรางอาหาร รางน้ำสำหรับโค ให้อาหารหยาบอย่างเพียงพอ
ชั้นที่ 3	อบรม/ดูงาน ด้านการเลี้ยงดูโคเนื้อ
ชั้นที่ 4	เกษตรกรเลี้ยงดูโคเนื้อโดยมีการเสริมอาหารข้น พร้อมกับให้อาหารแร่ธาตุ
ชั้นที่ 5 (สูงสุด)	เกษตรกรเลี้ยงดูโคในรูปแบบเลี้ยงโคขุน ให้อาหารหยาบ อาหารข้น อย่างน้อยวันละ 2 มื้อ พร้อมกับให้อาหารแร่ธาตุตามหลักวิชาการในการเลี้ยงโคขุน

ตาราง 4.92 บันไดความรู้ 5 ชั้น ด้านการป้องกันรักษาโรค

ชั้นที่	บันได 5 ชั้น
ชั้นที่ 1	เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สมุนไพรในการป้องกันรักษาโรคสัตว์
ชั้นที่ 2	เกษตรกรนำโคเนื้อมารับบริการให้วัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย โรคคอบวม โรคแท้งติดต่อ
ชั้นที่ 3	เกษตรกรนำโคเนื้อมารับบริการให้วัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย โรคคอบวม โรคแท้งติดต่อ ร้อยละ 90
ชั้นที่ 4	อบรม ด้านการป้องกันรักษาโรคสัตว์
ชั้นที่ 5 (สูงสุด)	กลุ่มมีอาสาปศุสัตว์ประจำกลุ่ม ในการดูแลป้องกันรักษาโรคสัตว์

ตาราง 4.93 บันไดความรู้ 5 ชั้น ด้านการตลาด

ชั้นที่	บันได 5 ชั้น
ชั้นที่ 1	เกษตรกรซื้อขายโคเนื้อภายในหมู่บ้าน โดยประเมินด้วยสายตา
ชั้นที่ 2	เกษตรกรซื้อขายโคเนื้อแก่พ่อค้ารวบรวมสัตว์เป็นคนกลาง โดยประเมินด้วยสายตา
ชั้นที่ 3	เกษตรกรซื้อขายโคเนื้อโดยนำโคเนื้อมาสู่ตลาดนัด ไม่ผ่านพ่อค้ารวบรวมสัตว์เป็นคนกลาง โดยประเมินด้วยสายตา
ชั้นที่ 4	เกษตรกรจัดให้ศักยภาพของการรวมกลุ่มซื้อขายโคเนื้อโดยนำโคเนื้อมาสู่ตลาดนัดโคขุน ไม่ผ่านพ่อค้ารวบรวมสัตว์เป็นคนกลาง โดยประเมินราคาตามน้ำหนัก
ชั้นที่ 5 (สูงสุด)	เกษตรกรซื้อขายโคเนื้อโดยนำโคเนื้อมาสู่ โรงฆ่าสัตว์ ประเมินราคาตามน้ำหนัก

การจัดการความรู้ โดยการนำเสนอข้อมูลบริบทการจัดตั้งกลุ่มของตนเอง และในด้านพันธุ์ ด้านการปรับปรุงพันธุ์ ด้านอาหารและการให้อาหาร ด้านการจัดการ (การเลี้ยงดู) ด้านการป้องกันรักษาโรค และด้านการตลาด โดยสมาชิกแต่ละกลุ่มร่วมกันนำเสนอข้อมูล โดยใช้แผนที่ความคิดของแต่ละกลุ่ม โดยมีอาจารย์และนักศึกษาสหศาสตราจารย์ และนักวิจัยร่วมกันเก็บประเด็นย่อยต่างๆ ในแต่ละด้าน แต่ละกลุ่มนำเสนอในประเด็นต่างๆ ที่สอดคล้องกับบันไดความรู้ 5 ชั้น และระดับขั้น สถานภาพปัจจุบัน และระดับขั้นในอนาคตที่กลุ่มมุ่งหวังจะพัฒนาในช่วง 1 ปีข้างหน้า

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาการพัฒนาการประกอบอาชีพเลี้ยงโคขุนของเกษตรกร ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยการใช้การจัดการความรู้ ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาวิจัย ดังหัวข้อต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. ขอบเขตของการวิจัย
3. ผลการวิจัย
4. อภิปรายผลวิจัย
5. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในจังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อพัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยวิธีการจัดการความรู้
3. เพื่อศึกษาการพัฒนาการของการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้ดัชนีชี้วัดในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อและการพัฒนาการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยการใช้การจัดการความรู้ ในพื้นที่อำเภอลำปลายมาศ อำเภอบ้านด่าน อำเภอบ้านกรวด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการปรับปรุงพันธุ์ ด้านอาหารและการให้อาหาร ด้านการจัดการ และด้านการตลาด

ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มเป้าหมาย

เกษตรกรสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ บ้านสี่เหลี่ยมเจริญ หมู่ที่ 10 ตำบลแสงพัน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 12 ราย เกษตรกรสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ บ้านโนนสว่าง หมู่ที่ 12 ตำบลด่านด่าน อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 24 ราย เกษตรกรสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ บ้านหนองตะเคียน หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 29 ราย และเกษตรกรสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านสองห้อง หมู่ที่ 1 ตำบลสองห้อง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 17 ราย รวมทั้งสิ้น 82 ราย เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการเลี้ยงโคเนื้อของกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อในจังหวัดบุรีรัมย์

จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ 4 กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 82 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 81.7 มีอายุเฉลี่ย 42-66 ปี ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 82.9 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ใช้แรงงานเฉลี่ย 3 คน ประกอบทำนาทำไร่เป็นอาชีพหลักและเป็นอาชีพหลักที่ทำรายได้สูงสุด เลี้ยงโคเป็นอาชีพรองอันดับหนึ่ง และรับจ้างเป็นอาชีพรองอันดับสอง สมาชิกกลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญมีรายได้สูงสุด เมื่อพิจารณาในภาพรวมทั้ง 4 กลุ่ม พบว่ามีรายได้ต่อเดือนต่อครัวเรือนเฉลี่ย 12,600 บาทหรือรายได้ต่อคนต่อปีเฉลี่ย 31,369.29 บาท มีรายได้จากการเลี้ยงโคเนื้อต่อปีเฉลี่ย 15,012.20 บาท มีพื้นที่ประกอบอาชีพทำการเกษตรของสมาชิกเฉลี่ย 18 ไร่ สมาชิกร้อยละ 97.6 มีความประสงค์จะเลี้ยงโค มีพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกหญ้าอาหารสัตว์เฉลี่ย 1.2561 ไร่ มีพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกหญ้าอาหารสัตว์น้อยรายเฉลี่ย ปลูกหญ้างินนี้สีม่วงมากที่สุด มีแหล่งน้ำ มีท่าเลเลี้ยงสัตว์ธรรมชาติ เลี้ยงโคครัวเรือนละ 5 ตัว โดยที่กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญมีโคลูกผสมชาโรเลส์มากที่สุดเฉลี่ยครัวเรือนละ 2 ตัว มี สมาชิกมีประสบการณ์เลี้ยงโคเนื้อเฉลี่ย 12 ปี เพิ่มจำนวนโคโดยการผสมเทียม สมาชิกของทุกกลุ่มให้ความสำคัญของการมีโรงเรือนเลี้ยงโคเนื้ออยู่ในระดับมากและมากที่สุด ส่วนใหญ่ร้อยละ 76.8 โดยสร้างโรงเรือนหรือคอกสำหรับเลี้ยงโคเนื้อในบริเวณบ้าน จัดทำรางหรือที่ให้ฟางและหญ้าในคอกโค แต่สมาชิกส่วนใหญ่ ร้อยละ 69.5 และ 62.2 ไม่จัดทำรางหรือที่ให้อาหารชั้นในคอก และไม่จัดทำรางหรือที่ให้อาหารแร่ธาตุในคอก ตามลำดับ สมาชิกทุกคนรู้จักการสังเกตสัตว์แม่โค จากการแจจแจงความถี่จัดอันดับจากมากไปหาน้อย มีอาการดังนี้ ร้องเสียงดังบ่อยๆ ขึ้นขี่ตัวอื่น มีอวัยวะเพศบวมแดง มีน้ำเมือกไหลออกมาจากช่องคลอด ไม่กินหญ้าไม่กินอาหาร กระวนกระวาย และวิ่งไล่ตัวอื่น ตามลำดับ สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่ ร้อยละ 56.2 ผสมพันธุ์โดยวิธีผสมเทียม คิดค่าบริการครั้งละ 150 ถึง 400 บาท รองลงมา ได้แก่ ผสมพันธุ์โดยวิธีใช้พ่อพันธุ์รับจ้าง คิดค่าบริการครั้งละ 300 ถึง 800 บาท เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 60 ไม่ปัญหาที่ประสบจากการได้ลูกที่เกิดจากการผสมเทียม ส่วนน้อยที่พบว่าลูกที่เกิดมาได้แต่ลูกเพศผู้และแม่โคคลอดลูกยาก ลูกโคส่วนใหญ่ร้อยละ 64 ที่ได้มีความแตกต่างจากเดิมโดยมีขนาดใหญ่กว่า มีสายเลือดชาโรเลส์ ปัญหาการผสมเทียมส่วนใหญ่ร้อยละ 72 มีปัญหาการผสมติดยาก ผสมซ้ำจำนวนเฉลี่ย 3 ครั้งจึงจะผสมติด สมาชิกส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ถั่วอาหารสัตว์แก่โคกิน พิจารณาเก็บเกี่ยวพืชอาหารสัตว์จากการดูความน่ากิน อายุเก็บเกี่ยวหญ้าอาหารสัตว์ อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 45-60 วัน ในรายที่ให้ถั่วอาหารสัตว์ อายุเก็บเกี่ยวหญ้าอาหารสัตว์ อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 60 วัน สมาชิกทุกคนทุกกลุ่มจะเก็บฟางข้าวไว้หลังเก็บเกี่ยวข้าวแล้วและปลูกหญ้าเอง สมาชิกทุกคนในกลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญมีการทำหญ้าแห้งโดยการตากหญ้าให้แห้งเก็บไว้ใช้เลี้ยงโค สมาชิกร้อยละ 69.5 ไม่ให้อาหารชั้นแก่โค สำหรับสมาชิกที่ให้อาหารชั้นจะซื้ออาหารโคเนื้อสำเร็จรูปมาให้

กินและซื้อวัตถุดิบอาหารสัตว์มาผสมกับอาหารสำเร็จรูปที่ซื้อมาให้กิน แหล่งน้ำของโคส่วนใหญ่ร้อยละ 67.1 ได้จากแหล่งน้ำธรรมชาติ สมาชิกร้อยละ 62.2 ไม่ให้อาหารแร่ธาตุแก่โค เวลาให้อาหารเช้าแก่โคอยู่ในช่วง 7.00-8.00 น. เวลาให้อาหารบ่ายแก่โคอยู่ในช่วง 13.00-14.00 น. และเวลาให้อาหารเย็นแก่โคอยู่ในช่วง 17.00-18.00 น. สมาชิกให้ฟางข้าวแก่โคกิน อยู่ในช่วง 2-6 กิโลกรัมต่อตัว ให้พืชอาหารสัตว์สดแก่โคกิน อยู่ในช่วง 10-30 กิโลกรัมต่อตัว ให้อาหารข้นแก่โคกิน อยู่ในช่วง 1-3 กิโลกรัมต่อตัว สมาชิกให้อาหารฟางข้าวแก่โค ในช่วงเวลา 07.00-08.00 น. ให้พืชอาหารสัตว์สดแก่โคในเวลาเช้า (08.00 น.) เวลาบ่าย (13.00 น.) และเวลาเย็น (17.00 น.) ให้อาหารข้นแก่โคในเวลาเย็น (17.00-18.00 น.) และมีสมาชิกบางส่วนให้ในเวลาเช้า (07.00 น.) ในด้านการป้องกันโรค-พยาธิโค สมาชิกร้อยละ 41.7 ได้ให้ยาถ่ายพยาธิรองลงมา ได้แก่ การป้องกันโรค-พยาธิ และการพ่นยาฆ่าเห็บ คิดเป็นร้อยละ 37.4 และ 20.9 ตามลำดับ สมาชิกให้วัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย ให้ยาถ่ายพยาธิไอเวอร์เม็กเอฟ และพ่นยาเห็บด้วยยาอาซูนโทล ใช้สมุนไพรบางชนิด เช่น สมุนไพรรักษาแผล กีบ-เท้าเป็นแผล สมุนไพรถ่ายพยาธิ สมุนไพรรักษาท้องอืด เป็นต้น และฉีดวิตามิน บี 12 วิตามิน ADE3 ยาควายตราพระราม แร่ธาตุซีลีเนียม และแคลเซียมกลูโคเนต (Calcium gluconate) และยาบำรุงหรือยาเพิ่มประสิทธิภาพสมบูรณ์พันธุ์

เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 87.8 เห็นว่าจำหน่ายโคง่าย ส่วนใหญ่ร้อยละ 75.6 ตีราคาโคเนื้อด้วยสายตาได้ โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 51.3 ตีราคาจากการดูรูปร่างทั่วไป ราคาโคทุกสายพันธุ์เพศผู้จะสูงกว่าเพศเมีย ยกตัวอย่างเช่น ราคาโคพื้นเมืองเพศผู้อายุ 1 ปี อยู่ในช่วง 5,000-9,000 บาท ราคาโคพื้นเมืองเพศเมีย อยู่ในช่วง 4,000-8,000 บาท ราคาโคลูกผสมชาโรเลส์จะสูงกว่าโคลูกผสมบราห์มันและโคพื้นเมืองเมื่ออายุมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ราคาโคลูกผสมชาโรเลส์เพศผู้อายุมากกว่า 2 ปี อยู่ในช่วง 30,000-35,000 บาท ราคาโคลูกผสมบราห์มันเพศผู้อายุมากกว่า 2 ปี อยู่ในช่วง 16,000-25,000 บาท ราคาโคพื้นเมืองเพศผู้อายุมากกว่า 2 ปี อยู่ในช่วง 9,000-15,000 บาท สมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 64.6 จำหน่ายให้กับนายหน้าที่มาติดต่อซื้อถึงบ้าน

ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากการสอบถามสมาชิก เพื่อศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคทั้ง 4 กลุ่ม สมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 74.4 เคยเข้ารับการอบรมเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวนแตกต่างกัน 1-5 ครั้ง โดยหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สำนักงานเกษตรจังหวัด มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เป็นต้น สำหรับสมาชิกที่ไม่เคยเข้ารับการอบรม ทุกคนมีความคิดเห็นว่าการอบรมแต่ไม่มีโอกาสที่จะเข้ารับการอบรม สมาชิกร้อยละ 48.8 มีความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตพอเพียงมาก สมาชิกร้อยละ 8.5 มีความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตพอเพียงมากที่สุด เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า สมาชิกกลุ่มบ้านสองห้อง มีความเข้าใจระดับปานกลาง ส่วนสมาชิกกลุ่มอื่นๆ มีความเข้าใจในระดับมาก สมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 97.6 ได้ดำเนินชีวิตพอเพียงแล้ว โดยเฉพาะสมาชิกกลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญและสมาชิกบ้านหนองตะเคียนทุกคน

โดยได้ดำเนินชีวิตพอเพียงมาแล้ว 1-10 ปี ความเปลี่ยนแปลงในชีวิตเมื่อดำเนินชีวิตพอเพียงในทิศทางที่ดีขึ้นของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ สมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 56.7 มีความเปลี่ยนแปลงระดับมากขึ้นไป สมาชิกมีความเข้าใจในประเด็นต่างๆ ของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีเกณฑ์ในการเลือกมากกว่าร้อยละ 50 ดังนี้

- ต้องอดออม ประหยัด
 - ทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว
 - ต้องไม่ยุ่งอบายมุข
 - วางแผน ต้องไม่ก่อหนี้
 - ครัวเรือนมีรายรับสมดุลกับรายจ่าย
 - สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อวางแผนดำเนินชีวิต
 - ต้องไม่ละโมภ โลกมาก
 - ครอบครัวไม่ขัดแย้ง ทะเลาะวิวาท
 - ต้องใช้สิ่งที่มีอยู่ให้คุ้มค่า
 - ต้องสนับสนุน ช่วยเหลือชุมชน
 - ต้องให้สมาชิกทุกคนในครอบครัวมีความสุข
 - มีการปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกันในครอบครัว
 - มีกิจกรรมเสริมนอกเหนือจากอาชีพหลักที่ทำอยู่ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้และลดความเสี่ยง
 - มีการรวมกลุ่มสมาชิก กลุ่มผู้เลี้ยงโค
 - ช่วยกันดูแล อนุรักษ์ สภาพแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม
 - เข้าร่วมประชุมที่มีการร้องขอทุกครั้ง
 - หาอาชีพเสริม ลดความเสี่ยงแก่ครอบครัว
 - ช่วยกันพัฒนาชุมชนให้สะอาด สวยงาม ร่มรื่น
 - มีความใฝ่รู้ และนำความรู้มาปฏิบัติงานเลี้ยงโค เช่น ฝึกอบรม ศึกษาดูงาน
 - มีการเผยแพร่ความรู้การเลี้ยงโคให้กับบุคคลอื่น
 - ดำรงชีวิตด้วยความอดทน ขยันไม่ย่อท้อ
 - ใช้หลักธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตดำรงชีวิต
 - สมาชิกในครัวเรือนมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือกิจกรรมเรียนรู้ด้วยกัน
 - มีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกของครัวเรือนหรือบุคคลทั่วไป
- อย่างไรก็ตามมีบางประเด็นที่สมาชิกเห็นว่าไม่เกี่ยวกับหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากนัก

เนื่องจากมีเกณฑ์ในการเลือกน้อยกว่าร้อยละ 50

- ไม่เลียนแบบฟุ่มเฟือยมาจากครอบครัวอื่น
- ทำประกันชีวิต ประกันสังคม ประกันทรัพย์สิน
- ไม่ทำงานหนักมากเกินไป
- ร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ เช่น ปลูกป่า ปลูกต้นไม้ เก็บขยะ
- บริจาคทรัพย์สินหรือสิ่งของช่วยเหลือส่วนรวมเสมอ

- บริจาคร่างกายช่วยเหลือส่วนรวมเสมอ
 - เป็นอาสาสมัครประเภทต่างๆ ในหมู่บ้าน
 - ครัวเรือนมีการเรียนรู้และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต
 - มีการส่งเสริมขยายผลให้บุคคลอื่นๆ เช่น เพื่อนร่วมงาน บุคคลที่รู้จัก บุคคลทั่วไป
- อย่างไรก็ตาม สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ มีความเข้าใจในประเด็นต่างๆ ของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านประเด็นครัวเรือนมีการเรียนรู้และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต และมีการส่งเสริมขยายผลให้บุคคลอื่นๆ เช่น เพื่อนร่วมงาน บุคคลที่รู้จัก บุคคลทั่วไป

2. การพัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยวิธีการจัดการความรู้

การจัดการความรู้ โดยการนำเสนอข้อมูลบริบทการจัดตั้งกลุ่มของตนเอง และในด้านพันธู์ ด้านการปรับปรุงพันธู์ ด้านอาหารและการให้อาหาร ด้านการจัดการ ด้านการป้องกันรักษาโรค และด้านการตลาด โดยสมาชิกแต่ละกลุ่มร่วมกันนำเสนอข้อมูล โดยใช้แผนที่ความคิดของแต่ละกลุ่ม นำเสนอในประเด็นต่างๆ ที่สอดคล้องกับบันไดความรู้ 5 ชั้น ดังนี้

บันไดความรู้ด้านพันธู์โค

บันไดความรู้ด้านพันธู์โค มี 5 ชั้น ประกอบด้วย

ชั้นที่ 1 จัดหาแม่โคพื้นเมืองที่มีโครงร่างดี

ชั้นที่ 2 เพิ่มจำนวนแม่โคลูกผสมบราห์มัน-พื้นเมือง/ลูกผสมอินดูบราซิล-พื้นเมืองที่มีโครงร่างดี

ชั้นที่ 3 เพิ่มจำนวนแม่โคลูกผสมชาโรเลส์-บราห์มัน-พื้นเมืองที่มีโครงร่างดี

ชั้นที่ 4 เพิ่มจำนวนแม่โคลูกผสมชาโรเลส์สายเลือด 50 เปอร์เซนต์ (กำแพงแสน 1; D1)

ชั้นที่ 5 เพิ่มจำนวนแม่โคลูกผสมชาโรเลส์สายเลือด 50 เปอร์เซนต์ (กำแพงแสน 2; D2)

บันไดความรู้ด้านการปรับปรุงพันธู์

บันไดความรู้ด้านการปรับปรุงพันธู์ มี 5 ชั้น ประกอบด้วย

ชั้นที่ 1 คัดเลือกแม่โคพื้นเมืองที่มีโครงร่างดี

ชั้นที่ 2 ผสมธรรมชาติ/ผสมเทียมแม่โคพื้นเมืองโครงร่างดี โดยใช้น้ำเชื้อพ่อพันธุ์อเมริกันบราห์มัน

ชั้นที่ 3 อบรม/ดูงาน ด้านพันธู์โคขุน อาทิ โคกำแพงแสน

ชั้นที่ 4 ผสมเทียมแม่โคลูกผสมบราห์มัน-พื้นเมืองโดยใช้น้ำเชื้อพ่อพันธุ์กำแพงแสน

ชั้นที่ 5 ผสมเทียมโคลูกผสมชาโรเลส์-บราห์มัน-พื้นเมือง โดยใช้น้ำเชื้อพ่อพันธุ์กำแพงแสนหรือ ตาก (สร้างโคพันธุ์กำแพงแสน D 1-2)

บันไดความรู้ด้านการอาหาร

บันไดความรู้ด้านอาหาร มี 5 ชั้น ประกอบด้วย

- ขั้นที่ 1 เกษตรกรใช้ฟางข้าวและเก็บฟางข้าวเพื่อเป็นอาหารโค
- ขั้นที่ 2 เกษตรกรปลูกหญ้าอาหารสัตว์ อาทิ หญ้ากินนี หญ้ารูซี หญ้าขน
- ขั้นที่ 3 อบรม/ดูงาน ด้านการเก็บรักษาอาหารหยาบ การประกอบสูตรชั้น อาหารแร่ธาตุ
- ขั้นที่ 4 เกษตรกรทำหญ้าแห้ง หญ้าหมัก
- ขั้นที่ 5 เกษตรกรทำหญ้าแห้ง หญ้าหมัก ทำสูตรอาหารชั้น อาหารแร่ธาตุ

บันไดความรู้ด้านการจัดการ

บันไดความรู้ด้านการจัดการ มี 5 ชั้น ประกอบด้วย

- ขั้นที่ 1 เกษตรกรมีโรงเรือนหรือคอกเลี้ยงโคที่มั่นคง แข็งแรง ในพื้นที่ของตนเอง
- ขั้นที่ 2 เกษตรกรมีรางอาหาร รางน้ำสำหรับโค ให้อาหารหยาบอย่างเพียงพอ
- ขั้นที่ 3 อบรม/ดูงาน ด้านการเลี้ยงดูโคเนื้อ
- ขั้นที่ 4 เกษตรกรเลี้ยงดูโคเนื้อโดยมีการเสริมอาหารชั้น พร้อมกับให้อาหารแร่ธาตุ
- ขั้นที่ 5 เกษตรกรเลี้ยงดูโคในรูปแบบเลี้ยงโคขุน ให้อาหารหยาบ อาหารชั้น อย่างน้อยวันละ 2 มื้อ พร้อมกับให้อาหารแร่ธาตุตามหลักวิชาการในการเลี้ยงโคขุน

บันไดความรู้ด้านการป้องกันรักษาโรค

บันไดความรู้ด้านการป้องกันรักษาโรค มี 5 ชั้น ประกอบด้วย

- ขั้นที่ 1 เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สมุนไพรในการป้องกันรักษาโรคสัตว์
- ขั้นที่ 2 เกษตรกรนำโคเนื้อมารับบริการให้วัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย โรคคอบวม โรคแท้งติดต่อ
- ขั้นที่ 3 เกษตรกรนำโคเนื้อมารับบริการให้วัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย โรคคอบวม โรคแท้งติดต่อ ร้อยละ 90
- ขั้นที่ 4 อบรม ด้านการป้องกันรักษาโรคสัตว์
- ขั้นที่ 5 กลุ่มมีอาสาปศุสัตว์ประจำกลุ่ม ในการดูแลป้องกันรักษาโรคสัตว์

บันไดความรู้ด้านการตลาด

บันไดความรู้ด้านการตลาด มี 5 ชั้น ประกอบด้วย

- ขั้นที่ 1 เกษตรกรซื้อขายโคเนื้อภายในหมู่บ้าน โดยประเมินด้วยสายตา
- ขั้นที่ 2 เกษตรกรซื้อขายโคเนื้อแก่พ่อค้ารวบรวมสัตว์เป็นคนกลาง โดยประเมินด้วยสายตา
- ขั้นที่ 3 เกษตรกรซื้อขายโคเนื้อโดยนำโคเนื้อมาสู่ตลาดนัด ไม่ผ่านพ่อค้ารวบรวมสัตว์เป็นคนกลาง โดยประเมินด้วยสายตา
- ขั้นที่ 4 เกษตรกรจัดให้ศักยภาพของการรวมกลุ่มซื้อขายโคเนื้อโดยนำโคเนื้อมาสู่ตลาดนัดโคขุน ไม่ผ่านพ่อค้ารวบรวมสัตว์เป็นคนกลาง โดยประเมินราคาตามน้ำหนัก
- ขั้นที่ 5 เกษตรกรซื้อขายโคเนื้อโดยนำโคเนื้อมาสู่ โรงฆ่าสัตว์ ประเมินราคาตามน้ำหนัก

บันไดความรู้ 5 ชั้นเฉพาะด้านการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ ด้านอาหาร ด้านการจัดการ และด้านการตลาด เท่านั้น ที่สมาชิกทั้ง 4 กลุ่มพิจารณาและระบุระดับขั้นสถานภาพปัจจุบัน และระดับขั้นในอนาคตที่กลุ่มมุ่งหวังจะพัฒนาในช่วง 1 ปีข้างหน้า

ผลการระบุระดับขั้นสภาพปัจจุบัน สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านหนองตะเคียนและบ้านสองห้อง มีระดับด้านการปรับปรุงพันธุ์ต่างๆ อยู่ในชั้น 3 ส่วนกลุ่มอื่นๆ อยู่ในชั้น 2 ส่วนด้านอาหาร ด้านการจัดการ และด้านการตลาด ทุกกลุ่มอยู่ในชั้น 2

ผลการระบุระดับมุ่งหวังในอนาคต ในด้านการปรับปรุงพันธุ์ ด้านอาหารและด้านการจัดการ ทุกกลุ่มระบุอยู่ในชั้น 4 ส่วนด้านการตลาด ทุกกลุ่มอยู่ในชั้น 3

สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อทั้ง 4 กลุ่มต่างได้ร่วมกันนำเสนอปัญหาและอุปสรรค ความต้องการ ทำให้สามารถนำข้อมูลปัญหา-อุปสรรคและความต้องการของกลุ่มต่างๆ มากำหนดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้กลุ่มได้เรียนรู้และพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อให้บรรลุระดับขั้นที่มุ่งหวัง กิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินการภายใต้โครงการวิจัย ดังนี้

- 1) โครงการบริการความรู้แก่ชุมชน หลักสูตร “การเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง”
- 2) โครงการสนับสนุนน้ำเชื้อโคพันธุ์ชาโรเลส์ เมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์
- 3) โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตร “การทำฟางปรุงแต่ง การทำหญ้าแห้ง การทำหญ้าหมัก”
- 4) โครงการบริการวิชาการแก่ชุมชน หลักสูตร “การผสมเทียมโคและการแก้ปัญหา”

โครงการบริการความรู้แก่ชุมชน หลักสูตร “การเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง”

โครงการวิจัย ได้ดำเนินการอบรมให้ความรู้ ในวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2553 แก่สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อทั้ง 4 กลุ่ม จำนวน 30 คน ในเรื่องต่างๆ ได้แก่ หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการใช้ชีวิตพอเพียง การเลี้ยงโคเนื้อขุน โคขุน เพื่อให้สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคได้เข้าใจแนวทางในการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

โครงการสนับสนุนน้ำเชื้อโคพันธุ์ชาโรเลส์ เมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์

โครงการวิจัยได้สนับสนุนสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโค โดยสนับสนุนน้ำเชื้อโคพันธุ์ชาโรเลส์แช่แข็ง จำนวน 250 โด๊ส เมล็ดพันธุ์หญ้ากินนีสีม่วง หญ้ารูซี และถั่วเฮมิสโตโล แก่สมาชิกผู้เลี้ยงโคเนื้อ อย่างละ 0.5 กิโลกรัมต่อสมาชิกหนึ่งราย เพื่อนำไปปลูกและขยายพันธุ์ในพื้นที่ของตนอย่างน้อยรายละ 2 งาน โดยมีการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูก การเก็บเกี่ยวและการดูแลรักษา

โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตร “การทำฟางปรุงแต่ง การทำหญ้าแห้ง การทำหญ้าหมัก”

โครงการวิจัยได้ดำเนินกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตร “การทำฟางปรุงแต่ง การทำหญ้าแห้ง การทำหญ้าหมัก” แก่สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคทั้ง 4 กลุ่ม เพื่อให้มีความรู้ในการปรับปรุงอาหารหยาบให้ดีขึ้น และเก็บรักษาไว้ได้นาน

โครงการบริการวิชาการแก่ชุมชน หลักสูตร “การผสมเทียมโคและการแก้ปัญหา”

โครงการวิจัย ได้จัดโครงการบริการวิชาการ หลักสูตร “การผสมเทียมโคและการแก้ปัญหา” ในวันที่ 23 กรกฎาคม 2554 แก่สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคทั้ง 4 กลุ่ม ร่วมด้วยนักศึกษาสาขาวิชาสัตวศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 จำนวน 20 คน รวม 51 คน เพื่อให้สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อได้เข้าใจในเทคนิควิธีการผสมเทียม ปัญหาที่เกิดจากการผสมเทียม และปัญหาอื่นๆ ที่เกษตรกรประสบ พร้อมทั้งมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ที่เข้ามาร่วมกิจกรรมด้วย

3. การศึกษาการพัฒนาการของการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้ดัชนีชี้วัดในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

การใช้เทคนิคการจัดการความรู้ การสนับสนุนน้ำเชื้อและเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ การบริการความรู้ และการติดตามการพัฒนาการของการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในช่วงเวลาที่ผ่านมาไป 1 ปี (ตุลาคม 2553-ตุลาคม 2554) จากการติดตามผลและการสัมภาษณ์ พบว่า กลุ่มผู้เลี้ยงโคทั้ง 4 กลุ่ม มีผลลัพธ์ของบันไดความรู้ 5 ชั้น ดังนี้

กลุ่มโคเนื้อบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ บรรลุขั้นความมุ่งหวังทุกด้าน ประกอบด้วย ด้านการปรับปรุงพันธุ์ ด้านอาหาร ด้านการจัดการและด้านการตลาดกลุ่มโคเนื้อบ้านโนนสว่าง อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ บรรลุขั้นความมุ่งหวัง 2 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการปรับปรุงพันธุ์ ด้านอาหาร กลุ่มโคเนื้อบ้านหนองตะเคียน อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ บรรลุขั้นความมุ่งหวัง 1 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการปรับปรุงพันธุ์ ด้านอาหาร กลุ่มโคเนื้อบ้านสองห้อง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ไม่บรรลุขั้นความมุ่งหวังทุกด้าน

กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญสามารถพัฒนาบรรลุดระดับที่มุ่งหวัง โดยกลุ่มได้พัฒนาการดำเนินการของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง และได้รับการยอมรับจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด และได้รับการคัดเลือกเป็นต้นแบบกลุ่มอาชีพการเลี้ยงโคขุนขนาดเล็ก โดยกลุ่มได้พัฒนาทั้งด้านการปรับปรุงพันธุ์ ด้านอาหาร ด้านการจัดการ และการตลาดอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะด้านการตลาดได้เชื่อมโยงเครือข่ายผู้ผลิตโคขุนเพื่อเชื่อมโยงด้านการตลาดในการผลิตโคต้นน้ำและกลางน้ำในอนาคต นับเป็นองค์ความรู้ที่ทักษะปฏิบัติที่ดี (Best practice) ในการเป็นกลุ่มต้นแบบที่ดี ส่วนกลุ่มบ้านโนนสว่างได้พัฒนาบรรลุดด้านการปรับปรุงพันธุ์ และด้านอาหาร ส่วนด้านการจัดการและด้านการตลาด เนื่องจากกลุ่มมุ่งหวังผลิตโคลูกผสมชาโรเลส์ขนาดไม่เกิน 150-300 กิโลกรัม เพื่อจำหน่าย จึงไม่มีแรงจูงใจในการเลี้ยงโคขุนและหาตลาดโคขุน กลุ่มบ้านหนองตะเคียน เป็นกลุ่มที่มีฐานการจัดการกลุ่มที่ดี แต่เนื่องจากยังมีความเชื่อปฏิเสธการผสมเทียม ด้วยเหตุผลที่ว่าน้ำเชื้อแพง ค่าผสมแพง และนิยมการผสมโดยพ่อพันธุ์ ผลผลิตลูกโคที่เกิดใหม่จึงเป็นโคพื้นเมืองหรือลูกผสมโคบราห์มัน สมาชิกบอกว่าเนื่องจากแม่พันธุ์มีขนาดเล็กถ้าผสมเทียมใช้น้ำเชื้อโคพันธุ์ชาโรเลส์จะมีปัญหาการคลอดยาก ประกอบกับสมาชิกกลุ่มมีทิศทางเปลี่ยนอาชีพหลักจากการทำนาไปสู่การทำสวนยางพารา ส่วนกลุ่มบ้านสองห้องไม่สามารถบรรลุดระดับมุ่งหวังทั้ง 4 ด้าน ทั้งนี้เพราะก่อนเข้าโครงการวิจัย สมาชิกกลุ่มได้กู้เงินธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์มาประกอบอาชีพการเลี้ยงโคขุน ภายใต้โครงการของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) และการรับรองทางการตลาดของบริษัท 505 โภคภัณฑ์ จำกัด เมื่อดำเนินการเลี้ยงโคขุนแล้วไม่ประสบความสำเร็จ มีหนี้สิน การดำเนินการ

ประกอบอาชีพการเลี้ยงโคขุนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะต้องดำเนินอย่างค่อยเป็นค่อยไปได้ ผลตอบแทนล่าช้าในการชำระหนี้สิน จึงหันไปสนใจเลี้ยงสัตว์อื่นที่ให้ผลตอบแทนเร็วกว่า เพื่อลดหนี้สิน เช่น การเลี้ยงสุกร การเลี้ยงเป็ด เป็นต้น

ผลลัพธ์และตัวชี้วัดของการพัฒนาโครงการ

จากการศึกษาวิจัยพบว่าผลลัพธ์และตัวชี้วัดของการพัฒนาโครงการด้านได้ข้อมูลบริบทสภาพการเลี้ยงโคเนื้อขุน ด้านการปรับปรุงพันธุ์, ด้านอาหาร, ด้านการจัดการ และด้านการตลาด ซึ่งแสดงผลส่วนใหญ่ในเชิงปริมาณ ทั้ง 4 กลุ่ม ส่วนองค์ความรู้ที่เป็นทักษะปฏิบัติที่ดีของการพัฒนาการเลี้ยงโคขุน ด้านการปรับปรุงพันธุ์, ด้านอาหาร, ด้านการจัดการ และด้านการตลาด ซึ่งแสดงผลในเชิงคุณภาพพบว่ากลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญได้รับองค์ความรู้ที่เป็นทักษะปฏิบัติที่ดีของการพัฒนาการเลี้ยงโคขุนครบทุกด้าน ส่วนกลุ่มบ้านสองห้องไม่มีทักษะปฏิบัติที่ดี

ผลลัพธ์และตัวชี้วัดของการพัฒนาด้านการปรับปรุงพันธุ์

จำนวนโคเมียของสมาชิกที่เข้าสู่โครงการวิจัยทั้งสิ้น 238 ตัว จำนวนโคเมียที่ได้รับการผสมเทียมด้วยน้ำเชื้อโคบราห์มันและชาโรเลส์ จำนวน 105 ตัว และจำนวนลูกผสมบราห์มันและลูกผสมชาโรเลส์ที่เกิด จำนวน 98 ตัว ซึ่งมากกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้

ผลลัพธ์และตัวชี้วัดของการพัฒนาด้านอาหาร

กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อทุกกลุ่มมีพื้นที่แปลงหญ้าไม่น้อยกว่า 2 งาน ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ส่วนการเก็บถนอมพืชอาหารสัตว์ทุกกลุ่มเก็บฟางข้าวไว้ให้โคกิน แต่การทำหญ้าหมัก ฟางปรุงแต่ง กลุ่มบ้านสองห้องดำเนินการไม่เด่นชัด

ผลลัพธ์และตัวชี้วัดของการพัฒนาด้านการจัดการ

แม่พันธุ์โคของทุกกลุ่มอยู่ในเกณฑ์คะแนนรูปร่าง (Body condition score, BCS) เท่ากับ 2.5-3.0 โดยให้คะแนนสภาพของร่างกายโคเนื้อแบบ 5 คะแนน (จรัส สว่างทัพ, 2550) ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ การพัฒนาสภาพโรงเรือนพบว่ากลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญที่มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นรูปธรรมโดยมีที่ให้น้ำและอาหารภายในคอก สภาพคอกมีรั้วรอบขอบชิด พื้นคอกไม่สกปรก หมักหมม และชื้นแฉะ กลุ่มบ้านโนนสว่างมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงเป็นบางราย ซึ่งในภาพรวมไม่เด่นชัด กลุ่มบ้านหนองตะเคียนและกลุ่มบ้านสองห้องยังคงสภาพเดิมๆ ไม่พัฒนาเปลี่ยนแปลง ในด้านการให้วัคซีน ถ่ายพยาธิ

ผลลัพธ์และตัวชี้วัดของการพัฒนาด้านการตลาด

จากข้อมูลของกลุ่มต่างๆ พบว่า ลูกโคผลผลิตของโครงการวิจัยยังมีอายุน้อย ไม่ถึงเกณฑ์ส่งตลาด จึงมีข้อมูลจำนวนโคเข้าสู่ตลาดน้อย

การอภิปรายผล

1. สภาพการเลี้ยงโคเนื้อของกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อในจังหวัดบุรีรัมย์

จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ 4 กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 82 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 81.7 มีอายุเฉลี่ย 42-66 ปี ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 82.9 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ใช้แรงงานเฉลี่ย 3 คน ซึ่งสอดคล้องกับสมเกียรติ ตูจันทา (2545) กล่าวถึงสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรจังหวัดหนองคาย พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 5 คน ใช้แรงงานในครอบครัวเฉลี่ย 2 คน สมาชิกประกอบทำนาทำไร่เป็นอาชีพหลักและเป็นอาชีพหลักที่ทำรายได้สูงสุด เลี้ยงโคเป็นอาชีพรองอันดับหนึ่งและรับจ้างเป็นอาชีพรองอันดับสอง สมาชิกกลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญมีรายได้สูงสุด เมื่อพิจารณาในภาพรวมทั้ง 4 กลุ่ม พบว่ามีรายได้ต่อเดือนต่อครัวเรือนเฉลี่ย 12,600 บาทหรือมีรายได้ต่อคนต่อปีเฉลี่ย 31,369.29 บาท มีรายได้จากการเลี้ยงโคเนื้อต่อปีเฉลี่ย 15,012.20 บาท สอดคล้องกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2554) รายงานว่าประชากรจังหวัดบุรีรัมย์มีรายได้ต่อเดือนต่อครัวเรือน ปี พ.ศ. 2552 เฉลี่ยเท่ากับ 13,734 บาท มีพื้นที่ประกอบอาชีพทำการเกษตรของสมาชิกเฉลี่ย 18 ไร่ สอดคล้องกับฉัตรฐิติ มณีรัตน์ (2548) ที่ทำการศึกษากลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อจังหวัดปราจีนบุรี มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4-5 คน มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 16.89 ไร่ ซึ่งแม้ว่าจะอยู่ต่างภูมิภาคแต่ข้อมูลที่ได้มีความใกล้เคียงกัน

สมาชิกร้อยละ 97.6 มีความประสงค์จะเลี้ยงโค มีพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกหญ้าอาหารสัตว์เฉลี่ย 1.2561 ไร่ มีพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกถั่วอาหารสัตว์น้อยรายเฉลี่ย ปลูกหญ้ากินนีสีม่วงมากที่สุด สอดคล้องกับชกร เดชะคำภูและคณะ (2552, 31) ศึกษาวิถีการเลี้ยงโคพื้นเมืองแบบดั้งเดิม ในเขต 5 อำเภอของจังหวัดนครพนม พบว่าผู้เลี้ยงโคจะปลูกหญ้าเลี้ยงโค คือ หญ้ากินนี หญ้ารูชี และถั่วฮามาต้า เป็นต้น มีแหล่งน้ำ มีทำเลเลี้ยงสัตว์ธรรมชาติ เลี้ยงโคครัวเรือนละ 5 ตัว โดยที่กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญมีโคลูกผสมชาโรเลส์มากที่สุดเฉลี่ยครัวเรือนละ 2 ตัว มี สมาชิกมีประสบการณ์เลี้ยงโคเนื้อเฉลี่ย 12 ปี เพิ่มจำนวนโคโดยการผสมเทียม สมาชิกของทุกกลุ่มให้ความสำคัญของการมีโรงเรือนเลี้ยงโคเนื้ออยู่ในระดับมากและมากที่สุด ส่วนใหญ่ร้อยละ 76.8 โดยสร้างโรงเรือนหรือคอกสำหรับเลี้ยงโคเนื้อในบริเวณบ้าน จัดทำรางหรือที่ให้ฟางและหญ้าในคอกโค แต่สมาชิกส่วนใหญ่ ร้อยละ 69.5 และ 62.2 ไม่จัดทำรางหรือที่ให้อาหารชั้นในคอก และไม่จัดทำรางหรือที่ให้อาหารแร่ธาตุในคอก ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับสมเกียรติ ตูจันทา (2545) ซึ่งกล่าวถึงเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อของจังหวัดหนองคาย ซึ่งเลี้ยงโคโดยการปล่อยโคแทะเล็มในพื้นที่ส่วนตัวและเกี่ยวหญ้าหาฟางข้าวมาให้กิน

สมาชิกทุกคนรู้จักการสังเกตสัตว์แม่โค จากการแจจแจงความถี่จัดอันดับจากมากไปหาน้อย มีอาการดังนี้ ร้องเสียงดังบ่อยๆ ขึ้นขี่ตัวอื่น มีอวัยวะเพศบวมแดง มีน้ำเมือกไหลออกมาจากช่องคลอด ไม่กินหญ้าไม่กินอาหาร กระวนกระวาย และวิ่งไล่ตัวอื่น ตามลำดับ สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่ ร้อยละ 56.2 ผสมพันธุ์โดยวิธีผสมเทียม คิดค่าบริการครั้งละ 150-400 บาท รองลงมา ได้แก่ ผสมพันธุ์โดยวิธีใช้พ่อพันธุ์รับจ้าง คิดค่าบริการครั้งละ 300-800 บาท เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 60 ไม่ปัญหาที่ประสบจากการได้ลูกที่เกิดจากการผสมเทียม ส่วนน้อยที่พบว่าลูกที่เกิดมาได้แต่ลูกเพศผู้และแม่โคคลอด

ลูกยาก ลูกโคส่วนใหญ่ร้อยละ 64 ที่ได้มีความแตกต่างจากเดิมโดยมีขนาดใหญ่กว่า มีสายเลือดซาโรเลส ปัญหาการผสมเทียมส่วนใหญ่ร้อยละ 72 มีปัญหาการผสมติดยาก ผสมซ้ำจำนวนเฉลี่ย 3 ครั้งจึงจะผสมติด สอดคล้องกับทินกฤต จันทภาโส (2545) ศึกษาการเลี้ยงโคเนื้อในเขตอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง พบว่าเกษตรกรร้อยละ 94.87 เลี้ยงโคลูกผสมซาโรเลส-พื้นเมือง ซึ่งมีรูปร่างสวยงาม และมีขนาดใหญ่กว่าโคพื้นเมือง สมาชิกส่วนใหญ่ไม่ได้ให้อาหารสัตว์แก่โคกิน พิจารณาเก็บเกี่ยวพืชอาหารสัตว์จากการดูความน่ากิน อายุเก็บเกี่ยวหญ้าอาหารสัตว์ อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 45-60 วัน ในรายที่ให้หญ้าอาหารสัตว์อายุเก็บเกี่ยวหญ้าอาหารสัตว์ อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 60 วัน สมาชิกทุกคนทุกกลุ่มจะเก็บฟางข้าวไว้หลังเก็บเกี่ยวข้าวแล้วและปลูกหญ้าเอง สมาชิกทุกคนในกลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญมีการทำหญ้าแห้งโดยการตากหญ้าให้แห้งเก็บไว้ใช้เลี้ยงโค สมาชิกร้อยละ 69.5 ไม่ให้อาหารข้นแก่โค สำหรับสมาชิกที่ให้อาหารข้นจะซื้ออาหารโคเนื้อสำเร็จรูปมาให้กินและซื้อวัตถุดิบอาหารสัตว์มาผสมกับอาหารสำเร็จรูปที่ซื้อมาให้กิน สอดคล้องกับกองวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร (2532) ศึกษาการเลี้ยงโคเนื้อแบบดั้งเดิม เกษตรกรเลี้ยงโคโดยให้ฟางข้าวและหญ้าธรรมชาติ ไม่มีการให้อาหารข้น แต่ในปัจจุบันผู้เลี้ยงโคบางรายเลี้ยงโคโดยให้อาหารข้นแล้ว สำหรับแหล่งน้ำของโคส่วนใหญ่ร้อยละ 67.1 ได้จากแหล่งน้ำธรรมชาติ สมาชิกร้อยละ 62.2 ไม่ให้อาหารแร่ธาตุแก่โค เวลาให้อาหารเช้าแก่โคอยู่ในช่วง 7.00-8.00 น. เวลาให้อาหารบ่ายแก่โคอยู่ในช่วง 13.00-14.00 น. และเวลาให้อาหารเย็นแก่โคอยู่ในช่วง 17.00-18.00 น. สมาชิกให้ฟางข้าวแก่โคกินอยู่ในช่วง 2-6 กิโลกรัมต่อตัว ให้พืชอาหารสัตว์สดแก่โคกิน อยู่ในช่วง 10-30 กิโลกรัมต่อตัว ให้อาหารข้นแก่โคกิน อยู่ในช่วง 1-3 กิโลกรัมต่อตัว สมาชิกให้อาหารฟางข้าวแก่โค ในช่วงเวลา 07.00-08.00 น. ให้พืชอาหารสัตว์สดแก่โคในเวลาเช้า (08.00 น.) เวลาบ่าย (13.00 น.) และเวลาเย็น (17.00 น.) ให้อาหารข้นแก่โคในเวลาเย็น (17.00-18.00 น.) และมีสมาชิกบางส่วนให้ในเวลาเช้า (07.00 น.) ในด้านการป้องกันโรค-พยาธิโค สมาชิกร้อยละ 41.7 ได้ให้ยาถ่ายพยาธิ รองลงมา ได้แก่ การป้องกันโรค-พยาธิ และการพ่นยาฆ่าเห็บ คิดเป็นร้อยละ 37.4 และ 20.9 ตามลำดับ สมาชิกให้วัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย ให้ยาถ่ายพยาธิไอเวอร์เม็ก-เอฟ และพ่นยาเห็บด้วยยาอาซุนโทล ใช้สมุนไพรบางชนิด เช่น สมุนไพรรักษาแผล กีบ-เท้าเป็นแผล สมุนไพรถ่ายพยาธิ สมุนไพรรักษาท้องอืด เป็นต้น สอดคล้องกับจินตนา อินทรมงคล (2548) และคณะนักวิจัยที่บ้านราชสีเส็ด (2548) ได้กล่าวถึงการนำภูมิปัญญามาใช้ในการป้องกันรักษาโรคของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้พืชสมุนไพรและวัตถุดิบที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น ในการรักษาโรคพื้นฐานที่เกษตรกรพบบ่อยๆ เช่น ท้องเสีย ท้องอืด เจ็บตา ถ่ายพยาธิ และเพิ่มประสิทธิภาพกระเพาะหมัก ปรับสภาพการทำงานของกระเพาะหมัก เป็นต้น นอกจากนี้สมาชิกจะทำการฉีดวิตามิน ปี 12 วิตามิน ADE3 ยาควายตราพระราม แร่ธาตุซีลีเนียม และแคลเซียมกลูโคเนต (Calcium gluconate) และยาบำรุงหรือยาเพิ่มประสิทธิภาพสมบูรณ์พันธุ์

เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 87.8 เห็นว่าจำหน่ายโคง่าย ส่วนใหญ่ร้อยละ 75.6 ติราคาโคเนื้อด้วยสายตาได้ โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 51.3 ติราคาจากการดูรูปร่างทั่วไป ราคาโคทุกสายพันธุ์เพศผู้จะสูงกว่าเพศเมีย ยกตัวอย่างเช่น ราคาโคพื้นเมืองเพศผู้อายุ 1 ปี อยู่ในช่วง 5,000-9,000 บาท ราคาโคพื้นเมืองเพศเมีย อยู่ในช่วง 4,000-8,000 บาท ราคาโคลูกผสมซาโรเลสจะสูงกว่าโคลูกผสมบราห์มันและโคพื้นเมืองเมื่ออายุมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ราคาโคลูกผสมซาโรเลสเพศผู้อายุมากกว่า 2 ปี อยู่ในช่วง 30,000-35,000 บาท ราคาโคลูกผสมบราห์มันเพศผู้อายุมากกว่า 2 ปี อยู่ในช่วง 16,000-25,000 บาท

ราคาโคพื้นเมืองเพศผู้อายุมากกว่า 2 ปี อยู่ในช่วง 9,000-15,000 บาท สมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 64.6 จำหน่ายให้กับนายหน้าที่มาติดต่อซื้อถึงบ้าน สอดคล้องกับสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร (2549) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร โดยการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนในการเลี้ยงโคเนื้อ ซึ่งแบ่งตามรูปแบบการเลี้ยงออกเป็น การเลี้ยงโคเนื้อในลักษณะโคฝูงและการเลี้ยงโคขุน พบว่า การผลิตลูกโคเนื้อจากแม่โคลูกผสมจะมีต้นทุนที่สูงกว่าแต่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า และการผลิตลูกโคเนื้ออายุ 2 ปี ให้ผลตอบแทนสูงกว่าการผลิตลูกโคเนื้ออายุ 1 ปี แต่ใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงนานกว่า

ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากการสอบถามสมาชิก เพื่อศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคทั้ง 4 กลุ่ม สมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 74.4 เคยเข้ารับการอบรมเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวนแตกต่างกัน 1-5 ครั้ง สมาชิกร้อยละ 48.8 มีความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตพอเพียงมาก สมาชิกร้อยละ 8.5 มีความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตพอเพียงมากที่สุดสมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 97.6 ได้ดำเนินชีวิตพอเพียงแล้ว โดยเฉพาะสมาชิกกลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญและสมาชิกบ้านหนองตะเคียนทุกคน โดยได้ดำเนินชีวิตพอเพียงมาแล้ว 1-10 ปี ความเปลี่ยนแปลงในชีวิตเมื่อดำเนินชีวิตพอเพียงในทิศทางทางที่ดีขึ้นของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ สมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 56.7 มีความเปลี่ยนแปลงระดับมากขึ้นไป สอดคล้องกับชุมพลภัทร์ คงจนจารุอนันต์ (2549) ได้ศึกษาการดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร ในหมู่บ้านหนองมะจับ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรทั้งหมดร้อยละ 100 มีความรู้/รับทราบแนวทางปฏิบัติตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงมาจากสื่อโทรทัศน์ มีความตระหนักในการใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด มีความพอใจในการใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด มีความภาคภูมิใจหลังใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด เกษตรกรทั้งหมดร้อยละ 100 มีความเต็มใจที่จะตัดสินใจเลือกใช้ชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. การพัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยวิธีการจัดการความรู้

การจัดการความรู้ โดยการนำเสนอข้อมูลบริบทการจัดตั้งกลุ่มของตนเอง และในด้านพันธุ์ด้านการปรับปรุงพันธุ์ ด้านอาหารและการให้อาหาร ด้านการจัดการ ด้านการป้องกันรักษาโรค และด้านการตลาด สมาชิกทั้ง 4 กลุ่มได้ร่วมกันพิจารณาบันได 5 ขั้น และระดับขั้นสถานภาพปัจจุบัน และระดับขั้นในอนาคตที่กลุ่มมุ่งหวังจะพัฒนาในช่วง 1 ปีข้างหน้า สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อทั้ง 4 กลุ่มต่างได้ร่วมกันนำเสนอปัญหาและอุปสรรค ความต้องการ ทำให้สามารถนำข้อมูลปัญหาอุปสรรคและความต้องการของกลุ่มต่างๆ มากำหนดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้กลุ่มได้เรียนรู้และพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อให้บรรลุระดับขั้นที่มุ่งหวัง สอดคล้องกับภิม ภคเมธาวี (2549) ที่กล่าวว่า การเพิ่มขีดความสามารถในการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคของกลุ่มอาชีพผู้เลี้ยงโค ให้มีประสิทธิภาพ คุณภาพ มีความมั่นคงแข็งแรง กลุ่มจะต้องได้รับคำแนะนำองค์ความรู้ ช่วยเพิ่มผลผลิตและคุณภาพผลิตภัณฑ์

3. การศึกษาการพัฒนาการของของการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้ดัชนีชี้วัดในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

จากการติดตามผลและการสัมภาษณ์ พบว่ากลุ่มโคเนื้อบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ บรรลุขึ้นความมั่งหวังทุกด้าน ประกอบด้วย ด้านการปรับปรุงพันธุ์ ด้านอาหาร ด้านการจัดการและด้านการตลาด กลุ่มโคเนื้อบ้านโนนสว่าง อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ บรรลุขึ้นความมั่งหวัง 2 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการปรับปรุงพันธุ์ ด้านอาหาร กลุ่มโคเนื้อบ้านหนองตะเคียน อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ บรรลุขึ้นความมั่งหวัง 1 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการปรับปรุงพันธุ์ ด้านอาหาร กลุ่มโคเนื้อบ้านสองห้อง อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ไม่บรรลุขึ้นความมั่งหวังทุกด้านสิ่งสำคัญที่ผลักดันให้กลุ่มประสบความสำเร็จแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความมุ่งมั่นของกลุ่มที่มีผู้นำกลุ่มที่เข้มแข็ง กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญสามารถพัฒนาบรรลुरुระดับที่มั่งหวัง โดยกลุ่มได้พัฒนาการดำเนินการของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง และได้รับการยอมรับจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด และได้รับการคัดเลือกเป็นต้นแบบกลุ่มอาชีพการเลี้ยงโคขุนขนาดเล็กลอดคล้องกับวิลาวัลย์ มาคุ้ม (2552) ได้กล่าวถึงการพัฒนาขีดความรู้ ทักษะ ขีดความสามารถ ทรัพยากรบุคคลเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถมากขึ้น รวมถึงการส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศการทำงานเป็นทีม จะเป็นสิ่งที่ช่วยทำให้องค์กรมีความก้าวหน้า นอกจากนี้ ยังช่วยเสริมศักยภาพให้เกิดบุคคลแห่งการเรียนรู้ องค์กรแห่งการเรียนรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้อีกด้วย เพราะการจัดการความรู้เป็นการพัฒนาคนในองค์กร และเช่นเดียวกับ วิจารณ์ พานิช (2549) กล่าวว่า การทำการจัดการความรู้ (KM) ของกรมส่งเสริมการเกษตร นับเป็นการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างมีพลังใน 2 มิติ คือ “มิติของ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ” และ “มิติของเกษตรกร” ซึ่งเป็นเป้าหมายที่แท้จริงของงานส่งเสริมการเกษตร การเปลี่ยนวัฒนธรรมความเชื่อที่ว่า เกษตรกรคือผู้ไม่มีความรู้ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐเป็นผู้สอน เปลี่ยนเป็นเชื่อว่า เกษตรกรเป็นผู้มีความรู้(จากการปฏิบัติ) เจ้าหน้าที่จึงมีบทบาทเป็น “คุณอำนวย” ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างกระบวนการเรียนรู้ ทำให้เกษตรกรได้ร่วมกันพัฒนาความรู้ที่เหมาะสมกับบริบท พัฒนาตนเองให้สามารถพึ่งตนเองและประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตามผลของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผลลัพธ์และตัวชี้วัดของการพัฒนาโครงการด้านการปรับปรุงพันธุ์ ด้านอาหาร และด้านการจัดการ กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านสี่เหลี่ยมเจริญมีความก้าวหน้าและบรรลุเป้าหมายผลลัพธ์และตัวชี้วัด ยกเว้นด้านการตลาดไม่บรรลุผลเพราะลูกโคผลผลิตของโครงการวิจัยยังมีอายุน้อย ไม่ถึงเกณฑ์ส่งตลาด จึงมีข้อมูลจำนวนโคเข้าสู่ตลาดน้อย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนาการประกอบอาชีพเลี้ยงโคขุนของเกษตรกร ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยการใช้การจัดการความรู้ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ มีข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรจะต้องมาจากความต้องการของเกษตรกร แต่หน่วยงานภาครัฐจะต้องดำเนินการประเมินความเป็นไปได้ จากการประเมินตามสภาพจริง (Authentic assessment) และจะต้องติดตามให้คำแนะนำ และประเมินผลอย่างใกล้ชิด
2. กลุ่มจะดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ แข็งแรง ต่อเนื่อง ยั่งยืน ขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้นำกลุ่ม คณะกรรมการกลุ่ม และสมาชิกกลุ่ม ที่มีมิติของการทำงานเป็นทีม ใฝ่เรียนรู้ และใฝ่ประสานสัมพันธ์
3. รัฐจะต้องให้การสนับสนุนแนะนำ การใช้ปัจจัยการผลิต อาทิ พันธุ์โค พันธุ์หญ้า วัสดุคอก อาหารสัตว์ เวชภัณฑ์ รวมทั้งองค์ความรู้ทางวิชาการ ทั้งการฝึกอบรมและศึกษาดูงาน เป็นต้น
4. รัฐจะต้องให้การสนับสนุนแนะนำ ระบบการจัดการ อาทิ การให้ทุนสนับสนุนดำเนินการจัดการฟาร์ม ช่องทางตลาด เป็นต้น
5. รัฐจะต้องมีการส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจในการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อ มีการประกวดผลงานกลุ่ม ประกวดโคเนื้อ จัดตลาดนัดโคเนื้อที่มีคุณภาพ เป็นต้น
6. รัฐจะต้องสนับสนุนการสร้างเครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ ส่งเสริมให้มีกิจกรรมร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาการพัฒนาการประกอบอาชีพเลี้ยงโคขุนของเกษตรกร ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยการใช้การจัดการความรู้ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ มีข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่ม การสร้างเครือข่ายช่องทางตลาด และการสร้างเครือข่ายระหว่างภาคประชาชน (เกษตรกร) ภาครัฐ (หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) และภาคเอกชน (องค์กรที่เกี่ยวข้อง)
2. ควรทำการศึกษาวิจัยถึงความเป็นไปได้ในการสร้างโรงฆ่าสัตว์มาตรฐานที่รับรองการผลิตโคขุนของเกษตรกรและมีตลาดรองรับผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กชกร เตชะคำภู, สมัย ศรีหาญ, ชัยฤกษ์ อุทาประเสริฐ และทิพาภรณ์ หอมดี. 2552. การศึกษาความเป็นไปได้ของตลาดเนื้อโคอินทรีย์ตามวิธีการเลี้ยงโคพื้นเมืองแบบภูมิปัญญาชาวบ้าน. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- กรกนก ทิพรส และพิชัย ตั้งภิญโญพุฒิกุล. 2548. KM ก้าวต่อไปของการพัฒนาหน่วยงานราชการ KM : the next step of office institutions development. วารสารจุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์ Chulalongkorn Business Review. 24(103) : 91- 92.
- กรมปศุสัตว์. 2550. ข้อมูลจำนวนปศุสัตว์ในประเทศไทย ปี 2550. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.dld.go.th/ict/yearly/yearly50/stock/report01.xls>.
- กรมปศุสัตว์. 2554. ข้อมูลจำนวนปศุสัตว์ในประเทศไทย ปี 2554. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.dld.go.th/ict/yearly/yearly54/stock/report01.xls>.
- กรมปศุสัตว์. 2553. ข้อมูลจำนวนปศุสัตว์ในประเทศไทย ปี 2553. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.dld.go.th/ict/yearly/yearly53/stock/report%203.xls>.
- กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ. 2543. แนวการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะ ดี เก่ง มีสุข. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- กองวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร. 2532. ศึกษาต้นทุนการเลี้ยงโคเนื้อแบบพื้นบ้านดั้งเดิมโดยใช้โคพันธุ์พื้นเมือง ตลาดโคกระบือในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กัณหา คำหอมกุล. 2547. การพัฒนาความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการนิเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กลุ่มวิจัยและพัฒนาปศุสัตว์เชิงบูรณาการ. 2551. คู่มือปฏิบัติงาน โครงการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ตำบลปศุสัตว์เข้มแข็งยั่งยืน) ปีงบประมาณ 2551. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาการปศุสัตว์และถ่ายทอดเทคโนโลยี. กรมปศุสัตว์. 20 หน้า.
- เกษม วัฒนชัย. 2550. "ทางรอดของประเทศไทยด้วยเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน" ในโครงการนิทรรศการ ประจำปี พ.ศ. 2550 เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2550. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เกษตรและสหกรณ์, กระทรวง. 2551. คู่มือประกอบการเรียนรู้ของเกษตรกร โครงการศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน ปี 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- คณะนักวิจัยไทบ้านราชสีไศล. 2548. ราชสีไศล : ภูมิปัญญา สิทธิ และวิถีแห่งป่าทามแม่น้ำมูล. เชียงใหม่ : วนิตา เพรส, หน้า 132-134.
- จรัส สว่างทัฬห. 2550. การประกวดและตัดสินสัตว์. บุรีรัมย์ : คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

- จรัส สว่างทัฬห. 2552. การศึกษาการพัฒนาการประกอบอาชีพเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร โดยวิธีการจัดการความรู้ กรณีศึกษา กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ ในเขตอำเภอคูเมืองและอำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์. บุรีรัมย์ : สาขาวิชาสัตวศาสตร์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- _____. 2553. การจัดการความรู้กับการพัฒนาองค์กรชุมชน. วารสารเทคโนโลยีการเกษตร ราชภัฏ. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ (4) 1 : 127-139.
- จินตนา อินทรมงคล. 2548. ควายไทย เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. หน้า 170-177.
- ชนิดา บุญชูโชติกุล. 2547. การประยุกต์ใช้ Mind Mapping และ Project Management วิเคราะห์โครงการเชิงบูรณาการ. กรุงเทพฯ: สาร NECTEC.
- ชำนาญ บุญมี. 2552. ปัญหาโคเนื้อ ปี 2551. กรุงเทพมหานคร : กรมปศุสัตว์. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://www.dld.go.th/lsns_nsw/webfide%201/punha%20cattle%202551.htm.
- ชุมพลภัทร์ คงจนจารูอนันต์. 2549. การดำรงชีวิตตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในหมู่บ้านหนองมะจับ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทินกฤต จันทภาโส. 2548. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง. สารนิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาธุรกิจเกษตร. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธำรงค์ เมฆโหรา. 2550. ลำไย โคไทย โคขุนคุณภาพโลก. จดหมายข่าวธุรกิจโคเนื้อ. 1 (4) : 9.
- ณัฐพงษ์ ทองภักดี. 2550. "ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: ความเป็นมาและความหมาย." ใน รายงานการสัมมนาวิชาการเรื่อง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการ บริหารการพัฒนา, หน้า 11, 18. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ณัฐนิชา เลิศล้ำ. 2551. การศึกษาตลาดนัดโค-กระบือในอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ปี พ.ศ. 2549. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. ขอนแก่น : สาขาวิชาธุรกิจการเกษตร. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ณัฐวุฒิ มณีรัตน์. 2548. การศึกษาความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในจังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. ขอนแก่น : สาขาส่งเสริมการเกษตร. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นัฐพล เดชสุภา. 2550. การมีส่วนร่วมของประชาชน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลประจันตคาม อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี. รายงานการศึกษาอิสระ. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นันทน์ภัส บุญแย้ม. 2551. ทศนะของประชาชนต่อการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ในชีวิตประจำวัน : กรณีศึกษาประชาชนในตำบลคลองประเวศ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- น้ำผึ้ง มีนิต. 2545. ผลของการใช้เทคนิคผังกราฟฟิกในการเรียนการสอนวิชาโครงการ วิทยาศาสตร์กับคุณภาพชีวิตที่มีต่อการใช้ระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ และความสามารถในการทำโครงการวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาวิทยาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บดินทร์ วิจารณ์. 2547. การจัดการความรู้ สู่...ปัญญาปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : เอ็กสเปอร์เน็ท. หน้า 45-48.
- บริษัทแอดวานซ์ เว็บสตูดิโอ. 2546. ครม. มีมติเห็นชอบยกเลิก “โครงการโคล้านครอบครัว” . ข่าวเศรษฐกิจการเงิน ประจำวันที่ 15 สิงหาคม 2550. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.meechaithailand.com/ver1/?module=1&action=view&type=2&newsid=6512>.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2553. การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น. พิมพ์ครั้งที่ 8 ฉบับปรับปรุงใหม่
- ปณิตา พันภัย. 2544. การบริหารความรู้ (Knowledge Management): แนวคิดและกรณีศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประกอบ ใจมั่น. (2547). การพัฒนาระบบบริหารจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับ มหาวิทยาลัยราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์บัณฑิต. (อุดมศึกษา). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประชาสรรค์ แสงภักดี. 2553. การจัดการความคิดด้วยโปรแกรม XMind. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์ จำกัด.
- ประพนธ์ ผาสุขยัต. 2549 ก. การจัดการความรู้. สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.) กรุงเทพมหานคร : ไยใหม่. หน้า 19-26.
- _____ . 2549 ข. การจัดการความรู้ KM ฉบับขับเคลื่อน. กรุงเทพมหานคร : ไยใหม่. หน้า 27-35.
- _____ . 2549 ค. การจัดการความรู้ ฉบับมือใหม่หัดขับ. กรุงเทพมหานคร: ไยใหม่.
- ประภาพร สุปัญญา. 2550. การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงของแกนนำหมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปรารณา พุกษะศรี, 2548. สารานุกรมเกี่ยวกับโคเนื้อ ชุดที่ 1 ย้อนรอย...วงการโคเนื้อไทย. นนทบุรี : นีออน บুক มีเดีย. หน้า 9-10.
- ปัญญา มูลคำ. 2543. ปัญหาการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรผู้ร่วมโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อตามแผนปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. ขอนแก่น : สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กิม ภคเมธาวิ. 2549. การจัดการความรู้เพื่อหนุนเสริมกระบวนการชุมชนเข้มแข็งอย่างสมบูรณ์และยั่งยืน จังหวัดนครศรีธรรมราช. ศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.kmddc.go.th/Library/banner/seminar/peem.pdf>.
- มะลิ สุขเอม. 2551. พฤติกรรมการปฏิบัติตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนตำบลวังสรรพรส อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี. รายงานการศึกษาอิสระ. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- รักไทย วิจารณ์ต์. 2539. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการเลี้ยงโคเนื้อแบบเป็นการค้าของเกษตรกรในจังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาเทคโนโลยีกาเกษตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่ : สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- ลัดดา เจียมจิตต์ตรง, ดวงรัตน์ ศรีวงษ์ชล และปรัชญนันท์ นิลสุข. 2550. เทคโนโลยีกับการจัดการความรู้ในองค์กร. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ปีที่ 18 ฉบับที่ 2. หน้า 57-69.
- วัชรินทร์ อ่อนนุ่ม. 2540. ความรู้และความเข้าใจของเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชรที่มีต่อโรคปากและเท้าเปื่อย. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. ขอนแก่น : สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วัฒนา วิชิตชาญ. 2546. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนด้วยวิธีสอนแบบเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดและวิธีสอนเพื่อการสื่อสาร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการนิเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิจารณ์ พานิช. 2548. การจัดการความรู้ฉบับนักปฏิบัติ. สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม. กรุงเทพมหานคร : สุขภาพใจ.
- _____. 2549. สิ่งดีๆ ที่หลากหลาย-KM สไตล์ (Best Practice-KM Style). สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม. กรุงเทพมหานคร: ไชเบอร์เพรส. หน้า 98-99.
- วิลาวัลย์ มาคุ้ม. 2552. การจัดการความรู้ในองค์กร (ตอนที่ 2). (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://www.ksp.or.th/ksp2009/upload/news_text/files/1685-1983.doc.
- วิสาข์ จิตวิวัฒน์ และ กาญจนา สุจิต. (2545). การใช้ **Mind & Concept Mapping** ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้. เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศูนย์สารสนเทศ. 2550. ข้อมูลจำนวนปศุสัตว์ในประเทศไทย ปี 2549 : จำนวนโคเนื้อ แยกเป็นจำนวนที่เลี้ยงและจำนวนเกษตรกรแสดงเป็นรายจังหวัด พ.ศ. 2549. กรุงเทพฯ : กรมปศุสัตว์. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.dld.go.th/ict/yearly/yearly49/stock/report%204.xls>.
- สมเกียรติ ตูจินดา 2545. สภาพการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่อำเภอสังขละบุรีจังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมพร กรุดน้อย. 2550. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการบริหารจัดการองค์การกับพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานบริษัทแพรนต้า จิวเวลรี่ จำกัด (มหาชน). ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สว่าง อังกูโร และสุนทร สุนาทัย . 2535. การศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรในภาคใต้. เอกสารวิชาการ เลขที่ 43(4)-111-0011. กรุงเทพมหานคร : กองส่งเสริมการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์.
- สัมฤทธิ์ บุญนิยม. 2548. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องพืชและสัตว์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สอนด้วยวิธีสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับวิธีสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการนิเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550. **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ 21 เซ็นจูรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. 2552. **การจัดการความรู้**. (ปรับปรุงใหม่). กรุงเทพมหานคร : ก. พลพิมพ์ (1996).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. 2548. **คู่มือการจัดทำแผนการจัดการความรู้**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน. (เอกสารประกอบการอบรม). หน้า 5.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2547. **มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 9 กันยายน 2547 เรื่อง โครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อล้านครอบครัว**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : www.soc.soc.go.th/SumRep4/policy_03_02.doc. หน้า 25.
- สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร. 2549. **ต้นทุนและผลตอบแทนในการเลี้ยงโคเนื้อ**. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. หน้า 62-63.
- _____. 2555. **สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญและแนวโน้ม ปี 2555**. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2554. **รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน จำแนกตามภาค และจังหวัด พ.ศ. 2537-2554**. กรุงเทพฯ: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร . (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/BaseStat/basestat.html>.
- สุกัญญา ศิริเลิศพรรณมา. 2553. **ผลของการใช้เทคนิคแผนที่ความคิดในการสอนคณิตศาสตร์เรื่องโจทย์ปัญหาสมการกำลังสองที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. 2549. **หลักการตามรอยยุคลบาท**. กรุงเทพมหานคร : ด้านสุทธาการพิมพ์.
- สุรเกียรติ์ เสถียรไทย. 2542. **ทฤษฎีใหม่ในหลวง : ชีวิตที่พอเพียง**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ร่วมด้วยช่วยกัน.
- สุรียพร ไชยภักดี. 2536. **การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในกิจกรรมกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ จังหวัดนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่ : สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. 2545. **21 วิธีจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนากระบวนการคิด**. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- อำนาจ สุนทร. 2550. **การเขียนแผนผังความคิดด้วย Freemind**. วารสารวิทยบริการ. ปีที่ 18 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2550. หน้า 108-109.
- Buzan, Tony. 1991. **Use both side of your brain**. New York: Penguin Group.
- Damerest, M. 1997. **Understanding Knowledge Management**. *Journal of Long Range Planning*. 30(3), 374-384.
- Efraim Turban, Ephraim McLean and James Wetherbe. 2004. **Information Technology for Management : Transforming Organizations in the Digital Economy**. 4th ed. New Jersey : John Willey & Sons.

- Issoftwarereviews.com. **2010. How to Create a Great Looking Mind Map for Free?**[Online], Available: <http://www.issoftwarereviews.com/how-to-create-a-great-looking-mind-map-for-free/>.
- Nonaka Ikujiro & Hirotaka Takeuchi. 1995. **The Knowledge-Creating Company : How Japanese Companies Create the Dynamics of Innovation**. Oxford : Oxford University Press.
- _____. 2000. Classic work : Theory of Organizational Knowledge Creation. In Morey, Daryl; Maybury, Mark T, and Thuraisingham, Bhavani M. **Knowledge Management: Classic and Contemporary Works**. Cambridge, Mass : The MIT Press.
- O'Dell, Carla and C. Jackson Grayson. 1998. **If Only We Knew What We Know : The Transfer of Internal Knowledge and Best Practice**. New York : The Free Press.
- Probst G.,S. Raub and K. Romhardt. 2000. **Managing Knowledge Building Blocks for Success**. New York : Willey & Son Ltd.
- Ryoko Toyama. 2002. **The Importance of Leadership in Knowledge Management**. In Asian Productivity Organization. Top Management Forum : Knowledge Management for cooperate innovation. Tokyo : APO. pp. 71-74.
- V?lkel, M., Schaffert, S. and E. Oren. 2008. **Personal Knowledge Management with Semantic Technologies**. [Online], Available: <http://www.eyaloren.org/pubs/pkm-swe.pdf>.
- Yogesh Malhotra. 2004. **Integrating Knowledge Management Technologies in Organizational Business Processes : Getting Real Times Enterprises to Deliver Real Business Performance**. (Online), Available: <http://www.yogeshmalhotra.com>. (February 8, 2004).

บุคลากรกรม

- นายธรรม แทนแก้ว. ประธานกลุ่มผู้เลี้ยงโคบ้านสองห้อง บ้านเลขที่ 111 หมู่ที่ 9 ตำบลสองห้อง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2554).
- นายประภาส ผ่าชัย. ประธานกลุ่มผู้เลี้ยงโคบ้านโนนสว่าง บ้านเลขที่ 19 หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์. (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2554).
- นายประภาส รอบแก้ว. เทรียนุญกกลุ่มผู้เลี้ยงโคบ้านสองห้อง บ้านเลขที่ 133 หมู่ที่ 3 ตำบลสองห้อง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2554).
- นายพีระวัฒน์ จันทสิทธิ์. เลขานุการกลุ่มผู้เลี้ยงโคบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ บ้านเลขที่ 159 หมู่ที่ 10 ตำบลแสงพัน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์. (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2554).
- นายสมพร เวโสวา. ประธานกลุ่มผู้เลี้ยงโคบ้านหนองตะเคียน. บ้านเลขที่ 22/1 หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์. (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2554).
- นายเสถียร ทบแก้ว ปศุสัตว์อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ บ้านเลขที่ 3 หมู่ที่ 5 ตำบล บ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2554).

ภาคผนวก ก

หนังสือราชการ

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๓/ว ๒๕๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจระ อำเภอมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๘ เมษายน ๒๕๕๓

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน นายธำนิทร์ จุฑาทิพย์ชาติกุล ปศุสัตว์จังหวัดบุรีรัมย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถาม ๑ ชุด

ตามที่สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้จัดสรรงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๓ เพื่อดำเนินการวิจัยให้แก่อาจารย์คณะต่างๆ นั้น และรองศาสตราจารย์ ดร. จรัส สว่างทัฬห อาจารย์สังกัดคณะเทคโนโลยีการเกษตร ได้รับงบประมาณ จำนวน ๒๘๕,๐๐๐ บาท (สองแสนแปดหมื่นสี่พันบาทถ้วน) ดำเนินการวิจัย เรื่อง การศึกษาการพัฒนาการประกอบอาชีพเลี้ยงโคขุนของเกษตรกร ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การจัดการความรู้ ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในจังหวัดบุรีรัมย์ ๒) พัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยวิธีการจัดการความรู้ และ ๓) ศึกษาการพัฒนาการของการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้ดัชนีชี้วัดในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

ดังนั้นเพื่อให้การวิจัยดังกล่าวมีความสมบูรณ์และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และถูกต้องตามหลักวิชาการ จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ตามที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กำพล สินธุ์รัตน์)

รองอธิการบดี รักษาราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะเทคโนโลยีการเกษตร

โทรศัพท์ ๐ ๔๕๖๑ ๗๔๒๖, ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๑๕๗

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๔

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๓/ว ๒๕๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๘ เมษายน ๒๕๕๓

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน นายบุญนาค อยู่ทองกลาง

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถาม ๑ ชุด

ตามที่สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้จัดสรรงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๓ เพื่อดำเนินการวิจัยให้แก่อาจารย์คณะต่างๆ นั้น และรองศาสตราจารย์ ดร. จรัส สว่างทัฬห อาจารย์สังกัดคณะเทคโนโลยีการเกษตร ได้รับงบประมาณ จำนวน ๒๘๔,๐๐๐ บาท (สองแสนแปดหมื่นสี่พันบาทถ้วน) ดำเนินการวิจัย เรื่อง การศึกษาการพัฒนาการประกอบอาชีพเลี้ยงโคขุนของเกษตรกร ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การจัดการความรู้ ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในจังหวัดบุรีรัมย์ ๒) พัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยวิธีการจัดการความรู้ และ ๓) ศึกษาการพัฒนาการของการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้ดัชนีชี้วัดในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ดังนั้นเพื่อให้การวิจัยดังกล่าวมีความสมบูรณ์และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และถูกต้องตามหลักวิชาการ จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ตามที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กำพล สินสุรัตน์)

รองอธิการบดี รักษาราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะเทคโนโลยีการเกษตร

โทรศัพท์ ๐ ๔๖๑ ๗๔๒๖, ๐ ๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๑๕๗

โทรสาร ๐ ๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๓/๖ ๒๕๕๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๘ เมษายน ๒๕๕๓

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน นายปรัชญา สรรพานิช

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถาม ๑ ชุด

ตามที่สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้จัดสรรงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๓ เพื่อดำเนินการวิจัยให้แก่อาจารย์คณะต่างๆ นั้น และรองศาสตราจารย์ ดร. จรัส สว่างทัฬห อจารย์สังกัดคณะเทคโนโลยีการเกษตร ได้รับงบประมาณ จำนวน ๒๘๔,๐๐๐ บาท (สองแสนแปดหมื่นสี่พันบาทถ้วน) ดำเนินการวิจัย เรื่อง การศึกษาการพัฒนาการประกอบอาชีพเลี้ยงโคขุนของเกษตรกร ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การจัดการความรู้ ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในจังหวัดบุรีรัมย์ ๒) พัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยวิธีการจัดการความรู้ และ ๓) ศึกษาการพัฒนาการของการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้ดัชนีชี้วัดในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

ดังนั้นเพื่อให้การวิจัยดังกล่าวมีความสมบูรณ์และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และถูกต้องตามหลักวิชาการ จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ตามที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กำพล สินสุรัตน์)

รองอธิการบดี รักษาราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะเทคโนโลยีการเกษตร

โทรศัพท์ ๐ ๔๕๖๑ ๗๔๒๖, ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๑๕๗

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๓/ ๖ ๑๖๖๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขออนุญาตให้บุคลากรในสังกัดมาดำเนินการเก็บข้อมูลงานวิจัย

เรียน นายกองดีการบริหารส่วนตำบลแสงพัน

ด้วย รองศาสตราจารย์ ดร.จรัส สว่างทัฬห อาจารย์สังกัดคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้รับงบประมาณดำเนินการวิจัย เรื่อง "การศึกษาการพัฒนาการประกอบอาชีพเลี้ยงโคขุนของเกษตรกร ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การจัดการความรู้ ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อจัดการองค์ความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อโดยวิธีการจัดการความรู้ และเพื่อศึกษาการพัฒนาการของกลุ่มผู้เลี้ยงโคขุน โดยใช้ดัชนีชี้วัดในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

การวิจัยในครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อตำบลแสงพัน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบปฏิบัติงานของท่าน ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงขออนุญาตให้ รองศาสตราจารย์ ดร.จรัส สว่างทัฬห มาดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อในเขตตำบลแสงพัน เพื่อจัดทำงานวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กำพล สิ้นธุรัตน์)

รองอธิการบดี รักษาราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะเทคโนโลยีการเกษตร

รศ.ดร.จรัส สว่างทัฬห ๐๘ ๓๗๙๙ ๖๔๑๙

โทรศัพท์ ๐ ๔๕๖๑ ๗๔๒๖, ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๑๕๗

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๓/๖ ๖๖๖๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขออนุญาตให้บุคลากรในสังกัดมาดำเนินการเก็บข้อมูลงานวิจัย

เรียน นายกเทศมนตรีตำบลบ้านด่าน

ด้วย รองศาสตราจารย์ ดร.จรัส สว่างทัฬห อาจารย์สังกัดคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้รับงบประมาณดำเนินการวิจัย เรื่อง "การศึกษาการพัฒนาการประกอบอาชีพเลี้ยงโคขุนของเกษตรกร ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การจัดการความรู้ ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อจัดการองค์ความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อ โดยวิธีการจัดการความรู้ และเพื่อศึกษาการพัฒนาการของกลุ่มผู้เลี้ยงโคขุน โดยใช้ดัชนีชี้วัดในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

การวิจัยในครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ ตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบปฏิบัติงานของท่าน ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงขออนุญาตให้ รองศาสตราจารย์ ดร.จรัส สว่างทัฬห มาดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อในเขตตำบลบ้านด่าน เพื่อจัดทำงานวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่าน ด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กำพล สินธุรัตน์)

รองอธิการบดี รักษาราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะเทคโนโลยีการเกษตร

รศ.ดร.จรัส สว่างทัฬห ๐๘ ๓๗๙๙ ๖๔๑๙

โทรศัพท์ ๐ ๔๔๖๑ ๘๕๒๖, ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ตีข ๑๕๗

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศบ ๐๕๔๕.๓/ ๖๑๖๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขออนุญาตให้บุคลากรในสังกัดมาดำเนินการเก็บข้อมูลงานวิจัย

เรียน นายกเทศมนตรีตำบลบ้านกรวดปัญญาวัฒน์

ด้วย รองศาสตราจารย์ ดร.จรัส สว่างทัฬห อาจารย์สังกัดคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้รับงบประมาณดำเนินการวิจัย เรื่อง "การศึกษาการพัฒนาการประกอบอาชีพเลี้ยงโคขุนของเกษตรกร ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การจัดการความรู้ ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อจัดการองค์ความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อโดยวิธีการจัดการความรู้ และเพื่อศึกษาการพัฒนาการของกลุ่มผู้เลี้ยงโคขุน โดยใช้ดัชนีชี้วัดในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

การวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ ตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบปฏิบัติงานของท่าน ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงขออนุญาตให้ รองศาสตราจารย์ ดร.จรัส สว่างทัฬห มาดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อในเขตตำบลบ้านกรวด เพื่อจัดทำงานวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กำพล สินธุรัตน์)

รองอธิการบดี รักษาราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะเทคโนโลยีการเกษตร

รศ.ดร.จรัส สว่างทัฬห ๐๘ ๓๗๙๙ ๖๔๑๙

โทรศัพท์ ๐ ๕๔๖๑ ๗๔๒๖, ๐ ๕๔๖๑ ๑๒๒๑ ตั๋ว ๑๕๗

โทรสาร ๐ ๕๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๓/ว ๑๑๖๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาในสังกัดมาดำเนินการเก็บข้อมูลงานวิจัย

เรียน นายกองดีการบริหารส่วนตำบลสองห้อง

ด้วย รองศาสตราจารย์ ดร.จรัส สว่างทัฬห อธิการบดีสังกัดคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้รับงบประมาณดำเนินการวิจัย เรื่อง "การศึกษาการพัฒนาการประกอบอาชีพเลี้ยงโคขุนของเกษตรกร ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การจัดการความรู้ ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อจัดการองค์ความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อโดยวิธีการจัดการความรู้ และเพื่อศึกษาการพัฒนาการของกลุ่มผู้เลี้ยงโคขุน โดยใช้ดัชนีชี้วัดในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

การวิจัยในครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ ตำบลสองห้อง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบปฏิบัติงานของท่าน ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงขออนุญาตให้ รองศาสตราจารย์ ดร.จรัส สว่างทัฬห มาดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อในเขตตำบลสองห้อง เพื่อจัดทำงานวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กำพล สินธุ์รัตน์)

รองอธิการบดี รักษาการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะเทคโนโลยีการเกษตร

รศ.ดร.จรัส สว่างทัฬห ๐๘ ๓๗๙๙ ๖๔๑๙

โทรศัพท์ ๐ ๔๕๖๑ ๗๔๒๖, ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๑๕๗

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ข
เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถาม

ชื่อโครงการ การศึกษาการพัฒนาการประกอบอาชีพเลี้ยงโคขุนของเกษตรกร ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยการใช้การจัดการความรู้ ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์

แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของเกษตรกร

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการดำเนินการประกอบการเลี้ยงโคของเกษตรกร

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของเกษตรกร

คำชี้แจง ให้ท่านกาเครื่องหมายถูก ✓ ในช่องที่ตรงกับคุณลักษณะและความคิดเห็นของท่าน หรือเติมข้อความที่เป็นจริงลงในช่องว่าง

1.1) เพศ

- ชาย หญิง

1.2) อายุปี

1.3) ระดับการศึกษา

- ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า
 มัธยมศึกษาตอนต้น
 มัธยมศึกษาตอนปลาย
 ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

1.4) จำนวนสมาชิกในครัวเรือนคน จำนวนที่ใช้แรงงานได้.....คน

1.5) อาชีพหลัก

- ทำนาทำไร่
 เลี้ยงสัตว์ ระบุชนิดสัตว์ที่เป็นอาชีพหลัก.....
 รับจ้าง
 ค้าขาย
 อื่นๆ ระบุ.....

1.6) อาชีพรอง

- ทำนาทำไร่
- เลี้ยงสัตว์ ระบุชนิดสัตว์ที่เป็นอาชีพรอง.....
- รับจ้าง
- ค้าขาย
- อื่นๆ ระบุ.....

1.7) อาชีพที่ทำรายได้สูงสุด.....**1.8) รายได้ ต่อเดือน (โดยประมาณ).....บาท**

คิดเป็นรายได้จากการประกอบอาชีพหลัก.....บาท

คิดเป็นรายได้จากภาคการเกษตรอื่นๆบาท

คิดเป็นรายได้นอกภาคการเกษตรบาท

1.9) รายได้จากการเลี้ยงโคเนื้อ ต่อปี.....บาท**1.10) พื้นที่ประกอบอาชีพทำการเกษตรไร่.....งาน****ตอนที่ 2 การดำเนินการประกอบการเลี้ยงโคของเกษตรกรภายใต้โครงการวิจัย**

คำชี้แจง ให้ท่านกาเครื่องหมายถูก ✓ ในช่องที่ตรงกับคุณลักษณะและความคิดเห็นของท่าน หรือ
เติมข้อความที่เป็นจริงลงในช่องว่าง

สภาพโดยทั่วไปของการเลี้ยงโคของเกษตรกร**2.1) ท่านมีความรู้สึกอย่างไรกับการเลี้ยงโคในขณะนี้ (เดือน กรกฎาคม 2554)**

- อยากเลี้ยงโคต่อไป
- เลี้ยงต่อเพราะจำหน่ายโคได้ราคาไม่ถูกใจ
- ไม่อยากเลี้ยงโค ด้วยเหตุผล.....
- ไม่เลี้ยงแล้วในขณะนี้ (ไม่ต้องตอบข้ออื่นๆ)
- อื่นๆ ระบุ.....

2.2) พื้นที่ที่ใช้ในการปลูกพืชอาหารสัตว์

ปลูกหญ้าอาหารสัตว์.....ไร่.....งาน

ปลูกถั่วอาหารสัตว์ไร่.....งาน

พันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่ใช้ (เลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ)

☐ หญ้ารุจี	☐ ถั่วลาย
☐ หญ้ากินนีสีม่วง	☐ ถั่วสไตโล
☐ หญ้าขน	☐ ถั่วชีราโตร
☐ หญ้าอื่นๆ ระบุ.....	☐ ถั่วอื่นๆ ระบุ.....

2.3) แหล่งน้ำสำหรับสัตว์เลี้ยง มี ระบุ..... ไม่มี**2.4) ทำเลเลี้ยงสัตว์ธรรมชาติ** มี ระบุจำนวนพื้นที่โดยประมาณ.....ไร่ ไม่มี**2.5) จำนวนโคที่เลี้ยง**

โคพื้นเมือง จำนวน.....ตัว

โคลูกผสมบราห์มัน-พื้นเมือง จำนวน.....ตัว

โคลูกผสมอินดูบราซิล-พื้นเมือง จำนวน.....ตัว

โคลูกผสมซาโรเลส์ จำนวน.....ตัว

โคนม จำนวน.....ตัว

อื่นๆ ระบุ..... จำนวน.....ตัว

2.6) จำนวนโคที่มีอยู่ จำแนกตามขนาด

ลูกโค (อายุต่ำกว่า 1 ปี)		โครุ่น (อายุ 1-2 ปี)		โคพ่อพันธุ์-แม่พันธุ์		รวม
เพศผู้	เพศเมีย	เพศผู้	เพศเมีย	พ่อพันธุ์	แม่พันธุ์	

2.7) ระยะเวลาที่เลี้ยงโคมานาน.....ปี.....เดือน

2.8) วิธีการเพิ่มจำนวนโค (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- ซื้อมา
- ผสมเองภายในฝูงของตน
- ผสมโดยใช้พ่อพันธุ์ที่รับจ้าง
- ผสมเทียม
- ได้รับความรดก หรือได้รับโดยเสนาหา
- อื่นๆ ระบุ.....

โรงเรียนหรือคอกสำหรับเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรภายใต้โครงการวิจัย

2.9) ท่านเห็นความสำคัญของการมีโรงเรียนเลี้ยงโคเนื้อระดับใด?

- มากที่สุด
- มาก
- ปานกลาง
- น้อย
- น้อยที่สุด

2.10) ท่านมีโรงเรียนหรือคอกสำหรับเลี้ยงโคเนื้อหรือไม่?

- ไม่มี
- มี

2.11) ท่านมีโรงเรียนหรือคอก สภาพโรงเรียนหรือโคเนื้อของท่านเป็นอย่างไร?

- สร้างโรงเรียนหรือคอกในบริเวณบ้านของท่าน
- สร้างคอกไว้ได้ถุนบ้าน
- อื่นๆ ระบุ.....

2.12) ท่านจัดทำราง หรือ ที่ให้ฟางและหญ้าแก่โคในคอกหรือไม่?

- จัดทำ
- ไม่จัดทำ

2.13) ท่านจัดทำราง หรือ ที่ให้อาหารชั้นแก่โคในคอกหรือไม่?

- จัดทำ
- ไม่จัดทำ

2.14) ท่านจัดทำราง หรือ ที่ให้อาหารแระแก่โคในคอกหรือไม่?

- จัดทำ
- ไม่จัดทำ

การผสมพันธุ์โค**2.15) ท่านดูสัตว์แม่โคเป็นหรือไม่**

- ไม่เป็น
- เป็น ดูอย่างไร.....
-
-

2.16) ท่านใช้วิธีการผสมแม่โคอย่างไร

- ใช้พ่อพันธุ์ของตนเอง คุมฝูงแม่โค
- ใช้พ่อพันธุ์รับจ้าง คิดค่าผสม ครั้งละ.....บาท
- ใช้การผสมเทียม โดยเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ ค่าใช้จ่ายครั้งละ.....บาท
- อื่นๆ ระบุ.....

2.17) ท่านที่ได้ลูกที่เกิดจากการผสมเทียม แล้วประสบความสำเร็จด้วยตนเอง.....

- แม่โคคลอดออกไม่ได้
- ลูกโคอ่อนแอ
- ลูกโคได้แต่เพศผู้
- อื่นๆ ระบุ.....

2.18) ลูกโคที่เกิดใหม่ของท่าน มีลักษณะแตกต่างจากที่เคยได้มาหรือไม่

- ไม่แตกต่าง
- แตกต่าง

กรณีแตกต่าง ลูกโคที่เกิดใหม่แตกต่างอย่างไร

- มีขนาดใหญ่กว่าตัวเดิมๆ
- มีสายเลือดแตกต่างจากเดิม สายเลือดอะไร.....
- มีขนาดเล็กกว่าตัวเดิมๆ ใช้พ่อพันธุ์อะไร.....
- อื่นๆ ระบุ.....

กรณีใช้การผสมเทียม มีปัญหาผสมติดยากหรือไม่

- ไม่มี
- มี ผสม.....ครั้งแล้วยัง แม่โคยังไม่ตั้งท้อง

การโคเนื้อของเกษตรกร

2.19) การให้อาหารหยาบแกโคอย่างไร

.....

.....

.....

2.20) การให้อาหารหยาบ ถั่วอาหารสัตว์

- ให้ ไม่ให้

2.21) การให้อาหารหยาบ ถั่วอาหารสัตว์ แกโคอย่างไร

.....

.....

.....

2.22) ท่านเก็บเกี่ยวหญ้าสดหรือ ถั่วสด โดยพิจารณาจากข้อใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ดูอายุเหมาะสม หญ้า.....วัน ถั่ว.....วัน
- ดูปริมาณหญ้าหรือถั่ว
- ดูความน่ากินของหญ้าหรือถั่ว
- อื่นๆ ระบุ.....

2.23) แหล่งอาหารหยาบ

- ฟางข้าว
 - ซื้อมา
 - เก็บไว้หลังเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จแล้ว
 - อื่นๆ ระบุ.....
- หญ้าสด
 - ซื้อมา
 - ปลูกลง
 - อื่นๆ ระบุ.....

2.28) ช่วงเวลาการให้อาหารโค

- 1) อาหารเช้า.....น.
- 2) อาหารบ่าย.....น.
- 3) อาหารเย็นหรือค่ำ.....น.

2.29) ปริมาณอาหารที่ให้โค

- 1) ฟางข้าว ให้.....กก./ตัว เวลา.....น.
- 2) หญ้าสด ให้.....กก./ตัว เวลา.....น.
- 3) อาหารข้น ให้.....กก./ตัว เวลา.....น.

การสุขาภิบาลและการป้องกันโรค-พยาธิ**2.30) ท่านป้องกันโรค-พยาธิ โคของท่านอย่างไร**

- ให้วัคซีน ป้องกัน โรค.....
- ให้ยาถ่ายพยาธิ ยาอะไร.....
- ฟ่นยามาเห็บ ยาอะไร.....

2.31) การใช้สมุนไพรให้แกโคของเกษตรกร

- 2.31.1 สมุนไพร ชื่อ..... ใช้เพื่อ.....
- 2.31.2 สมุนไพร ชื่อ..... ใช้เพื่อ.....
- 2.31.3 สมุนไพร ชื่อ..... ใช้เพื่อ.....
- 2.31.4 สมุนไพร ชื่อ..... ใช้เพื่อ.....
- 2.31.5 สมุนไพร ชื่อ..... ใช้เพื่อ.....

2.32) การให้ยาบำรุงหรือยาเพิ่มประสิทธิภาพความสมบูรณ์พันธุ์

- ไม่เคยให้
- ให้ ระบุยาที่ให้.....

การจำหน่ายและการตลาด**2.34) เกษตรกรจำหน่ายโค ช่องทางจำหน่าย เป็นอย่างไร**

- จำหน่ายง่าย
- จำหน่ายค่อนข้างยาก
- จำหน่ายยาก
- จำหน่ายยากมาก

2.35) ท่านตีราคาโคเนื้อด้วยสายตา ได้หรือไม่

- ได้ ไม่ได้

ถ้าท่านตีราคาด้วยสายตาได้ ท่านมีหลักในการตีราคาอย่างไร ตอบเรียงลำดับโดยใช้อันดับที่

- ดูรูปร่างต่างๆ ไป
- ประมาณน้ำหนักตัวโค
- ประเมินราคาต่อตัว
- อื่นๆ.....

2.36) การประเมินราคาโคเนื้อด้วยสายตาเพื่อการซื้อขาย

พันธุ์	อายุ	เพศ	น้ำหนัก(กก.)	ราคา(บาท)
พื้นเมือง	1ปี	ผู้		
	1ปี	เมีย		
พื้นเมือง	2ปี	ผู้		
	2ปี	เมีย		
พื้นเมือง	มากกว่า 2 ปี	ผู้		
	มากกว่า 2 ปี	เมีย		

พันธุ์	อายุ	เพศ	น้ำหนัก(กก.)	ราคา(บาท)
ลูกผสมบราห์มัน-พื้นเมือง	1ปี	ผู้		
	1ปี	เมีย		
ลูกผสมบราห์มัน-พื้นเมือง	2ปี	ผู้		
	2ปี	เมีย		
ลูกผสมบราห์มัน-พื้นเมือง	มากกว่า 2 ปี	ผู้		
	มากกว่า 2 ปี	เมีย		

พันธุ์	อายุ	เพศ	น้ำหนัก(กก.)	ราคา(บาท)
ลูกผสมชาโรเลส์-พื้นเมือง	1ปี	ผู้		
	1ปี	เมีย		
ลูกผสมชาโรเลส์-พื้นเมือง	2ปี	ผู้		
	2ปี	เมีย		
ลูกผสมชาโรเลส์-พื้นเมือง	มากกว่า 2 ปี	ผู้		
	มากกว่า 2 ปี	เมีย		

พันธุ์	อายุ	เพศ	น้ำหนัก(กก.)	ราคา(บาท)
	1ปี	ผู้		
	1ปี	เมีย		
	2ปี	ผู้		
	2ปี	เมีย		
	มากกว่า 2 ปี	ผู้		
	มากกว่า 2 ปี	เมีย		

2.37) เกษตรกรจำหน่ายโค โดยวิธีการใด (เลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- นำไปจำหน่ายที่ตลาดนัดโค ระบุพื้นที่.....
- จำหน่ายให้กับนายหน้าที่มาติดต่อรับซื้อถึงบ้าน
- จำหน่ายกันเองในหมู่บ้าน
- ทำการชำแหละ แบ่งเนื้อจำหน่ายเอง
- อื่นๆ ระบุ.....

ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ให้ข้อมูล

.....จาก คณะผู้วิจัย

แบบสอบถาม

ชื่อโครงการ การศึกษาการพัฒนาการประกอบอาชีพเลี้ยงโคขุนของเกษตรกร ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
โดยการใช้การจัดการความรู้ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์

การสอบถามเกี่ยวกับทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง

2.1 ท่านเคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่

ไม่เคย

เมื่อท่านไม่เคยอบรม ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

ไม่ต้องการอบรมแต่พยายามเรียนรู้วิธีการประยุกต์ใช้ด้วยตนเอง

ต้องการที่จะอบรมแต่ไม่มีโอกาสได้เดินทางไป

อยากให้หน่วยงานท้องถิ่นจัดอบรมวิธีการประยุกต์ใช้ทฤษฎีให้

เคย จำนวน.....ครั้ง

2.2 หน่วยงานที่จัดอบรมหรือพาท่านไปอบรมคือ

.....

2.3 ท่านไปอบรมเกี่ยวกับ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ใด

.....

2.4 ท่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตแบบพอเพียง ระดับใด

มากที่สุด

มาก

ปานกลาง

น้อย

ไม่รู้จัก ไม่เข้าใจเลย

2.5 ท่านเริ่มดำเนินชีวิตแบบพอเพียง หรือยัง

ยังไม่ได้เริ่ม

ดำเนินชีวิตแบบพอเพียงมาแล้ว.....ปี

2.6 ความเปลี่ยนแปลงในชีวิต เมื่อท่านดำเนินชีวิตแบบพอเพียงมาประยุกต์ใช้

เปลี่ยนแปลงมากที่สุด

เปลี่ยนแปลงมาก

เปลี่ยนแปลงปานกลาง

เปลี่ยนแปลงน้อย

ไม่เปลี่ยนแปลงเลย

2.7 ท่านรู้จักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในแนวทางใด (ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ)

กรณีที่รู้จัก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ต้องอดออม ประหยัด
- ทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ของครอบครัว
- ต้องไม่ยุ่งอบายมุข
- วางแผน ต้องไม่ก่อหนี้
- ครัวเรือนมีรายรับสมดุลกับรายจ่าย
- ไม่เลียนแบบฟุ่มเฟือยมาครอบครัวอื่น
- สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อวางแผนการดำเนินชีวิต
- ต้องไม่ละโลก
- ครอบครัวไม่ขัดแย้ง ทะเลาะวิวาท
- ต้องใช้สิ่งที่มีอยู่ให้คุ้มค่า
- ทำประกันชีวิต ประกันสังคม และประกันทรัพย์สิน
- ต้องสนับสนุน ช่วยเหลือชุมชน
- ต้องให้สมาชิกทุกคนในครอบครัวมีความสุข
- ไม่ทำงานหนักมากเกินไป
- มีการปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาร่วมกันในครอบครัว
- ร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ เช่น ปลูกป่า/ต้นไม้ เก็บขยะ
- มีอาชีพเสริมนอกเหนือจากอาชีพหลักที่ทำอยู่ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้และลดความเสี่ยง
- มีการรวมกลุ่มสมาชิก/กลุ่มผู้เลี้ยงโค
- ช่วยกันดูแล อนุรักษ์ สภาพแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม
- เข้าร่วมประชุมตามที่มีการร้องขอทุกครั้ง
- หาอาชีพเสริม ลดความเสี่ยงแก่ครอบครัว
- บริจาคทรัพย์สินหรือสิ่งของช่วยส่วนรวมเสมอ
- บริจาคแรงกายช่วยส่วนรวมเสมอ
- ช่วยกันพัฒนาชุมชนให้สะอาด สวยงาม ร่มรื่น
- เป็นอาสาสมัครประเภทต่าง ๆ ในหมู่บ้าน
- มีความใฝ่รู้ และนำความรู้มาปฏิบัติงานเลี้ยง โค เช่น ฝึกอบรม ศึกษาดูงาน
- มีการเผยแพร่ความรู้การเลี้ยงโคให้กับบุคคลอื่น
- ดำรงชีวิตด้วยความอดทน ขยัน ไม่ทอดทิ้ง
- ใช้หลักธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตดำรงชีวิต
- สมาชิกในครัวเรือนมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือมีกิจกรรมเรียนรู้ด้วยกัน นำไปสู่ความ

เข้าใจในการดำรงตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเลี้ยงโค

- มีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกของครอบครัวหรือบุคคลทั่วไป เช่น ชีวิตพอเพียง การเลี้ยงโค
- ครัวเรือนมีการเรียนรู้และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตการเลี้ยงโค
- มีการส่งเสริมและขยายผลให้บุคคลอื่น ๆ เช่น เพื่อนร่วมงาน บุคคลที่รู้จัก บุคคลทั่วไปดำเนินชีวิตตามแนว

เศรษฐกิจพอเพียง

- อื่น ๆ (ระบุ).....

กรณีไม่รู้จัก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- หามาเท่าไรก็ใช้ไปเท่านั้น
- ต้องอยู่แบบคนจน
- ไม่ประกอบอาชีพที่ต้องลงทุนมาก
- อื่น ๆ (ระบุ).....

ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ให้ข้อมูลจากคณะผู้วิจัย

ภาคผนวก ค
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ จ. บุรีรัมย์

เพศ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ชาย	12	100.0	100.0	100.0

อายุ (ปี)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
อายุ	12	37	56	45.33	5.382
Valid N (listwise)	12				

การศึกษา

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	5	41.7	41.7	41.7
มัธยมศึกษาตอนต้น	1	8.3	8.3	50.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย	5	41.7	41.7	91.7
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	1	8.3	8.3	100.0
Total	12	100.0	100.0	

สมาชิก (คน)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
สมาชิกในครอบครัว	12	1	7	4.42	1.881
สมาชิกทำงาน	12	1	6	3.08	1.881
Valid N (listwise)	12				

อาชีพหลัก

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ทำไร่นา	11	91.7	91.7	91.7
อื่นๆ (รับราชการ)	1	8.3	8.3	100.0
Total	12	100.0	100.0	

อาชีพรองอันดับหนึ่ง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เลี้ยงสัตว์	12	100.0	100.0	100.0

อาชีพรองอันดับสอง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ทำไร่นา	1	8.3	14.3	14.3
รับจ้าง	5	41.7	71.4	85.7
ค้าขาย	1	8.3	14.3	100.0
Total	7	58.3	100.0	
Missing 9	5	41.7		
Total	12	100.0		

อาชีพทำรายได้สูงสุด

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ทำนา	11	91.7	91.7	91.7
รับราชการ	1	8.3	8.3	100.0
Total	12	100.0	100.0	

รายได้ (บาท)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
รายได้ต่อเดือน	12	6,000	43,000	16,933.33	9,989.479
รายได้จากอาชีพหลัก	12	5,400	20,000	12,116.67	5,003.605
รายได้จากภาคเกษตรอื่น	12	500	8,000	2,083.33	2,011.256
รายได้นอกภาคเกษตร	12	0	16,000	2,750.00	4,366.713
รายได้จากเลี้ยงโคเนื้อต่อปี	12	6,000	72,000	19,750.00	18,380.449
Valid N (listwise)	12				

พื้นที่ประกอบอาชีพเกษตร (ไร่)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
พื้นที่ประกอบอาชีพเกษตร	12	4	80	26.92	22.944
Valid N (listwise)	12				

ความรู้สึกกับการเลี้ยงโคในปัจจุบัน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid อยากเลี้ยงโคต่อไป	12	100.0	100.0	100.0

พื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ (ไร่)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
พื้นที่ปลูกหญ้าอาหารสัตว์	12	.50	5.00	1.4792	1.57559
พื้นที่ปลูกถั่วอาหารสัตว์	2	.25	.25	.2500	.00000
Valid N (listwise)	2				

พืชอาหารสัตว์

	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
\$crop ^a หญ้ารูซี่	10	40.0%	83.3%
หญ้างินนี่สีม่วง	9	36.0%	75.0%
หญ้าขน	4	16.0%	33.3%
ถั่วสไตโล	2	8.0%	16.7%
Total	25	100.0%	208.3%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

แหล่งน้ำ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ๑	12	100.0	100.0	100.0

ทำเลเลี้ยงสัตว์ธรรมชาติ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ๑	9	75.0	75.0	75.0
ไม่มี	3	25.0	25.0	100.0
Total	12	100.0	100.0	

พื้นที่ทำเลเลี้ยงสัตว์ (ไร่)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
พื้นที่ทำเลเลี้ยงสัตว์ (กรณีมี)	9	1	50	12.56	16.890
Valid N (listwise)	9				

จำนวนโค (ตัว)

	N	Minimum	Maximum	Sum	Mean	Std. Deviation
จำนวนโคพื้นเมือง	12	0	4	18	1.50	1.732
จำนวนโคลูกผสมบราห์มัน-พื้นเมือง	12	1	10	39	3.25	2.417
จำนวนโคลูกผสมอินดูบราซิล-พื้นเมือง	12	0	2	3	.25	.622
จำนวนโคลูกผสมซาโรเลส	12	0	7	31	2.58	2.021
จำนวนโคนม	12	0	0	0	.00	.000
Valid N (listwise)	12					

จำนวนสัตว์ แยกตามขนาด (ตัว)

	N	Minimum	Maximum	Sum	Mean	Std. Deviation
ลูกโคเพศผู้	12	0	2	13	1.08	.793
ลูกโคเพศเมีย	12	0	2	7	.58	.669
โครุ่นเพศผู้	12	0	3	9	.75	.965
โครุ่นเพศเมีย	12	0	2	11	.92	.669
โคพ่อพันธุ์	12	0	0	0	.00	.000
โคแม่พันธุ์	12	1	9	51	4.25	2.137
รวมโค	12	1	17	91	7.58	4.144
Valid N (listwise)	12					

ระยะเวลาที่เลี้ยงโค (ปี)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ระยะเวลาที่เลี้ยงโค	12	2	30	9.33	8.150
Valid N (listwise)	12				

การเพิ่มจำนวนโค

	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
\$add ^a เพิ่มจำนวนโคโดยการซื้อมา	9	39.1%	75.0%
เพิ่มจำนวนโคโดยผสมเทียม	12	52.2%	100.0%
เพิ่มจำนวนโคโดยได้รับมรดก	2	8.7%	16.7%
Total	23	100.0%	191.7%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

ความสำคัญของโรงเรือนเลี้ยงโค

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปานกลาง	4	33.3	33.3	33.3
มาก	3	25.0	25.0	58.3
มากที่สุด	5	41.7	41.7	100.0
Total	12	100.0	100.0	

ความสำคัญของโรงเรือนเลี้ยงโค

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ความสำคัญของโรงเรือนเลี้ยงโค	12	3	5	4.08	.900
Valid N (listwise)	12				

โรงเรียนหรือคอกโค

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ๘	12	100.0	100.0	100.0

สภาพโรงเรียนหรือคอก

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid สร้างในบริเวณบ้าน	7	58.3	58.3	58.3
สร้างไว้ใต้ถุนบ้าน	1	8.3	8.3	66.7
อื่นๆ (พื้นที่ทุ่งนา)	4	33.3	33.3	100.0
Total	12	100.0	100.0	

การจัดทำรางหรือที่ให้ฟางและหญ้าในคอกโค

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid จัดทำ	12	100.0	100.0	100.0

การจัดทำรางหรือที่ให้อาหารชั้นในคอก

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid จัดทำ	12	100.0	100.0	100.0

การจัดทำรางหรือที่ให้อาหารแร่ธาตุในคอก

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid จัดทำ	12	100.0	100.0	100.0

การดูสัตว์โค

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เป็น	12	100.0	100.0	100.0

การผสมพันธุ์แม่โค

	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
\$breed ^a ผสมแม่พันธุ์ใช้การผสมเทียม	12	100.0%	100.0%
Total	12	100.0%	100.0%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

ค่าผสมพันธุ์แม่โค (บาท)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ค่าผสมต่อครั้งจากพ่อโครับจ้าง	0	0	0	0	0
ค่าผสมต่อครั้งจากการผสมเทียมของเจ้าหน้าที่	11	300	300	300.00	.000
Valid N (listwise)	0				

ได้ลูกที่เกิดจากการผสมเทียม แล้วประสบปัญหา

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ลูกโคได้แต่เพศผู้	7	58.3	58.3	58.3
อื่นๆ (ไม่มีปัญหา)	5	41.7	41.7	100.0
Total	12	100.0	100.0	

ลักษณะลูกโคที่เกิดใหม่ มีลักษณะแตกต่างจากเดิมหรือไม่

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ไม่แตกต่าง	3	25.0	25.0	25.0
แตกต่าง	9	75.0	75.0	100.0
Total	12	100.0	100.0	

ความแตกต่างของลูกโคเกิดใหม่

	Responses	Percent of Cases	
		N	Percent
\$scalf ^a ลูกโคที่เกิดใหม่ มีขนาดใหญ่กว่าเดิม	8	47.1%	88.9%
ลูกโคที่เกิดใหม่ มีสายเลือดแตกต่างจากเดิม	9	52.9%	100.0%
Total	17	100.0%	188.9%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

สายเลือด

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ชาโรเลส	8	66.7	100.0	100.0
Missing	9	4	33.3		
Total		12	100.0		

ใช้พ้อพันธุ์

		Frequency	Percent
Missing	9	12	100.0

กรณีใช้ผสมเทียม มีปัญหาการผสมติดยาก

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	มี	12	100.0	100.0	100.0

จำนวนครั้งที่ผสมแล้วแม่โคยังไม่ตั้งท้อง (ครั้ง)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
จำนวนครั้งที่ผสมแล้วแม่โคยังไม่ตั้งท้อง	12	2	3	2.58	.515
Valid N (listwise)	12				

การให้อาหารสัตว์

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ให้	2	16.7	16.7	16.7
	ไม่ให้	10	83.3	83.3	100.0
Total		12	100.0	100.0	

การพิจารณาในการเก็บเกี่ยวพืชอาหารสัตว์

	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
\$harvest ^d การเก็บเกี่ยวหญ้าสดหรือถั่วสดดูอายุ	5	29.4%	41.7%
การเก็บเกี่ยวหญ้าสดหรือถั่วสดดูปริมาณ	4	23.5%	33.3%
การเก็บเกี่ยวหญ้าสดหรือถั่วสดดูความน่ากิน	8	47.1%	66.7%
Total	17	100.0%	141.7%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

อายุการเก็บเกี่ยวพืชอาหารสัตว์ (วัน)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
อายุเก็บเกี่ยวหญ้า	12	45	60	57.50	5.839
อายุเก็บเกี่ยวถั่ว	2	60	60	60.00	.000
Valid N (listwise)	2				

แหล่งอาหารหยาบฟางข้าว

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เก็บไว้หลังเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จ	12	100.0	100.0	100.0

แหล่งหญ้าสด

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปลุกเอง	12	100.0	100.0	100.0

แหล่งหญ้าแห้ง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ตากให้แห้งเก็บไว้เอง	12	100.0	100.0	100.0

แหล่งถั่วอาหารสัตว์

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปลุกเอง	2	16.7	16.7	16.7
อื่นๆ (ไม่ได้ให้)	10	83.3	83.3	100.0
Total	12	100.0	100.0	

การให้อาหารชั้น

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ให้โคกินในคอกทุกวัน	4	33.3	33.3	33.3
ให้โคกินเกือบทุกวัน	3	25.0	25.0	58.3
ให้โคกินนานๆ ครั้ง	5	41.7	41.7	100.0
Total	12	100.0	100.0	

แหล่งอาหารชั้น

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ซื้ออาหารโคสำเร็จรูปมาให้โคกิน	11	91.7	91.7	91.7
ซื้อวัตถุดิบอาหารสัตว์มาผสมกับอาหารสำเร็จรูปที่ซื้อมา	1	8.3	8.3	100.0
Total	12	100.0	100.0	

แหล่งน้ำที่ผู้เลี้ยงนำมาให้โคกิน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid น้ำที่ตักมาจากแหล่งน้ำธรรมชาติ อาทิ บ่อน้ำ หนองน้ำ น้ำฝนที่เก็บไว้	8	66.7	66.7	66.7
น้ำประปา	2	16.7	16.7	83.3
Total	12	100.0	100.0	100.0

การให้อาหารแร่ธาตุ วิตามิน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ซื้ออาหารแร่ธาตุก่อนมาให้โคกิน	12	100.0	100.0	100.0

อาหารเช้า

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 06.00 น.	1	8.3	8.3	8.3
07.00 น.	6	50.0	50.0	58.3
08.00 น.	4	33.3	33.3	91.7
09.00 น.	1	8.3	8.3	100.0
Total	12	100.0	100.0	

อาหารบ่าย

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 12.00 น.	3	25.0	25.0	25.0
13.00 น.	9	75.0	75.0	100.0
Total	12	100.0	100.0	

อาหารเย็นหรือค่ำ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 16.00 น.	2	16.7	16.7	16.7
17.00 น.	5	41.7	41.7	58.3
18.00 น.	5	41.7	41.7	100.0
Total	12	100.0	100.0	

จำนวนอาหารสัตว์ (กิโลกรัมต่อตัว)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
จำนวนฟางข้าว	12	3	6	3.92	1.165
จำนวนพืชอาหารสด	12	10	20	14.58	3.965
จำนวนอาหารข้น	9	1.00	3.00	2.0000	.86603
จำนวนอาหารแร่ธาตุ	4	.10	.50	.4000	.20000
Valid N (listwise)	4				

เวลาให้ฟางข้าว

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 06.00 น.	1	8.3	8.3	8.3
07.00 น.	7	58.3	58.3	66.7
08.00 น.	3	25.0	25.0	91.7
09.00 น.	1	8.3	8.3	100.0
Total	12	100.0	100.0	

เวลาให้หญ้าสด

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	06.00 น.	1	8.3	8.3	8.3
	07.00 น.	4	33.3	33.3	41.7
	08.00 น.	4	33.3	33.3	75.0
	09.00 น.	2	16.7	16.7	91.7
	16.00 น.	1	8.3	8.3	100.0
	Total	12	100.0	100.0	

เวลาให้อาหารชั้น

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	06.00 น.	1	8.3	11.1	11.1
	07.00 น.	3	25.0	33.3	44.4
	08.00 น.	1	8.3	11.1	55.6
	09.00 น.	1	8.3	11.1	66.7
	16.00 น.	1	8.3	11.1	77.8
	17.00 น.	1	8.3	11.1	88.9
	18.00 น.	1	8.3	11.1	100.0
	Total	9	75.0	100.0	
Missing	99	3	25.0		
Total		12	100.0		

เวลาให้อาหารแรธาตุ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	07.00 น.	1	8.3	33.3	33.3
	08.00 น.	2	16.7	66.7	100.0
	Total	3	25.0	100.0	
Missing	99	9	75.0		
Total		12	100.0		

การป้องกันโรค-พยาธิโค

		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
\$disease ^a	การป้องกันโรคพยาธิ	11	45.8%	91.7%
	การให้ยาถ่ายพยาธิ	9	37.5%	75.0%
	พ่นยาฆ่าเห็บ	4	16.7%	33.3%
Total		24	100.0%	200.0%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

การใช้ยาบำรุงหรือยาเพิ่มประสิทธิภาพผสมบูรณัมพันธุ์

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ไม่เคยให้	3	25.0	25.0	25.0
	ให้	9	75.0	75.0	100.0
	Total	12	100.0	100.0	

แร่ธาตุที่เกษตรกรใช้เลี้ยงเสริมแกโค

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid อาหารแร่ธาตุก้อน สำเร็จรูป	12	100.0	100.0	100.0

ช่องทางจำหน่ายโค

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid จำหน่ายง่าย	8	66.7	66.7	66.7
จำหน่ายค่อนข้างยาก	3	25.0	25.0	91.7
จำหน่ายยาก	1	8.3	8.3	100.0
Total	12	100.0	100.0	

การตีราคาโคเนื้อด้วยสายตา

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ได้	11	91.7	91.7	91.7
ไม่ได้	1	8.3	8.3	100.0
Total	12	100.0	100.0	

หลักในการตีราคาโค

	Responses	Percent of Cases		
		N	Percent	
\$Judge ^a	ดูรูปร่างทั่วไป	10	38.5%	90.9%
	ประมาณน้ำหนักตัวโค	8	30.8%	72.7%
	ประเมินราคาต่อตัว	7	26.9%	63.6%
	ดูจากอื่นๆ (สายพันธุ์)	1	3.8%	9.1%
Total		26	100.0%	236.4%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

น้ำหนัก (กิโลกรัม) และราคา (บาท) โคพื้นเมือง

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
น้ำหนักพื้นเมืองเทศผู้ 1 ปี	10	150	150	150.00	.000
ราคาพื้นเมืองเทศผู้ 1 ปี	10	5,000	8,000	7,300.00	1,135.292
น้ำหนักพื้นเมืองเทศเมีย 1 ปี	10	100	140	122.00	13.166
ราคาพื้นเมืองเทศเมีย 1 ปี	10	4,000	7,000	5,600.00	966.092
น้ำหนักพื้นเมืองเทศผู้ 2 ปี	9	250	350	300.00	36.742
ราคาพื้นเมืองเทศผู้ 2 ปี	9	8,000	12,000	11,111.11	1,364.225
น้ำหนักพื้นเมืองเทศเมีย 2 ปี	9	220	300	266.67	32.787
ราคาพื้นเมืองเทศเมีย 2 ปี	9	8,000	11,000	9,666.67	1,000.000
น้ำหนักพื้นเมืองเทศผู้ มากกว่า 2 ปี	7	400	450	421.43	26.726
ราคาพื้นเมืองเทศผู้ มากกว่า 2 ปี	8	9,000	15,000	13,750.00	2,121.320
น้ำหนักพื้นเมืองเทศเมีย มากกว่า 2 ปี	7	350	400	371.43	26.726
ราคาพื้นเมืองเทศเมีย มากกว่า 2 ปี	8	8,000	14,000	11,750.00	1,908.627
Valid N (listwise)	7				

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
น้ำหนักบราห์มัน-พื้นเมืองเทศผู้ 1 ปี	4	150	170	160.00	8.165
ราคาบราห์มัน-พื้นเมืองเทศผู้ 1 ปี	4	7500	9000	8375.00	750.000
น้ำหนักบราห์มัน-พื้นเมืองเทศเมีย 1 ปี	4	140	150	145.00	5.774
ราคาบราห์มัน-พื้นเมืองเทศเมีย 1 ปี	4	6500	8000	7375.00	750.000
น้ำหนักบราห์มัน-พื้นเมืองเทศผู้ 2 ปี	4	300	350	325.00	28.868
ราคาบราห์มัน-พื้นเมืองเทศผู้ 2 ปี	4	15000	16000	15500.00	577.350
น้ำหนักบราห์มัน-พื้นเมืองเทศเมีย 2 ปี	4	280	340	310.00	29.439
ราคาบราห์มัน-พื้นเมืองเทศเมีย 2 ปี	4	14000	15000	14625.00	478.714
น้ำหนักบราห์มัน-พื้นเมืองเทศผู้ มากกว่า 2 ปี	4	450	500	475.00	28.868
ราคาบราห์มัน-พื้นเมืองเทศผู้ มากกว่า 2 ปี	4	20000	25000	22750.00	2217.356
น้ำหนักบราห์มัน-พื้นเมืองเทศเมีย มากกว่า 2 ปี	4	400	450	412.50	25.000
ราคาบราห์มัน-พื้นเมืองเทศเมีย มากกว่า 2 ปี	4	18000	24000	21000.00	2581.989
Valid N (listwise)	4				

น้ำหนัก (กิโลกรัม) และราคา (บาท) โคลุกผสมบราห์มัน-พื้นเมือง

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
น้ำหนักบราห์มัน-พื้นเมืองเพศผู้ 1 ปี	4	150	170	160.00	8.165
ราคาบราห์มัน-พื้นเมืองเพศผู้ 1 ปี	4	7,500	9,000	8,375.00	750.000
น้ำหนักบราห์มัน-พื้นเมืองเพศเมีย 1 ปี	4	140	150	145.00	5.774
ราคาบราห์มัน-พื้นเมืองเพศเมีย 1 ปี	4	6,500	8,000	7,375.00	750.000
น้ำหนักบราห์มัน-พื้นเมืองเพศผู้ 2 ปี	4	300	350	325.00	28.868
ราคาบราห์มัน-พื้นเมืองเพศผู้ 2 ปี	4	15,000	16,000	15,500.00	577.350
น้ำหนักบราห์มัน-พื้นเมืองเพศเมีย 2 ปี	4	280	340	310.00	29.439
ราคาบราห์มัน-พื้นเมืองเพศเมีย 2 ปี	4	14,000	15,000	14,625.00	478.714
น้ำหนักบราห์มัน-พื้นเมืองเพศผู้ มากกว่า 2 ปี	4	450	500	475.00	28.868
ราคาบราห์มัน-พื้นเมืองเพศผู้ มากกว่า 2 ปี	4	20,000	25,000	22,750.00	2,217.356
น้ำหนักบราห์มัน-พื้นเมืองเพศเมีย มากกว่า 2 ปี	4	400	450	412.50	25.000
ราคาบราห์มัน-พื้นเมืองเพศเมีย มากกว่า 2 ปี	4	18,000	24,000	21,000.00	2,581.989
Valid N (listwise)	4				

น้ำหนัก (บาท) และราคา (บาท) โคลุกผสมชาโรเลส์-พื้นเมือง

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
น้ำหนักชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศผู้ 1 ปี	5	180	200	188.00	10.954
ราคาชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศผู้ 1 ปี	5	12,000	13,000	12,400.00	547.723
น้ำหนักชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศเมีย 1 ปี	5	150	200	170.00	18.708
ราคาชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศเมีย 1 ปี	5	10,000	10,000	10,000.00	.000
น้ำหนักชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศผู้ 2 ปี	5	350	400	380.00	27.386
ราคาชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศผู้ 2 ปี	5	23,000	25,000	24,200.00	836.660
น้ำหนักชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศเมีย 2 ปี	5	330	350	342.00	10.954
ราคาชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศเมีย 2 ปี	5	20,000	23,000	21,200.00	1,303.840
น้ำหนักชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศผู้ มากกว่า 2 ปี	6	500	550	516.67	25.820
ราคาชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศผู้ มากกว่า 2 ปี	6	32,000	35,000	331,66.67	1,169.045
น้ำหนักชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศเมีย มากกว่า 2 ปี	6	450	500	466.67	25.820
ราคาชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศเมีย มากกว่า 2 ปี	6	27,000	28,000	27,583.33	491.596
Valid N (listwise)	5				

วิธีการจำหน่ายโค

	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
\$marcha ^a นำไปจำหน่ายที่ตลาดนัด	3	15.0%	25.0%
จำหน่ายให้กับนายหน้าที่มาติดต่อซื้อถึงบ้าน	9	45.0%	75.0%
จำหน่ายกันเองในหมู่บ้าน	6	30.0%	50.0%
ทำการชำแหละแบ่งเนื้อจำหน่ายเอง	2	10.0%	16.7%
Total	20	100.0%	166.7%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

ผลการวิเคราะห์ กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน จ. บุรีรัมย์

เพศ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ชาย	22	91.7	91.7	91.7
หญิง	2	8.3	8.3	100.0
Total	24	100.0	100.0	

อายุ (ปี)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
อายุ	24	35	70	56.83	11.247
Valid N (listwise)	24				

การศึกษา

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	23	95.8	95.8	95.8
มัธยมศึกษาตอนต้น	1	4.2	4.2	100.0
Total	24	100.0	100.0	

สมาชิก (คน)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
สมาชิกในครอบครัว	24	2	7	4.88	1.262
สมาชิกทำงาน	24	2	5	3.37	1.209
Valid N (listwise)	24				

อาชีพหลัก

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ทำไร่ทำนา	24	100.0	100.0	100.0

อาชีพรองอันดับหนึ่ง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เลี้ยงสัตว์	21	87.5	87.5	87.5
รับจ้าง	2	8.3	8.3	95.8
ค้าขาย	1	4.2	4.2	100.0
Total	24	100.0	100.0	

อาชีพรองอันดับสอง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เลี้ยงสัตว์	3	12.5	37.5	37.5
รับจ้าง	5	20.8	62.5	100.0
Total	8	33.3	100.0	
Missing 9	16	66.7		
Total	24	100.0		

อาชีพทำรายได้สูงสุด

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ทำนา	21	87.5	87.5	87.5
รับจ้าง	2	8.3	8.3	95.8
ค้าขาย	1	4.2	4.2	100.0
Total	24	100.0	100.0	

รายได้ (บาท)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
รายได้ต่อเดือน	24	6,000	24,000	13,650.00	5,207.353
รายได้จากอาชีพหลัก	24	4,000	22,000	11,520.83	4,848.754
รายได้จากภาคเกษตรอื่น	24	1,000	3,000	1,612.50	618.070
รายได้นอกภาคเกษตร	24	0	2,000	516.67	779.446
รายได้จากเลี้ยงโคเนื้อต่อปี	24	10,000	30,000	16,708.33	6,583.769
Valid N (listwise)	24				

พื้นที่ประกอบอาชีพเกษตร (ไร่)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
พื้นที่ประกอบอาชีพเกษตร	24	1.00	47.00	16.6146	12.32353
Valid N (listwise)	24				

ความรู้สึกกับการเลี้ยงโคในปัจจุบัน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid อยากเลี้ยงโคต่อไป	24	100.0	100.0	100.0

พื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ (ไร่)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
พื้นที่ปลูกหญ้าอาหารสัตว์	24	.50	3.00	1.2187	.64400
พื้นที่ปลูกถั่วอาหารสัตว์	0	0	0	0	0
Valid N (listwise)	0				

พืชอาหารสัตว์

	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
\$crop ^a หญ้ารูซี่	16	44.4%	66.7%
หญ้างินนิสีม่วง	18	50.0%	75.0%
หญ้าขน	2	5.6%	8.3%
Total	36	100.0%	150.0%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

แหล่งน้ำ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid มี	24	100.0	100.0	100.0

ทำเลเลี้ยงสัตว์ธรรมชาติ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid มี	12	50.0	50.0	50.0
ไม่มี	12	50.0	50.0	100.0
Total	24	100.0	100.0	

พื้นที่ทำเลเลี้ยงสัตว์ (ไร่)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
พื้นที่ทำเลเลี้ยงสัตว์ (กรณีมี)	12	1	10	2.75	2.734
Valid N (listwise)	12				

จำนวนโค (ตัว)

	N	Minimum	Maximum	Sum	Mean	Std. Deviation
จำนวนโคพื้นเมือง	24	0	5	32	1.33	1.435
จำนวนโคบราห์มัน-พื้นเมือง	24	0	5	43	1.79	1.474
จำนวนโคอินดู-พื้นเมือง	24	0	2	6	.25	.532
จำนวนโคลูกผสมซาโรเลสส์	24	0	4	26	1.08	1.139
จำนวนโคนม	24	0	0	0	.00	.000
Valid N (listwise)	24					

จำนวนสัตว์ แยกตามขนาด (ตัว)

	N	Minimum	Maximum	Sum	Mean	Std. Deviation
ลูกโคผู้ต่ำกว่า 1 ปี	24	0	2	17	.71	.624
ลูกโคเมียต่ำกว่า 1 ปี	24	0	1	13	.54	.509
โครุ่นผู้ 1-2 ปี	24	0	2	8	.33	.565
โครุ่นเมีย 1-2 ปี	24	0	2	13	.54	.721
โคพ่อพันธุ์	24	0	1	1	.04	.204
โคแม่พันธุ์	24	1	5	55	2.29	.859
รวมโคทั้งหมด	24	1	8	107	4.46	1.668
Valid N (listwise)	24					

ระยะเวลาที่เลี้ยงโค (ปี)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ระยะเวลาที่เลี้ยงโค	24	3	23	12.04	5.361
Valid N (listwise)	24				

การเพิ่มจำนวนโค

	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
\$add ^a เพิ่มจำนวนโคโดยการซื้อมา	13	34.2%	54.2%
เพิ่มจำนวนโคโดยผสมด้วยพ่อโครับจ้าง	6	15.8%	25.0%
เพิ่มจำนวนโคโดยผสมเทียม	18	47.4%	75.0%
เพิ่มจำนวนโคโดยได้รับมรดก	1	2.6%	4.2%
Total	38	100.0%	158.3%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

ความสำคัญของโรงเรือนเลี้ยงโค

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปานกลาง	6	25.0	25.0	25.0
มาก	9	37.5	37.5	62.5
มากที่สุด	9	37.5	37.5	100.0
Total	24	100.0	100.0	

ความสำคัญของโรงเรือนเลี้ยงโค

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ความสำคัญของโรงเรือนเลี้ยงโค	24	3	5	4.12	.797
Valid N (listwise)	24				

โรงเรียนหรือคอกโค

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid มี	24	100.0	100.0	100.0

สภาพโรงเรียนหรือคอก

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid สร้างในบริเวณบ้าน	20	83.3	83.3	83.3
อื่นๆ (พื้นที่ทุ่งนา)	4	16.7	16.7	100.0
Total	24	100.0	100.0	

การจัดทำรางหรือที่ให้ฟางและหญ้าในคอกโค

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid จัดทำ	24	100.0	100.0	100.0

การจัดทำรางหรือที่ให้อาหารชั้นในคอก

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid จัดทำ	4	16.7	16.7	16.7
ไม่จัดทำ	20	83.3	83.3	100.0
Total	24	100.0	100.0	

การจัดทำรางหรือที่ให้อาหารแร่ธาตุในคอก

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid จัดทำ	10	41.7	41.7	41.7
ไม่จัดทำ	14	58.3	58.3	100.0
Total	24	100.0	100.0	

การดูสัตโค

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เป็น	24	100.0	100.0	100.0

การผสมพันธุ์แม่โค

	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
\$breed ^a ผสมแม่พันธุ์ใช้พ่อพันธุ์รับจ้าง	6	21.4%	25.0%
ผสมแม่พันธุ์ใช้การผสมเทียม	22	78.6%	91.7%
Total	28	100.0%	116.7%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

ค่าบริการผสมพันธุ์แม่โค (บาท)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ค่าผสมต่อครั้งจากพ่อโครับจ้าง	6	300	500	433.33	103.280
ค่าผสมต่อครั้งจากการผสมเทียมของเจ้าหน้าที่	18	150	300	236.11	61.371
Valid N (listwise)	3				

ได้ลูกที่เกิดจากการผสมเทียม แล้วประสบปัญหา

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	แม่โคคลอดออกไม่ได้	2	8.3	11.1	11.1
	ลูกโคได้แก่เพศผู้	3	12.5	16.7	27.8
	อื่นๆ (ปกติ)	13	54.2	72.2	100.0
	Total	18	75.0	100.0	
Missing	9	6	25.0		
Total		24	100.0		

ลักษณะลูกโคที่เกิดใหม่แตกต่างจากเดิม

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ไม่แตกต่าง	3	12.5	20.0	20.0
	แตกต่าง	12	50.0	80.0	100.0
	Total	15	62.5	100.0	
Missing	9	9	37.5		
Total		24	100.0		

ความแตกต่างของลูกโคเกิดใหม่

		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
\$calf ^a	ลูกโคที่เกิดใหม่ มีขนาดใหญ่กว่าเดิม	10	62.5%	76.9%
	ลูกโคที่เกิดใหม่ มีลายเลือดต่างจากเดิม	2	12.5%	15.4%
	ลูกโคที่เกิดใหม่ มีอื่นๆ (สีแตกต่าง)	4	25.0%	30.8%
Total		16	100.0%	123.1%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

สายเลือด

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ชาโรเลสส์	2	8.3	100.0	100.0
Missing	9	22	91.7		
Total		24	100.0		

ใช้ฟอชั่นส์

	Frequency	Percent
Missing 9	24	100.0

กรณีใช้ผสมเทียม มีปัญหาการผสมติดยาก

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ไม่มี	7	29.2	38.9	38.9
	มี	11	45.8	61.1	100.0
	Total	18	75.0	100.0	
Missing	9	6	25.0		
Total		24	100.0		

จำนวนครั้งที่ผสมแล้วแม่โคยังไม่ตั้งท้อง (ครั้ง)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
จำนวนครั้งที่ผสมแล้วแม่โคยังไม่ตั้งท้อง	11	2	3	2.91	.302
Valid N (listwise)	11				

การให้อาหารสัตว์

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ไม่ให้อาหาร	24	100.0	100.0	100.0

การพิจารณาในการเก็บเกี่ยวพืชอาหารสัตว์

	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
\$Harvest ^d การเก็บเกี่ยวหญ้าสดหรือถั่วสดดูอายุ	7	26.9%	35.0%
การเก็บเกี่ยวหญ้าสดหรือถั่วสดดูปริมาณ	6	23.1%	30.0%
การเก็บเกี่ยวหญ้าสดหรือถั่วสดดูความน่ากิน	13	50.0%	65.0%
Total	26	100.0%	130.0%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

อายุการเก็บเกี่ยวพืชอาหารสัตว์ (วัน)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
อายุเก็บเกี่ยวหญ้า	9	45	60	55.00	7.500
อายุเก็บเกี่ยวถั่ว	0				
Valid N (listwise)	0				

แหล่งอาหารหยาบฟางข้าว

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เก็บไว้หลังเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จ	24	100.0	100.0	100.0

แหล่งหญ้าสด

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปลูกลง	22	91.7	91.7	91.7
อื่นๆ (เกี่ยวจากที่อื่นๆ)	2	8.3	8.3	100.0
Total	24	100.0	100.0	

แหล่งหญ้าแห้ง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ตากให้แห้งเก็บไว้เอง	9	37.5	37.5	37.5
อื่นๆ (ไม่ได้ทำ)	15	62.5	62.5	100.0
Total	24	100.0	100.0	

แหล่งถั่วอาหารสัตว์

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid อื่นๆ (ไม่ได้ให้)	24	100.0	100.0	100.0

การให้อาหารชั้น

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ให้โคกินเกือบทุกวัน	3	12.5	12.5	12.5
ให้โคกินนานๆ ครั้ง	1	4.2	4.2	16.7
ไม่เคยให้เลย	20	83.3	83.3	100.0
Total	24	100.0	100.0	

แหล่งอาหารชั้น

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ซื้อวัตถุดิบอาหารสัตว์มาผสมกับอาหารสำเร็จรูปที่ซื้อมา	4	16.7	16.7	16.7
อื่นๆ (ไม่ได้ให้)	20	83.3	83.3	100.0
Total	24	100.0	100.0	

แหล่งน้ำที่ผู้เลี้ยงนำมาให้โคกิน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid น้ำที่ตักมาจากแหล่งน้ำธรรมชาติ อาทิ บ่อน้ำ หนองน้ำ	15	62.5	62.5	62.5
น้ำฝนที่เก็บไว้	2	8.3	8.3	70.8
น้ำประปา	7	29.2	29.2	100.0
Total	24	100.0	100.0	

การให้อาหารแร่ธาตุ วิตามิน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ซึ้ออาหารแร่ธาตุก่อนมาให้โคกิน	10	41.7	41.7	41.7
อื่นๆ (ไม่ได้ให้)	14	58.3	58.3	100.0
Total	24	100.0	100.0	

อาหารเช้า

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 06.00 น.	1	4.2	4.2	4.2
07.00 น.	11	45.8	45.8	50.0
08.00 น.	9	37.5	37.5	87.5
09.00 น.	3	12.5	12.5	100.0
Total	24	100.0	100.0	

อาหารป่วย

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 12.00 น.	3	12.5	12.5	12.5
13.00 น.	13	54.2	54.2	66.7
14.00 น.	4	16.7	16.7	83.3
15.00 น.	4	16.7	16.7	100.0
Total	24	100.0	100.0	

อาหารเย็นหรือค่ำ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 16.00 น.	7	29.2	29.2	29.2
17.00 น.	11	45.8	45.8	75.0
18.00 น.	6	25.0	25.0	100.0
Total	24	100.0	100.0	

จำนวนอาหารสัตว์ (กิโลกรัมต่อตัว)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
จำนวนฟางข้าว	24	2	5	4.50	.933
จำนวนพืชอาหารสด	24	10	30	20.21	9.026
จำนวนอาหารข้น	4	1	1	1.00	.000
จำนวนอาหารแร่ธาตุ	6	.50	.50	.5000	.00000
Valid N (listwise)	2				

เวลาให้ฟังข่าว

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	06.00 น.	1	4.2	4.3	4.3
	07.00 น.	10	41.7	43.5	47.8
	08.00 น.	9	37.5	39.1	87.0
	09.00 น.	3	12.5	13.0	100.0
	Total	23	95.8	100.0	
Missing	99	1	4.2		
Total		24	100.0		

เวลาให้หย่าสด

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	12.00 น.	1	4.2	4.5	4.5
	13.00 น.	8	33.3	36.4	40.9
	14.00 น.	3	12.5	13.6	54.5
	15.00 น.	1	4.2	4.5	59.1
	16.00 น.	3	12.5	13.6	72.7
	17.00 น.	6	25.0	27.3	100.0
	Total	22	91.7	100.0	
Missing	99	2	8.3		
Total		24	100.0		

เวลาให้อาหารชั้น

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 17.00 น.	1	4.2	25.0	25.0
18.00 น.	3	12.5	75.0	100.0
Total	4	16.7	100.0	
Missing 99	20	83.3		
Total	24	100.0		

เวลาให้อาหารแร้ธาตุ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 08.00 น.	2	8.3	33.3	33.3
17.00 น.	2	8.3	33.3	66.7
18.00 น.	2	8.3	33.3	100.0
Total	6	25.0	100.0	
Missing 99	18	75.0		
Total	24	100.0		

การป้องกันโรค-พยาธิโค

	Responses		Percent of Cases	
	N	Percent		
\$disease ^a	การป้องกันโรคพยาธิ	18	34.6%	75.0%
	การให้ยาถ่ายพยาธิ	21	40.4%	87.5%
	พ่นยาฆ่าเห็บ	13	25.0%	54.2%
Total		52	100.0%	216.7%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

การให้ยาบำรุงหรือยาเพิ่มประสิทธิภาพสมบรูณ์พันธุ์

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ไม่เคยให้	6	25.0	25.0	25.0
ให้	18	75.0	75.0	100.0
Total	24	100.0	100.0	

แร่ธาตุที่เกษตรกรใช้เลี้ยงเสริมแกโค

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid อาหารแร่ธาตุก่อน สำเร็จรูป	18	75.0	75.0	75.0
อื่นๆ (ไม่ได้ให้)	6	25.0	25.0	100.0
Total	24	100.0	100.0	

ช่องทางจำหน่ายโค

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid จำหน่ายง่าย	22	91.7	91.7	91.7
จำหน่ายค่อนข้างยาก	2	8.3	8.3	100.0
Total	24	100.0	100.0	

การตีราคาโคเนื้อด้วยสายตา

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ได้	20	83.3	83.3	83.3
ไม่ได้	4	16.7	16.7	100.0
Total	24	100.0	100.0	

หลักในการตีราคาโค

	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
\$Judge ^a ดูรูปร่างทั่วไป	19	57.6%	86.4%
ประมาณน้ำหนักตัวโค	9	27.3%	40.9%
ประเมินราคาต่อตัว	5	15.2%	22.7%
Total	33	100.0%	150.0%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

น้ำหนัก (กิโลกรัม) และราคา (บาท) โคพื้นเมือง

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
น้ำหนักพื้นเมืองเพศผู้ 1 ปี	6	150	160	156.67	5.164
ราคาพื้นเมืองเพศผู้ 1 ปี	13	5,000	9,000	7,076.92	1,552.500
น้ำหนักพื้นเมืองเพศเมีย 1 ปี	4	140	150	145.00	5.774
ราคาพื้นเมืองเพศเมีย 1 ปี	11	4,000	8,000	5,500.00	1,658.312
น้ำหนักพื้นเมืองเพศผู้ 2 ปี	3	280	320	300.00	20.000
ราคาพื้นเมืองเพศผู้ 2 ปี	10	9,000	12,000	10,100.00	1,370.320
น้ำหนักพื้นเมืองเพศเมีย 2 ปี	3	250	300	276.67	25.166
ราคาพื้นเมืองเพศเมีย 2 ปี	10	8,000	10,000	8,600.00	966.092
น้ำหนักพื้นเมืองเพศผู้ มากกว่า 2 ปี	4	300	450	387.50	62.915
ราคาพื้นเมืองเพศผู้ มากกว่า 2 ปี	9	9,500	15,000	12,500.00	2,091.650
น้ำหนักพื้นเมืองเพศเมีย มากกว่า 2 ปี	5	250	400	346.00	57.706
ราคาพื้นเมืองเพศเมีย มากกว่า 2 ปี	10	8,500	13,000	10,650.00	1,886.355
Valid N (listwise)	3				

น้ำหนัก (กิโลกรัม) และราคา (บาท) โคลุกผสมบร่ำหมัน-พื้นเมือง

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
น้ำหนักบร่ำหมัน-พื้นเมืองเทศผู้ 1 ปี	3	180	200	186.67	11.547
ราคาบร่ำหมัน-พื้นเมืองเทศผู้ 1 ปี	10	8000	12000	10200.00	1751.190
น้ำหนักบร่ำหมัน-พื้นเมืองเทศเมีย 1 ปี	2	160	180	170.00	14.142
ราคาบร่ำหมัน-พื้นเมืองเทศเมีย 1 ปี	7	6500	10000	8642.86	1725.164
น้ำหนักบร่ำหมัน-พื้นเมืองเทศผู้ 2 ปี	2	350	350	350.00	.000
ราคาบร่ำหมัน-พื้นเมืองเทศผู้ 2 ปี	7	13000	16000	14428.57	1397.276
น้ำหนักบร่ำหมัน-พื้นเมืองเทศเมีย 2 ปี	2	300	300	300.00	.000
ราคาบร่ำหมัน-พื้นเมืองเทศเมีย 2 ปี	7	11000	12000	11714.29	487.950
น้ำหนักบร่ำหมัน-พื้นเมืองเทศผู้ มากกว่า 2 ปี	4	400	450	425.00	28.868
ราคาบร่ำหมัน-พื้นเมืองเทศผู้ มากกว่า 2 ปี	9	16000	20000	17555.56	1589.899
น้ำหนักบร่ำหมัน-พื้นเมืองเทศเมีย มากกว่า 2 ปี	3	380	400	386.67	11.547
ราคาบร่ำหมัน-พื้นเมืองเทศเมีย มากกว่า 2 ปี	10	15000	18000	16500.00	1581.139
Valid N (listwise)	2				

น้ำหนัก (กิโลกรัม) และราคา (บาท) โคลุกผสมชาโรเลส-พื้นเมือง

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
น้ำหนักชาโรเลส-พื้นเมืองเทศผู้ 1 ปี	4	180	200	185.00	10.000
ราคาชาโรเลส-พื้นเมืองเทศผู้ 1 ปี	9	11,000	14,000	13,000.00	1,118.034
น้ำหนักชาโรเลส-พื้นเมืองเทศเมีย 1 ปี	2	160	170	165.00	7.071
ราคาชาโรเลส-พื้นเมืองเทศเมีย 1 ปี	7	9,000	11,000	9,857.14	801.784
น้ำหนักชาโรเลส-พื้นเมืองเทศผู้ 2 ปี	4	350	400	375.00	28.868
ราคาชาโรเลส-พื้นเมืองเทศผู้ 2 ปี	8	20,000	25,000	23,500.00	1,772.811
น้ำหนักชาโรเลส-พื้นเมืองเทศเมีย 2 ปี	2	380	380	380.00	.000
ราคาชาโรเลส-พื้นเมืองเทศเมีย 2 ปี	6	18,000	22,000	19,666.67	1,505.545
น้ำหนักชาโรเลส-พื้นเมืองเทศผู้ มากกว่า 2 ปี	2	550	550	550.00	.000
ราคาชาโรเลส-พื้นเมืองเทศผู้ มากกว่า 2 ปี	8	30,000	35,000	33,250.00	2,187.628
น้ำหนักชาโรเลส-พื้นเมืองเทศเมีย มากกว่า 2 ปี	3	480	500	493.33	11.547
ราคาชาโรเลส-พื้นเมืองเทศเมีย มากกว่า 2 ปี	7	26,000	30,000	27,857.14	1,214.986
Valid N (listwise)	2				

ผลการวิเคราะห์ กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด จ. บุรีรัมย์

เพศ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ชาย	18	62.1	62.1	62.1
หญิง	11	37.9	37.9	100.0
Total	29	100.0	100.0	

อายุ (ปี)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
อายุ	29	25	70	54.34	12.007
Valid N (listwise)	29				

การศึกษา

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	26	89.7	89.7	89.7
มัธยมศึกษาตอนต้น	2	6.9	6.9	96.6
มัธยมศึกษาตอนปลาย	1	3.4	3.4	100.0
Total	29	100.0	100.0	

สมาชิก (คน)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
สมาชิกในครอบครัว	29	2	7	4.83	1.104
สมาชิกทำงาน	29	1	6	3.38	1.293
Valid N (listwise)	29				

อาชีพหลัก

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ทำไร่นา	27	93.1	93.1	93.1
อื่นๆ (ยางพารา)	2	6.9	6.9	100.0
Total	29	100.0	100.0	

อาชีพรองอันดับหนึ่ง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เลี้ยงสัตว์	26	89.7	89.7	89.7
รับจ้าง	2	6.9	6.9	96.6
ค้าขาย	1	3.4	3.4	100.0
Total	29	100.0	100.0	

อาชีพรองอันดับสอง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ทำไร่นา	2	6.9	20.0	20.0
เลี้ยงสัตว์	3	10.3	30.0	50.0
รับจ้าง	3	10.3	30.0	80.0
ค้าขาย	2	6.9	20.0	100.0
Total	10	34.5	100.0	
Missing 9	19	65.5		
Total	29	100.0		

อาชีพทำรายได้สูงสุด

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ทำนา	24	82.8	82.8	82.8
รับจ้าง	2	6.9	6.9	89.7
ค้าขาย	1	3.4	3.4	93.1
ยางพารา	2	6.9	6.9	100.0
Total	29	100.0	100.0	

รายได้ (บาท)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
รายได้ต่อเดือน	29	3,000	22,000	11,648.28	5,626.317
รายได้จากอาชีพหลัก	29	2,000	20,000	9,258.62	4,961.676
รายได้จากภาคเกษตรอื่น	29	600	5,000	1,882.76	1,009.975
รายได้นอกภาคเกษตร	29	0	3,000	534.48	875.572
รายได้จากเลี้ยงโคเนื้อต่อปี	29	5,000	35,000	13,137.93	7,781.499
Valid N (listwise)	29				

พื้นที่ประกอบอาชีพเกษตร (ไร่)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
พื้นที่ประกอบอาชีพเกษตร	29	1.00	50.00	15.6121	13.29097
Valid N (listwise)	29				

ความรู้สึกกับการเลี้ยงโคในปัจจุบัน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid อยากเลี้ยงโคต่อไป	27	93.1	93.1	93.1
ไม่อยากเลี้ยงโคเพราะมีอาชีพใหม่	2	6.9	6.9	100.0
Total	29	100.0	100.0	

พื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ (ไร่)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
พื้นที่ปลูกหญ้าอาหารสัตว์	29	.50	3.00	1.1293	.73987
พื้นที่ปลูกถั่วอาหารสัตว์	4	.25	.25	.2500	.00000
Valid N (listwise)	4				

พืชอาหารสัตว์

	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
\$crop ^a หญ้ารูซี่	20	40.8%	69.0%
หญ้างินนิสีม่วง	20	40.8%	69.0%
หญ้าขน	3	6.1%	10.3%
ถั่วเซนโตรซีมา	4	8.2%	13.8%
ถั่วสไตโล	2	4.1%	6.9%
Total	49	100.0%	169.0%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

แหล่งน้ำ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid มี	29	100.0	100.0	100.0

ทำเลื่อยงสัตว์ธรรมชาติ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid มี	16	55.2	55.2	55.2
ไม่มี	13	44.8	44.8	100.0
Total	29	100.0	100.0	

พื้นที่ทำเลื่อยงสัตว์ (ไร่)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
พื้นที่ทำเลื่อยงสัตว์ (กรณีมี)	16	1	10	2.56	2.449
Valid N (listwise)	16				

จำนวนสัตว์ (ตัว)

	N	Minimum	Maximum	Sum	Mean	Std. Deviation
จำนวนโคพื้นเมือง	29	0	6	48	1.66	1.261
จำนวนโคบราห์มัน-พื้นเมือง	29	0	4	56	1.93	.923
จำนวนโคอินดูบราซิล-พื้นเมือง	29	0	2	8	.28	.649
จำนวนโคลูกผสมซาโรเลส-พื้นเมือง	29	0	2	4	.14	.441
จำนวนโคนม	29	0	0	0	.00	.000
Valid N (listwise)	29					

จำนวนสัตว์ แยกตามขนาด (ตัว)

	N	Minimum	Maximum	Sum	Mean	Std. Deviation
ลูกโคผู้ต่ำกว่า 1 ปี	29	0	2	20	.69	.660
ลูกโคเมียต่ำกว่า 1 ปี	29	0	2	15	.52	.634
โครุ่นผู้ 1-2 ปี	29	0	2	7	.24	.511
โครุ่นเมีย 1-2 ปี	29	0	2	17	.59	.628
โคพ่อพันธุ์	29	0	1	2	.07	.258
โคแม่พันธุ์	29	1	5	55	1.90	.772
รวมโคทั้งหมด	29	1	10	116	4.00	1.711
Valid N (listwise)	29					

ระยะเวลาที่เลี้ยงโค (ปี)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ระยะเวลาที่เลี้ยงโค	29	3	30	13.41	6.874
Valid N (listwise)	29				

การเพิ่มจำนวนโค

	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
\$add ^a เพิ่มจำนวนโคโดยการซื้อมา	10	21.7%	34.5%
เพิ่มจำนวนโคโดยการผสมเองภายในฝูง	2	4.3%	6.9%
เพิ่มจำนวนโคโดยผสมด้วยพ่อโครับจ้าง	20	43.5%	69.0%
เพิ่มจำนวนโคโดยผสมเทียม	12	26.1%	41.4%
เพิ่มจำนวนโคโดยได้รับมรดก	2	4.3%	6.9%
Total	46	100.0%	158.6%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

ความสำคัญของโรงเรียนเลี้ยงโค

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปานกลาง	6	20.7	20.7	20.7
มาก	12	41.4	41.4	62.1
มากที่สุด	11	37.9	37.9	100.0
Total	29	100.0	100.0	

ความสำคัญของโรงเรียนเลี้ยงโค

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ความสำคัญของโรงเรียนเลี้ยงโค	29	3	5	4.17	.759
Valid N (listwise)	29				

โรงเรียนหรือคอกโค

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid มี	29	100.0	100.0	100.0

สภาพโรงเรียนหรือคอก

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid สร้างในบริเวณบ้าน	24	82.8	82.8	82.8
อื่นๆ (พื้นที่ทุ่งนา)	5	17.2	17.2	100.0
Total	29	100.0	100.0	

การจัดทำรางหรือที่ให้ฟางและหญ้าในคอกโค

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid จัดทำ	29	100.0	100.0	100.0
Total	29	100.0	100.0	

การจัดทำรางหรือที่ให้อาหารชั้นในคอก

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	จัดทำ	6	20.7	20.7	20.7
	ไม่จัดทำ	23	79.3	79.3	100.0
	Total	29	100.0	100.0	

การจัดทำรางหรือที่ให้อาหารแร่ธาตุในคอก

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	จัดทำ	6	20.7	20.7	20.7
	ไม่จัดทำ	23	79.3	79.3	100.0
	Total	29	100.0	100.0	

การดูสัตว์โค

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	เป็น	29	100.0	100.0	100.0

การผสมพันธุ์แม่โค

		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
\$breed ^a	ผสมแม่พันธุ์โดยใช้พ่อพันธุ์ของตนคุ่มฝูง	2	5.7%	6.9%
	ผสมแม่พันธุ์ใช้พ่อพันธุ์รับจ้าง	21	60.0%	72.4%
	ผสมแม่พันธุ์ใช้การผสมเทียม	12	34.3%	41.4%
Total		35	100.0%	120.7%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

ค่าบริการผสมพันธุ์แม่โค (บาท)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ค่าผสมต่อครั้งจากพ่อโครับจ้าง	18	400	700	511.11	58.298
ค่าผสมต่อครั้งจากการผสมเทียมของเจ้าหน้าที่	12	200	400	300.00	95.346
Valid N (listwise)	7				

ได้ลูกที่เกิดจากการผสมเทียม แล้วประสบปัญหา

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid แม่โคคลอดออกไม่ง่าย	2	6.9	16.7	16.7
ลูกโคได้แก่เพศผู้	5	17.2	41.7	58.3
อื่นๆ (ไม่มีปัญหา)	5	17.2	41.7	100.0
Total	12	41.4	100.0	
Missing 9	17	58.6		
Total	29	100.0		

ลักษณะลูกโคที่เกิดใหม่แตกต่างจากเดิม

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ไม่แตกต่าง	17	58.6	58.6	58.6
แตกต่าง	12	41.4	41.4	100.0
Total	29	100.0	100.0	

ความแตกต่างของลูกโคเกิดใหม่

	Responses	Percent of Cases	
		N	Percent
\$scalf ^a ลูกโคที่เกิดใหม่ มีขนาดใหญ่กว่าเดิม	12	75.0%	100.0%
ลูกโคที่เกิดใหม่ มีลายเลื้อยแตกต่างจากเดิม	4	25.0%	33.3%
Total	16	100.0%	133.3%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

Responses		Percent of Cases
N	Percent	
12	75.0%	92.3%
4	25.0%	30.8%
16	100.0%	123.1%

สายเลือด

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	บราห์มัน	2	6.9	50.0	50.0
	ชาโรเลสส์	2	6.9	50.0	100.0
	Total	4	13.8	100.0	
Missing	9	25	86.2		
Total		29	100.0		

ใช้ฟอพันธุ์

	Frequency	Percent
Missing 9	29	100.0

กรณีใช้ผสมเทียม มีปัญหาการผสมติดยาก

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ไม่มี	5	17.2	41.7	41.7
	มี	7	24.1	58.3	100.0
	Total	12	41.4	100.0	
Missing	9	17	58.6		
Total		29	100.0		

จำนวนครั้งที่ผสมแล้วแม่โคยังไม่ตั้งท้อง (ครั้ง)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
จำนวนครั้งที่ผสมแล้วแม่โคยังไม่ตั้งท้อง	7	2	3	2.71	.488
Valid N (listwise)	7				

การให้อาหารสัตว์

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ให้	4	13.8	13.8	13.8
ไม่ให้	25	86.2	86.2	100.0
Total	29	100.0	100.0	

การพิจารณาในการเก็บเกี่ยวพืชอาหารสัตว์

	Responses	Percent of Cases		
		N	Percent	
\$Harvest ^a	การเก็บเกี่ยวหญ้าสดหรือถั่วสดดูอายุ	14	38.9%	51.9%
	การเก็บเกี่ยวหญ้าสดหรือถั่วสดดูปริมาณ	5	13.9%	18.5%
	การเก็บเกี่ยวหญ้าสดหรือถั่วสดดูความน่ากิน	17	47.2%	63.0%
Total		36	100.0%	133.3%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

อายุการเก็บเกี่ยวพืชอาหารสัตว์ (วัน)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
อายุเก็บเกี่ยวหญ้า	11	45	60	50.45	6.502
อายุเก็บเกี่ยวถั่ว	4	60	60	60.00	.000
Valid N (listwise)	1				

แหล่งอาหารหยาบฟางข้าว

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เก็บไว้หลังเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จ	29	100.0	100.0	100.0

แหล่งหญ้าสด

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปลุกเอง	29	100.0	100.0	100.0

แหล่งหญ้าแห้ง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ตากให้แห้งเก็บไว้เอง	14	48.3	48.3	48.3
อื่นๆ (ไม่ได้ทำ)	15	51.7	51.7	100.0
Total	29	100.0	100.0	

แหล่งถั่วอาหารสัตว์

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปลุกเอง	4	13.8	13.8	13.8
อื่นๆ (ไม่ได้ให้)	25	86.2	86.2	100.0
Total	29	100.0	100.0	

การให้อาหารชั้น

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ให้โคกินในคอกทุกวัน	2	6.9	6.9	6.9
ให้โคกินนานๆ ครั้ง	4	13.8	13.8	20.7
ไม่เคยให้เลย	23	79.3	79.3	100.0
Total	29	100.0	100.0	

แหล่งอาหารชั้น

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ชื่ออาหารโคสำเร็จรูปมาให้โคกิน	2	6.9	6.9	6.9
ชื่อวัตถุดิบอาหารสัตว์มาผสมกับอาหารสำเร็จรูปที่ซื้อมา	4	13.8	13.8	20.7
อื่นๆ (ไม่ได้ให้)	23	79.3	79.3	100.0
Total	29	100.0	100.0	

แหล่งน้ำที่ผู้เลี้ยงนำมาให้โคกิน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid น้ำที่ตักมาจากแหล่งน้ำธรรมชาติ อาทิ บ่อน้ำ หนองน้ำ	21	72.4	72.4	72.4
น้ำฝนที่เก็บไว้	1	3.4	3.4	75.9
น้ำประปา	7	24.1	24.1	100.0
Total	29	100.0	100.0	

การให้อาหารแร่ธาตุ วิตามิน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ชื่ออาหารแร่ธาตุก้อนมาให้โคกิน	6	20.7	20.7	20.7
อื่นๆ	23	79.3	79.3	100.0
Total	29	100.0	100.0	

อาหารเช้า

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 06.00 น.	1	3.4	3.4	3.4
07.00 น.	10	34.5	34.5	37.9
08.00 น.	14	48.3	48.3	86.2
09.00 น.	4	13.8	13.8	100.0
Total	29	100.0	100.0	

อาหารบ่าย

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 12.00 น.	4	13.8	13.8	13.8
13.00 น.	13	44.8	44.8	58.6
14.00 น.	9	31.0	31.0	89.7
15.00 น.	3	10.3	10.3	100.0
Total	29	100.0	100.0	

อาหารเย็นหรือค่ำ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 16.00 น.	5	17.2	17.2	17.2
17.00 น.	14	48.3	48.3	65.5
18.00 น.	9	31.0	31.0	96.6
19.00 น.	1	3.4	3.4	100.0
Total	29	100.0	100.0	

จำนวนอาหารสัตว์ (กิโลกรัมต่อตัว)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
จำนวนฟางข้าว	29	2	6	3.90	1.175
จำนวนพืชอาหารสด	28	10	30	18.57	7.559
จำนวนอาหารข้น	6	1	2	1.33	.516
จำนวนอาหารแร่ธาตุ	6	.50	.50	.5000	.00000
Valid N (listwise)	6				

เวลาให้ฟางข้าว

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 06.00 น.	1	3.4	3.4	3.4
07.00 น.	11	37.9	37.9	41.4
08.00 น.	12	41.4	41.4	82.8
09.00 น.	2	6.9	6.9	89.7
17.00 น.	2	6.9	6.9	96.6
18.00 น.	1	3.4	3.4	100.0
Total	29	100.0	100.0	

เวลาให้หญ้าสด

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 08.00 น.	11	37.9	42.3	42.3
09.00 น.	1	3.4	3.8	46.2
12.00 น.	1	3.4	3.8	50.0
13.00 น.	2	6.9	7.7	57.7
14.00 น.	2	6.9	7.7	65.4
16.00 น.	2	6.9	7.7	73.1
17.00 น.	7	24.1	26.9	100.0
Total	26	89.7	100.0	
Missing 99	3	10.3		
Total	29	100.0		

เวลาให้อาหารชั้น

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	08.00 น.	1	3.4	16.7	16.7
	17.00 น.	5	17.2	83.3	100.0
	Total	6	20.7	100.0	
Missing	99	23	79.3		
Total		29	100.0		

เวลาให้อาหารแรร์ธาตุ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	17.00 น.	6	20.7	100.0	100.0
Missing	99	23	79.3		
Total		29	100.0		

เวลาให้อาหารแรร์ธาตุ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	17.00 น.	6	20.7	100.0	100.0
Missing	99	23	79.3		
Total		29	100.0		

การป้องกันโรค-พยาธิโค

	Responses	Percent of Cases		
		N	Percent	
\$disease ^a	การป้องกันโรคพยาธิ	22	40.0%	78.6%
	การให้ยาถ่ายพยาธิ	23	41.8%	82.1%
	พ่นยาฆ่าเห็บ	10	18.2%	35.7%
Total		55	100.0%	196.4%

การป้องกันโรค-พยาธิโค

		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
\$disease ^d	การป้องกันโรคพยาธิ	22	40.0%	78.6%
	การให้ยาถ่ายพยาธิ	23	41.8%	82.1%
	พ่นยาฆ่าเห็บ	10	18.2%	35.7%
Total		55	100.0%	196.4%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

การใช้ยาบำรุงหรือยาเพิ่มประสิทธิภาพสมบูรณ์พันธุ์

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ไม่เคยให้	16	55.2	55.2	55.2
	ให้	13	44.8	44.8	100.0
Total		29	100.0	100.0	

แร่ธาตุที่เกษตรกรใช้เลี้ยงเสริมแกโค

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	อาหารแร่ธาตุก่อน สำเร็จรูป	16	55.2	55.2	55.2
	อื่นๆ (ไม่ได้ให้)	13	44.8	44.8	100.0
Total		29	100.0	100.0	

ช่องทางจำหน่ายโค

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	จำหน่ายง่าย	28	96.6	96.6	96.6
	จำหน่ายค่อนข้างยาก	1	3.4	3.4	100.0
Total		29	100.0	100.0	

การตีราคาโคเนื้อด้วยสายตา

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ได้	23	79.3	79.3	79.3
ไม่ได้	6	20.7	20.7	100.0
Total	29	100.0	100.0	

หลักในการตีราคาโค

	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
\$Judge ^a ดูรูปร่างทั่วไป	21	58.3%	91.3%
ประมาณน้ำหนักตัวโค	11	30.6%	47.8%
ประเมินราคาต่อตัว	4	11.1%	17.4%
Total	36	100.0%	156.5%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

น้ำหนัก (กิโลกรัม) และราคา (บาท) โคพื้นเมือง

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
น้ำหนักพื้นเมืองเพศผู้ 1 ปี	7	150	160	151.43	3.780
ราคาพื้นเมืองเพศผู้ 1 ปี	14	5,000	9,000	7,142.86	1,511.858
น้ำหนักพื้นเมืองเพศเมีย 1 ปี	5	120	150	138.00	10.954
ราคาพื้นเมืองเพศเมีย 1 ปี	12	4,000	8,000	5,625.00	1,639.360
น้ำหนักพื้นเมืองเพศผู้ 2 ปี	3	250	280	270.00	17.321
ราคาพื้นเมืองเพศผู้ 2 ปี	10	9,000	12,000	10,100.00	1,370.320
น้ำหนักพื้นเมืองเพศเมีย 2 ปี	3	250	250	250.00	.000
ราคาพื้นเมืองเพศเมีย 2 ปี	10	8,000	10,000	8,600.00	966.092
น้ำหนักพื้นเมืองเพศผู้ มากกว่า 2 ปี	4	360	500	415.00	59.722
ราคาพื้นเมืองเพศผู้ มากกว่า 2 ปี	9	9,500	15,000	12,500.00	2,091.650
น้ำหนักพื้นเมืองเพศเมีย มากกว่า 2 ปี	6	330	400	355.00	23.452
ราคาพื้นเมืองเพศเมีย มากกว่า 2 ปี	11	8,500	13,000	10,590.91	1,800.253
Valid N (listwise)	3				

น้ำหนัก (กิโลกรัม) และราคา (บาท) โคลูกผสมบราห์มัน-พื้นเมือง

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
น้ำหนักบราห์มัน-พื้นเมืองเพศผู้ 1 ปี	2	160	180	170.00	14.142
ราคาบราห์มัน-พื้นเมืองเพศผู้ 1 ปี	8	9,000	11,000	9,875.00	640.870
น้ำหนักบราห์มัน-พื้นเมืองเพศเมีย 1 ปี	1	150	150	150.00	.
ราคาบราห์มัน-พื้นเมืองเพศเมีย 1 ปี	6	8,000	9,000	8,500.00	547.723
น้ำหนักบราห์มัน-พื้นเมืองเพศผู้ 2 ปี	1	380	380	380.00	.
ราคาบราห์มัน-พื้นเมืองเพศผู้ 2 ปี	6	14,000	16,000	15,166.67	752.773
น้ำหนักบราห์มัน-พื้นเมืองเพศเมีย 2 ปี	1	350	350	350.00	.
ราคาบราห์มัน-พื้นเมืองเพศเมีย 2 ปี	6	13,000	15,000	14,166.67	752.773
น้ำหนักบราห์มัน-พื้นเมืองเพศผู้ มากกว่า 2 ปี	3	400	450	433.33	28.868
ราคาบราห์มัน-พื้นเมืองเพศผู้ มากกว่า 2 ปี	8	16,000	20,000	18,125.00	1,356.203
น้ำหนักบราห์มัน-พื้นเมืองเพศเมีย มากกว่า 2 ปี	2	400	400	400.00	.000
ราคาบราห์มัน-พื้นเมืองเพศเมีย มากกว่า 2 ปี	8	15,000	18,000	16,625.00	1,302.470
Valid N (listwise)	1				

น้ำหนัก (กิโลกรัม) และราคา (บาท) โคลูกผสมชาโรเลส์-พื้นเมือง

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
น้ำหนักชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศผู้ 1 ปี	3	180	180	180.00	.000
ราคาชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศผู้ 1 ปี	6	11,000	13,000	12,000.00	632.456
น้ำหนักชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศเมีย 1 ปี	1	160	160	160.00	.
ราคาชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศเมีย 1 ปี	4	9,500	11,000	9,875.00	750.000
น้ำหนักชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศผู้ 2 ปี	3	350	400	366.67	28.868
ราคาชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศผู้ 2 ปี	6	21,000	24,000	22,166.67	983.192
น้ำหนักชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศเมีย 2 ปี	1	350	350	350.00	.
ราคาชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศเมีย 2 ปี	4	18,000	19,000	18,750.00	500.000
น้ำหนักชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศผู้ มากกว่า 2 ปี	1	500	500	500.00	.
ราคาชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศผู้ มากกว่า 2 ปี	5	30,000	34,000	30,800.00	1,788.854
น้ำหนักชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศเมีย มากกว่า 2 ปี	1	450	450	450.00	.
ราคาชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศเมีย มากกว่า 2 ปี	4	26,000	28,000	27,500.00	1,000.000
Valid N (listwise)	1				

วิธีการจำหน่ายโค

	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
\$Marcha ^a จำหน่ายให้กับนายหน้าที่มาติดต่อซื้อถึงบ้าน	24	75.0%	82.8%
จำหน่ายกันเองในหมู่บ้าน	8	25.0%	27.6%
Total	32	100.0%	110.3%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

ผลการวิเคราะห์ กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง จ. บุรีรัมย์

เพศ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ชาย	15	88.2	88.2	88.2
หญิง	2	11.8	11.8	100.0
Total	17	100.0	100.0	

อายุ (ปี)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
อายุ	17	21	70	56.41	13.843
Valid N (listwise)	17				

การศึกษา

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	14	82.4	82.4	82.4
มัธยมศึกษาตอนต้น	2	11.8	11.8	94.1
มัธยมศึกษาตอนปลาย	1	5.9	5.9	100.0
Total	17	100.0	100.0	

สมาชิก (คน)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
สมาชิกในครอบครัว	17	3	7	5.00	1.225
สมาชิกทำงาน	17	2	6	3.88	1.269
Valid N (listwise)	17				

อาชีพหลัก

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ทำไร่นา	17	100.0	100.0	100.0

อาชีพรองอันดับหนึ่ง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เลี้ยงสัตว์	14	82.4	82.4	82.4
รับจ้าง	1	5.9	5.9	88.2
ค้าขาย	2	11.8	11.8	100.0
Total	17	100.0	100.0	

อาชีพรองอันดับสอง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เลี้ยงสัตว์	3	17.6	60.0	60.0
รับจ้าง	2	11.8	40.0	100.0
Total	5	29.4	100.0	
Missing 9	12	70.6		
Total	17	100.0		

อาชีพทำรายได้สูงสุด

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ทำนา	15	88.2	88.2	88.2
ค้าขาย	2	11.8	11.8	100.0
Total	17	100.0	100.0	

รายได้ (บาท)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
รายได้ต่อเดือน	17	3,000	19,000	9,811.76	5,268.050
รายได้จากอาชีพหลัก	17	2,000	18,000	7,235.29	4,899.355
รายได้จากภาคเกษตรอื่น	17	800	2,500	1,458.82	635.471
รายได้นอกภาคเกษตร	17	0	6,000	1,117.65	1,988.478
รายได้จากเลี้ยงโคเนื้อต่อปี	17	6,000	25,000	12,470.59	6,549.023
Valid N (listwise)	17				

พื้นที่ประกอบอาชีพเกษตร (ไร่)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
พื้นที่ประกอบอาชีพเกษตร	17	4.50	50.00	16.3824	13.59490
Valid N (listwise)	17				

ความรู้สึกกับการเลี้ยงโคในปัจจุบัน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid อยากเลี้ยงโคต่อไป	17	100.0	100.0	100.0

พื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ (ไร่)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
พื้นที่ปลูกหญ้าอาหารสัตว์	17	.50	3.00	1.3676	.84372
พื้นที่ปลูกถั่วอาหารสัตว์	2	.25	.25	.2500	.00000
Valid N (listwise)	2				

พืชอาหารสัตว์

	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
\$crop ^a หญ้ารูซี่	10	38.5%	58.8%
หญ้ากินนีสีม่วง	12	46.2%	70.6%
หญ้าขน	2	7.7%	11.8%
ถั่วสไตโล	2	7.7%	11.8%
Total	26	100.0%	152.9%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

แหล่งน้ำ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid มี	17	100.0	100.0	100.0

ทำเลเลี้ยงสัตว์ธรรมชาติ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid มี	10	58.8	58.8	58.8
ไม่มี	7	41.2	41.2	100.0
Total	17	100.0	100.0	

พื้นที่ทำเลเลี้ยงสัตว์ (ไร่)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
พื้นที่ทำเลเลี้ยงสัตว์ (กรณีมี)	10	1	50	8.30	15.093
Valid N (listwise)	10				

จำนวนสัตว์ (ตัว)

	N	Minimum	Maximum	Sum	Mean	Std. Deviation
จำนวนโคพื้นเมือง	17	0	4	27	1.59	1.622
จำนวนโคลูกผสมบราห์มัน-พื้นเมือง	17	0	4	19	1.12	1.364
จำนวนโคลูกผสมอินดูบราซิล-พื้นเมือง	17	0	2	5	.29	.588
จำนวนโคลูกผสมชาโรเลส์	17	0	1	5	.29	.470
จำนวนโคนม	17	0	0	0	.00	.000
Valid N (listwise)	17					

จำนวนสัตว์ แยกตามขนาด (ตัว)

	N	Minimum	Maximum	Sum	Mean	Std. Deviation
ลูกโคเพศผู้	17	0	1	10	.59	.507
ลูกโคเพศเมีย	17	0	1	6	.35	.493
โครุ่นเพศผู้	17	0	1	3	.18	.393
โครุ่นเพศเมีย	17	0	2	9	.53	.624
โคพ่อพันธุ์	17	0	1	1	.06	.243
โคแม่พันธุ์	17	1	3	27	1.59	.795
รวมโค	17	1	6	56	3.29	1.572
Valid N (listwise)	17					

ระยะเวลาที่เลี้ยงโค (ปี)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ระยะเวลาที่เลี้ยงโค	17	3	23	9.82	4.876
Valid N (listwise)	17				

การเพิ่มจำนวนโค

	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
\$add ^a เพิ่มจำนวนโคโดยการซื้อมา	9	28.1%	52.9%
เพิ่มจำนวนโคโดยการผสมเองภายในฝูง	1	3.1%	5.9%
เพิ่มจำนวนโคโดยผสมด้วยพ่อโครับจ้าง	12	37.5%	70.6%
เพิ่มจำนวนโคโดยผสมเทียม	8	25.0%	47.1%
เพิ่มจำนวนโคโดยได้รับมรดก	2	6.2%	11.8%
Total	32	100.0%	188.2%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

ความสำคัญของโรงเรือนเลี้ยงโค

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปานกลาง	4	23.5	23.5	23.5
มาก	4	23.5	23.5	47.1
มากที่สุด	9	52.9	52.9	100.0
Total	17	100.0	100.0	

ความสำคัญของโรงเรือนเลี้ยงโค

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ความสำคัญของโรงเรือนเลี้ยงโค	17	3	5	4.29	.849
Valid N (listwise)	17				

โรงเรียนหรือคอกโค

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid มี	17	100.0	100.0	100.0

สภาพโรงเรียนหรือคอก

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid สร้างในบริเวณบ้าน	12	70.6	70.6	70.6
สร้างไว้ใต้ถุนบ้าน	2	11.8	11.8	82.4
อื่นๆ (พื้นที่ทุ่งนา)	3	17.6	17.6	100.0
Total	17	100.0	100.0	

การจัดทำรางหรือที่ให้ฟางและหญ้าในคอกโค

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid จัดทำ	17	100.0	100.0	100.0

การจัดทำรางหรือที่ให้อาหารชั้นในคอก

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid จัดทำ	3	17.6	17.6	17.6
ไม่จัดทำ	14	82.4	82.4	100.0
Total	17	100.0	100.0	

การจัดทำรางหรือที่ให้อาหารแร่ธาตุในคอก

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid จัดทำ	3	17.6	17.6	17.6
ไม่จัดทำ	14	82.4	82.4	100.0
Total	17	100.0	100.0	

การดูสัตว์โค

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เป็น	17	100.0	100.0	100.0

การผสมพันธุ์แม่โค

	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
\$breed ^a ผสมแม่พันธุ์โดยใช้พ่อพันธุ์ของตนคุณฝูง	1	4.8%	5.9%
ผสมแม่พันธุ์ใช้พ่อพันธุ์รับจ้าง	12	57.1%	70.6%
ผสมแม่พันธุ์ใช้การผสมเทียม	8	38.1%	47.1%
Total	21	100.0%	123.5%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

ค่าบริการผสมพันธุ์แม่โค (บาท)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ค่าผสมต่อครั้งจากพ่อโครับจ้าง	11	500	800	527.27	90.453
ค่าผสมต่อครั้งจากการผสมเทียมของเจ้าหน้าที่	8	200	400	300.00	75.593
Valid N (listwise)	3				

ได้ลูกที่เกิดจากการผสมเทียม แล้วประสบปัญหา

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ลูกโคได้แต่เพศผู้	1	5.9	12.5	12.5
อื่นๆ (ไม่มี)	7	41.2	87.5	100.0
Total	8	47.1	100.0	
Missing 9	9	52.9		
Total	17	100.0		

ลักษณะลูกโคที่เกิดใหม่แตกต่างจากเดิม

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ไม่แตกต่าง	6	35.3	35.3	35.3
แตกต่าง	11	64.7	64.7	100.0
Total	17	100.0	100.0	

ความแตกต่างของลูกโคเกิดใหม่

		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
\$calf ^a	ลูกโคที่เกิดใหม่ มีขนาดใหญ่กว่าเดิม	11	73.3%	100.0%
	ลูกโคที่เกิดใหม่ มีสายเลือดต่างจากเดิม	4	26.7%	36.4%
Total		15	100.0%	136.4%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

สายเลือด

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid บราห์มัน	1	5.9	25.0	25.0
ชาโรเลส์	3	17.6	75.0	100.0
Total	4	23.5	100.0	
Missing 9	13	76.5		
Total	17	100.0		

ใช้พ่อพันธุ์

	Frequency	Percent
Missing 9	17	100.0

กรณีใช้สมเทียม มีปัญหาการผสมติดยาก

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ไม่มี	2	11.8	25.0	25.0
	มี	6	35.3	75.0	100.0
	Total	8	47.1	100.0	
Missing	9	9	52.9		
Total		17	100.0		

จำนวนครั้งที่ผสมแล้วแม้อยังไม่ตั้งท้อง (ครั้ง)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
จำนวนครั้งที่ผสมแล้วแม้อยังไม่ตั้งท้อง	6	2	3	2.83	.408
Valid N (listwise)	6				

การให้อาหารสัตว์

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ให้	2	11.8	11.8	11.8
	ไม่ให้	15	88.2	88.2	100.0
Total		17	100.0	100.0	

การพิจารณาในการเก็บเกี่ยวพืชอาหารสัตว์

		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
\$Harvest ^a	การเก็บเกี่ยวหญ้าสดหรือถั่วสดดูอายุ	6	46.2%	100.0%
	การเก็บเกี่ยวหญ้าสดหรือถั่วสดดูปริมาณ	1	7.7%	16.7%
	การเก็บเกี่ยวหญ้าสดหรือถั่วสดดูความน่ากิน	6	46.2%	100.0%
Total		13	100.0%	216.7%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

อายุการเก็บเกี่ยวพืชอาหารสัตว์ (วัน)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
อายุเก็บเกี่ยวหญ้า	6	45	60	53.33	7.528
อายุเก็บเกี่ยวถั่ว	2	60	60	60.00	.000
Valid N (listwise)	2				

แหล่งอาหารหยาบฟางข้าว

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เก็บไว้หลังเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จ	17	100.0	100.0	100.0

แหล่งหญ้าสด

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปลูกลง	17	100.0	100.0	100.0

แหล่งหญ้าแห้ง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ตากให้แห้งเก็บไว้เอง	4	23.5	23.5	23.5
อื่นๆ (ไม่ได้ทำ)	13	76.5	76.5	100.0
Total	17	100.0	100.0	

แหล่งถั่วอาหารสัตว์

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปลุกเอง	2	11.8	11.8	11.8
อื่นๆ (ไม่ได้ให้)	15	88.2	88.2	100.0
Total	17	100.0	100.0	

การให้อาหารชั้น

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ให้โคกินในคอกทุกวัน	1	5.9	5.9	5.9
ให้โคกินเกือบทุกวัน	2	11.8	11.8	17.6
ไม่เคยให้เลย	14	82.4	82.4	100.0
Total	17	100.0	100.0	

แหล่งอาหารชั้น

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ซื้ออาหารโคสำเร็จรูปมาให้โคกิน	2	11.8	11.8	11.8
ซื้อวัตถุดิบอาหารสัตว์มาผสมกับอาหารสำเร็จรูปที่ซื้อมา	1	5.9	5.9	17.6
อื่นๆ (ไม่ได้ให้)	14	82.4	82.4	100.0
Total	17	100.0	100.0	

แหล่งน้ำที่ผู้เลี้ยงนำมาให้โคกิน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid น้ำที่ตักมาจากแหล่งน้ำธรรมชาติ อาทิ บ่อน้ำ หนองน้ำ น้ำฝนที่เก็บไว้	11	64.7	64.7	64.7
น้ำประปา	5	29.4	29.4	100.0
Total	17	100.0	100.0	

การให้อาหารแร่ธาตุ วิตามิน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ซื้ออาหารแร่ธาตุก่อนมาให้โคกิน	3	17.6	17.6	17.6
อื่นๆ	14	82.4	82.4	100.0
Total	17	100.0	100.0	

อาหารเช้า

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 06.00 น.	2	11.8	11.8	11.8
07.00 น.	7	41.2	41.2	52.9
08.00 น.	5	29.4	29.4	82.4
09.00 น.	3	17.6	17.6	100.0
Total	17	100.0	100.0	

อาหารบ่าย

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 12.00 น.	2	11.8	11.8	11.8
13.00 น.	8	47.1	47.1	58.8
14.00 น.	5	29.4	29.4	88.2
15.00 น.	2	11.8	11.8	100.0
Total	17	100.0	100.0	

อาหารเย็นหรือค่ำ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 16.00 น.	4	23.5	23.5	23.5
17.00 น.	5	29.4	29.4	52.9
18.00 น.	8	47.1	47.1	100.0
Total	17	100.0	100.0	

จำนวนอาหารสัตว์ (กิโลกรัมต่อตัว)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
จำนวนฟางข้าว	17	2	5	4.35	1.057
จำนวนพืชอาหารสด	17	10	30	18.53	9.145
จำนวนอาหารข้น	3	1.00	1.00	1.0000	.00000
จำนวนอาหารแร่ธาตุ	3	.50	.50	.5000	.00000
Valid N (listwise)	3				

เวลาให้ฟางข้าว

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 06.00 น.	2	11.8	11.8	11.8
07.00 น.	6	35.3	35.3	47.1
08.00 น.	6	35.3	35.3	82.4
09.00 น.	3	17.6	17.6	100.0
Total	17	100.0	100.0	

เวลาให้หญ้าสด

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 07.00 น.	1	5.9	5.9	5.9
08.00 น.	1	5.9	5.9	11.8
12.00 น.	3	17.6	17.6	29.4
13.00 น.	4	23.5	23.5	52.9
14.00 น.	2	11.8	11.8	64.7
15.00 น.	1	5.9	5.9	70.6
16.00 น.	3	17.6	17.6	88.2
17.00 น.	2	11.8	11.8	100.0
Total	17	100.0	100.0	

เวลาให้อาหารชั้น

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	17.00 น.	2	11.8	66.7	66.7
	18.00 น.	1	5.9	33.3	100.0
	Total	3	17.6	100.0	
Missing	99	14	82.4		
Total		17	100.0		

เวลาให้อาหารแรร์ธาตุ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	17.00 น.	3	17.6	100.0	100.0
Missing	99	14	82.4		
Total		17	100.0		

การป้องกันโรค-พยาธิโค

		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
\$Disease ^a	การป้องกันโรคพยาธิ	10	31.2%	62.5%
	การให้ยาถ่ายพยาธิ	15	46.9%	93.8%
	พ่นยาฆ่าเห็บ	7	21.9%	43.8%
Total		32	100.0%	200.0%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

การใช้ยาบำรุงหรือยาเพิ่มประสิทธิภาพสมบูรณ์พันธุ์

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ไม่เคยให้	11	64.7	64.7	64.7
ให้	6	35.3	35.3	100.0
Total	17	100.0	100.0	

แร่ธาตุที่เกษตรกรใช้เลี้ยงเสริมแกโค

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid อาหารแร่ธาตุก้อน สำเร็จรูป	6	35.3	35.3	35.3
อื่นๆ (ไม่ได้ให้)	11	64.7	64.7	100.0
Total	17	100.0	100.0	

ช่องทางจำหน่ายโค

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid จำหน่ายง่าย	14	82.4	82.4	82.4
จำหน่ายค่อนข้างยาก	3	17.6	17.6	100.0
Total	17	100.0	100.0	

การตีราคาโคเนื้อด้วยสายตา

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ได้	8	47.1	47.1	47.1
ไม่ได้	9	52.9	52.9	100.0
Total	17	100.0	100.0	

หลักในการตีราคาโค

	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
\$Judge ^a ดูรูปร่างทั่วไป	8	44.4%	100.0%
ประมาณน้ำหนักตัวโค	6	33.3%	75.0%
ประเมินราคาต่อตัว	4	22.2%	50.0%
Total	18	100.0%	225.0%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

น้ำหนัก (กิโลกรัม) และราคา (บาท) โคพื้นเมือง

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
น้ำหนักพื้นเมืองเพศผู้ 1 ปี	5	150	160	152.00	4.472
ราคาพื้นเมืองเพศผู้ 1 ปี	5	6000	8000	7400.00	894.427
น้ำหนักพื้นเมืองเพศเมีย 1 ปี	5	140	150	148.00	4.472
ราคาพื้นเมืองเพศเมีย 1 ปี	5	5000	7000	6100.00	741.620
น้ำหนักพื้นเมืองเพศผู้ 2 ปี	5	250	280	272.00	13.038
ราคาพื้นเมืองเพศผู้ 2 ปี	5	10000	12000	10600.00	894.427
น้ำหนักพื้นเมืองเพศเมีย 2 ปี	5	230	250	246.00	8.944
ราคาพื้นเมืองเพศเมีย 2 ปี	5	9000	10000	9600.00	547.723
น้ำหนักพื้นเมืองเพศผู้ มากกว่า 2 ปี	4	380	400	395.00	10.000
ราคาพื้นเมืองเพศผู้ มากกว่า 2 ปี	4	11000	15000	13250.00	1707.825
น้ำหนักพื้นเมืองเพศเมีย มากกว่า 2 ปี	4	350	380	365.00	17.321
ราคาพื้นเมืองเพศเมีย มากกว่า 2 ปี	4	9000	13000	11750.00	1892.969
Valid N (listwise)	4				

น้ำหนัก (กิโลกรัม) และราคา (บาท) โคลูกผสมบราห์มัน-พื้นเมือง

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
น้ำหนักบราห์มัน-พื้นเมืองเพศผู้ 1 ปี	4	160	180	170.00	8.165
ราคาบราห์มัน-พื้นเมืองเพศผู้ 1 ปี	5	10000	12000	10800.00	1095.445
น้ำหนักบราห์มัน-พื้นเมืองเพศเมีย 1 ปี	3	150	160	153.33	5.774
ราคาบราห์มัน-พื้นเมืองเพศเมีย 1 ปี	3	9000	11000	10333.33	1154.701
น้ำหนักบราห์มัน-พื้นเมืองเพศผู้ 2 ปี	3	350	360	353.33	5.774
ราคาบราห์มัน-พื้นเมืองเพศผู้ 2 ปี	3	14000	15000	14333.33	577.350
น้ำหนักบราห์มัน-พื้นเมืองเพศเมีย 2 ปี	3	330	350	336.67	11.547
ราคาบราห์มัน-พื้นเมืองเพศเมีย 2 ปี	3	12000	12500	12166.67	288.675
น้ำหนักบราห์มัน-พื้นเมืองเพศผู้ มากกว่า 2 ปี	3	450	450	450.00	.000
ราคาบราห์มัน-พื้นเมืองเพศผู้ มากกว่า 2 ปี	3	18000	20000	19333.33	1154.701
น้ำหนักบราห์มัน-พื้นเมืองเพศเมีย มากกว่า 2 ปี	3	400	420	406.67	11.547
ราคาบราห์มัน-พื้นเมืองเพศเมีย มากกว่า 2 ปี	3	17000	18000	17666.67	577.350
Valid N (listwise)	2				

น้ำหนัก (กิโลกรัม) และราคา (บาท) โคลูกผสมชาโรเลส์-พื้นเมือง

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
น้ำหนักชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศผู้ 1 ปี	1	180	180	180.00	0
ราคาชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศผู้ 1 ปี	1	13,000	13,000	13,000.00	0
น้ำหนักชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศเมีย 1 ปี	1	160	160	160.00	0
ราคาชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศเมีย 1 ปี	1	10,000	10,000	10,000.00	0
น้ำหนักชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศผู้ 2 ปี	1	400	400	400.00	0
ราคาชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศผู้ 2 ปี	1	24,000	24,000	24,000.00	0
น้ำหนักชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศเมีย 2 ปี	1	350	350	350.00	0
ราคาชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศเมีย 2 ปี	1	20,000	20,000	20,000.00	0
น้ำหนักชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศผู้ มากกว่า 2 ปี	1	500	500	500.00	0
ราคาชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศผู้ มากกว่า 2 ปี	1	35,000	35,000	35,000.00	0
น้ำหนักชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศเมีย มากกว่า 2 ปี	1	450	450	450.00	0
ราคาชาโรเลส์-พื้นเมืองเพศเมีย มากกว่า 2 ปี	1	32,000	32,000	32,000.00	0
Valid N (listwise)	1				

ผลการวิเคราะห์ ในภาพรวมของกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ ทั้ง 4 กลุ่ม จ. บุรีรัมย์

เพศ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ชาย	67	81.7	81.7	81.7
หญิง	15	18.3	18.3	100.0
Total	82	100.0	100.0	

อายุ (ปี)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
อายุ	82	21	70	54.18	11.928
Valid N (listwise)	82				

การศึกษา

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	68	82.9	82.9	82.9
มัธยมศึกษาตอนต้น	6	7.3	7.3	90.2
มัธยมศึกษาตอนปลาย	7	8.5	8.5	98.8
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	1	1.2	1.2	100.0
Total	82	100.0	100.0	

สมาชิก (คน)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
สมาชิกในครอบครัว	82	1	7	4.82	1.297
สมาชิกทำงาน	82	1	6	3.44	1.362
Valid N (listwise)	82				

อาชีพหลัก

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ทำไร่นา	79	96.3	96.3	96.3
อื่นๆ (รับราชการ 1 ยางพารา 2)	3	3.7	3.7	100.0
Total	82	100.0	100.0	

อาชีพรองอันดับหนึ่ง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เลี้ยงสัตว์	73	89.0	89.0	89.0
รับจ้าง	5	6.1	6.1	95.1
ค้าขาย	4	4.9	4.9	100.0
Total	82	100.0	100.0	

อาชีพรองอันดับสอง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ทำไร่นา	3	3.7	10.0	10.0
เลี้ยงสัตว์	9	11.0	30.0	40.0
รับจ้าง	15	18.3	50.0	90.0
ค้าขาย	3	3.7	10.0	100.0
Total	30	36.6	100.0	
Missing 9	52	63.4		
Total	82	100.0		

อาชีพทำรายได้สูงสุด

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ทำนา	71	86.6	86.6	86.6
รับจ้าง	4	4.9	4.9	91.5
ค้าขาย	4	4.9	4.9	96.4
รับราชการ	1	1.2	1.2	97.6
ยางพารา	2	2.4	2.4	100.0
Total	82	100.0	100.0	

รายได้ (บาท)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
รายได้ต่อเดือน	82	3,000	43,000	12,600.00	6,554.218
รายได้จากอาชีพหลัก	82	2,000	22,000	9,919.51	5,144.971
รายได้จากภาคเกษตรอื่น	82	500	8,000	1,745.12	1,065.990
รายได้นอกภาคเกษตร	82	0	16,000	952.44	2,098.749
รายได้จากเลี้ยงโคเนื้อต่อปี	82	5,000	72,000	15,012.20	9,715.069
Valid N (listwise)	82				

พื้นที่ประกอบอาชีพเกษตร (ไร่)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
พื้นที่ประกอบอาชีพเกษตร	82	1.00	80.00	17.7195	15.06808
Valid N (listwise)	82				

ความรู้สึกกับการเลี้ยงโคในปัจจุบัน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid อยากเลี้ยงโคต่อไป	80	97.6	97.6	97.6
ไม่อยากเลี้ยงโคเพราะมีอาชีพใหม่	2	2.4	2.4	100.0
Total	82	100.0	100.0	

พื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ (ไร่)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
พื้นที่ปลูกหญ้าอาหารสัตว์	82	.50	5.00	1.2561	.89492
พื้นที่ปลูกถั่วอาหารสัตว์	8	.25	.25	.2500	.00000
Valid N (listwise)	8				

พืชอาหารสัตว์

	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
\$crop ^a หญ้ารูซี่	56	41.2%	68.3%
หญ้างินนี่สีม่วง	59	43.4%	72.0%
หญ้าขน	11	8.1%	13.4%
ถั่วเซนโตรซีมา	4	2.9%	4.9%
ถั่วสไตโล	6	4.4%	7.3%
Total	136	100.0%	165.9%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

แหล่งน้ำ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid มี	82	100.0	100.0	100.0

ทำเลเลี้ยงสัตว์ธรรมชาติ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid มี	47	57.3	57.3	57.3
ไม่มี	35	42.7	42.7	100.0
Total	82	100.0	100.0	

พื้นที่ทำเลเลี้ยงสัตว์ (ไร่)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
พื้นที่ทำเลเลี้ยงสัตว์ (กรณีมี)	47	1	50	5.74	10.690
Valid N (listwise)	47				

จำนวนสัตว์ (ตัว)

	N	Minimum	Maximum	Sum	Mean	Std. Deviation
จำนวนโคพื้นเมือง	82	0	6	125	1.52	1.442
จำนวนโคลูกผสมบราห์มัน-พื้นเมือง	82	0	10	157	1.91	1.573
จำนวนโคลูกผสมอินดูบราซิล-พื้นเมือง	82	0	2	22	.27	.589
จำนวนโคลูกผสมซาโรเลส	82	0	7	66	.80	1.319
จำนวนโคนม	82	0	0	0	.00	.000
Valid N (listwise)	82					

จำนวนสัตว์ แยกตามขนาด (ตัว)

	N	Minimum	Maximum	Sum	Mean	Std. Deviation
ลูกโคเพศผู้	82	0	2	60	.73	.649
ลูกโคเพศเมีย	82	0	2	41	.50	.572
โครุ่นเพศผู้	82	0	3	27	.33	.610
โครุ่นเพศเมีย	82	0	2	50	.61	.662
โคพ่อพันธุ์	82	0	1	4	.05	.217
โคแม่พันธุ์	82	1	9	188	2.29	1.374
รวมโค	82	1	17	370	4.51	2.535
Valid N (listwise)	82					

จำนวนสัตว์ แยกตามขนาด (ตัว)

	N	Minimum	Maximum	Sum	Mean	Std. Deviation
ลูกโคเพศผู้	82	0	2	59	.72	.634
ลูกโคเพศเมีย	82	0	2	41	.50	.572
โครุ่นเพศผู้	82	0	3	26	.32	.606
โครุ่นเพศเมีย	82	0	2	51	.62	.660
โคพ่อพันธุ์	82	0	1	4	.05	.217
โคแม่พันธุ์	82	1	9	184	2.24	1.311
รวมโค	82	1	17	365	4.45	2.460
Valid N (listwise)	82					

ระยะเวลาที่เลี้ยงโค (ปี)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ระยะเวลาที่เลี้ยงโค	82	2	30	11.67	6.393
Valid N (listwise)	82				

การเพิ่มจำนวนโค

	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
\$add ^a เพิ่มจำนวนโคโดยการซื้อมา	41	29.5%	50.0%
เพิ่มจำนวนโคโดยการผสมเองภายในฝูง	3	2.2%	3.7%
เพิ่มจำนวนโคโดยผสมด้วยพ่อโครับจ้าง	38	27.3%	46.3%
เพิ่มจำนวนโคโดยผสมเทียม	50	36.0%	61.0%
เพิ่มจำนวนโคโดยได้รับมรดก	7	5.0%	8.5%
Total	139	100.0%	169.5%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

ความสำคัญของโรงเรือนเลี้ยงโค

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปานกลาง	20	24.4	24.4	24.4
มาก	28	34.1	34.1	58.5
มากที่สุด	34	41.5	41.5	100.0
Total	82	100.0	100.0	

ความสำคัญของโรงเรือนเลี้ยงโค

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ความสำคัญของโรงเรือนเลี้ยงโค	82	3	5	4.17	.798
Valid N (listwise)	82				

โรงเรือนหรือคอกโค

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid มี	82	100.0	100.0	100.0

สภาพโรงเรือนหรือคอก

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid สร้างในบริเวณบ้าน	63	76.8	76.8	76.8
สร้างไว้ใต้ถุนบ้าน	3	3.7	3.7	80.5
อื่นๆ (พื้นที่ทุ่งนา)	16	19.5	19.5	100.0
Total	82	100.0	100.0	

การจัดทำรางหรือที่ให้ฟางและหญ้าในคอกโค

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid จัดทำ	82	100.0	100.0	100.0

การจัดทำรางหรือที่ให้อาหารชั้นในคอก

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid จัดทำ	25	30.5	30.5	30.5
ไม่จัดทำ	57	69.5	69.5	100.0
Total	82	100.0	100.0	

การจัดทำรางหรือที่ให้อาหารแร่ธาตุในคอก

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid จัดทำ	31	37.8	37.8	37.8
ไม่จัดทำ	51	62.2	62.2	100.0
Total	82	100.0	100.0	

การดูสัตโค

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เป็น	82	100.0	100.0	100.0

การผสมพันธุ์แม่โค

	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
\$breed ^a ผสมแม่พันธุ์โดยใช้พ่อพันธุ์ของตนคุมฝูง	3	3.1%	3.7%
ผสมแม่พันธุ์ใช้พ่อพันธุ์รับจ้าง	39	40.6%	47.6%
ผสมแม่พันธุ์ใช้การผสมเทียม	54	56.2%	65.9%
Total	96	100.0%	117.1%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

ค่าบริการผสมพันธุ์แม่โค (บาท)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ค่าผสมต่อครั้งจากพ่อโครับจ้าง	35	300	800	502.86	82.197
ค่าผสมต่อครั้งจากการผสมเทียมของเจ้าหน้าที่	50	150	400	277.00	71.578
Valid N (listwise)	13				

ได้ลูกที่เกิดจากการผสมเทียม แล้วประสบปัญหา

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid แม่โคคลอดออกไม่ง่าย	4	4.9	8.0	8.0
ลูกโคได้แก่เพศผู้	16	19.5	32.0	40.0
อื่นๆ (ไม่มีปัญหา)	30	36.6	60.0	100.0
Total	50	61.0	100.0	
Missing 9	32	39.0		
Total	82	100.0		

ลักษณะลูกโคที่เกิดใหม่แตกต่างจากเดิม

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ไม่แตกต่าง	29	35.4	39.7	39.7
	แตกต่าง	44	53.7	60.3	100.0
	Total	73	89.0	100.0	
Missing	9	9	11.0		
Total		82	100.0		

ความแตกต่างของลูกโคเกิดใหม่

		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
\$scal ^a	ลูกโคที่เกิดใหม่ มีขนาดใหญ่กว่าเดิม	41	64.1%	91.1%
	ลูกโคที่เกิดใหม่ มีสายเลือดต่างจากเดิม	19	29.7%	42.2%
	ลูกโคที่เกิดใหม่ มีอื่นๆ	4	6.2%	8.9%
Total		64	100.0%	142.2%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

สายเลือด

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	บราห์มัน	3	3.7	16.7	16.7
	ซาโรเลส์	15	18.3	83.3	100.0
	Total	18	22.0	100.0	
Missing	9	64	78.0		
Total		82	100.0		

ใช้พ่อพันธุ์

		Frequency	Percent
Missing	9	82	100.0

กรณีใช้ผสมเทียม มีปัญหาการผสมติดยาก

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ไม่มี	14	17.1	28.0	28.0
	มี	36	43.9	72.0	100.0
	Total	50	61.0	100.0	
Missing	9	32	39.0		
Total		82	100.0		

จำนวนครั้งที่ผสมแล้วแม่โคยังไม่ตั้งท้อง (ครั้ง)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
จำนวนครั้งที่ผสมแล้วแม่โคยังไม่ตั้งท้อง	36	2	3	2.75	.439
Valid N (listwise)	36				

การให้อาหารสัตว์

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ให้	8	9.8	9.8	9.8
	ไม่ให้	74	90.2	90.2	100.0
Total		82	100.0	100.0	

การพิจารณาในการเก็บเกี่ยวพืชอาหารสัตว์

		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
\$Harvest ^a	การเก็บเกี่ยวหญ้าสดหรือถั่วสดดูอายุ	32	34.8%	49.2%
	การเก็บเกี่ยวหญ้าสดหรือถั่วสดดูปริมาณ	16	17.4%	24.6%
	การเก็บเกี่ยวหญ้าสดหรือถั่วสดดูความน่ากิน	44	47.8%	67.7%
Total		92	100.0%	141.5%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

อายุการเก็บเกี่ยวพืชอาหารสัตว์ (วัน)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
อายุเก็บเกี่ยวหญ้า	38	45	60	54.21	7.026
อายุเก็บเกี่ยวถั่ว	8	60	60	60.00	.000
Valid N (listwise)	5				

แหล่งอาหารหยาบฟางข้าว

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เก็บไว้หลังเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จ	82	100.0	100.0	100.0

แหล่งหญ้าสด

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปลุกเอง	82	100.0	100.0	100.0

แหล่งหญ้าแห้ง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ตากให้แห้งเก็บไว้เอง	39	47.6	47.6	47.6
อื่นๆ (ไม่ได้ทำ)	43	52.4	52.4	100.0
Total	82	100.0	100.0	

แหล่งถั่วอาหารสัตว์

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปลุกเอง	8	9.8	9.8	9.8
อื่นๆ (ไม่ได้ให้)	74	90.2	90.2	100.0
Total	82	100.0	100.0	

การให้อาหารชั้น

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ให้โคกินในคอกทุกวัน	7	8.5	8.5	8.5
ให้โคกินเกือบทุกวัน	8	9.8	9.8	18.3
ให้โคกินนานๆ ครั้ง	10	12.2	12.2	30.5
ไม่เคยให้เลย	57	69.5	69.5	100.0
Total	82	100.0	100.0	

แหล่งอาหารชั้น

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ซื้ออาหารโคสำเร็จรูปมาให้โคกิน	15	18.3	18.3	18.3
ซื้อวัตถุดิบอาหารสัตว์มาผสมกับอาหารสำเร็จรูปที่ซื้อมา	10	12.2	12.2	30.5
อื่นๆ (ไม่ได้ให้)	57	69.5	69.5	100.0
Total	82	100.0	100.0	

แหล่งน้ำที่ผู้เลี้ยงนำมาให้โคกิน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid น้ำที่ตักมาจากแหล่งน้ำธรรมชาติ อาทิ บ่อน้ำ หนองน้ำ ฯลฯ	55	67.1	67.1	67.1
น้ำฝนที่เก็บไว้	6	7.3	7.3	74.4
น้ำประปา	21	25.6	25.6	100.0
Total	82	100.0	100.0	

การให้อาหารแร่ธาตุ ไวตามิน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ชื่ออาหารแร่ธาตุก่อนมาให้โคกิน	31	37.8	37.8	37.8
อื่นๆ (ไม่ได้ให้)	51	62.2	62.2	100.0
Total	82	100.0	100.0	

อาหารเช้า

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 6.00 น.	5	6.1	6.1	6.1
7.00 น.	34	41.5	41.5	47.6
8.00 น.	32	39.0	39.0	86.6
9.00 น.	11	13.4	13.4	100.0
Total	82	100.0	100.0	

อาหารบ่าย

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 12.00 น.	12	14.6	14.6	14.6
13.00 น.	43	52.4	52.4	67.1
14.00 น.	18	22.0	22.0	89.0
15.00 น.	9	11.0	11.0	100.0
Total	82	100.0	100.0	

อาหารเย็นหรือค่ำ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 16.00 น.	18	22.0	22.0	22.0
17.00 น.	35	42.7	42.7	64.6
18.00 น.	28	34.1	34.1	98.8
19.00 น.	1	1.2	1.2	100.0
Total	82	100.0	100.0	

จำนวนอาหารสัตว์ (กิโลกรัมต่อตัว)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
จำนวนฟางข้าว	82	2	6	4.15	1.134
จำนวนพืชอาหารสด	81	10	30	18.46	8.048
จำนวนอาหารข้น	22	1.00	3.00	1.5000	.74001
จำนวนอาหารแร่ธาตุ	19	.10	.50	.4789	.09177
Valid N (listwise)	15				

เวลาให้ฟางข้าว

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 06.00 น.	5	6.1	6.2	6.2
07.00 น.	34	41.5	42.0	48.1
08.00 น.	30	36.6	37.0	85.2
09.00 น.	9	11.0	11.1	96.3
17.00 น.	2	2.4	2.5	98.8
18.00 น.	1	1.2	1.2	100.0
Total	81	98.8	100.0	
Missing 99	1	1.2		
Total	82	100.0		

เวลาให้หญ้าสด

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	06.00 น.	1	1.2	1.3	1.3
	07.00 น.	5	6.1	6.5	7.8
	08.00 น.	16	19.5	20.8	28.6
	09.00 น.	3	3.7	3.9	32.5
	12.00 น.	5	6.1	6.5	39.0
	13.00 น.	14	17.1	18.2	57.1
	14.00 น.	7	8.5	9.1	66.2
	15.00 น.	1	1.2	1.3	67.5
	16.00 น.	7	8.5	9.1	76.6
	17.00 น.	18	22.0	23.4	100.0
	Total	77	93.9	100.0	
Missing	99	5	6.1		
Total		82	100.0		

เวลาให้อาหารชั้น

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	06.00 น.	1	1.2	4.5	4.5
	07.00 น.	3	3.7	13.6	18.2
	08.00 น.	2	2.4	9.1	27.3
	09.00 น.	1	1.2	4.5	31.8
	16.00 น.	1	1.2	4.5	36.4
	17.00 น.	9	11.0	40.9	77.3
	18.00 น.	5	6.1	22.7	100.0
	Total	22	26.8	100.0	
Missing	99	60	73.2		
Total		82	100.0		

เวลาให้อาหารแร้ธาตุ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	07.00 น.	1	1.2	5.6	5.6
	08.00 น.	4	4.9	22.2	27.8
	17.00 น.	11	13.4	61.1	88.9
	18.00 น.	2	2.4	11.1	100.0
	Total	18	22.0	100.0	
Missing	99	64	78.0		
Total		82	100.0		

เวลาให้ฟางข้าว

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	06.00 น.	5	6.1	6.2	6.2
	07.00 น.	34	41.5	42.0	48.1
	08.00 น.	30	36.6	37.0	85.2
	09.00 น.	9	11.0	11.1	96.3
	17.00 น.	2	2.4	2.5	98.8
	18.00 น.	1	1.2	1.2	100.0
	Total	81	98.8	100.0	
Missing	99	1	1.2		
Total		82	100.0		

เวลาให้หญ้าสด

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	06.00 น.	1	1.2	1.3	1.3
	07.00 น.	5	6.1	6.5	7.8
	08.00 น.	16	19.5	20.8	28.6
	09.00 น.	3	3.7	3.9	32.5
	12.00 น.	5	6.1	6.5	39.0
	13.00 น.	14	17.1	18.2	57.1
	14.00 น.	7	8.5	9.1	66.2
	15.00 น.	1	1.2	1.3	67.5
	16.00 น.	7	8.5	9.1	76.6
	17.00 น.	18	22.0	23.4	100.0
	Total	77	93.9	100.0	
Missing	99	5	6.1		
Total		82	100.0		

เวลาให้อาหารชั้น

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	06.00 น.	1	1.2	4.5	4.5
	07.00 น.	3	3.7	13.6	18.2
	08.00 น.	2	2.4	9.1	27.3
	09.00 น.	1	1.2	4.5	31.8
	16.00 น.	1	1.2	4.5	36.4
	17.00 น.	9	11.0	40.9	77.3
	18.00 น.	5	6.1	22.7	100.0
	Total	22	26.8	100.0	
Missing	99	60	73.2		
Total		82	100.0		

เวลาให้อาหารแรธาตุ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	07.00 น.	1	1.2	5.6	5.6
	08.00 น.	4	4.9	22.2	27.8
	17.00 น.	11	13.4	61.1	88.9
	18.00 น.	2	2.4	11.1	100.0
	Total	18	22.0	100.0	
Missing	99	64	78.0		
Total		82	100.0		

การป้องกันโรค-พยาธิโค

		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
\$Disease ^a	การป้องกันโรคพยาธิ	61	37.4%	76.2%
	การให้ยาถ่ายพยาธิ	68	41.7%	85.0%
	พ่นยาฆ่าเห็บ	34	20.9%	42.5%
Total		163	100.0%	203.8%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

การให้ยาบำรุงหรือยาเพิ่มประสิทธิภาพสมบูรณ์พันธุ์

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ไม่เคยให้	36	43.9	43.9	43.9
	ให้	46	56.1	56.1	100.0
	Total	82	100.0	100.0	

แร่ธาตุที่เกษตรกรใช้เลี้ยงเสริมแกโค

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid อาหารแร่ธาตุก้อน สำเร็จรูป	52	63.4	63.4	63.4
อื่นๆ (ไม่ได้ให้)	30	36.6	36.6	100.0
Total	82	100.0	100.0	

ช่องทางจำหน่ายโค

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid จำหน่ายง่าย	72	87.8	87.8	87.8
จำหน่ายค่อนข้างยาก	9	11.0	11.0	98.8
จำหน่ายยาก	1	1.2	1.2	100.0
Total	82	100.0	100.0	

การตีราคาโคเนื้อด้วยสายตา

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ได้	62	75.6	75.6	75.6
ไม่ได้	20	24.4	24.4	100.0
Total	82	100.0	100.0	

หลักในการตีราคาโค

	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
\$Judge ^a ดูรูปร่างทั่วไป	58	51.3%	90.6%
ประมาณน้ำหนักตัวโค	34	30.1%	53.1%
ประเมินราคาต่อตัว	20	17.7%	31.2%
ดูจากอื่นๆ (สายพันธุ์)	1	.9%	1.6%
Total	113	100.0%	176.6%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

น้ำหนัก (กิโลกรัม) และราคา (บาท) โคพื้นเมือง

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
น้ำหนักพื้นเมืองเพศผู้ 1 ปี	28	150	160	152.14	4.179
ราคาพื้นเมืองเพศผู้ 1 ปี	42	5000	9000	7190.48	1343.241
น้ำหนักพื้นเมืองเพศเมีย 1 ปี	24	100	150	134.58	15.030
ราคาพื้นเมืองเพศเมีย 1 ปี	38	4000	8000	5644.74	1365.145
น้ำหนักพื้นเมืองเพศผู้ 2 ปี	20	250	350	288.50	29.784
ราคาพื้นเมืองเพศผู้ 2 ปี	34	8000	12000	10617.65	1392.941
น้ำหนักพื้นเมืองเพศเมีย 2 ปี	20	220	300	260.50	25.849
ราคาพื้นเมืองเพศเมีย 2 ปี	34	8000	11000	9029.41	1029.424
น้ำหนักพื้นเมืองเพศผู้ มากกว่า 2 ปี	19	300	500	407.37	41.479
ราคาพื้นเมืองเพศผู้ มากกว่า 2 ปี	30	9000	15000	12966.67	2004.019
น้ำหนักพื้นเมืองเพศเมีย มากกว่า 2 ปี	22	250	400	360.00	33.381
ราคาพื้นเมืองเพศเมีย มากกว่า 2 ปี	33	8000	14000	11060.61	1831.826
Valid N (listwise)	17				

น้ำหนัก (กิโลกรัม) และราคา (บาท) โคโลณสมบราห์มัน-พื้นเมือง

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
น้ำหนักบราห์มัน-พื้นเมืองเพศผู้ 1 ปี	13	150	200	170.77	13.205
ราคาบราห์มัน-พื้นเมืองเพศผู้ 1 ปี	27	7500	12000	9944.44	1402.836
น้ำหนักบราห์มัน-พื้นเมืองเพศเมีย 1 ปี	10	140	180	153.00	11.595
ราคาบราห์มัน-พื้นเมืองเพศเมีย 1 ปี	20	6500	11000	8600.00	1429.022
น้ำหนักบราห์มัน-พื้นเมืองเพศผู้ 2 ปี	10	300	380	344.00	25.033
ราคาบราห์มัน-พื้นเมืองเพศผู้ 2 ปี	20	13000	16000	14850.00	1039.990
น้ำหนักบราห์มัน-พื้นเมืองเพศเมีย 2 ปี	10	280	350	320.00	25.386
ราคาบราห์มัน-พื้นเมืองเพศเมีย 2 ปี	20	11000	15000	13100.00	1401.127
น้ำหนักบราห์มัน-พื้นเมืองเพศผู้ มากกว่า 2 ปี	14	400	500	446.43	30.786
ราคาบราห์มัน-พื้นเมืองเพศผู้ มากกว่า 2 ปี	24	16000	25000	18833.33	2389.591
น้ำหนักบราห์มัน-พื้นเมืองเพศเมีย มากกว่า 2 ปี	12	380	450	402.50	18.153
ราคาบราห์มัน-พื้นเมืองเพศเมีย มากกว่า 2 ปี	25	15000	24000	17400.00	2236.068
Valid N (listwise)	9				

น้ำหนัก (กิโลกรัม) และราคา (บาท) โคโลณสมชาโรเลส-พื้นเมือง

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
น้ำหนักชาโรเลส-พื้นเมืองเพศผู้ 1 ปี	13	180	200	184.62	8.771
ราคาชาโรเลส-พื้นเมืองเพศผู้ 1 ปี	21	11,000	14,000	12,571.43	925.820
น้ำหนักชาโรเลส-พื้นเมืองเพศเมีย 1 ปี	9	150	200	166.67	14.142
ราคาชาโรเลส-พื้นเมืองเพศเมีย 1 ปี	17	9,000	11,000	9,911.76	592.539
น้ำหนักชาโรเลส-พื้นเมืองเพศผู้ 2 ปี	13	350	400	376.92	25.944
ราคาชาโรเลส-พื้นเมืองเพศผู้ 2 ปี	20	20,000	25,000	23,300.00	1,490.320
น้ำหนักชาโรเลส-พื้นเมืองเพศเมีย 2 ปี	9	330	380	352.22	17.873
ราคาชาโรเลส-พื้นเมืองเพศเมีย 2 ปี	16	18,000	23,000	19,937.50	1,481.834
น้ำหนักชาโรเลส-พื้นเมืองเพศผู้ มากกว่า 2 ปี	10	500	550	520.00	25.820
ราคาชาโรเลส-พื้นเมืองเพศผู้ มากกว่า 2 ปี	20	30,000	35,000	32,700.00	2,054.520
น้ำหนักชาโรเลส-พื้นเมืองเพศเมีย มากกว่า 2 ปี	11	450	500	470.91	24.680
ราคาชาโรเลส-พื้นเมืองเพศเมีย มากกว่า 2 ปี	18	26,000	32,000	27,916.67	1,353.101
Valid N (listwise)	9				

วิธีการจำหน่ายโค

	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
\$Marcha ^a นำไปจำหน่ายที่ตลาดนัด	3	3.0%	3.7%
จำหน่ายให้กับนายหน้าที่มาติดต่อซื้อถึงบ้าน	64	64.6%	78.0%
จำหน่ายกันเองในหมู่บ้าน	30	30.3%	36.6%
ทำการชำแหละแบ่งเนื้อจำหน่ายเอง	2	2.0%	2.4%
Total	99	100.0%	120.7%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

ผลการวิเคราะห์ กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ อ. ลำปลายมาศ จ. บุรีรัมย์ (ความพอเพียง)

การเข้าร่วมอบรม

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ไม่เคย	3	25.0	25.0	25.0
	เคย	9	75.0	75.0	100.0
Total		12	100.0	100.0	

ไม่เคยอบรม

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ต้องการอบรมแต่ไม่มีโอกาส	3	25.0	100.0	100.0
Missing	9	9	75.0		
Total		12	100.0		

จำนวนครั้งเข้าอบรม

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	3	25.0	25.0	25.0
	1	4	33.3	33.3	58.3
	2	5	41.7	41.7	100.0
	Total	12	100.0	100.0	

ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตพอเพียง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปานกลาง	4	33.3	33.3	33.3
มาก	4	33.3	33.3	66.7
มากที่สุด	4	33.3	33.3	100.0
Total	12	100.0	100.0	

ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตพอเพียง

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตพอเพียง	12	2	5	3.92	.996
Valid N (listwise)	12				

ท่านเริ่มดำเนินชีวิตพอเพียงหรือยัง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ดำเนินแล้ว	12	100.0	100.0	100.0

เวลาในการดำเนินชีวิตพอเพียง

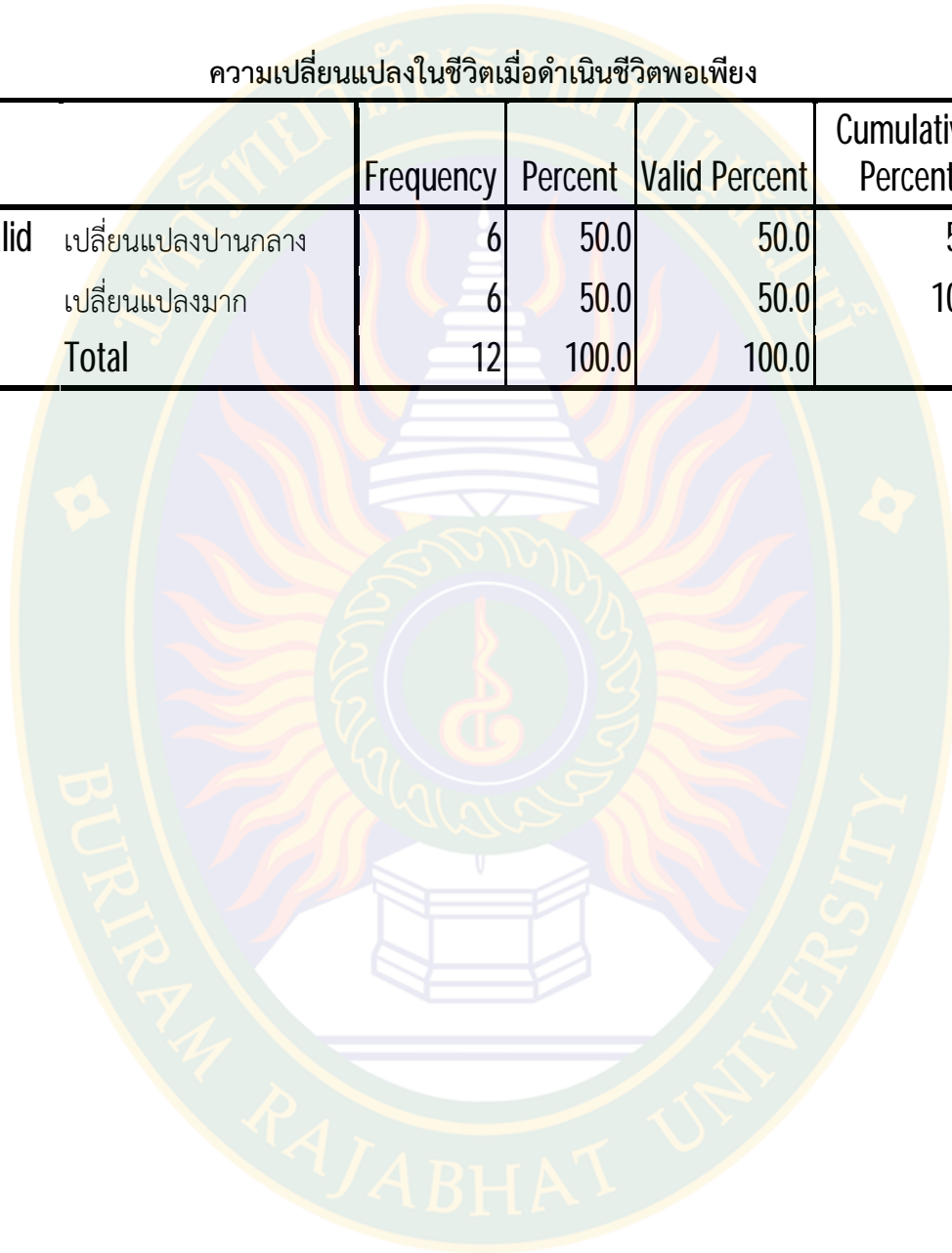
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	6	50.0	50.0	50.0
2	2	16.7	16.7	66.7
3	1	8.3	8.3	75.0
5	1	8.3	8.3	83.3
10	2	16.7	16.7	100.0
Total	12	100.0	100.0	

เวลาในการดำเนินชีวิตพอเพียง

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
เวลาในการดำเนินชีวิตพอเพียง	12	1	10	3.17	3.407
Valid N (listwise)	12				

ความเปลี่ยนแปลงในชีวิตเมื่อดำเนินชีวิตพอเพียง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เปลี่ยนแปลงปานกลาง	6	50.0	50.0	50.0
เปลี่ยนแปลงมาก	6	50.0	50.0	100.0
Total	12	100.0	100.0	

ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
\$suffi\$ ต้องอดออม ประหยัด	12	5.1%	100.0%
ทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว	7	3.0%	58.3%
ต้องไม่ยุ่งอบายมุข	8	3.4%	66.7%
วางแผน ต้องไม่ก่อหนี้	6	2.5%	50.0%
ครัวเรือนมีรายรับสมดุลกับรายจ่าย	6	2.5%	50.0%
ไม่เลียนแบบฟุ่มเฟือยมาจากครอบครัวอื่น	5	2.1%	41.7%
สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อวางแผนดำเนินชีวิต	7	3.0%	58.3%
ต้องไม่ละโมภ โลกมาก	9	3.8%	75.0%
ครอบครัวไม่ขัดแย้ง ทะเลาะวิวาท	7	3.0%	58.3%
ต้องใช้สิ่งที่มีอยู่ให้คุ้มค่า	6	2.5%	50.0%
ทำประกันชีวิต ประกันสังคม ประกันทรัพย์สิน	5	2.1%	41.7%
ต้องสนับสนุน ช่วยเหลือชุมชน	6	2.5%	50.0%
ต้องให้สมาชิกทุกคนในครอบครัวมีความสุข	6	2.5%	50.0%
ไม่ทำงานหนักมากเกินไป	3	1.3%	25.0%
มีการปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกันในครอบครัว	6	2.5%	50.0%
ร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ เช่น ปลูกป่า ปลูกต้นไม้ เก็บขยะ	4	1.7%	33.3%
มีกิจกรรมเสริมนอกเหนือจากอาชีพหลักที่ทำอยู่ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้และลดความเสี่ยง	9	3.8%	75.0%
มีการรวมกลุ่มสมาชิก กลุ่มผู้เลี้ยงโค	10	4.2%	83.3%
ช่วยกันดูแล อนุรักษ์ สภาพแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม	7	3.0%	58.3%
เข้าร่วมประชุมที่มีการร้องขอทุกครั้ง	12	5.1%	100.0%
หาอาชีพเสริม ลดความเสี่ยงแก่ครอบครัว	7	3.0%	58.3%
บริจาคทรัพย์สินหรือสิ่งของช่วยเหลือส่วนรวมเสมอ	4	1.7%	33.3%
บริจาคร่างกายช่วยเหลือส่วนรวมเสมอ	6	2.5%	50.0%
ช่วยกันพัฒนาชุมชนให้สะอาด สวยงาม ร่มรื่น	5	2.1%	41.7%
เป็นอาสาสมัครประเภทต่างๆ ในหมู่บ้าน	5	2.1%	41.7%
มีความใฝ่รู้ และนำความรู้มาปฏิบัติงานเลี้ยงโค เช่น ฝึกอบรม ศึกษาดูงาน	11	4.7%	91.7%
มีการเผยแพร่ความรู้การเลี้ยงโคให้กับบุคคลอื่น	9	3.8%	75.0%
ดำรงชีวิตด้วยความอดทน ขยันไม่ย่อท้อ	8	3.4%	66.7%
ใช้หลักธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตดำรงชีวิต	10	4.2%	83.3%

สมาชิกในครัวเรือนมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือกิจกรรมเรียนรู้ด้วยกัน	6	2.5%	50.0%
มีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกของครัวเรือนหรือบุคคลทั่วไป	9	3.8%	75.0%
ครัวเรือนมีการเรียนรู้และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต	9	3.8%	75.0%
มีการส่งเสริมขยายผลให้บุคคลอื่นๆ เช่น เพื่อนร่วมงาน บุคคลที่รู้จัก บุคคลทั่วไป	6	2.5%	50.0%
Total	236	100.0%	1966.7%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

ผลการวิเคราะห์ กลุ่มบ้านโนนสว่าง อ. บ้านด่าน จ. บุรีรัมย์ (ความพอเพียง)

การเข้าร่วมอบรม

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ไม่เคย	7	29.2	29.2	29.2
	เคย	17	70.8	70.8	100.0
	Total	24	100.0	100.0	

ไม่เคยอบรม

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ต้องการอบรมแต่ไม่มีโอกาส	7	29.2	100.0	100.0
Missing	9	17	70.8		
	Total	24	100.0		

จำนวนครั้งเข้าอบรม

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	7	29.2	29.2	29.2
	1	3	12.5	12.5	41.7
	2	9	37.5	37.5	79.2
	3	2	8.3	8.3	87.5
	4	2	8.3	8.3	95.8
	5	1	4.2	4.2	100.0
	Total	24	100.0	100.0	

ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตพอเพียง

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ปานกลาง	13	54.2	54.2	54.2
	มาก	8	33.3	33.3	87.5
	มากที่สุด	3	12.5	12.5	100.0
Total		24	100.0	100.0	

ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตพอเพียง

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตพอเพียง	24	3	5	3.58	.717
Valid N (listwise)	24				

ท่านเริ่มดำเนินชีวิตพอเพียงหรือยัง

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ยังไม่ได้เริ่ม	1	4.2	4.2	4.2
	ดำเนินแล้ว	23	95.8	95.8	100.0
Total		24	100.0	100.0	

เวลาในการดำเนินชีวิตพอเพียง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	1	4.2	4.2	4.2
1	6	25.0	25.0	29.2
2	5	20.8	20.8	50.0
3	9	37.5	37.5	87.5
5	1	4.2	4.2	91.7
7	1	4.2	4.2	95.8
10	1	4.2	4.2	100.0
Total	24	100.0	100.0	

เวลาในการดำเนินชีวิตพอเพียง

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
เวลาในการดำเนินชีวิตพอเพียง	24	0	10	2.71	2.136
Valid N (listwise)	24				

ความเปลี่ยนแปลงในชีวิตเมื่อดำเนินชีวิตพอเพียง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เปลี่ยนแปลงปานกลาง	11	45.8	45.8	45.8
เปลี่ยนแปลงมาก	10	41.7	41.7	87.5
เปลี่ยนแปลงมากที่สุด	3	12.5	12.5	100.0
Total	24	100.0	100.0	

ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
\$suffi\$ ต้องอดออม ประหยัด	24	5.1%	100.0%
ทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว	17	3.6%	70.8%
ต้องไม่ยุ่งอบายมุข	14	3.0%	58.3%
วางแผน ต้องไม่ก่อหนี้	14	3.0%	58.3%
ครัวเรือนมีรายรับสมดุลกับรายจ่าย	13	2.8%	54.2%
ไม่เลียนแบบฟุ่มเฟือยมาจากครอบครัวอื่น	10	2.1%	41.7%
สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อวางแผนดำเนินชีวิต	15	3.2%	62.5%
ต้องไม่ละโมภ โลกมาก	13	2.8%	54.2%
ครอบครัวไม่ขัดแย้ง ทะเลาะวิวาท	15	3.2%	62.5%
ต้องใช้สิ่งที่มีอยู่ให้คุ้มค่า	15	3.2%	62.5%
ทำประกันชีวิต ประกันสังคม ประกันทรัพย์สิน	10	2.1%	41.7%
ต้องสนับสนุน ช่วยเหลือชุมชน	14	3.0%	58.3%
ต้องให้สมาชิกทุกคนในครอบครัวมีความสุข	14	3.0%	58.3%
ไม่ทำงานหนักมากเกินไป	10	2.1%	41.7%
มีการปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกันในครอบครัว	15	3.2%	62.5%
ร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ เช่น ปลูกป่า ปลูกต้นไม้ เก็บขยะ	12	2.5%	50.0%
มีกิจกรรมเสริมนอกเหนือจากอาชีพหลักที่ทำอยู่ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้และลดความเสี่ยง	13	2.8%	54.2%
มีการรวมกลุ่มสมาชิก กลุ่มผู้เลี้ยงโค	17	3.6%	70.8%
ช่วยกันดูแล อนุรักษ์ สภาพแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม	15	3.2%	62.5%
เข้าร่วมประชุมที่มีการร้องขอทุกครั้ง	15	3.2%	62.5%
หาอาชีพเสริม ลดความเสี่ยงแก่ครอบครัว	14	3.0%	58.3%
บริจาคทรัพย์สินหรือสิ่งของช่วยเหลือส่วนรวมเสมอ	11	2.3%	45.8%
บริจาคร่างกายช่วยเหลือส่วนรวมเสมอ	12	2.5%	50.0%
ช่วยกันพัฒนาชุมชนให้สะอาด สวยงาม รมรื่น	16	3.4%	66.7%
เป็นอาสาสมัครประเภทต่างๆ ในหมู่บ้าน	12	2.5%	50.0%
มีความใฝ่รู้ และนำความรู้มาปฏิบัติงานเลี้ยงโค เช่น ฝึกอบรม ศึกษาดูงาน	17	3.6%	70.8%
มีการเผยแพร่ความรู้การเลี้ยงโคให้กับบุคคลอื่น	13	2.8%	54.2%
ดำรงชีวิตด้วยความอดทน ขยันไม่ย่อท้อ	18	3.8%	75.0%
ใช้หลักธรรม ความเชื่อสัตย์สุจริตดำรงชีวิต	20	4.2%	83.3%

สมาชิกในครัวเรือนมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือกิจกรรมเรียนรู้ด้วยกัน	15	3.2%	62.5%
มีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกของครัวเรือนหรือบุคคลทั่วไป	16	3.4%	66.7%
ครัวเรือนมีการเรียนรู้และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต	11	2.3%	45.8%
มีการส่งเสริมขยายผลให้บุคคลอื่นๆ เช่น เพื่อนร่วมงาน บุคคลที่รู้จัก บุคคลทั่วไป	11	2.3%	45.8%
Total	471	100.0%	1962.5%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

ผลการวิเคราะห์ กลุ่มบ้านหนองตะเคียน อ. บ้านกรวด จ. บุรีรัมย์ (ความพอเพียง)

การเข้าร่วมอบรม

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ไม่เคย	5	17.2	17.2	17.2
	เคย	24	82.8	82.8	100.0
Total		29	100.0	100.0	

ไม่เคยอบรม

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ต้องการอบรมแต่ไม่มีโอกาส	5	17.2	100.0	100.0
Missing	9	24	82.8		
Total		29	100.0		

จำนวนครั้งเข้าอบรม

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	5	17.2	17.2	17.2
	1	17	58.6	58.6	75.9
	2	4	13.8	13.8	89.7
	3	3	10.3	10.3	100.0
Total		29	100.0	100.0	

ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตพอเพียง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid น้อย	1	3.4	3.4	3.4
ปานกลาง	10	34.5	34.5	37.9
มาก	18	62.1	62.1	100.0
Total	29	100.0	100.0	

ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตพอเพียง

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตพอเพียง	29	2	4	3.59	.568
Valid N (listwise)	29				

ท่านเริ่มดำเนินชีวิตพอเพียงหรือยัง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ดำเนินแล้ว	29	100.0	100.0	100.0

เวลาในการดำเนินชีวิตพอเพียง

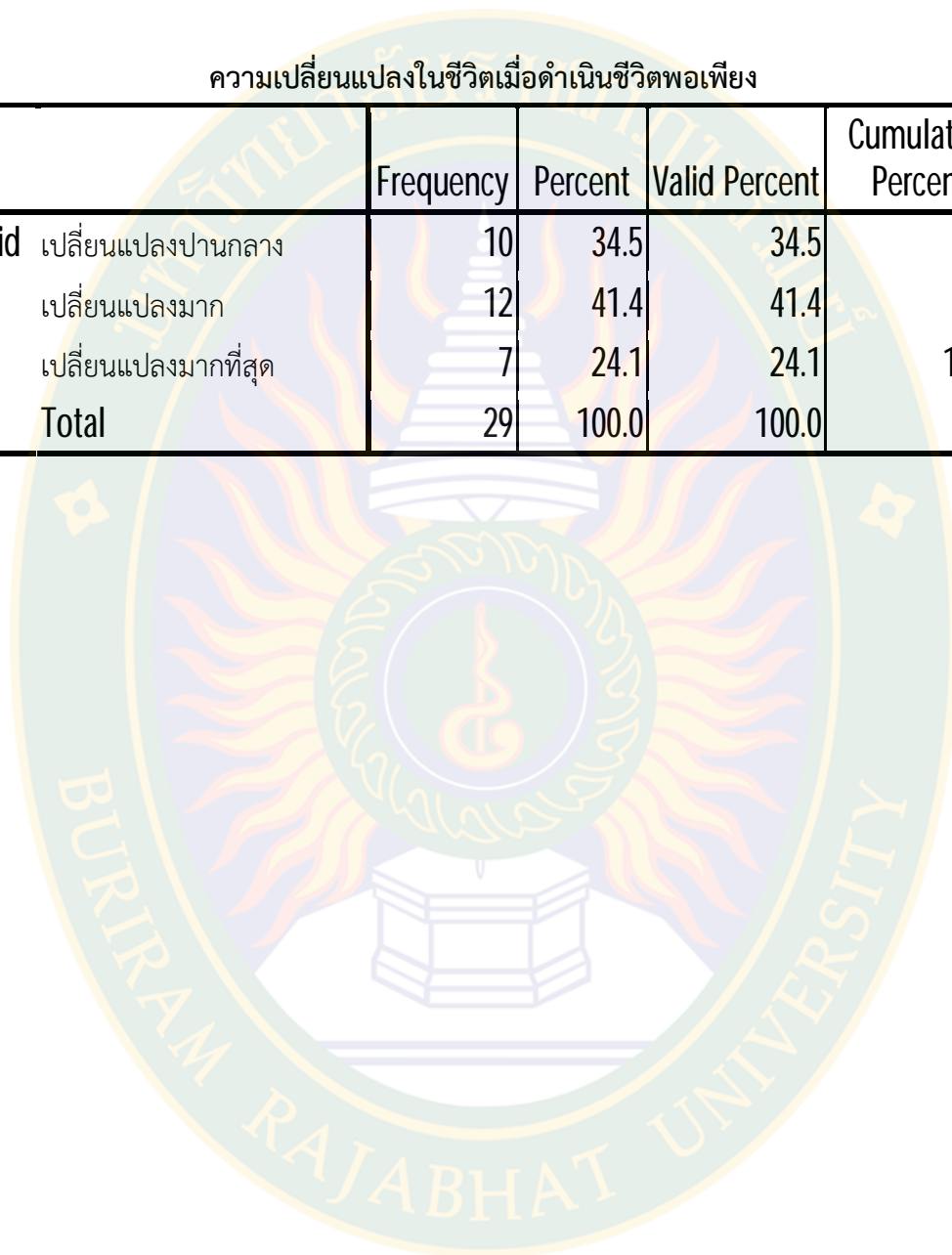
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	11	37.9	37.9	37.9
2	9	31.0	31.0	69.0
3	9	31.0	31.0	100.0
Total	29	100.0	100.0	

เวลาในการดำเนินชีวิตพอเพียง

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
เวลาในการดำเนินชีวิตพอเพียง	29	1	3	1.93	.842
Valid N (listwise)	29				

ความเปลี่ยนแปลงในชีวิตเมื่อดำเนินชีวิตพอเพียง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เปลี่ยนแปลงปานกลาง	10	34.5	34.5	34.5
เปลี่ยนแปลงมาก	12	41.4	41.4	75.9
เปลี่ยนแปลงมากที่สุด	7	24.1	24.1	100.0
Total	29	100.0	100.0	

ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
\$suffi\$ ต้องอดออม ประหยัด	29	5.4%	100.0%
ทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว	20	3.7%	69.0%
ต้องไม่ยุ่งอบายมุข	20	3.7%	69.0%
วางแผน ต้องไม่ก่อหนี้	17	3.2%	58.6%
ครัวเรือนมีรายรับสมดุลกับรายจ่าย	16	3.0%	55.2%
ไม่เลียนแบบฟุ่มเฟือยมาจากครอบครัวอื่น	11	2.0%	37.9%
สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อวางแผนดำเนินชีวิต	18	3.3%	62.1%
ต้องไม่ละโมภ โลกมาก	23	4.3%	79.3%
ครอบครัวไม่ขัดแย้ง ทะเลาะวิวาท	16	3.0%	55.2%
ต้องใช้สิ่งที่มีอยู่ให้คุ้มค่า	16	3.0%	55.2%
ทำประกันชีวิต ประกันสังคม ประกันทรัพย์สิน	14	2.6%	48.3%
ต้องสนับสนุน ช่วยเหลือชุมชน	15	2.8%	51.7%
ต้องให้สมาชิกทุกคนในครอบครัวมีความสุข	15	2.8%	51.7%
ไม่ทำงานหนักมากเกินไป	10	1.9%	34.5%
มีการปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาพร้อมกันในครอบครัว	16	3.0%	55.2%
ร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ เช่น ปลูกป่า ปลูกต้นไม้ เก็บขยะ	12	2.2%	41.4%
มีกิจกรรมเสริมนอกเหนือจากอาชีพหลักที่ทำอยู่ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้และลดความเสี่ยง	16	3.0%	55.2%
มีการรวมกลุ่มสมาชิก กลุ่มผู้เลี้ยงโค	19	3.5%	65.5%
ช่วยกันดูแล อนุรักษ์ สภาพแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม	17	3.2%	58.6%
เข้าร่วมประชุมที่มีการร้องขอทุกครั้ง	18	3.3%	62.1%
หาอาชีพเสริม ลดความเสี่ยงแก่ครอบครัว	19	3.5%	65.5%
บริจาคทรัพย์สินหรือสิ่งของช่วยเหลือส่วนรวมเสมอ	12	2.2%	41.4%
บริจาคแรงกายช่วยเหลือส่วนรวมเสมอ	13	2.4%	44.8%
ช่วยกันพัฒนาชุมชนให้สะอาด สวยงาม รมรื่น	15	2.8%	51.7%
เป็นอาสาสมัครประเภทต่างๆ ในหมู่บ้าน	11	2.0%	37.9%
มีความใฝ่รู้ และนำความรู้มาปฏิบัติงานเลี้ยงโค เช่น ฝึกอบรม ศึกษาดูงาน	16	3.0%	55.2%
มีการเผยแพร่ความรู้การเลี้ยงโคให้กับบุคคลอื่น	15	2.8%	51.7%
ดำรงชีวิตด้วยความอดทน ขยันไม่ย่อท้อ	17	3.2%	58.6%

ใช้หลักธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตดำรงชีวิต	22	4.1%	75.9%
สมาชิกในครัวเรือนมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือกิจกรรมเรียนรู้ด้วยกัน	19	3.5%	65.5%
มีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกของครัวเรือนหรือบุคคลทั่วไป	19	3.5%	65.5%
ครัวเรือนมีการเรียนรู้และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต	11	2.0%	37.9%
มีการส่งเสริมขยายผลให้บุคคลอื่นๆ เช่น เพื่อนร่วมงาน บุคคลที่รู้จัก บุคคลทั่วไป	11	2.0%	37.9%
Total	538	100.0%	1855.2%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

ผลการวิเคราะห์ กลุ่มบ้านสองห้อง อ. เมือง จ. บุรีรัมย์ (ความพอเพียง)

การเข้าร่วมอบรม

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ไม่เคย	6	35.3	35.3	35.3
	เคย	11	64.7	64.7	100.0
Total		17	100.0	100.0	

ไม่เคยอบรม

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ต้องการอบรมแต่ไม่มีโอกาส	6	35.3	100.0	100.0
Missing	9	11	64.7		
Total		17	100.0		

จำนวนครั้งเข้าอบรม

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	6	35.3	35.3	35.3
	1	11	64.7	64.7	100.0
Total		17	100.0	100.0	

ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตพอเพียง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid น้อย	2	11.8	11.8	11.8
ปานกลาง	5	29.4	29.4	41.2
มาก	10	58.8	58.8	100.0
Total	17	100.0	100.0	

ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตพอเพียง

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตพอเพียง	17	2	4	3.47	.717
Valid N (listwise)	17				

ท่านเริ่มดำเนินชีวิตพอเพียงหรือยัง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ยังไม่ได้เริ่ม	1	5.9	5.9	5.9
ดำเนินแล้ว	16	94.1	94.1	100.0
Total	17	100.0	100.0	

เวลาในการดำเนินชีวิตพอเพียง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	1	5.9	5.9	5.9
1	8	47.1	47.1	52.9
2	7	41.2	41.2	94.1
3	1	5.9	5.9	100.0
Total	17	100.0	100.0	

เวลาในการดำเนินชีวิตพอเพียง

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
เวลาในการดำเนินชีวิตพอเพียง	17	0	3	1.47	.717
Valid N (listwise)	17				

ความเปลี่ยนแปลงในชีวิตเมื่อดำเนินชีวิตพอเพียง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เปลี่ยนแปลงปานกลาง	9	52.9	52.9	52.9
เปลี่ยนแปลงมาก	6	35.3	35.3	88.2
เปลี่ยนแปลงมากที่สุด	2	11.8	11.8	100.0
Total	17	100.0	100.0	

ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
\$suff ^a	ต้องอดออม ประหยัด	17	5.3%	100.0%
	ทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว	9	2.8%	52.9%
	ต้องไม่ยุ่งอบายมุข	12	3.7%	70.6%
	วางแผน ต้องไม่ก่อหนี้	10	3.1%	58.8%
	ครัวเรือนมีรายรับสมดุลกับรายจ่าย	10	3.1%	58.8%
	ไม่เลียนแบบฟุ่มเฟือยมาจากครอบครัวอื่น	7	2.2%	41.2%
	สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อวางแผนดำเนินชีวิต	10	3.1%	58.8%
	ต้องไม่ละโมภ โลกมาก	12	3.7%	70.6%
	ครอบครัวไม่ขัดแย้ง ทะเลาะวิวาท	10	3.1%	58.8%
	ต้องใช้สิ่งที่มีอยู่ให้คุ้มค่า	9	2.8%	52.9%
	ทำประกันชีวิต ประกันสังคม ประกันทรัพย์สิน	8	2.5%	47.1%
	ต้องสนับสนุน ช่วยเหลือชุมชน	9	2.8%	52.9%
	ต้องให้สมาชิกทุกคนในครอบครัวมีความสุข	11	3.4%	64.7%
	ไม่ทำงานหนักมากเกินไป	7	2.2%	41.2%
	มีการปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกันในครอบครัว	10	3.1%	58.8%
	ร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ เช่น ปลูกป่า ปลูกต้นไม้ เก็บขยะ	8	2.5%	47.1%
	มีกิจกรรมเสริมนอกเหนือจากอาชีพหลักที่ทำอยู่ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้และลดความเสี่ยง	10	3.1%	58.8%
	มีการรวมกลุ่มสมาชิก กลุ่มผู้เลี้ยงโค	12	3.7%	70.6%
	ช่วยกันดูแล อนุรักษ์ สภาพแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม	10	3.1%	58.8%
	เข้าร่วมประชุมที่มีการร้องขอทุกครั้ง	8	2.5%	47.1%
	หาอาชีพเสริม ลดความเสี่ยงแก่ครอบครัว	12	3.7%	70.6%
	บริจาคทรัพย์สินหรือสิ่งของช่วยเหลือส่วนรวมเสมอ	8	2.5%	47.1%
	บริจาคร่างกายช่วยเหลือส่วนรวมเสมอ	8	2.5%	47.1%
	ช่วยกันพัฒนาชุมชนให้สะอาด สวยงาม รมรื่น	8	2.5%	47.1%
	เป็นอาสาสมัครประเภทต่างๆ ในหมู่บ้าน	7	2.2%	41.2%
	มีความใฝ่รู้ และนำความรู้มาปฏิบัติงานเลี้ยงโค เช่น ฝึกอบรม ศึกษาดูงาน	12	3.7%	70.6%
	มีการเผยแพร่ความรู้การเลี้ยงโคให้กับบุคคลอื่น	9	2.8%	52.9%
	ดำรงชีวิตด้วยความอดทน ขยันไม่ย่อท้อ	10	3.1%	58.8%

ใช้หลักธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตดำรงชีวิต	12	3.7%	70.6%
สมาชิกในครัวเรือนมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือกิจกรรมเรียนรู้ด้วยกัน	11	3.4%	64.7%
มีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกของครัวเรือนหรือบุคคลทั่วไป	12	3.7%	70.6%
ครัวเรือนมีการเรียนรู้และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต	7	2.2%	41.2%
มีการส่งเสริมขยายผลให้บุคคลอื่นๆ เช่น เพื่อนร่วมงาน บุคคลที่รู้จัก บุคคลทั่วไป	7	2.2%	41.2%
Total	322	100.0%	1894.1%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

ผลการวิเคราะห์ในภาพรวม 4 กลุ่ม (ความพอเพียง)

การเข้าร่วมอบรม

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ไม่เคย	21	25.6	25.6	25.6
	เคย	61	74.4	74.4	100.0
	Total	82	100.0	100.0	

ไม่เคยอบรม

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ต้องการอบรมแต่ไม่มีโอกาส	21	25.6	100.0	100.0
Missing	9	61	74.4		
	Total	82	100.0		

จำนวนครั้งเข้าอบรม

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	21	25.6	25.6	25.6
	1	35	42.7	42.7	68.3
	2	18	22.0	22.0	90.2
	3	5	6.1	6.1	96.3
	4	2	2.4	2.4	98.8
	5	1	1.2	1.2	100.0
	Total	82	100.0	100.0	

ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตพอเพียง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid น้อย	3	3.7	3.7	3.7
ปานกลาง	32	39.0	39.0	42.7
มาก	40	48.8	48.8	91.5
มากที่สุด	7	8.5	8.5	100.0
Total	82	100.0	100.0	

ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตพอเพียง

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตพอเพียง	82	2	5	3.62	.696
Valid N (listwise)	82				

ท่านเริ่มดำเนินชีวิตพอเพียงหรือยัง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ยังไม่ได้เริ่ม	2	2.4	2.4	2.4
ดำเนินแล้ว	80	97.6	97.6	100.0
Total	82	100.0	100.0	

เวลาในการดำเนินชีวิตพอเพียง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	2	2.4	2.4	2.4
1	31	37.8	37.8	40.2
2	23	28.0	28.0	68.3
3	20	24.4	24.4	92.7
5	2	2.4	2.4	95.1
7	1	1.2	1.2	96.3
10	3	3.7	3.7	100.0
Total	82	100.0	100.0	

เวลาในการดำเนินชีวิตพอเพียง

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
เวลาในการดำเนินชีวิตพอเพียง	82	0	10	2.24	1.889
Valid N (listwise)	82				

ความเปลี่ยนแปลงในชีวิตเมื่อดำเนินชีวิตพอเพียง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เปลี่ยนแปลงปานกลาง	36	43.9	43.9	43.9
เปลี่ยนแปลงมาก	34	41.5	41.5	85.4
เปลี่ยนแปลงมากที่สุด	12	14.6	14.6	100.0
Total	82	100.0	100.0	

ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
\$suff ^a	ต้องอดออม ประหยัด	82	5.2%	100.0%
	ทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว	53	3.4%	64.6%
	ต้องไม่ยุ่งอบายมุข	54	3.4%	65.9%
	วางแผน ต้องไม่ก่อหนี้	47	3.0%	57.3%
	ครัวเรือนมีรายรับสมดุลกับรายจ่าย	45	2.9%	54.9%
	ไม่เลียนแบบฟุ่มเฟือยมาจากครอบครัวอื่น	33	2.1%	40.2%
	สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อวางแผนดำเนินชีวิต	50	3.2%	61.0%
	ต้องไม่ละโมภ โลกมาก	57	3.6%	69.5%
	ครอบครัวไม่ขัดแย้ง ทะเลาะวิวาท	48	3.1%	58.5%
	ต้องใช้สิ่งที่มีอยู่ให้คุ้มค่า	46	2.9%	56.1%
	ทำประกันชีวิต ประกันสังคม ประกันทรัพย์สิน	37	2.4%	45.1%
	ต้องสนับสนุน ช่วยเหลือชุมชน	44	2.8%	53.7%
	ต้องให้สมาชิกทุกคนในครอบครัวมีความสุข	46	2.9%	56.1%
	ไม่ทำงานหนักมากเกินไป	30	1.9%	36.6%
	มีการปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกันในครอบครัว	47	3.0%	57.3%
	ร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ เช่น ปลูกป่า ปลูกต้นไม้ เก็บขยะ	36	2.3%	43.9%
	มีกิจกรรมเสริมนอกเหนือจากอาชีพหลักที่ทำอยู่ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้และลดความเสี่ยง	48	3.1%	58.5%
	มีการรวมกลุ่มสมาชิก กลุ่มผู้เลี้ยงโค	58	3.7%	70.7%
	ช่วยกันดูแล อนุรักษ์ สภาพแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม	49	3.1%	59.8%
	เข้าร่วมประชุมที่มีการร้องขอทุกครั้ง	53	3.4%	64.6%
	หาอาชีพเสริม ลดความเสี่ยงแก่ครอบครัว	52	3.3%	63.4%
	บริจาคทรัพย์สินหรือสิ่งของช่วยเหลือส่วนรวมเสมอ	35	2.2%	42.7%
	บริจาคแรงกายช่วยเหลือส่วนรวมเสมอ	39	2.5%	47.6%
	ช่วยกันพัฒนาชุมชนให้สะอาด สวยงาม รมรื่น	44	2.8%	53.7%
	เป็นอาสาสมัครประเภทต่างๆ ในหมู่บ้าน	35	2.2%	42.7%
	มีความใฝ่รู้ และนำความรู้มาปฏิบัติงานเลี้ยงโค เช่น ฝึกอบรม ศึกษาดูงาน	56	3.6%	68.3%
	มีการเผยแพร่ความรู้การเลี้ยงโคให้กับบุคคลอื่น	46	2.9%	56.1%
	ดำรงชีวิตด้วยความอดทน ขยันไม่ย่อท้อ	53	3.4%	64.6%

ใช้หลักธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตดำรงชีวิต	64	4.1%	78.0%
สมาชิกในครัวเรือนมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือกิจกรรมเรียนรู้ด้วยกัน	51	3.3%	62.2%
มีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกของครัวเรือนหรือบุคคลทั่วไป	56	3.6%	68.3%
ครัวเรือนมีการเรียนรู้และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต	38	2.4%	46.3%
มีการส่งเสริมขยายผลให้บุคคลอื่นๆ เช่น เพื่อนร่วมงาน บุคคลที่รู้จัก บุคคลทั่วไป	35	2.2%	42.7%
Total	1567	100.0%	1911.0%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

ภาคผนวก ง
ภาพประกอบ

การศึกษาการพัฒนาการประกอบอาชีพเลี้ยงโคขุนของเกษตรกร ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยการ
ใช้การจัดการความรู้ ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์

Study on the Development of Farmer's Beef Fattening Cattle Raising Career on Sufficiency Economy management by Knowledge Management Procedure in Buriram Province.

จรัส สว่างทัฬห^{1*} บรรยง ศรีตะวัน¹ ดำรง กิตติชัยศรี¹ เอกสิทธิ์ สมคุณา² รังสิมา สว่างทัฬห¹
Sawangtap, Jarous¹ Sritawan, Bunyong¹ Kitthichaisri, Damrong¹ Somkuna, Eakkasit²
Sawangtap, Rangsimasima¹

¹ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ * ผู้รายงานวิจัย

² อาจารย์วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การศึกษาการพัฒนาการประกอบอาชีพเลี้ยงโคขุนของเกษตรกร ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
โดยการใช้การจัดการความรู้ ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ มี
วัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในจังหวัดบุรีรัมย์
2) เพื่อพัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยวิธีการจัดการความรู้
3) เพื่อศึกษาการพัฒนาการของการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้ดัชนีชี้
วัดในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เกษตรกรสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ บ้านสี่เหลี่ยม
เจริญ หมู่ที่ 10 ตำบลแสงพัน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 12 ราย เกษตรกรสมาชิก
กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ บ้านโนนสว่าง หมู่ที่ 12 ตำบลด่านด่าน อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 24
ราย บ้านหนองตะเคียน หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 29 ราย
เกษตรกรสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ และเกษตรกรสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านสองห้อง หมู่ที่ 1 ตำบล
สองห้อง อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 17 ราย รวมทั้งสิ้น 82 ราย เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง
เครื่องมือวิจัยที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง การสังเกต การอภิปรายกลุ่มและการจัดการ
ความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา และข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา
และการใช้แผนที่ความคิด ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ บ้านโนนสว่าง บ้าน
หนองตะเคียน และบ้านสองห้อง มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่
ใช้แรงงานเฉลี่ย 3 คน ประกอบทำนาทำไร่เป็นอาชีพหลักและเป็นอาชีพหลักที่ทำรายได้สูงสุด เลี้ยงโคเป็น
อาชีพรองอันดับหนึ่ง และรับจ้างเป็นอาชีพรองอันดับสอง มีรายได้ต่อคนต่อปีเฉลี่ย 31,369.29 บาท มี
รายได้จากการเลี้ยงโคเนื้อต่อปีเฉลี่ย 15,012.20 บาท

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคทั้ง 4 กลุ่ม
พบว่า สมาชิกร้อยละ 74.4 ได้เข้าร่วมอบรม สมาชิกกลุ่มอื่นๆ เข้าใจการใช้ชีวิตพอเพียงระดับมาก

ยกเว้นกลุ่มบ้าน สองห้องมีความเข้าใจระดับปานกลาง เกษตรกรสมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 90.2 ได้ดำเนินชีวิตพอเพียงมาแล้ว 1-3 ปี และร้อยละ 56.1 พบว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ีระดับมากขึ้นไป

การพัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อจากข้อมูลบริบท ข้อมูลปัญหาอุปสรรคและความต้องการของกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อทั้ง 4 กลุ่ม โดยวิธีการจัดการความรู้ ทำให้เกิดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการปรับปรุงพันธุ์ ด้านอาหาร ด้านการจัดการและด้านการตลาด เช่น การอบรมให้ความรู้ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การสนับสนุนด้านน้ำเชื้อและเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ และการติดตามผล กลุ่มผู้เลี้ยงโคทุกกลุ่มระบุยืนยันระดับขั้นสถานภาพปัจจุบัน และระดับขั้นในอนาคตที่กลุ่มมุ่งหวังจะพัฒนาในช่วง 1 ปีข้างหน้าจากบันไดความรู้ 5 ขั้นของการพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ

การพัฒนาการของประกอบอาชีพของการเลี้ยงโคเนื้อ 4 ด้านเกี่ยวกับระดับบันไดความรู้ 5 ขั้น เมื่อดำเนินโครงการวิจัยได้ 1 ปี พบว่ากลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญมีการพัฒนาบรรลุระดับที่มุ่งหวังทุกด้าน ส่งผลให้กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดบุรีรัมย์ให้เป็นกลุ่มต้นแบบขส กลุ่มอาชีพขนาดเล็ก กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญมีทักษะปฏิบัติที่ดีในการเลี้ยงโคเนื้อในด้านปรับปรุงพันธุ์ ด้านอาหาร ด้านการจัดการและด้านการตลาด ผลลัพธ์และตัวชี้วัดเฉพาะของการพัฒนาในแต่ละด้านพบว่าด้านการปรับปรุงพันธุ์ในภาพรวม ทุกกลุ่มมีจำนวนโคเมียที่เข้าสู่โครงการวิจัย จำนวนโคเมียที่ได้รับการผสมเทียม และจำนวนลูกโคที่เกิดบรรลุเป้าหมายของโครงการ ด้านอาหารในภาพรวม ทุกกลุ่มมีจำนวนแปลงหญ้าและการเก็บถนอมพืชอาหารสัตว์และฟางข้าวบรรลุเป้าหมายของโครงการ ด้านการจัดการในภาพรวม ทุกกลุ่มมีคะแนนรูปร่างโคเมีย การให้วัคซีนและการถ่ายพยาธิ บรรลุเป้าหมายของโครงการ ส่วนด้านการตลาดตัวชี้วัดการพัฒนายังไม่บรรลุเป้าหมายของโครงการ เพราะลูกโคผลผลิตของโครงการวิจัยยังมีอายุน้อย ไม่ถึงเกณฑ์ส่งตลาด จึงมีข้อมูลจำนวนโคเข้าสู่ตลาดน้อย ไม่มีการสร้างตลาดโคขุนในท้องถิ่น

คำสำคัญ: การประกอบอาชีพการเลี้ยงโคขุน เศรษฐกิจพอเพียง การจัดการความรู้

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to find out the context of farmers' beef cattle raising groups in Buriram province, 2) to develop the potential of farmers' beef cattle raising career on sufficiency economy by applying knowledge management procedures, and 3) to study the progress of farmers' beef cattle raising career on sufficiency economy philosophy by qualitative and quantitative indices. The research target groups were eighty-two farmers from four beef cattle raising groups: twelve farmers from Ban Siliam Charoen, Salangpan Subdistrict, Lam Plai Mat District; twenty-four farmers from Ban Non Sawang, Ban Dan Subdistrict, Ban Dan District; twenty-nine farmers from Ban NongTakhian, Ban Grudad Subdistrict, Ban Grudad District and seventeen from Ban Song Hong, Song Hong Subdistrict, Muang District selected by purposive sampling. Semi-structured interview, observation, focus group discussion and knowledge

management were practical instruments to collect both qualitative and quantitative data. Quantitative data was analyzed by descriptive statistics and qualitative data was concluded through content analysis and mind mapping. The results revealed that the average of family members and working family members of beef cattle raising farmers from four groups was five and three persons, respectively. Cultivation was principle career and highest income career. The supplementary career was raising cattle and trade. The average income was 31,369.29 baht per head per year and raising cattle income was 15,012.20 baht.

About the knowledge and understanding of sufficiency economy philosophy of all farmer groups, seventy-four percent of farmers used to participate training. All farmers knew how to live their lives in sufficiency economy in high level except Ban Song Hong farmers knew in moderate level. Ninety percent of farmers earned sufficiency life for 1-3 years and more than fifty percent of them found that their lives were better. The activities for their career development were lecturing, training, semen and forage seed supporting and follow-up studying. Every farmer groups had to confirm present status of cattle raising and sequence year status by five ladder steps of knowledge assets in cattle raising development. One year later, farmers from Ban Siliam Charoen achieved in every aspects, resulted to be master group from Buriram provincial livestock office. It was found that farmers from Ban Siliam Charoen showed best practices in animal breeding, feed, management and marketing aspect. The specific indices and outcome of development in animal breeding aspect that were the number of cow, inseminated cow and calf. These fulfilled the research project target, as well as, feed aspect which consisted of pasture area and roughage preservation. In management aspect, body condition score of cow, vaccination and deworming were successful. Whereas there was no achievement in market aspect because all calves were too young for selling and there was no local fattening cattle market.

Keywords : Beef Fattening, Cattle Raising Career, Sufficiency Economy Philosophy, Knowledge Management

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเลี้ยงโคในประเทศไทย ในอดีตมีจุดประสงค์หลักเพื่อใช้แรงงานในการไถนา ลากเกวียน และ นวดข้าว ส่วนจุดประสงค์รองคือ ขายเป็นโคเนื้อเมื่อปลดจากการใช้งานแล้ว หรือเมื่อมีจำนวนมากเกิน ความจำเป็นในการใช้แรงงาน ในสมัยนั้นราคาเนื้อโค จึงถูกกว่าเนื้อสุกรและเนื้อไก่ เพราะเกษตรกรไม่ได้

คิดถึงต้นทุน จนกระทั่งปี พ.ศ. 2525 การใช้แรงงานโคเริ่มลดน้อยลง และหันมาใช้เครื่องจักรกลทดแทน เกษตรกรเหล่านั้นจึงขายโคออกไปทำให้จำนวนโคเริ่มลดลง แต่การบริโภคเนื้อโคไม่ได้ลดลง ทำให้ราคาเนื้อโคค่อย ๆ ขยับสูงขึ้นเป็นแรงจูงใจให้มีเกษตรกรส่วนหนึ่งหันมาเลี้ยงโคเพื่อขายเนื้อเป็นจุดประสงค์หลัก ในการเลี้ยงเพื่อเนื้อเป็นจุดประสงค์หลักนี้ การเลี้ยงโคให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ สูงกว่า ดังนั้น ในขณะที่จำนวนโคกลับค่อย ๆ เพิ่มขึ้น (ปรารภณา พลฤกษ์ศรี, 2548 : 9-10) ทั้งนี้พบว่าคนไทยมีการบริโภคเนื้อโคเฉลี่ยประมาณ 2.8 ก.ก./คน/ปี (ธารรงค์ เมฆโหรา, 2550 : 9)

ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลได้มีนโยบายส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ ในรูปแบบโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโค-กระบือสายเลือดไทย (ในสมัยรัฐบาลนายกรัฐมนตรีนพพลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์) (บริษัทแอ็ดวานซ์ เว็บบีสตูดิโอ, 2546) โดยหวังจะให้การเลี้ยงโคเนื้อ ช่วยแก้ปัญหาของเกษตรกรที่ยากจน โดยการเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ และเพื่อผลิตเนื้อโคให้เพียงพอต่อการบริโภคภายใน ประเทศและสามารถส่งออกได้ อาจกล่าวได้ว่า จากปริมาณความต้องการบริโภคเนื้อสัตว์ที่เพิ่มขึ้นรวมถึงการส่งเสริมจากรัฐทำให้ปัจจุบันเกษตรกรหันมาเลี้ยงโคเนื้อกันมากขึ้น

การเลี้ยงโคเนื้อในประเทศไทยมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2545-2549 กล่าวคือในปี พ.ศ. 2545 มีโคเนื้อจำนวน 5.9 ล้านตัว เพิ่มขึ้นเป็น 8.0 ล้านตัว ในปี 2549 โดยมีอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 9.1 ต่อปี จากจำนวนโคที่มีในปัจจุบันเป็นโคพื้นเมืองประมาณ 5.6 ล้านตัว (ร้อยละ 70) ที่เหลืออีกประมาณ 2.4 ล้านตัว (ร้อยละ 30) เป็นโคบราห์มันพันธุ์แท้และลูกผสมอื่นๆ พื้นที่เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ คิดเป็นร้อยละ 53.7, 19.5, 16.4 และ 10.4 ตามลำดับ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นจังหวัดที่มีการเลี้ยงโคเนื้อมากเป็นอันดับที่ 3 รองจากจังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนโค 360,565 ตัว (ศูนย์สารสนเทศ, 2550)

จังหวัดบุรีรัมย์มีกลุ่มอาชีพโครงการส่งเสริมและพัฒนาสังคมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีผลงานด้านการประกอบอาชีพเลี้ยงโคเนื้อ ได้แก่ กลุ่มโคเนื้อลูกผสมพันธุ์พื้นเมือง บ้านหนองตะเคียน หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มเกษตรกรที่ประกอบอาชีพเลี้ยงโคเนื้ออยู่ในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลต่างๆ ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอคูเมือง อำเภอบ้านด่าน อำเภอลำปลายมาศ และอำเภอบ้านกรวด กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อเหล่านี้ ยังขาดขั้นตอนในการพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อสู่การประกอบอาชีพเลี้ยงโคขุนแบบครบวงจร (กรมปศุสัตว์, 2550)

การพัฒนาการประกอบอาชีพเลี้ยงโคเนื้อโดยใช้วิธีการจัดการความรู้จากแก่นความรู้ในด้านพันธุ์โค ด้านการปรับปรุงพันธุ์ ด้านอาหาร ด้านการเลี้ยงดู ด้านการป้องกันรักษาโรค และด้านการตลาด โดยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กำหนดขุมความรู้เป็นขั้นบันได 5 ชั้น และยืนยันสภาพขั้นบันไดปัจจุบันของกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อทั้งสองกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านหนองตะเคียนมีสภาพการเลี้ยงโคอยู่ในระดับขั้นบันไดที่ต่ำกว่ากลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านโคกกลาง ทำให้กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านหนองตะเคียนได้รับองค์ความรู้ในการยกระดับขั้นบันไดเพื่อพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อจากกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านโคกกลาง (จรัส สว่างทัฬห, 2552)

คณะผู้วิจัย มีความสนใจในการศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อและการพัฒนาการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อขุนอย่างยั่งยืน โดยดำเนินการเป็นขั้นตอนตามทรัพยากรของกลุ่มที่มีอยู่ เพื่อการพัฒนาของกลุ่มตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ใช้การจัดการความรู้ (Knowledge Management) เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัย ค้นคว้าทักษะปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practice) เป็นบันไดธรรมาสู่ความสำเร็จ อาศัยหลักวิชาการพื้นฐาน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การปรับปรุงพันธุ์โคเนื้อ 2) อาหารและการให้อาหาร 3) การ

จัดการ และ 4) การตลาด จากบุคลากรของสาขาสัตวศาสตร์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัย
ราชภัฏบุรีรัมย์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดและปศุสัตว์อำเภอ
ภายใต้การร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลและกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในจังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อพัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยวิธีการจัดการ
ความรู้
3. เพื่อศึกษาการพัฒนาการของการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดย
ใช้ดัชนีชี้วัดในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อและการพัฒนาการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร ตาม
แนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยการใช้การจัดการความรู้ ในพื้นที่อำเภอลำปลายมาศ อำเภอบ้านด่าน อำเภอ
บ้านกรวด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการปรับปรุงพันธุ์ ด้านอาหารและการให้อาหาร ด้านการ
จัดการ และด้านการตลาด

ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มเป้าหมาย

เกษตรกรสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ บ้านสีเหลี่ยมเจริญ หมู่ที่ 10 ตำบลแสงพัน อำเภอลำปลาย
มาศ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 12 ราย เกษตรกรสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ บ้านโนนสว่าง หมู่ที่ 12 ตำบลด่าน
ด่าน อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 24 ราย เกษตรกรสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ บ้านหนอง
ตะเคียน หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 29 ราย และเกษตรกรสมาชิก
กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านสองห้อง หมู่ที่ 1 ตำบลสองห้อง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 17 ราย รวม
ทั้งสิ้น 82 ราย เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

การพิจารณาคัดเลือกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อทั้ง 4 กลุ่ม พิจารณาจากบริบทการจัดตั้งกลุ่มที่แตกต่าง
กัน คือ กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ บ้านสีเหลี่ยมเจริญ หมู่ที่ 10 ตำบลแสงพัน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์
เป็นกลุ่มที่เกษตรกรสนใจรวมกลุ่มกันเองภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานปศุสัตว์อำเภอลำปลายมาศ
กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ บ้านโนนสว่าง หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์เป็นกลุ่มที่
จัดตั้งกลุ่มโดยสำนักงานปศุสัตว์อำเภอบ้านด่าน กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านหนองตะเคียน หมู่ที่ 12 ตำบล
บ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นกลุ่มที่มีการจัดตั้งกลุ่มเชิงบูรณาการกับกลุ่มอาชีพอื่นๆ
โดยศูนย์พัฒนาสังคมหน่วย 26 จังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ และกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ
บ้านสองห้อง หมู่ที่ 1 ตำบลสองห้อง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นกลุ่มที่จัดตั้งภายใต้โครงการของ
สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) และบริษัท 505 โภคภัณฑ์ จำกัด

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการวิจัย เป็นพื้นที่ที่ตั้งของกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) บ้านสีเหลี่ยมเจริญ หมู่ที่ 10 ตำบลแสงพัน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ 2) บ้านโนนสว่าง หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ 3) บ้านหนองตะเคียน หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ 4) บ้านสองห้อง หมู่ที่ 1 ตำบลสองห้อง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการพัฒนาการประกอบอาชีพเลี้ยงโคขุนของเกษตรกร ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยการใช้การจัดการความรู้ ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด แนวทาง หลักการ เครื่องมือ เพื่อนำมาใช้ในการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. การจัดการความรู้ (Knowledge management) เป็นแนวคิดของศาสตราจารย์ไอคุจิโร และศาสตราจารย์ฮิโรทากะ (Ikujiro Nonaka and Hirotaka Takeuchi) แห่งมหาวิทยาลัยฮิโตซุบาชิ (Hitotsubashi University) (Nonaka & Takeuchi, 2000) ศาสตราจารย์ นายแพทย์ วิจารณ์ พานิช ประธานคณะกรรมการมูลนิธิสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม หรือ สคส. (วิจารณ์ พานิช, 2548) และ ดร. ประพนธ์ ผาสุกยัต ผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคมปัจจุบัน (ประพนธ์ ผาสุกยัต, 2549 ก.)
2. แผนที่ความคิด (Mind Map) เป็นเครื่องมือในการจัดระบบความคิดที่มีประสิทธิภาพของนักจิตวิทยาชาวอังกฤษ ชื่อ โทนี บูซาน (Tony Buzan, 1991)
3. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักการในการดำเนินชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย
4. การเลี้ยงโคเนื้อ เป็นอาชีพที่ยึดแนวทางผลิตโคเนื้อลูกผสมชาโรเลส์ของกรมปศุสัตว์และศูนย์วิจัยและพัฒนาการผลิตรกระบือและโค มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคบ้านสีเหลี่ยมเจริญ จำนวน 12 ราย สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคบ้านโนนสว่าง จำนวน 24 ราย สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคบ้านหนองตะเคียน จำนวน 29 ราย และสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคบ้านสองห้อง จำนวน 12 ราย รวมทั้งสิ้น 82 ราย เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ประกอบด้วย

1. เทคนิควิธีที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1.1 การสัมภาษณ์

1.2 การสอบถาม

1.3 การอภิปรายกลุ่ม (Focus group discussion) ร่วมกับเทคนิควิธีการจัดการความรู้ (Knowledge management)

1.4 แผนที่ความคิด (Mind mapping)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.1 แบบสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลบริบทด้านการเลี้ยงโคเนื้อของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) จำนวน 37 ข้อ

2.2 แบบสอบถาม ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มเป้าหมาย เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 7 ข้อ และ 34 ข้อย่อย

การสร้างและตรวจคุณภาพเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างและตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการความรู้ องค์การชุมชน การเลี้ยงโคเนื้อ หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

2. สร้างแบบสัมภาษณ์ให้มีสาระสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อเก็บข้อมูลในด้านบริบทด้านการเลี้ยงโคเนื้อของกลุ่มเป้าหมาย แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. นำแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม นำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาเชิงประจักษ์ (Face validity) ประกอบด้วย

3.1 นายธานินทร์ จุฑาทิพย์ชาติกุล ปศุสัตว์จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดบุรีรัมย์

3.2 นายบุญนาท อยู่ทองกลาง นักพัฒนาสังคม 7 ศูนย์พัฒนาสังคม หน่วย 26 จังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอ บ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

3.3 นายปรัชญา สรรพานิช อาจารย์ระดับ 7 คณะสัตวศาสตร์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์

4. ทำการปรับปรุงแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลคณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ชั้นเตรียมการ ประสานประสานกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อทั้ง 4 กลุ่ม เพื่อนัดวันชี้แจงขั้นตอนการวิจัย

2. ชั้นดำเนินการ ประชุมชี้แจงสมาชิกกลุ่มฯ

3. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เครื่องมือต่างๆ ทั้งแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ

4. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้การอภิปรายกลุ่ม (Focus group) ร่วมกับเทคนิควิธีการจัดการความรู้ (Knowledge management) จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สรุบบทเรียน และระบุระดับขั้นสถานภาพปัจจุบัน และระดับขั้นในอนาคตที่กลุ่มมุ่งหวังจะพัฒนาในช่วง 1 ปีข้างหน้า เพื่อบรรณาข้อมูลต่อไป

4.1 ข้อมูลบริบทชุมชนของกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ ทั้ง 4 กลุ่ม

4.2 ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5. การอภิปรายกลุ่ม ร่วมกับเทคนิคการจัดการความรู้ เพื่อรวบรวมข้อมูลบริบทของกลุ่ม เช่น ความเป็นมาของกลุ่ม ปัญหาต่างๆ ของกลุ่ม ความต้องการต่างๆ ของกลุ่ม โดยใช้แผนที่ความคิด และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Shared and Learned) สรุปบทเรียน (After action review) สร้างตารางอิสรภาพ (Core competence table) และระบุระดับขั้นสถานภาพปัจจุบัน และระดับขั้นในอนาคตที่กลุ่มมุ่งหวังจะพัฒนาในช่วง 1 ปีข้างหน้า และให้สมาชิกกลุ่มยืนยันความถูกต้องของข้อมูล

6. จัดกิจกรรมให้ความรู้ 2 หลักสูตร ประกอบด้วย หลักสูตร "การเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง" และหลักสูตร "การผสมเทียมโคและการแก้ปัญหา" กิจกรรมบริการ (น้ำเชื้อแช่แข็ง) กิจกรรมบริการและให้ความรู้ (เมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์) และกิจกรรมให้ความรู้และปฏิบัติการ (การทำพืชหมัก พืชแห้ง) เพื่อให้กลุ่มพัฒนาตนเองภายใต้การดำเนินการกำกับ ติดตาม ประเมินผล ตามหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การตรวจสอบข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อทั้ง 4 กลุ่ม จากการอภิปรายกลุ่มและใช้เทคนิคการจัดการความรู้ ภายหลังจากสรุปบทเรียนโดยสมาชิกกลุ่ม นำข้อมูลเสนอแก่คณะกรรมการกลุ่มผู้เลี้ยงโคทั้งกลุ่ม รวมทั้งที่ปรึกษากลุ่มเพื่อยืนยันความถูกต้องตามเทคนิคตรวจสอบแบบ 3 เสา (Triangulation technique)

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่รวบรวมได้ ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การศึกษาสภาพการประกอบการเลี้ยงโคเนื้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2. การศึกษาการพัฒนาการประกอบการเลี้ยงโคเนื้อ โดยการอภิปรายกลุ่มโดยใช้เทคนิควิธีการจัดการความรู้ แสดงความเชื่อมโยงของข้อมูลโดยใช้แผนที่ความคิด (Mind mapping) และสร้างตารางอิสรภาพ ใช้หลักการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

3. การศึกษาความความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในหัวข้อความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตพอเพียง โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม กำหนดให้อยู่ในแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง เข้าใจมากที่สุด
- 4 หมายถึง เข้าใจมาก
- 3 หมายถึง เข้าใจปานกลาง
- 2 หมายถึง เข้าใจน้อย
- 1 หมายถึง เข้าใจน้อยที่สุด

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแปลความหมายค่าเฉลี่ยมาเป็นระดับคุณภาพ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
4.51 – 5.00	มากที่สุด
3.51 – 4.50	มาก
2.51 – 3.50	ปานกลาง
1.51 – 2.50	น้อย
1.00 – 1.50	น้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

1. การศึกษาสภาพการประกอบการเลี้ยงโคเนื้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การศึกษาการพัฒนาการประกอบการเลี้ยงโคเนื้อ จากการอภิปรายกลุ่ม โดยใช้เทคนิควิธีการจัดการความรู้ ข้อมูลที่ได้ ใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)
3. ศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน ด้วยดัชนีชี้วัดเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

ผลการวิจัย

การศึกษการพัฒนาการประกอบอาชีพเลี้ยงโคขุนของเกษตรกร ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยการใช้การจัดการความรู้ ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ บ้านโนนสว่าง บ้านหนองตะเคียน และบ้านสองห้อง มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ใช้แรงงานเฉลี่ย 3 คน ประกอบทำนาทำไร่เป็นอาชีพหลักและเป็นอาชีพหลักที่ทำรายได้สูงสุด เลี้ยงโคเป็นอาชีพรองอันดับหนึ่ง และรับจ้างเป็นอาชีพรองอันดับสอง มีรายได้ต่อเดือนต่อครัวเรือนเฉลี่ย 12,600 บาท มีรายได้ต่อคนต่อปีเฉลี่ย 31,369.29 บาท มีรายได้จากการเลี้ยงโคเนื้อต่อปีเฉลี่ย 15,012.20 บาท มีพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกหญ้าอาหารสัตว์เฉลี่ย 1.2561 ไร่ มีแหล่งน้ำ มีทำเลเลี้ยงสัตว์ธรรมชาติ เลี้ยงโคครัวเรือนละ 5 ตัว โดยที่กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญมีโคลูกผสมชาโรเลส์มากที่สุดเฉลี่ยครัวเรือนละ 2 ตัว มีเกษตรกรมีประสบการณ์เลี้ยงโคเนื้อเฉลี่ย 12 ปี เกษตรกรเพิ่มจำนวนโคโดยการผสมเทียม เกษตรกรทุกคนรู้จักการสังเกตสัตว์แม่โค เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 60 ไม่ปัญหาที่ประสบจากการได้ลูกที่เกิดจากการผสมเทียม ส่วนน้อยที่พบว่าลูกที่เกิดมาได้แต่ลูกเพศผู้และแม่โคคลอดลูกยาก ลูกโคส่วนใหญ่ร้อยละ 60 ที่ได้มีความแตกต่างจากเดิมโดยมีขนาดใหญ่กว่า มีสายเลือดชาโรเลส์ ปัญหาการผสมเทียมส่วนใหญ่ร้อยละ 72 มีปัญหาการผสมติดยาก ผสมซ้ำจำนวนเฉลี่ย 3 ครั้ง จึงจะผสมติด เกษตรกรสมาชิก ร้อยละ 69.5 ไม่ให้อาหารชั้นแกลโค แหล่งน้ำของโคได้จากแหล่งน้ำธรรมชาติ เกษตรกรสมาชิกร้อยละ 62.2 ไม่ให้อาหารแร่ธาตุแกลโค เกษตรกรสมาชิกให้วัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย ให้อาหารยาพยาธิไอเวอร์เม็ก-เอฟ และพ่นยาเห็บด้วยยาอาซุนโทล ใช้สมุนไพรบาง

ชนิด เช่น สมุนไพรรักษาแผล กีบ-เท้าเป็นแผล สมุนไพรถ่ายพยาธิ สมุนไพรรักษาท้องอืด เป็นต้น และฉีดไวตามินและยาบำรุงหรือยาเพิ่มประสิทธิภาพสมบูรณ์พันธุ์

เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่าจำหน่ายโคง่าย ส่วนใหญ่ตีราคาโคเนื้อด้วยสายตาได้ โดยตีราคาจากการดูรูปร่างทั่วไป ราคาโคทุกสายพันธุ์เพศผู้จะสูงกว่าเพศเมีย ราคาโคลูกผสมซาโรเลสส์จะสูงกว่าโคพื้นเมืองและโคลูกผสมบราห์มันเมื่ออายุมากขึ้น สมาชิกจำหน่ายให้กับนายหน้าที่มาติดต่อซื้อถึงบ้าน

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคทั้ง 4 กลุ่มพบว่า สมาชิกร้อยละ 74.4 ได้เข้าร่วมอบรม สมาชิกกลุ่มอื่นๆ เข้าใจการใช้ชีวิตพอเพียงระดับมาก ยกเว้นกลุ่มบ้าน สองห้องมีความเข้าใจระดับปานกลาง เกษตรกรสมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 90.2 ได้ดำเนินชีวิตพอเพียงมาแล้ว 1-3 ปี และร้อยละ 56.1 พบว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีระดับมากขึ้นไป

การพัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื่องจากข้อมูลบริบท ข้อมูลปัญหาอุปสรรคและความต้องการของกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อทั้ง 4 กลุ่ม โดยวิธีการจัดการความรู้ ทำให้เกิดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการปรับปรุงพันธุ์ ด้านอาหาร ด้านการจัดการและด้านการตลาด เช่น การอบรมให้ความรู้ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การสนับสนุนด้านน้ำเชื้อและเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ และการติดตามผล กลุ่มผู้เลี้ยงโคทุกกลุ่มระบุยืนยันระดับขั้นสถานภาพปัจจุบัน และระดับขั้นในอนาคตที่กลุ่มมุ่งหวังจะพัฒนาในช่วง 1 ปีข้างหน้าจากบันไดความรู้ 5 ขั้นของการพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ

การพัฒนาการของประกอบอาชีพของการเลี้ยงโคเนื้อ 4 ด้านเกี่ยวกับระดับบันไดความรู้ 5 ขั้น เมื่อดำเนินโครงการวิจัยได้ 1 ปี พบว่ากลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญมีการพัฒนาบรรลุระดับที่มุ่งหวังทุกด้าน รองลงมาได้แก่ กลุ่มบ้านโนนสว่าง และกลุ่มบ้านหนองตะเคียน ส่วนกลุ่มบ้านสองห้องไม่มีการพัฒนา การพัฒนาการของกลุ่มส่งผลให้กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดบุรีรัมย์ ให้เป็นกลุ่มต้นแบบของกลุ่มอาชีพขนาดเล็ก กลุ่มบ้านโนนสว่างมุ่งเพียงผลิตโคลูกผสมซาโรเลสส์ ขนาดไม่เกิน 150-250 กิโลกรัม เพื่อจำหน่าย จึงไม่มีแรงจูงใจในการเลี้ยงโคขุนและหาตลาดโคขุน กลุ่มบ้านหนองตะเคียนปฏิเสธการผสมเทียมโดยใช้น้ำเชื้อโคพันธุ์ขนาดใหญ่ สมาชิกกลุ่มมีทิศทางเปลี่ยนอาชีพหลักจากการทำนาไปสู่การทำสวนยางพารา ส่วนกลุ่มบ้านสองห้องต้องการเลี้ยงสัตว์อื่นที่ให้ผลตอบแทนที่เร็วกว่าเพื่อลดหนี้สิน

กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญมีทักษะปฏิบัติที่ดีในการเลี้ยงโคเนื้อทุกด้าน กลุ่มบ้านโนนสว่างมีทักษะปฏิบัติที่ดีด้านการปรับปรุงพันธุ์และด้านอาหาร กลุ่มบ้านหนองตะเคียนมีทักษะปฏิบัติที่ดีด้านอาหาร ส่วนกลุ่มบ้านสองห้องไม่มีทักษะปฏิบัติที่ดี และได้ข้อมูลบริบทสภาพเลี้ยงโคเนื้อของกลุ่ม

ผลลัพธ์และตัวชี้วัดเฉพาะของการพัฒนาในแต่ละด้าน พบว่าด้านการปรับปรุงพันธุ์ในภาพรวม ทุกกลุ่มมีจำนวนโคเมียที่เข้าสู่โครงการวิจัย จำนวนโคเมียที่ได้รับการผสมเทียม และจำนวนลูกโคที่เกิดบรรลุเป้าหมายของโครงการ ด้านอาหารในภาพรวม ทุกกลุ่มมีจำนวนแปลงหญ้าและการเก็บถนอมพืชอาหารสัตว์และฟางข้าวบรรลุเป้าของโครงการ ด้านการจัดการในภาพรวม ทุกกลุ่มมีคะแนนรูปร่างโคเมีย การให้วัคซีนและการถ่ายพยาธิ บรรลุเป้าหมายของโครงการ ส่วนการพัฒนาสภาพโรงเรียนของกลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญบรรลุเป้าหมายของโครงการ ส่วนด้านการตลาดตัวชี้วัดการพัฒนายังไม่บรรลุเป้าหมายของโครงการ เพราะลูกโคผลผลิตของโครงการวิจัยยังมีอายุน้อย ไม่ถึงเกณฑ์ส่งตลาด จึงมีข้อมูลจำนวนโคเข้าสู่ตลาดน้อย ไม่มีการสร้างตลาดโคขุนในท้องถิ่น

การอภิปรายผล

1. สภาพการเลี้ยงโคเนื้อของกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อในจังหวัดบุรีรัมย์

การศึกษาการพัฒนาการประกอบอาชีพเลี้ยงโคขุนของเกษตรกร ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยการใช้การจัดการความรู้ ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านสี่เหลี่ยมเจริญ บ้านโนนสว่าง บ้านหนองตะเคียน และบ้านสองห้อง มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ใช้แรงงานเฉลี่ย 3 คน ประกอบทำนาทำไร่เป็นอาชีพหลักและเป็นอาชีพหลักที่ทำรายได้สูงสุด เลี้ยงโคเป็นอาชีพรองอันดับหนึ่ง และรับจ้างเป็นอาชีพรองอันดับสองในภาพรวมทั้ง 4 กลุ่ม พบว่ามีรายได้ต่อเดือนต่อครัวเรือนเฉลี่ย 12,600 บาท มีรายได้จากการเลี้ยงโคเนื้อต่อปีเฉลี่ย 15,012.20 บาท สอดคล้องกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2554) รายงานว่าประชากรจังหวัดบุรีรัมย์มีรายได้ต่อเดือนต่อครัวเรือน ปี พ.ศ. 2552 เฉลี่ยเท่ากับ 13,734 บาท มีพื้นที่ประกอบอาชีพทำการเกษตรของสมาชิกเฉลี่ย 18 ไร่ สอดคล้องกับฉันทวุฒิ มณีรัตน์ (2548) ที่ทำการศึกษาศึกษาเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อจังหวัดปราจีนบุรี มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4-5 คน มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 16.89 ไร่ ซึ่งแม้ว่าจะอยู่ต่างภูมิภาคแต่ข้อมูลที่ได้มีความใกล้เคียงกัน

เกษตรกรเพิ่มจำนวนโคโดยการผสมเทียม เกษตรกรทุกคนรู้จักการสังเกตสัดแม่โค เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 60 ไม่ปัญหาที่ประสบจากการได้ลูกที่เกิดจากการผสมเทียม ส่วนน้อยที่พบว่าลูกที่เกิดมาได้แต่ลูกเพศผู้และแม่โคคลอดลูกยาก ลูกโคส่วนใหญ่ร้อยละ 60 ที่ได้มีความแตกต่างจากเดิมโดยมีขนาดใหญ่กว่า มีสายเลือดซาโรเลส สอดคล้องกับทินกฤต จันทภาโส (2545) ศึกษาการเลี้ยงโคเนื้อในเขตอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง พบว่าเกษตรกรร้อยละ 94.87 เลี้ยงโคลูกผสมซาโรเลส-พื้นเมือง ซึ่งมีรูปร่างสวยงาม และมีขนาดใหญ่กว่าโคพื้นเมือง ด้านปัญหาการผสมเทียมส่วนใหญ่ร้อยละ 72 มีปัญหาการผสมติดยาก ผสมซ้ำจำนวนเฉลี่ย 3 ครั้งจึงจะผสมติด เกษตรกรสมาชิก ร้อยละ 69.5 ไม่ให้อาหารชั้นแก่โค สอดคล้องกับสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร (2532) ศึกษาการเลี้ยงโคเนื้อแบบดั้งเดิม เกษตรกรเลี้ยงโคโดยให้ฟางข้าวและหญ้าธรรมชาติ ไม่มีการให้อาหารชั้น แต่ในปัจจุบันผู้เลี้ยงโคบางรายเลี้ยงโคโดยให้อาหารชั้นแล้ว สมาชิกให้วัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย ให้อาหารยาพยาธิไอเวอร์เม็กเอฟ และพ่นยาเห็บด้วยยาอาซูนโทล ใช้สมุนไพรบางชนิด เช่น สมุนไพรรักษาแผล กีบ-เท้าเป็นแผล สมุนไพรถ่ายพยาธิ สมุนไพรรักษาท้องอืด เป็นต้น และฉีดไวตามินและยาบำรุงหรือยาเพิ่มประสิทธิภาพสมบูรณ์พันธุ์ สอดคล้องกับจินตนา อินทรมงคล (2548) และคณะนักวิจัยไต้หวันราชสีไศล (2548) ได้กล่าวถึงการนำภูมิปัญญามาใช้ในการป้องกันรักษาโรคของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้พืชสมุนไพรและวัตถุดิบที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น ในการรักษาโรคพื้นฐานที่เกษตรกรพบบ่อยๆ เช่น ท้องเสีย ท้องอืด เจ็บตา ถ่ายพยาธิ และเพิ่มประสิทธิภาพกระเพาะหมัก ปรับสภาพการทำงานของกระเพาะหมัก เป็นต้น

เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่าจำหน่ายโคง่าย ส่วนใหญ่ตีราคาโคเนื้อด้วยสายตาได้ โดยตีราคาจากการดูรูปร่างทั่วไป ราคาโคทุกสายพันธุ์เพศผู้จะสูงกว่าเพศเมีย ราคาโคลูกผสมซาโรเลสจะสูงกว่าโคพื้นเมืองและโคลูกผสมบราห์มันเมื่ออายุมากขึ้น สมาชิกจำหน่ายให้กับนายหน้าที่มาติดต่อซื้อถึงบ้านสอดคล้องกับสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร (2549) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร โดยการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนในการเลี้ยงโคเนื้อ ซึ่งแบ่งตามรูปแบบการเลี้ยงออกเป็นการเลี้ยงโคเนื้อในลักษณะโคขุนและการเลี้ยงโคขุน พบว่า การผลิตลูกโคเนื้อจากแม่โคลูกผสมจะมีต้นทุนที่สูงกว่าแต่ให้

ผลตอบแทนสูงกว่า และการผลิตลูกโคเนื้ออายุ 2 ปีให้ผลตอบแทนสูงกว่าการผลิตลูกโคเนื้ออายุ 1 ปี แต่ใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงนานกว่า

ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคทั้ง 4 กลุ่มพบว่า สมาชิกร้อยละ 74.4 ได้เข้าร่วมอบรม สมาชิกกลุ่มอื่นๆ เข้าใจการใช้ชีวิตพอเพียงระดับมาก ยกเว้นกลุ่มบ้าน สองห้องมีความเข้าใจระดับปานกลาง เกษตรกรสมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 90.2 ได้ดำเนินชีวิตพอเพียงมาแล้ว 1-3 ปี และร้อยละ 56.1 พบว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีระดับมากขึ้นไป สอดคล้องกับชุมชนพลภัทร์ คงธนจารุอนันต์ (2549) ได้ศึกษาการดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร ในหมู่บ้านหนองมะจิบ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรทั้งหมดร้อยละ 100 มีความรู้/รับทราบแนวทางปฏิบัติตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงมาจากสื่อโทรทัศน์ มีความตระหนักในการใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด มีความพอใจในการใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด มีความภาคภูมิใจหลังใช้

2. การพัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยวิธีการจัดการความรู้

การพัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อจากข้อมูลบริบท ข้อมูลปัญหา-อุปสรรค และความต้องการของกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อทั้ง 4 กลุ่ม โดยวิธีการจัดการความรู้ ทำให้เกิดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการปรับปรุงพันธุ์ ด้านอาหาร ด้านการจัดการและด้านการตลาด เช่น การอบรมให้ความรู้ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การสนับสนุนด้านน้ำเชื้อและเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ และการติดตามผล กลุ่มผู้เลี้ยงโคทุกกลุ่มระบุยืนยันระดับขั้นสถานภาพปัจจุบัน และระดับขั้นในอนาคตที่กลุ่มมุ่งหวังจะพัฒนาในช่วง 1 ปีข้างหน้าจากบันไดความรู้ 5 ขั้นของการพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ สอดคล้องกับ ภิรม ฤคเมธาวี (2549) ที่กล่าวว่า การเพิ่มขีดความสามารถในการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคของกลุ่มอาชีพผู้เลี้ยงโค ให้มีประสิทธิภาพ คุณภาพ มีความมั่นคงแข็งแรง กลุ่มจะต้องได้รับคำแนะนำองค์ความรู้ ช่วยเพิ่มผลผลิตและคุณภาพผลิตภัณฑ์

3. การศึกษาการพัฒนาการของของการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้ดัชนีชี้วัดในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

การพัฒนาการของประกอบอาชีพของการเลี้ยงโคเนื้อ 4 ด้านเกี่ยวกับระดับบันไดความรู้ 5 ขั้น เมื่อดำเนินโครงการวิจัยได้ 1 ปี พบว่ากลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญมีการพัฒนาบรรลุระดับที่มุ่งหวังทุกด้าน รองลงมาได้แก่ กลุ่มบ้านโนนสว่าง และกลุ่มบ้านหนองตะเคียน ส่วนกลุ่มบ้านสองห้องไม่มีการพัฒนา การพัฒนาการของกลุ่มส่งผลให้กลุ่มบ้านสี่เหลี่ยมเจริญได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดบุรีรัมย์ ให้เป็นกลุ่มต้นแบบของกลุ่มอาชีพขนาดเล็ก สอดคล้องกับบิลาวัลย์ มาคุ้ม (2552) ได้กล่าวถึงการพัฒนาขีดความรู้ ทักษะ ขีดความสามารถ ทรัพยากรบุคคลเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาให้มีความรู้

ความสามารถมากขึ้น รวมถึงการส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศการทำงานเป็นทีม จะเป็นสิ่งที่ช่วยทำให้องค์กรมีความก้าวหน้า นอกจากนี้ ยังช่วยเสริมศักยภาพให้เกิดบุคคลแห่งการเรียนรู้ องค์กรแห่งการเรียนรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้อีกด้วย เพราะการจัดการความรู้เป็นการพัฒนาคนในองค์กร และเช่นเดียวกับ วิจารณ์ พานิช (2549) กล่าวว่า การทำการจัดการความรู้ (KM) ของกรมส่งเสริมการเกษตร นับเป็นการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างมีพลังใน 2 มิติ คือ “มิติของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ” และ “มิติของเกษตรกร” ซึ่งเป็นเป้าหมายที่แท้จริงของงานส่งเสริมการเกษตร การเปลี่ยนวัฒนธรรมความเชื่อที่ว่าเกษตรกรคือผู้ไม่มีความรู้ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐเป็นผู้สอน เปลี่ยนเป็นเชื่อว่า เกษตรกรเป็นผู้มีความรู้ (จากการปฏิบัติ) เจ้าหน้าที่จึงมีบทบาทเป็น “คุณอำนวย” ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างกระบวนการเรียนรู้ ทำให้เกษตรกรได้ร่วมกันพัฒนาความรู้ที่เหมาะสมกับบริบท พัฒนาตนเองให้สามารถพึ่งตนเองและประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตามผลของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผลลัพธ์และตัวชี้วัดของการพัฒนาโครงการด้านการปรับปรุงพันธุ์ ด้านอาหาร และด้านการจัดการ กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านสี่เหลี่ยมเจริญมีความก้าวหน้าและบรรลุเป้าหมายผลลัพธ์และตัวชี้วัด ยกเว้นด้านการตลาดไม่บรรลุผลเพราะลูกโคผลผลิตของโครงการวิจัยยังมีอายุน้อย ไม่ถึงเกณฑ์ส่งตลาด จึงมีข้อมูลจำนวนโคเข้าสู่ตลาดน้อย

เอกสารอ้างอิง

- กรมปศุสัตว์. 2550. ข้อมูลจำนวนปศุสัตว์ในประเทศไทย ปี 2550. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.dld.go.th/ict/yearly/yearly50/stock/report01.xls>.
- กองวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร. 2532. ศึกษาต้นทุนการเลี้ยงโคเนื้อแบบพื้นบ้านดั้งเดิมโดยใช้โคพันธุ์พื้นเมือง ตลาดโคกระบือในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- คณะนักวิจัยไทบ้านราชสีลา. 2548. ราชสีลา : ภูมิปัญญา สิทธิ และวิถีแห่งป่าทามแม่น้ำมูน. เชียงใหม่ : วนิดา เพรส, หน้า 132-134.
- จรัส สว่างทัพ. 2552. การศึกษาการพัฒนาการประกอบอาชีพเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร โดยวิธีการจัดการความรู้ กรณีศึกษา กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ ในเขตอำเภอคูเมืองและอำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์. บุรีรัมย์ : สาขาวิชาสัตวศาสตร์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- จินตนา อินทรมงคล. 2548. ควายไทย เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. หน้า 170 -177.
- ชุมพลภัทร์ คงธนจารุอนันต์. 2549. การดำรงชีวิตตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในหมู่บ้านหนองมะจับ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ณัฐวุฒิ มณีรัตน์. 2548. การศึกษาความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในจังหวัด
ปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. ขอนแก่น : สาขาส่งเสริมการเกษตร.
บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทินกฤต จันทภาโส. 2548. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรในอำเภอ
ควนขนุน จังหวัดพัทลุง. สารนิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาธุรกิจเกษตร. สงขลา :
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธำรงค์ เมฆโหรา. 2550. ลำไผ่ โคไทย โคขุนคุณภาพโลก. จดหมายข่าวธุรกิจโคเนื้อ. 1 (4) : 9.
บริษัทแอ็ดวานซ์ เว็บสตูดิโอ. 2546. ครม. มีมติเห็นชอบยกเลิก “โครงการโคล้านครอบครัว” .
ข่าวเศรษฐกิจการเงิน ประจำวันที่ 15 สิงหาคม 2550. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :
<http://www.meechaithailand.com/ver1/?module=1&action=view&type=2&newsid=6512>.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2553. การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น. พิมพ์ครั้งที่ 8 ฉบับปรับปรุงใหม่
ประพนธ์ ผาสุกยี่ด. 2549 ก. การจัดการความรู้. สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.)
กรุงเทพมหานคร : ไบโหม. หน้า 19-26.
- ปรารถนา พฤกษ์ศรี. 2548. สารความรู้เกี่ยวกับโคเนื้อ ชุดที่ 1 ย้อนรอย...วงการโคเนื้อไทย. นนทบุรี
: นีออน บุ๊ค มีเดีย. หน้า 9-10.
- ภีม ภคเมธาวี. 2549. การจัดการความรู้เพื่อหนุนเสริมกระบวนการชุมชนเข้มแข็งอย่างสมบูรณ์และ
ยั่งยืน จังหวัดนครศรีธรรมราช. ศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ (ออนไลน์). แหล่งที่มา :
<http://www.kmddc.go.th/Library/banner/seminar/peem.pdf>.
- วิจารณ์ พานิช. 2548. การจัดการความรู้ฉบับนักปฏิบัติ. สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม.
กรุงเทพมหานคร : สุขภาพใจ.
- . 2549. สิ่งดีๆ ที่หลากหลาย-KM สไตล์ (Best Practice-KM Style). สถาบันส่งเสริมการจัดการ
ความรู้เพื่อสังคม. กรุงเทพมหานคร: ไชเบอร์เพรส. หน้า 98-99.
- วิลาวัลย์ มาคุ้ม. 2552. การจัดการความรู้ในองค์กร (ตอนที่ 2). (ออนไลน์). แหล่งที่มา :
http://www.ksp.or.th/ksp2009/upload/news_text/files/1685-1983.doc.
- ศูนย์สารสนเทศ. 2550. ข้อมูลจำนวนปศุสัตว์ในประเทศไทย ปี 2549 : จำนวนโคเนื้อ แยกเป็นจำนวน
ที่เลี้ยงและจำนวนเกษตรกรแสดงเป็นรายจังหวัด พ.ศ. 2549. กรุงเทพฯ : กรม
ปศุสัตว์ (ออนไลน์). แหล่งที่มา :
<http://www.dld.go.th/ict/yearly/yearly49/stock/report%204.xls>.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2554. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน จำแนกตามภาค และจังหวัด พ.ศ.
2537-2554. กรุงเทพฯ: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร . (ออนไลน์).
แหล่งที่มา : <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/BaseStat/basestat.html>.
- สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร 2549. ต้นทุนและผลตอบแทนในการเลี้ยงโคเนื้อ. กรุงเทพฯ: กระทรวง
เกษตรและสหกรณ์. หน้า 62-63.

Nonaka Ikujiro & Hirotaka Takeuchi. 2000. Classic work : Theory of Organizational Knowledge Creaton. In Morey, Daryl; Maybury, Mark T, and Thuraisingham, Bhavani M. **Knowledge Management: Classic and Contemporary Works**. Cambridge, Mass : The MIT Press.

Buzan, Tony. 1991. **Use both side of your brain**. New York: Penguin Group.

